UN ROMAN DE EXCEPȚIE, O ECRANIZARE DE MARCĂ
Daneza
DAVID EBERSHOFF

DAVID EBERSHOFF
DANEZA
EDITURA RAO

Daneza este romanul de debut al lui David Ebershoff, publicat în anul 2000 şi unanim aclamat de critică şi de cititori, datorită nu numai subiectului îndrăzneţ — cel al schimbării identităţii sexuale inspirat dintr-un caz real, ci şi stilului desăvârşit, rafinat, subtil şi complex al scriiturii. Un subiect extrem de dificil de tratat fără a aluneca în vulgaritate, grotesc şi mai ales intoleranţă, dar pe care David Ebershoff îl construieşte cu migală şi măiestrie în jurul întrebării: Ce e de făcut atunci când persoana pe care o iubeşti decide să se schimbe? Răspunsul poate fi găsit (şi) în povestea neobişnuită de dragoste, plină de tandreţe, curaj şi compasiune dintre Einar Wegener, primul bărbat transformat cu succes pe cale chirurgicală în femeie, şi soţia sa, Greta Wegener, pictoriţă şi ilustratoare daneză. În luna noiembrie 2015, este programată lansarea transpunerii cinematografice a romanului, regizată de Tom Hooper şi avându-i în rolurile principale pe Eddie Redmayne şi Alicia Vikander.

DAVID EBERSHOFF este un scriitor, editor şi profesor american. S-a născut în Pasadena, stalul California, în 1969, şi trăieşte în prezent la New York. Este Editor Şef la editura Random House. A predat la New York University şi Princeton, iar în prezent este profesor de literatură la Columbia University. Romanul său de debut, Daneza, a strâns o mulţime de premii, precum şi includerea pe lista cărţilor notabile, alcătuită de New York Times. În 2001, a publicat cartea de povestiri The Rose City, declarată una dintre cele mai bune cărţi ale anului de către Los Angeles Times. Au urmat, în 2002, al doilea roman al său, Pasadena, bestseller New York Times, şi, în 2009, The 19th Wife, bestseller internaţional.

CUPRINS

Introducere

Partea I-a

Capitolul 1

Capitolul 2

Capitolul 3

Capitolul 4

Capitolul 5

Capitolul 6

Capitolul 7

Capitolul 8

Capitolul 9

Capitolul 10

Capitolul 11

Capitolul 12

Partea a II-a

Capitolul 13

Capitolul 14

Capitolul 15

Capitolul 16

Capitolul 17

Capitolul 18

Partea a III-a

Capitolul 19

Capitolul 20

Capitolul 21

Capitolul 22

Capitolul 23

Capitolul 24

Partea a IV-a

Capitolul 25

Capitolul 26

Capitolul 27

Capitolul 28

Capitolul 29

Nota autorului

Mulţumiri

O conversaţie cu David Ebershoff

Lui Mark Nelson

Introducere

Într-o zi cenuşie de aprilie, cu câţiva ani în urmă, aflându-mă la Dresda, am urcat cele patruzeci şi una de trepte care duc pe Terasa Brühl, ca să admir priveliştea. Apele râului Elba curgeau repezi şi întunecate, iar oraşul, o umbră a ceea ce fusese odinioară, se întindea tăcut în faţa ochilor mei, sub un cer îngreuiat de ninsorile întârziate. Dresda vuia de zgomot — tramvaie electrice, maşini micuţe, biciclete cu coşuri de răchită şi o dubă a poliţiei gonind cu girofarurile aprinse. Dincolo de râu se înălţau blocuri de apartamente cu tencuială din ipsos, cu căzi de baie pe terase, şi galerii comerciale sub ale căror arcade zăceau mormane de gunoi, răvăşite de vântul rece.

În ziua aceea, Dresda mi s-a părut un oraş trezit din nou la viaţă, după un secol de tragedii. Din locul în care mă aflam, era aproape imposibil să-ţi imaginezi Dresda de altădată, supranumită cândva „Florenţa Teutonică“. Terasa pe care mă aflam, zgribulit de frig, era cunoscută sub numele de „Balconul Europei“. „Cel mai frumos oraş de pe continent”, aşa îl numea un ghid de călătorie englezesc din anul 1909, Romantic Germany, *genul acela de carte cu ilustraţii desenate de mână, înfăţişând case de lemn şi fântâni cu acoperişuri mici, de stuf. Astăzi e un oraş care a fost bombardat, pârjolit şi sugrumat vreme de mai bine de cincizeci de ani de strânsoarea de fier a Estului comunist şi pare chiar şi el surprins de libertatea recent dobândită şi de proaspăta sa prosperitate.*

Puţine lucruri îţi mai amintesc de Dresda anilor 1930. Priveliştea de pe terasă te trimite mai degrabă cu gândul la raidurile aeriene din februarie 1945; la divizarea naţiunii germane, săvârşită cu câteva luni mai târziu; la îndelunga opresiune exercitată de regimul sovietic; la zidul ce se întindea cale de câteva ore spre nord, dărâmat abia în luna noiembrie a anului 1989. Dar eu eram aici ca să mă documentez cu privire la trecutul minunat al acestui oraş, un trecut din care făceau parte Einar Wegener şi Lili Elba.

Sufla un vânt tăios care mă silea să închid ochii şi, în momentul acela, în fracţiunea de secundă a unei clipiri, am văzut vechea Dresdă, unde Einar sosea într-o zi rece din anii 1930 ca să se transforme, o dată pentru totdeauna, într-o fată drăguţă şi timidă, pe nume Lili. Sarcina mea era să îmi imaginez trecutul, să scormonesc printre rămăşiţele existente pe străzi şi prin arhivele bibliotecilor, care să mă ajute să trasez conturul unei lumi de mult uitate. Eram singur în Germania şi, în afară de bibliotecarii de la Muzeul Igienei din Dresda şi de translatorul pe care îl angajasem şi care studia microfilmele cot la cot cu mine, nu am stat de vorbă cu nimeni pe tot parcursul şederii mele. Ziua aceea în care am urcat pe Terasa Brühl a fost ziua în care mi-am dat seama de una dintre responsabilităţile primordiale pe care le implică scrierea unui roman de genul „Danezei”.

Orice roman este înzestrat cu propria memorie interioară, o creaţie

organică pe care atât cititorul, cât şi autorul o invocă, direct sau indirect, pe măsură ce acţiunea înaintează de la sine. Dar, în timp ce plăsmuiam povestea lui Einar, Lili şi Greta, am început să mă întreb ale cui amintiri sunt mai relevante pentru mine, ca romancier. Căci Lili Elba, tânăra femeie trezită la viaţă de Greta Waud, avea un trecut şi un set de amintiri care îi aparţineau lui Einar — dar oare chiar aşa să fie? În ziua aceea cenuşie am început să înţeleg câteva dintre întrebările pe care le ridică acest roman: cui îi aparţin amintirile care ne inspiră propriile amintiri? În ce fel se răsfrânge trecutul, aparent de mult uitat, asupra viziunii noastre despre lumea actuală şi despre noi înşine?

Dresda fusese rasă de pe faţa pământului în urma bombardamentelor de o eficienţă uluitoare ale armatei americane şi totuşi oraşul, în întregime, se aşternea la picioarele mele: jos, la baza Terasei Brühl, unde îndrăgostiţii închiriau bărci cu vâsle, în piaţa din faţa Semperoperei, în iarba proaspătă ce creştea pe malurile Elbei. Anii 1930 erau în afara capacităţii mele de percepţie, la fel şi Lili Elba. Ar fi însemnat să evoc amintirile unei persoane dispărute — dar nu de tot. Aşadar, am ajuns Ia următoarea concluzie: în ziua in care profesorul Bolk a realizat intervenţia chirurgicală asupra lui Lili Elba, Einar Wegener a dispărut — dar unde s-a dus? Cine avea să „găzduiască" amintirile lui de acum încolo? Einar era mort, dar nu îngropat, şi Lili, care credea cu tărie că e o fiinţă distinctă de Einar, se vedea nevoită să trăiască toată viaţa cu un trecut care era şi nu era al ei.

M-am întrebat atunci dacă lucrurile nu stau la fel şi cu noi, ceilalţi, vizavi de omenire, în ansamblul ei. Fiecare fiinţă umană e definită de propriul trecut, dar şi de trecutul familiei sale, al partenerului de viaţă, al prietenilor şi duşmanilor săi, precum şi de trecutul colectiv al ţării şi civilizaţiei din care face parte. În ziua aceea de aprilie, când vântul tăios mătura terasa şi îmi biciuia obrajii, a început să prindă contur romanul despre Einar şi Lili, care încă nu avea titlu şi era departe de final.

Identitatea unui om — pierderea şi dobândirea ei, trăsăturile împrumutate, cele furate, respingerea, acceptarea; cu toţii creştem şi la un moment dat ne afirmăm propria identitate, dar — cu toate astea — trecutul nostru, fie el frumos sau urât, rămâne pe veci cu noi. Sub mormanul de cenuşă şi moloz, dedesubtul plăcilor de beton şi azbest, învolburate de vuietul fabricilor şi huruiala motoarelor, înălţându-se în bătaia vântului, când vedem prima păpădie răsărind plăpândă de sub stratul de zăpadă, trecutul şi amintirile se trezesc la viaţă prin puterea imaginaţiei şi a soarelui, strălucitoare ca un zmeu alb ce zboară deasupra râului. Nimic nu se pierde, mi-am spus în ziua aceea în Dresda. Un roman ia naştere şi astfel nimic nu se pierde.

David Ebershoff

Partea I-a

Copenhaga, 1925

Capitolul 1

Soţia lui fu prima care ştiu.

— Îmi faci un mic serviciu? strigă Greta din dormitor, în acea dintâi după-amiază. Mă ajuţi puţin la ceva?

— Bineînţeles, rosti Einar, cu ochii aţintiţi asupra pânzei. La orice.

Era o zi rece; un vânt tăios bătea dinspre Marea Baltică. Se aflau în apartamentul lor din Widow House, iar Einar, un bărbat mărunţel care nu împlinise încă treizeci şi cinci de ani, picta din memorie o scenă de iarnă de pe malul mării Kattegat[1]. Apa întunecată era brăzdată de o spumă albă şi plină de zbucium — cimitir al sutelor de pescari care se întorceau la Copenhaga cu peştii în saramură. Vecinul de dedesubt era marinar, un bărbat cu capul ţuguiat care-şi înjura întruna nevasta. În timp ce picta încreţiturile cenuşii ale valurilor, Einar şi-l imagina pe marinar pe punctul de-a se îneca, proferând insulte vulgare la adresa nevesti-sii, cu vocea-i răguşită de la atâta votcă şi agitându-şi disperat mâinile deasupra capului. Einar se pricepea de minune să combine culorile: griul era îndeajuns de sumbru încât să înghită un astfel de om, să-i înăbuşe gemetele pe măsură ce pierea în valuri.

— Vin într-un minut, spuse Greta, o femeie frumoasă, cu faţa lată şi turtită, mai tânără decât soţul ei. Şi putem să ne-apucăm de treabă.

Şi în privinţa asta Einar era diferit de soţia lui. El picta pământul şi marea — mici dreptunghiuri luminate de razele piezişe ale soarelui de iunie sau învăluite în lumina obscură a unui soare nevolnic de ianuarie. Greta, în schimb, prefera portretele, adesea în mărime naturală, ale unor personaje cvasiimportante, cu buzele roz şi părul strălucitor. Herr I. Glückstadt, magnatul care finanţa portul din Copenhaga. Christian Dahlgaard, blănarul regelui. Ivar Knudsen, membru în conducerea companiei de construcţii navale Burmeister & Wain. Azi era rândul Annei Fonsmark, mezzosoprană la Opera Regală Daneză. Directori generali de firmă şi titani din lumea industriei îi încredinţau Gretei sarcina de-a le picta portretele, care mai apoi atârnau pe pereţi, în birouri, deasupra dulapurilor clasoare sau de-a lungul coridoarelor cu pereţii zgâriaţi de cărucioarele muncitorilor.

Greta îşi făcu apariţia în pragul uşii.

— Eşti sigur că nu te deranjează să te întrerupi un pic ca să mă ajuţi? întrebă ea, dându-şi părul pe spate. Nu ţi-aş cere asta, dacă n-ar fi important. Dar Anna a contramandat din nou întâlnirea. Ai avea ceva împotrivă să-ţi pui ciorapii ei? îl iscodi ea. Şi pantofii?

Soarele de aprilie pătrundea pe fereastra din spatele Gretei, strecurându-şi razele prin fâşiile subţiri de mătase ce-i atârnau inerte într-o mână. Pe geam se vedea Turnul Rotund[2], ca un horn imens de cărămidă, iar deasupra lui, avionul companiei Deutscher Aero-Lloyd, pe traseul său zilnic spre Berlin.

— Ce vrei să spui, Greta? făcu Einar.

Un strop uleios de vopsea picură de pe pensulă pe gheata sa. Edvard al IV-lea începu să latre, rotindu-şi capul acoperit cu blană albă de la Einar la Greta şi înapoi.

— Anna a contramandat din nou şedinţa, spuse Greta. I-a intervenit o repetiţie neprogramată la *Carmen*. Am nevoie de o pereche de picioare ca să-i termin portretul, altfel n-o să-l isprăvesc niciodată. Şi m-am gândit că ale tale ar fi potrivite.

Greta se apropie de el cu ciorapii într-o mână, iar în cealaltă cu o pereche de pantofi de culoare galben muştar, cu catarame argintii de metal. Era îmbrăcată cu salopeta ei de lucru, cu nasturi în faţă şi buzunare largi, aplicate, în care dosea lucrurile pe care nu voia să le vadă Einar.

— Dar nu pot să mă încalţ cu pantofii Annei, protestă Einar.

Privindu-i cu atenţie, îşi spuse în sinea sa că, de fapt, pantofii i-ar fi venit perfect, căci avea picioarele mici, cu talpa arcuită şi călcâiele moi. Degetele îi erau subţiri, presărate cu câteva fire negre de păr. Îşi imagină ciorapul de mătase alunecând şi mulându-se pe glezna-i albă, de-a lungul gambei plinuţe. Apoi îşi imagină cum îşi prinde, cu un clic, încheietoarea jartierei. În punctul acesta, Einar închise ochii.

Pantofii erau aidoma celor pe care îi văzuseră săptămâna trecută în vitrina magazinului Fonnesbech, în picioarele unui manechin îmbrăcat cu o rochie de seară albastră. Einar şi Greta se opriseră să admire vitrina cu pricina, împodobită, de jur împrejur, cu o ghirlandă de narcise. Greta spusese: „Frumos, nu?“ El nu-i răspunsese, fiind total absorbit de ceea ce vedea, aşa că Greta aproape că fusese nevoită să-l tragă cu forţa din faţa vitrinei. Îl luase de braţ şi-şi continuaseră drumul; prin dreptul magazinului de pipe, îl întrebase: „Einar, te simţi bine?“

Camera de zi a apartamentului le servea drept atelier amândurora. Plafonul era traversat de grinzi subţiri şi boltit asemenea unei bărci răsturnate. Ceaţa ce venea dinspre mare scorojise lucarnele din acoperiş şi podeaua era înclinată uşor — aproape imperceptibil — spre vest. După-amiaza, când razele soarelui inundau Widow House, din pereţii acesteia răzbătea un vag miros de heringi. Iarna, pe la colţurile lucarnelor se prelingea o burniţă rece, care făcea ca vopseaua de pe pereţi să se umfle şi să se umple de băşicuţe. Einar şi Greta îşi puneau şevaletele sub cele două ferestruici învecinate, lângă bidoanele cu vopsea pe bază de ulei cumpărate tocmai din München, de la Herr Salathoff, şi lângă etajera cu pânze goale, nefolosite încă. Când nu pictau, cei doi acopereau totul cu o prelată verde pe care vecinul lor, marinarul, o aruncase pe casa scărilor.

— De ce vrei să-mi pun pantofii ei? întrebă Einar.

Stătea pe scaunul cu şezut de sfoară împletită pe care îl găsise în

hambarul de la ferma bunicii sale. Edvard al IV-lea îi sări în poală; câinele tremura din cauza răcnetelor marinarului din apartamentul de dedesubt.

— Pentru portretul Annei, îl lămuri Greta, după care adăugă: Eu aş face-o pentru tine, dacă mi-ai cere-o.

Pe unul dintre pomeţi avea o cicatrice mică, de la vărsat de vânt. Acum şi-o pipăia uşor cu degetul, un gest pe care-l făcea

— Einar o ştia — de câte ori era încordată.

Greta îngenunche pentru a-i dezlega şireturile ghetelor. Avea părul lung şi blond, mai apropiat decât al lui de culoarea tipică danezilor. Avea obiceiul să şi-l dea după urechi, ori de câte ori voia să se concentreze asupra unui lucru nou. Acum îi cădea pe faţă, în timp ce se chinuia să-i desfacă nodul de la şireturi. Mirosea a ulei de portocale, din care maică-sa îi trimitea în fiecare an o cutie întreagă. Pe sticluţele maronii erau lipite etichete pe care scria *Extract natural din Pasadena.* Mama ei credea că Greta foloseşte uleiul ca să facă prăjituri, dar, în realitate, ea se ungea cu el în spatele urechilor.

Greta se apucă să-i spele picioarele lui Einar într-un lighean. Mişcările ei erau delicate, dar precise, trecându-i rapid buretele printre degete. Einar îşi suflecă şi mai sus pantalonii. Gambele sale erau frumos proporţionate — îi trecu lui prin minte în clipa aceea. Schiţă un gest spre un picior şi Edvard al IV-lea veni numaidecât să-i lingă apa de pe degetul cel mic, bont şi fără unghie din naştere.

— O să rămână secretul nostru, Greta, da? şopti Einar. N-o să spui nimănui, bine?

Era deopotrivă speriat şi emoţionat, iar inima îi bătea nebuneşte, mai-mai să-i sară din piept.

— Cui să-i spun?

— Annei.

— Anna nu trebuie să ştie de treaba asta, îl linişti Greta.

Şi chiar dacă ar fi ştiut, Anna era cântăreaţă de operă, se gândi Einar. Era obişnuită să vadă bărbaţi îmbrăcaţi în haine de femeie. Şi invers, ca în *Hosenrolle,* rolurile de operă în travesti. Era cel mai vechi şiretlic din lume. Pe scenă, asta nu însemna nimic — era un truc menit să creeze confuzie, atâta tot. O confuzie care se lămurea întotdeauna în actul final.

— Nu trebuie să ştie nimeni nimic, spuse Greta, iar Einar, simţindu-se ca pe scenă, în lumina reflectoarelor, deveni mai relaxat şi începu să-şi tragă un ciorap de-a lungul gambei.

— Vezi că ţi-l pui invers, zise Greta, îndreptându-i cusătura. Trage uşurel.

La al doilea ciorap se duse firul.

— Mai ai unul? o întrebă Einar.

Greta încremeni, de parcă abia acum îşi dăduse seama de ceva;

rămase nemişcată preţ de câteva clipe, apoi se duse la şifonierul cenuşiu, în a cărui uşă era încastrată o oglindă ovală. În partea de jos a şifonierului erau trei sertare cu mânere de bronz, în formă de cerc. Pe cel de deasupra Greta îl încuia cu o cheiţă.

— Ăştia sunt mai groşi, spuse ea, dându-i lui Einar altă pereche de ciorapi împăturiţi într-un pătrat perfect, ciorapii arătau ca o fâşie de carne — un petic din pielea Gretei, bronzată după o vară petrecută la Menton[3].

— Te rog să ai grijă, mai zise ea. Aveam de gând să-i port mâine.

Cărarea din părul Gretei dezvăluia o fâşie îngustă de piele alb-argintie şi Einar începu să se întrebe ce gândea ea dedesubtul podoabei sale capilare. Cu ochii ei migdalaţi şi buzele ţuguiate, părea că o preocupă ceva. Einar nu se simţi în stare s-o iscodească; parcă era legat la gură cu o cârpă veche, dintre cele folosite pentru vopsea. Aşa că se resemnă să-şi rumege gândurile în tăcere; faţa lui, palidă, netedă şi catifelată ca o piersică, trăda un aer uşor indignat la adresa nevestii.

— Chiar că eşti un bărbat frumuşel, spusese ea cu ani în urmă, când erau singuri pentru prima oară.

Greta îi sesizase, probabil, stânjeneala, pentru că se aplecă spre el numaidecât şi, luându-i faţa în mâini, adăugă: „N-are importanţă”. Şi apoi: „Când o să încetezi să te mai gândeşti la ce spun alţii?”

Lui Einar îi plăcea când Greta făcea astfel de declaraţii — felul vehement în care îşi plesnea palmele între ele, în aer, şi-şi afirma convingerile în faţa lumii întregi. I se părea cea mai pregnantă trăsătură datorată originii ei americane — la fel ca preferinţa pentru bijuteriile din argint.

— Ce bine că nu ai prea mult păr pe picioare, spuse Greta, ca şi când ar fi remarcat asta pentru prima dată.

Începu să-şi amestece culorile în micile boluri de ceramică Knabstrup. Terminase de pictat jumătatea superioară a trupului Annei, pe care atâţia ani de consumat somon în sos de unt îl înveliseră într-un strat impecabil de grăsime. Einar era impresionat de felul în care Greta pictase mâinile Annei ţinând un buchet de crini. Degetele erau desenate cu mare migală, cu încheieturile uşor încreţite, cu unghiile mate, bine conturate. Crinii erau de culoare alb-gălbui, asemenea lunii, pătaţi cu polen roşiatic. Greta era o pictoriţă inconsecventă, dar Einar nu-i spusese niciodată lucrul acesta. Dimpotrivă, o lăudase cât putuse de mult, poate prea mult. Pe de altă parte, o ajuta de câte ori putea şi încerca s-o înveţe tehnici pe care considera el că nu le ştie, mai ales în privinţa luminii şi a distanţelor. Dacă Greta avea să găsească vreodată subiectul potrivit, era convins că va deveni o pictoriţă grozavă. În clipa aceea un nor alunecă de pe faţa soarelui şi lumina pătrunse în Widow House, inundând portretul, doar pe

jumătate terminat, al Annei.

Podiumul pentru model folosit de Greta era un cufăr mare, lăcuit, cumpărat de la spălătoreasă cantoneză care venea să ia rufele o dată la două zile şi-şi anunţa sosirea nu cu un strigăt din stradă, ci sunând din chimvalele aurite pe care şi le prindea de degete.

Cocoţat pe cufăr, Einar fu cuprins de o senzaţie de ameţeală şi de căldură. Îşi privi picioarele învelite în mătasea fină, prin care răzbăteau câteva firicele de păr, asemenea codiţelor din vârful păstăilor de fasole. Pantofiorii galbeni păreau prea fragili ca să-i susţină greutatea trupului, dar se simţea foarte comod pe tocuri, de parcă şi-ar fi încordat nişte muşchi pe care nu-i mai folosise de multă vreme. În mintea lui începură să se îngrămădească tot felul de gânduri; îşi imagină o vulpe vânând un şoarece de câmp: botul subţire, roşcat al vulpii scormonea prin iarbă, căutând să ia urma şoarecelui.

— Nu te mişca, îi ceru Greta.

Einar se uită afară pe fereastră şi văzu domul canelat al Teatrului Regal, unde era chemat din când în când să picteze decorurile pentru spectacolele de operă. Chiar în momentul acela, înăuntru, Anna făcea repetiţii la *Carmen,* cu braţele ei cărnoase înălţate sfidător în faţa pânzei pe care el pictase arena pentru coride din Sevilia. Câteodată, când el era la teatru şi picta, auzea glasul Annei răsunând în amfiteatru, ca într-un jgheab de aramă. Asta îl făcea să tremure atât de tare, încât murdărea involuntar fundalul cu pensula şi simţea nevoia să-şi frece ochii cu pumnii. Vocea Annei nu era o voce frumoasă — era răguşită şi tânguitoare, puţin uzată, cumva feminină şi masculină deopotrivă. Cu toate astea, era mai vibrantă decât majoritatea vocilor daneze, de obicei diluate şi neconvingătoare, prea ingenue ca să-ţi stârnească vreun fior. Vocea Annei avea căldura Sudului; lui Einar îi încălzea sufletul, îi dădea senzaţia că Anna are în gâtlej cărbuni aprinşi. Când o auzea, se dădea jos de pe scara lui din culise şi mergea într-una dintre aripile laterale ale teatrului. De-acolo o urmărea pe Anna, în tunica ei din lână albă de miel, cum îşi căsca gura pătrăţoasă, în timp ce repeta cu dirijorul Dyvik. Ea avea obiceiul să se aplece în faţă când cânta — spunea mereu că o forţă irezistibilă, ca o gravitaţie a muzicii, o atrăgea spre orchestră. „Îmi imaginez un lanţ subţire de argint legat la un capăt de vârful baghetei dirijorului şi, la celălalt capăt, de mine“, zicea ea, arătând spre aluniţa decolorată din mijlocul bărbiei sale, ce semăna cu o firimitură de pâine. „Fără lanţul ăsta, am senzaţia că nici n-aş şti ce să fac. N-aş şti cum să fiu eu însămi.”

Când picta, Greta îşi prindea părul într-un coc cu un pieptăn de baga. Asta îi făcea faţa să pară şi mai lată, iar Einar avea senzaţia că o priveşte prin pereţii unui vas cu apă. Greta era, probabil, cea mai

înaltă femeie pe care o cunoştea; era atât de înaltă, încât putea să vadă pe deasupra perdelelor din dantelă pe care vecinii de la parter le atârnaseră, de la jumătatea geamurilor, la ferestrele dinspre stradă. Alături de ea, Einar se simţea mic, de parcă era un copilaş care îşi ridica ochii spre mama sa, aşteptând ca aceasta să-i întindă mâna. Salopeta ei cu buzunare largi fusese făcută la comandă, de către croitoreasa cu părul alb, strâns în coc, din colţul străzii. Aceasta îi măsurase Gretei pieptul şi braţele cu o panglică galbenă şi, plină de admiraţie, nu-i venise a crede că o femeie atât de masivă şi de sănătoasă nu era de obârşie daneză.

Greta dădea dovadă de o mare atenţie distributivă când picta, lucru pe care Einar îl admira nespus. Putea să picteze dintr-o trăsătură sclipirea din ochiul stâng al portretului şi să se întrerupă din lucru, ca să-i deschidă furnizorului de lapte, iar apoi să-şi reia, fără niciun efort, lucrul la ochiul drept, căruia îi dădea o tentă ceva mai stinsă, mai lipsită de sclipire. Obişnuia să fredoneze cântece de foc de tabără, cum le zicea ea, în timp ce picta. Persoanei care îi poza pentru portret îi povestea despre copilăria ei, petrecută în California, unde păunii îşi făceau cuib în livada de portocali a tatălui ei; femeilor le destăinuia lucruri intime — Einar o auzise odată, când se întorsese acasă şi stătuse puţin la uşă, în capul scărilor, vorbind despre intervalele tot mai lungi ce se scurgeau între partidele lor de amor: „El o ia foarte personal. Dar eu nu-l învinovăţesc niciodată”, spunea ea şi Einar parcă o şi vedea cum îşi dă părul pe după urechi.

— Vezi că-ţi alunecă, îl atenţionă Greta, făcând semn cu pensula spre ciorapii de pe el. Trage-i la loc.

— Chiar trebuie să fac asta?

Marinarul de dedesubt trânti o uşă, după care se lăsă liniştea; nu se mai auzi niciun zgomot, în afară de chicotelile nevesti-sii.

— Of, Einar, spuse Greta. N-ai de gând să te relaxezi odată?

Zâmbetul îi dispăru de pe faţă. Edvard al IV-lea dădu fuga în dormitor şi-şi făcu culcuş în aşternutul de pe pat, după care scoase un oftat de mulţumire. Era un câine bătrân, de la ferma din Iutlanda, născut în mlaştină; maică-sa şi ceilalţi fraţi ai lui se înecaseră în mocirlă.

Apartamentul era situat la mansarda unui imobil construit de stat cu un secol în urmă pentru văduvele pescarilor. Avea ferestre spre nord, sud şi vest şi, spre deosebire de majoritatea caselor din Copenhaga, era suficient de spaţios şi de luminos pentru nişte pictori, cum erau ei. Fuseseră pe punctul de a se muta în cartierul Christianshavn, un cartier burghez situat pe malul celălalt al râului Inderhavn, unde artiştii îşi duceau veacul în compania prostituatelor, beţivilor şi cartoforilor, printre producători de ciment şi companii importatoare de mărfuri. Greta spunea că ea putea locui oriunde, că niciun loc nu

era prea „prăpădit” pentru ea; Einar, în schimb, care dormise sub un acoperiş de paie în primii cincisprezece ani de viaţă, nu fusese de acord să se mute în acest cartier şi găsise apartamentul din Widow House.

Faţada imobilului, aflat la un bloc distanţă de canalul Nyhavns, era vopsită în roşu. Lucarnele, decupate sus de tot, în tavan, se reliefau proeminent în acoperişul abrupt, ale cărui ţigle de lut, de culoare neagră, erau acoperite cu muşchi. Celelalte clădiri de pe stradă erau văruite în alb, iar uşile cu opt panele aveau culoarea algelor. Peste drum de ei locuia un medic pe nume Møller, care primea telefoane în toiul nopţii de la femei aflate pe punctul să nască. Era o stradă înfundată, ce dădea la capăt drept în râul Inderhavn, motiv pentru care pe ea nu circulau decât puţine automobile şi, în consecinţă, era linişte — atâta linişte, că puteai auzi plânsetul unei fete sfioase.

— Trebuie să mă reapuc de treabă, spuse Einar într-un târziu, obosit să mai stea cocoţat pe tocuri, mai ales că îl jenau grozav cataramele de metal.

— Asta înseamnă că nu vrei să îmbraci şi rochia?

La auzul cuvântului „rochie”, simţi un nod fierbinte în stomac, care îl făcu să se ruşineze.

— Nu, cred că nu, zise el.

— Nici măcar pentru câteva minute? insistă ea. Trebuie să-i pictez tivul, cum cade pe genunchi.

Greta şedea pe scaunul cu şezut de sfoară, lângă el, mângâindu-i pulpa prin ciorapul de mătase. Mâna ei avea un efect hipnotic, făcându-l să închidă ochii. Nu mai auzea nimic în afară de foşnetul aspru al degetelor ei pe materialul subţire, mătăsos.

Greta se opri brusc.

— Nu, îmi pare rău, spuse ea. N-ar fi trebuit să-ţi cer asta.

Acum Einar observă că uşa şifonierului cenuşiu era deschisă şi înăuntru, pe umeraş, atârna rochia Annei. Era o rochie albă, până la genunchi, cu tivul şi manşetele presărate cu o puzderie de perle mici. Prin geamul întredeschis intra o boare de vânt, care făcea ca materialul să fâlfâie uşor pe umeraş. Era ceva la rochia asta care-l aţâţa, făcându-l să-şi dorească s-o atingă — cine ştie, poate luciul delicat al mătăsii, corsajul din dantelă sau butonii desfăcuţi ai manşetelor, ce arătau ca nişte guriţe deschise.

— Îţi place? îl iscodi Greta.

Primul lui impuls fu să spună că nu, dar ar fi fost o minciună. Îi plăcea rochia; îşi simţea trupul încins pe sub pielea fierbinte.

— Ei, atunci, îmbrac-o puţin, doar câteva minute.

Greta îi aduse rochia şi i-o lipi de piept.

— Greta, spuse el, dar dacă…

— Haide, scoate-ţi cămaşa, stărui ea.

El se supuse.

— Dar dacă…

— Acum închide ochii, zise ea.

Din nou, făcu precum îi ceruse.

Chiar şi cu ochii închişi, i se părea obscen să stea acolo, despuiat până la brâu, în faţa soţiei sale. Se simţea ca şi când l-ar fi prins făcând un lucru pe care promisese să nu-l facă — nu ceva de genul adulterului, ci mai degrabă ca şi când şi-ar fi reluat un obicei supărător, la care făgăduise să renunţe, cum era să bea aquavit[4] prin barurile de pe canal, să mănânce *frikadeller*[5] în pat sau să facă pasienţe cu cărţile având spatele din catifea pe care şi le cumpărase într-o după-amiază solitară de la raionul cu articole pentru femei.

— Dă-ţi jos şi pantalonii, îl îndemnă Greta. Întinse mâna spre el şi-şi întoarse, politicoasă, capul în altă parte. Fereastra dormitorului era deschisă, iar el simţea cum aerul proaspăt, cu miros de peşte, îi făcea pielea de găină.

Einar îşi trase rapid rochia peste cap, aranjându-şi-o pe şolduri. Transpiraţia i se prelingea pe sub braţe şi pe şira spinării. Parcă tot trupul îi era cuprins de flăcări; îşi dorea să închidă ochii şi să se întoarcă la vremurile copilăriei, când obiectul care-i atârna între picioare era mic şi inutil, ca o ridiche albă.

Greta nu spuse nimic altceva decât un simplu „bine“. Apoi îşi apropie pensula de şevalet. Ochii albaştri i se îngustară, de parcă se uita la un punct de pe vârful propriului nas.

O senzaţie stranie, cumva fluidă, îl cuprinse pe Einar în timp ce stătea pe cufărul lăcuit, scăldat în lumina soarelui şi împresurat de mirosul sărat de heringi. Rochia îi era largă peste tot, mai puţin la mâneci, şi avea senzaţia că se scufundă în apa caldă a mării, în toiul verii. Vulpea continua să vâneze şoarecele şi, într-un cotlon al minţii sale, răsuna o voce slabă: plânsetul domol al unei fetiţe speriate.

Îi era tot mai greu să-şi ţină ochii deschişi, să privească mai departe mişcările rapide ale Gretei, ale cărei mâini alergau încoace şi-ncolo pe pânză, făcând ca inelele şi brăţările ei de argint să se unduiască asemenea unui banc de peşti. Îi venea tot mai greu să şi-o imagineze pe Anna cântând pe scena Operei Regale, cu bărbia aplecată în faţă, înspre bagheta dirijorului. Einar nu se mai putea concentra decât la mătasea care-i învăluia trupul, ca un pansament. Da, asta fusese senzaţia lui la primul contact: mătasea era atât de fină şi de vaporoasă, încât părea un tifon înmuiat în balsam şi înfăşurat mai apoi pe pielea-i supraexcitată, dornică de vindecare. Până şi stânjeneala pe care i-o provoca faptul de-a sta astfel în faţa soţiei sale păru să nu mai aibă nicio importanţă, pentru că ea era preocupată de munca sa, ce-i absorbea toată atenţia. Einar începu să alunece pe un tărâm iluzoriu al visării, în care rochia Annei putea aparţine oricui,

chiar şi lui însuşi.

Pe când pleoapele i se făceau tot mai grele şi atelierul începea să se estompeze într-o lumină tulbure, chiar în clipa în care el oftă adânc şi umerii îi căzură, neputincioşi, în timp ce Edvard al IV-lea sforăia zgomotos în dormitor, ei bine, chiar în momentul acela se auzi, strident, glasul de aramă al Annei: „la uite-l pe Einar!”

Ochii i se deschiseră brusc. Greta şi Anna se uitau ţintă la el, cu feţele strălucitoare şi buzele desfăcute într-un zâmbet larg. Edvard al IV-lea începu să latre în faţa lui Einar. Iar Einar Wegener nu putu să schiţeze nicio mişcare.

Greta luă din mâinile Annei buchetul de crini — un cadou din partea unui admirator — şi i-l puse în braţe lui Einar. Cu botul înălţat în aer, ca un mic trâmbiţaş, Edvard al IV-lea începu să alerge în cerc în jurul lui Einar, ca pentru a-l apăra, în timp ce femeile din faţa lui continuau să râdă, Einar simţi cum i se umplu ochii de lacrimi. Hohotele lor îi străpungeau inima, la fel ca parfumul pătrunzător al crinilor; pistilul lor ruginiu îi mânjea rochia chiar în dreptul umflăturii penibile dintre picioare, ciorapii de mătase şi mâinile umede de transpiraţie.

— Eşti o târfa, strigă marinarul de dedesubt, pe un ton afectuos. O târfă al dracului de frumoasă.

Liniştea care se aşternu după aceea lăsă să se înţeleagă că urmase un sărut de împăcare. După câteva clipe de tăcere, Greta şi Anna începură să râdă şi mai tare şi, chiar pe când Einar se pregătea să le implore să iasă din atelier, să-l lase să se dezbrace în linişte, Greta spuse cu o voce dulceagă, străină lui:

— Ce-ar fi să-ţi zic de-acum Lili[6]?

Capitolul 2

Greta Wegener era pictoriţă şi avea douăzeci şi nouă de ani. Se născuse în California şi se trăgea din familia Waud; bunicul ei, Apsley Haven Waud, se îmbogăţise din concesionarea de terenuri, iar tatăl ei, Apsley Junior, îşi sporise averea cultivând portocali. Înainte de-a se muta în Danemarca, la vârsta de zece ani, cea mai lungă călătorie pe care o făcuse fusese din Pasadena în San Francisco, unde, într-o zi, când se juca cu cercul în faţa casei mătuşii ei, Lizzie, din Nob Hill, îşi împinsese din greşeală fratele geamăn în faţa unei maşini. Carlisle supravieţuise accidentului, dar rămăsese cu o cicatrice urâtă pe picior; unii spuneau că n-a mai fost niciodată acelaşi după accident. Când au mai crescut, Greta avea obiceiul să spună despre Carlisle că n-avusese niciodată un „caracter occidental", cum îl numea ea. „Unii membri ai familiei Waud se nasc cu acest caracter", spunea ea la vârsta de zece ani, când era o fată înaltă de statură şi exersa limba daneză pe vaporul ce avea s-o aducă în Danemarca, „şi alţii, nu". În mod cert, danezii n-aveau caracter occidental; de ce ar fi avut? Aşa că Greta îi ierta — de cele mai multe ori. Îl iertă mai cu seamă pe Einar, primul ei profesor de artă şi, totodată, al doilea soţ al său. În primăvara lui 1925, erau căsătoriţi deja de mai bine de şase ani. În unele dimineţi, cei şase ani îi păreau Gretei abia şase săptămâni; alteori, ca şase vieţi pline.

Einar şi Greta se cunoscuseră la Academia Regală de Arte Frumoase, în ziua de 1 septembrie 1914, la doar câteva săptămâni după ce Kaiserul bombardase colinele din Luxemburg şi Belgia. Greta avea şaptesprezece ani pe-atunci. Einar trecuse de douăzeci de ani, era deja conferenţiar la catedra de pictură, un burlac timid, care se simţea grozav de stânjenit în preajma adolescenţilor. Ea avea de pe atunci umerii laţi şi robuşti, rezultatul anilor petrecuţi în şaua calului, când era copilă. Îşi lăsă părul să crească până aproape de talie, ceea ce-i dădea un aspect destul de provocator pe străzile din Copenhaga, dintre care doar câteva mai aveau felinare pe gaz. Danezii o iertau, pe motiv că venea din California, un loc pe care aproape niciunul dintre ei nu-l văzuse vreodată, dar unde îşi imaginau că oameni ca Greta locuiau în case deschise tuturor, umbrite de curmali imenşi şi unde aurul se găsea la tot pasul, chiar şi în pământul din grădină.

Într-o zi Greta exageră cu pensatul sprâncenelor şi acestea nu-i mai crescură niciodată la loc; ea se bucură de asta, socotind că aşa îi va fi mult mai comod. În fiecare dimineaţă şi le desena cu creioanele cerate cumpărate de la raionul fără ferestre situat la etajul al treilea în Magasin du Nord, unde îşi făceau cumpărăturile, cu discreţie, duduile cu anumite „probleme" legate de înfăţişare. Greta avea obiceiul — pe care nu şi-l putea stăpâni — de a-şi râcâi punctele negre de pe nas ori de câte ori citea o carte, obicei care îi lăsase deja câteva cicatrice

minuscule pe piele, ce îi dădeau mari bătăi de cap. Se credea cea mai înaltă femeie din Copenhaga, lucru care probabil că nu era adevărat, dat fiind faptul că în oraş locuia şi Grethe Janssen, o femeie frumoasă şi suplă — metresa primarului — care se perinda toată ziua prin magazinele de la parterul hotelului d'Angleterre, îmbrăcată în rochii cu mărgele de cristal, chiar şi în toiul zilei.

În trecut, Greta fusese convinsă că n-o să-şi dorească niciodată să se mărite. Când vreun tânăr — un danez cu faţa ca o tigaie, dintr-o familie de aristocraţi scăpătaţi, sau fiul unui magnat american al oţelului, aflat în vacanţă în Europa — o invita la balet sau la o plimbare pe canalele cartierului Christianshavn, primul ei gând era de fiecare dată: *N-ai să pui tu mâna pe mine.* Îşi dorea să fie o artistă, o intelectuală: o femeie veşnic tânără, liberă să picteze în fiecare zi la fereastră, a cărei viaţă socială să se desfăşoare exclusiv noaptea. Îşi imagina cum împreună cu alţi şapte amici se întâlneau la Sebastian's, barul ei preferat, şi, după ce apucau să bea doar două înghiţituri de lichior de cireşe, poliţaii, cu feţele lor lungi, îşi făceau apariţia la unu noaptea, ca să închidă localul.

Dar până şi Greta îşi dădea seama că fanteziile sale erau nu doar prosteşti, ci de-a dreptul imposibile. Fără doar şi poate, tinerei Miss Greta Waud nu i s-ar fi permis niciodată să ducă o astfel de viaţă.

Când era mică, obişnuia să scrie la nesfârşit în caietul ei de caligrafie „Greta Greta Greta", omiţând dinadins numele de familie, de parcă voia să vadă cum ar fi să fie, pur şi simplu, o Gretă banală, trecută de prima tinereţe — lucru pe care nimeni nu i-l spusese vreodată. Voia ca nimeni dintre cei din jur să nu ştie din ce familie se trage. Chiar şi în anii adolescenţei, se ferea să-şi dezvăluie descendenţa şi evita orice aluzie în acest sens. Îi dispreţuia pe cei care făceau paradă de înaintaşii lor. Ce importanţă avea lucrul ăsta?

Venise în Danemarca pe când era doar o copilă, împreună cu tatăl ei, un bărbat cu braţe lungi şi favoriţi uriaşi, care primise un post la ambasadă.

— De ce vrei să faci asta? îl întrebase ea pe taică-său când aflase de recenta numire.

— Ei, haide, Greta, intervenise maică-sa, poartă-te frumos! E tatăl tău.

Ce uita Greta era faptul că mama tatălui ei, adică bunică-sa, Gerda Carlsen, după care fusese botezată Greta, era daneză la origine, o daneză cu părul blond, de culoarea lemnului de fag. Născută şi crescută pe insula Bornholm, Gerda era cunoscută pentru macii roşii ca sângele pe care îi purta după urechi — şi pentru faptul că era prima fată din familie care părăsise insula, plecând cu vaporul nu spre Copenhaga, cum făceau majoritatea tinerilor dornici să scape de familie, ci spre sudul Californiei, ceea ce pe vremea aceea era ca şi

când ai fi spus că vrei să emigrezi pe lună. După ce munci timp de câţiva ani în grajdurile fermei potrivite, Gerda fu remarcată de Apsley Waud Senior şi, în scurtă vreme, fetişcana înaltă din Bornholm, care-şi purta părul lung până la şolduri, prins cu maci după urechi, deveni doamna Waud, o californiancă în toată regula. Când tatăl său îi dădu de ştire Gretei că are de gând să-şi ducă familia înapoi în Danemarca, fu destul de urât din partea ei — până şi ea recunoştea asta — să nu facă legătura şi să nu realizeze faptul că, prin asta, el dorea să-şi spele, oarecum, vina de a fi avut un rol în moartea mamei lui. Gerda Carlsen Waud, frumoasa cu ochi albaştri, îşi pierduse viaţa când fiul ei, Apsley Junior, pe-atunci abia un flăcăiandru, o dusese la marginea canionului Arroyo Seco, din Pasadena, ca să-i facă o poză în locul acela magnific şi asistase înspăimântat la prăbuşirea malului, surpat din pricina furnicilor. Mama lui căzuse în hăul de dedesubt şi se izbise de crengile letale, în formă de Y, ale unui platan noduros.

La Academia Regală, în toamna anului 1914, Greta era convinsă că majoritatea celor din jur, mai cu seamă membrii conducerii, n-aveau decât două subiecte de discuţie: războiul şi persoana ei. Întotdeauna făcuse senzaţie, oriunde mergea, datorită părului blond ce-i curgea pe spate ca o cascadă. Mai ales în sudul Californiei. Şi, ce să vezi, cu doar un an în urmă, când se întorsese în Pasadena, în vacanţa de vară, ca să ia lecţii de tenis şi de călărie, îi căzuseră ochii într-o bună zi pe băieţandrul care conducea camionul măcelarului. Acesta avea părul negru şi cârlionţat; cu mâinile Iui fierbinţi, o ridica pe bancheta din faţă a maşinii şi mergeau împreună până în capătul bulevardului Wilshire şi înapoi. Ea îl urmărea mânuind cleştii de fier în timp ce livra costiţele fripte şi grătarele de miel la adresele din Hancock Park. Pe drum spre casă, băiatul încercase nu o dată s-o sărute, ceea ce o dezamăgise pe Greta, care pentru prima oară avea îndoieli cu privire la părul ei lung şi blond. La sfârşitul plimbării cu maşina, băiatul nu-i spunea decât „la revedere". Greta ridica din umeri şi se întorcea în camera ei. Dar, într-o dimineaţă, la micul dejun, maică-sa, o femeie cu buze subţiri, îi spuse:

— Greta, scumpa mea, îmi explici şi mie ce-i cu asta? Zicând aceste cuvinte, maică-sa despături ziarul *American Weekly,* aflat pe masă. Pe una dintre pagini era o notă scurtă şi misterioasă, care suna în felul următor: „Oare Miss Greta Waud are de gând să-şi facă o carieră în carmangerie?" Timp de câteva săptămâni, ameninţarea expunerii publice le umbri viaţa locatarilor conacului. În fiecare dimineaţă, fluieratul puştiului care aducea ziarele îi făcea pe toţi membrii familiei să încremenească. Povestea nu căpătă amploare, dar bineînţeles că zvonurile nu întârziară să apară. Vreme de două zile telefonul de pe holul de la etaj sună încontinuu. Tatăl Gretei nu-şi mai putea lua prânzul la clubul California, din centru, iar maică-sa avu mult de furcă

până să găsească altă sursă de carne. În curând părinţii Gretei anulară vacanţa pe care plănuiau s-o petreacă în California şi ea fu nevoită să se întoarcă în Copenhaga — tocmai la timp pentru aurora boreală din luna august şi pentru focurile de artificii din parcul Tivoli[7].

În luna septembrie a acelui an, care marcă sfârşitul adolescenţei ei, pe când lumea se pregătea de război, Greta se înscrise la Academia Regală. În prima zi de cursuri, Greta fu surprinsă când Einar, stând în faţa tablei prăfuite, de la lecţia anterioară, o întrebă:

— Şi dumneavoastră, domnişoară? Cum vă numiţi?

Când îi răspunse, Einar — sau profesorul Wegener, cum îi spunea pe vremea aceea — îi scrise numele în catalog şi trecu mai departe. Ochii lui mari şi căprui, ca de păpuşă, se opriră o clipă asupra ei, apoi se întoarseră rapid în altă parte. La cât era de timid, Greta se gândi că acesta nu întâlnise niciodată un american. Şi îşi aruncă pletele blonde peste umăr, de parcă ar fi fluturat un steag.

Apoi, la puţin timp după începerea cursurilor, cineva îi vorbi, probabil, lui Einar despre tatăl ei şi postul său la ambasadă, poate chiar şi despre povestea cu ucenicul măcelarului — da, se pare că bârfele traversau Atlanticul şi pe vremea aceea —, căci Einar deveni tot mai stânjenit în prezenţa ei. Pe Greta o dezamăgea faptul că şi el se dovedea a fi unul dintre bărbaţii aceia care se simt intimidaţi în preajma unei fete bogate. Asta îi rodea sufletul, pentru că nu-şi dorise niciodată să fie bogată — nu că îşi bătea fără întrerupere capul cu asta, dar chiar şi aşa. Einar fu incapabil să-i recomande tablourile ce meritau a fi văzute la Muzeul de Artă şi, în acelaşi timp, nu ştiu să-i spună care era cel mai bun traseu până la magazinul de materiale pentru pictură, aflat în apropierea Spitalului Municipal. Ea îl invită la o recepţie la ambasada americană, organizată în onoarea unui constructor naval din Connecticut aflat în vizită, dar el refuză. De asemenea, o refuză şi când îl invită s-o însoţească la operă. Abia se uita la ea când stăteau de vorbă. În schimb ea îl privea cu atenţie, şi atunci când erau faţă în faţă, şi când îl vedea de la distanţă, pe fereastră, în timp ce el traversa curtea academiei, cu paşi mici şi repezi. Era un bărbat cu umerii înguşti, cu faţa rotundă, pielea palidă şi ochii atât de întunecaţi la culoare, încât Greta nu putea desluşi ce se ascunde în spatele lor. Era destul să-i vorbească şi el se înroşea ca racul, de la gât până la tâmple. Era ca un copil, iar asta o fascina pe Greta, în parte fiindcă ea fusese întotdeauna atât de matură şi de deschisă, încât oamenii o tratau, chiar şi în copilărie, mai mult sau mai puţin ca pe un adult. O dată îl întrebase: „Eşti căsătorit, profesore?”, la care el clipise de mai multe ori, incontrolabil. Îşi ţuguiase buzele, încercând să articuleze răspunsul „Nu“, de parcă ar fi fost un cuvânt complet ieşit din comun.

Ceilalţi studenţi şuşoteau tot felul de lucruri răutăcioase pe seama

profesorului Wegener.

— Se trage dintr-o familie de pitici, lansă o fată.

— A fost orb până la vârsta de cincisprezece ani, spuse alta.

— S-a născut în mlaştină, zise un băiat care se străduia să-i atragă atenţia Gretei.

Acesta picta tablouri cu statui greceşti şi ea nu-şi putea imagina ceva — sau pe cineva — mai plictisitor de-atât. Când se oferi s-o însoţească în Roata Mare din parcul Tivoli, ea îşi dădu ochii peste cap, fără nicio jenă. „Ei bine, n-o să te ducă profesorul Wegener, dacă asta aştepţi”, rosti atunci tânărul, lovind cu vârful cizmei în trunchiul unui ulm.

Mama ei, care nu uitase de episodul cu ucenicul măcelarului, o studia cu atenţie în fiecare seară când se întorcea acasă, însă ochii Gretei nu trădau nimic din simţămintele sale. Într-o seară, maică-sa îi spuse:

— Greta, scumpa mea, dacă nu-ţi găseşti un însoţitor pentru aniversarea zilei tale de naştere, mă văd nevoită să-ţi găsesc eu pe cineva.

Zicând asta, maică-sa continuă să brodeze lângă şemineul din salon; între timp, Greta îl auzea pe Carlisle la etaj, în camera lui, jucându-se cu o minge de tenis.

— Sunt sigură că fiul contesei von der Recke ar fi bucuros să te însoţească, adăugă doamna Waud. E adevărat, nu ştie să danseze, dar e un băiat tare chipeş, dacă-i treci cu vederea cocoaşa aia oribilă, nu-i aşa? Greta?

Mama îşi ridică spre ea faţa ascuţită. Flăcările roşiatice din cămin erau aproape stinse şi pocnetul ritmic, de deasupra, al mingii lui Carlisle făcea să se cutremure candelabrul.

— Când o să înceteze cu mingea aia? izbucni doamna Waud. Minge nesuferită! Îşi împături dantela la care broda şi se ridică în picioare, cu trupul ţeapăn, de parcă ar fi fost o săgeată cu vârful îndreptat spre camera lui Carlisle. Mă rog, la urma urmelor, îl avem pe Carlisle, oftă ea. Apoi, ca şi când focul din şemineu s-ar fi reînsufleţit brusc, înviorând tot salonul, doamna Waud spuse: Păi da, chiar aşa. Îl avem pe Carlisle. De ce să nu mergi cu el? Nici el nu şi-a găsit o parteneră pentru petrecere. Aţi putea merge împreună, ca un cuplu de sărbătoriţi.

Auzind acestea, Greta, care stătea în pragul uşii de la salon, protestă, agitându-şi braţele prin aer:

— Cu Carlisle? Nu mă pot duce cu Carlisle! N-ar fi deloc amuzant. Şi-n plus, sunt în stare să-mi găsesc şi singură un însoţitor.

Maică-sa îşi arcui sprâncenele sure, ca pana de porumbel.

— Zău? Pe cine?

Greta strânse pumnii, înfigându-şi unghiile în carne şi spuse:

— Aşteaptă numai şi o să vezi. O să vin cu cine vreau eu. În niciun caz n-o să merg cu frate-meu. Îşi răsuci o şuviţă de păr în jurul degetului, privind-o ţintă pe maică-sa; mingea de tenis continua să se audă ritmic în tavan. Aşteaptă şi o să vezi, repetă ea. La urma urmelor, o să împlinesc optsprezece ani.

În săptămâna următoare, Greta îl acostă pe Einar pe treptele Academiei Regale. Acesta se ţinea cu mâna de balustrada albă, iar ea îi cuprinse încheietura şi spuse:

— Pot să vorbesc ceva cu dumneavoastră?

Fiind destul de târziu, nu era nimeni prin preajmă. Pe scări era linişte. Profesorul Wegener purta un costum cafeniu cu un guler alb cu tente maronii. Avea sub braţ o pânză goală, de mărimea unei cărţi.

— Familia mea organizează un dineu cu prilejul zilei mele de naştere, explică Greta. O să împlinesc optsprezece ani. Eu şi fratele meu geamăn. Mă întrebam dacă n-aţi dori să veniţi şi dumneavoastră.

Einar arăta ca şi când ar fi mâncat ceva stricat; chipul i se tăcu alb ca varul, de parcă tot sângele i s-ar fi scurs din corp.

— Domnişoară, vă rog, îngăimă el într-un târziu. Cred că ar trebui să vă înscrieţi la alt curs. Aşa ar fi cel mai bine.

Îşi duse mâna la gât, ca şi când ar fi avut acolo un lucru delicat, de mare preţ pentru el.

Abia în momentul acela Greta realiză că profesorul Wegener era, în anumite privinţe, chiar mai tânăr decât ea. Avea chipul unui băieţandru, cu o gură mică şi urechile în permanenţă roşii. Părul şaten îi stătea zbârlit pe frunte. Pe neaşteptate, Greta simţi un imbold de a-i cuprinde faţa în mâinile sale. Einar tresări uşor când degetele ei îi atinseră obrajii, dar apoi rămase nemişcat. Ea prinse în palme capul îngust al profesorului, tâmplele lui fierbinţi. Îl ţinu aşa câtva timp, iar el nu schiţă niciun gest de împotrivire. Apoi îl sărută prelung, cu pânza ca un scut între trupurile lor. În momentul acela, Greta ştiu că Einar Wegener era bărbatul pe care şi-l dorea nu doar ca însoţitor la petrecere, ci şi ca soţ.

— Chiar că eşti un bărbat frumuşel, spuse ea.

— Pot să plec acum? întrebă Einar, desprinzându-se de ea.

— La petrecere, vrei să zici?

— Păi, nu asta am…

— Bineînţeles că poţi să mergi la petrecere. De-asta te-am şi întrebat.

Atunci, spre surprinderea amândurora, Einar îşi întoarse faţa spre Greta, pentru încă un sărut.

Dar, înainte de petrecere, înainte ca Greta să împlinească optsprezece ani, tatăl ei decise că nu mai puteau rămâne în Europa — era prea periculos. La scurtă vreme după ce Germania invadă Franţa, domnul Waud îşi expedie familia din Danemarca.

— Dacă armata Kaiserului o să intre în Belgia, ce-l mai opreşte să ajungă până aici? zise el, aşezat la masa de lemn galben pal din sufragerie.

— Ai dreptate, aprobă mama Gretei, umblând de colo-colo cu braţele pline de legături de paie pe care avea de gând să le folosească la împachetarea lucrurilor.

Greta, simţindu-se ca o refugiată, se îmbarcă pe vaporul *Princess Dagmar;* nu avea în buzunar nimic altceva în afara unui singur bileţel, de la Einar, pe care scria: „Uită-mă, te rog! Probabil că aşa-i cel mai bine“.

Acum, după mai bine de zece ani, în primăvara umedă a anului 1925, Greta se simţea ca şi cum ar fi ascuns un secret referitor la soţul ei. În primele câteva săptămâni de după şedinţa cu rochia Annei, ea şi Einar nu vorbiră deloc despre asta. Îşi făcură de lucru amândoi, fiecare cu şevaletul lui, având grijă să nu-şi stea în cale unul altuia. Portretul Annei era terminat şi acum Greta era în căutarea unei noi comenzi. O dată sau de două ori, la cină sau când citeau amândoi, noaptea târziu, ceva îi reaminti Gretei de rochie şi fu cât pe ce să-i spună soţului său Lili. Însă reuşi să se oprească la timp. O singură dată, când el o întrebase ceva, îi zisese: „Ce-ai spus, Lili?“ şi îşi ceruse numaidecât scuze. Începură amândoi să râdă, iar ea îl sărută pe frunte. Nu se mai gândi la asta, de parcă Lili era, pur şi simplu, un personaj dintr-o piesă pe care o văzuseră la Folketeatret.

Apoi, într-o seară, Greta citea despre Partidul Social-Liberal în ziarul *Politiken* şi lampa împrăştia un con de lumină în jurul scaunului pe care stătea. Einar se apropie şi i se aşeză la picioare, punându-şi capul în poala ei. Obrazu-i cald se odihnea pe coapsele femeii, în timp ce ea continua să citească ziarul. Greta îl mângâie prin păr, întrerupându-se din când în când, ca să întoarcă pagina. Când termină de citit, împături ziarul, pregătindu-se să rezolve cuvintele încrucişate şi-şi scoase un creion din buzunarul salopetei.

— M-am gândit la ea, murmură Einar.

— La cine?

— La micuţa Lili.

— Atunci ce-ar fi s-o vedem din nou? spuse Greta, fără să-şi ridice ochii din ziar, pipăindu-şi cu degetul murdar de cerneală tipografică cicatricea de pe obraz, cea rămasă de când fusese bolnavă de vărsat de vânt.

Uneori Greta spunea lucruri numai aşa, într-o doară, fără să fie convinsă de ele; simţea mereu nevoia de-a se contrazice cu cei din jur, de-a face pe răzvrătita. De-a lungul căsniciei lor făcuse de multe ori propuneri absurde: Ce-ar fi să ne mutăm înapoi în Pasadena, să cultivăm portocali? Ce-ar fi să înfiinţăm o mică clinică în

apartamentul nostru, pentru prostituatele din Istedgade? Ce-ar fi să ne mutăm într-un loc total străin, de pildă în Nevada, unde n-o să ştie nimeni cine suntem? Oamenii spun tot felul de lucruri sub umbrela încăpătoare şi permisivă a căsniciei şi, din fericire, majoritatea rămân suspendate undeva în aer, mici şi negre şi inofensive, răsturnate de-a-ndoaselea, ca nişte lilieci adormiţi. Cel puţin aşa le vedea Greta; cum le vedea Einar, n-avea ea de unde să ştie.

Odată încercase să picteze un liliac dormind, cu pielea-i neagră răsfrântă în jos, peste trupul firav, dar nu reuşise. Îi lipsea abilitatea de a reproduce degetele prelungi ale acestui frate mai urât al şoarecelui ori pe cel mare, scurt şi împodobit cu o gheară de toată frumuseţea, şi aripile-i întinse, de un gri translucid. Nu învăţase să picteze animale. De-a lungul anilor, Einar, care din când în când, mai introducea câte-o purcea sau câte-o vrabie, ba chiar şi pe Edvard al IV-lea în peisajele sale, îi promisese că o s-o înveţe. Însă de fiecare dată când se pregăteau să facă asta, intervenea câte ceva: ba primeau o telegramă din California, ba o auzeau pe spălătoreasă zăngănindu-şi chimvalele din stradă, ba telefona vreunul dintre clienţii lui Einar, care majoritatea erau oameni în vârstă, de viţă nobilă şi-şi duceau veacul în spatele obloanelor verzi, înguste, încuiate în permanenţă cu un mic lacăt.

Câteva zile mai târziu, Greta se întorcea la Widow House de la o întâlnire cu proprietarul unei galerii de artă, care până la urmă îi refuzase toate lucrările. Negustorul, un bărbat chipeş, cu un pistrui ca o pată de ciocolată pe gât, nu-i spusese verde în faţă că nu-i plac lucrările ei; însă, după felul cum îşi freca bărbia cu degetele, Greta îşi dăduse seama că nu era deloc impresionat.

— Toate sunt portrete? o întrebase el.

Bărbatul ştia, cum ştia tot oraşul, că Greta era măritată cu Einar Wegener. Probabil că — se gândi ea — din acest motiv, se aşteptase să-i prezinte nişte peisaje pitoreşti.

— Nu ţi-a trecut niciodată prin minte că tablourile dumitale sunt poate prea… se căznise acesta să găsească termenul potrivit… entuziaste?

Asta o scosese din sărite pe Greta, care simţise cum o cuprinde fierbinţeala pe sub rochia cu revere ca de smoching. Prea entuziaste? Cum poate fi un tablou prea entuziast? Îşi smulse portofoliul din mâna negustorului şi îi întoarse spatele, fără un cuvânt. Era toată încinsă şi transpirată la faţă când ajunse în susul scărilor, la Window House.

Când deschise uşa, dădu de o fată care stătea pe scaunul cu şezut de sfoară şi la început nu realiză cine era. Fata avea faţa întoarsă spre fereastră, o carte în mână şi pe Edvard al IV-lea în poală. Era îmbrăcată într-o rochie albastră cu un guler alb, detaşabil, şi la ceafă i se putea zări unul dintre lanţurile de aur ale Gretei. Fata — oare Greta

o cunoştea? — mirosea a lapte şi a mentă.

Marinarul din apartamentul de dedesubt răcnea la nevastă-sa şi, de fiecare dată când rostea cuvântul „târfă”, grumazul fetei se făcea roşu ca racul. Apoi roşeaţa dispărea treptat. *„Luder”[8]* urla bărbatul din timp în timp, aşa încât pielea de pe gâtul fetei îşi schimba întruna culoarea.

— Lili? îngăimă Greta într-un târziu.

— E o carte grozavă.

Lili îi arătă atlasul de istorie a statului California, pe care tatăl Gretei i-l trimisese într-o ladă cu conserve de lămâi zaharisite, împreună cu provizia obişnuită de *Extract natural din Pasadena* şi un sac cu muguri de eucalipt, pentru baia de aburi a tenului.

— Nu vreau să te deranjez, zise Greta.

Lili murmură ceva nedesluşit. Edvard al IV-lea scoase un mârâit leneş, ciulindu-şi urechile. Uşa apartamentului era încă deschisă şi Greta nu-şi dăduse haina jos de pe ea. Lili îşi reluă lectura, iar Greta îi contemplă gâtul palid, ce răsărea ca o floare dintre petalele gulerului. Nu ştia exact ce-şi dorea soţul ei să facă în continuare. Îşi spuse că e un lucru important pentru Einar, că ea e datoare să-i facă jocul — ceea ce nu-i stătea în fire Gretei. Rămase în uşa apartamentului, cu o mână pe clanţă, în timp ce Lili şedea tăcută pe scaun, într-un con de lumină. Nu-i dădea nicio atenţie Gretei, care tot spera că o să se ridice, s-o ia de mână. Dar nu se întâmplă asta şi, în cele din urmă, Greta îşi dădu seama că-i mai bine s-o lase în pace, aşa că se strecură afară din apartament şi, coborând scările întunecoase, ieşi în stradă. Se întâlni cu spălătoreasă cantoneză, căreia îi spuse să-şi vadă de drum.

Mai târziu, când Greta se întoarse acasă, Einar picta. Era îmbrăcat cu pantalonii lui de tweed, în carouri, şi cu o vestă; mânecile cămăşii îi erau suflecate până la coate. Capul său părea mic comparativ cu gulerul cămăşii şi cu nodul proeminent de la cravată. Avea faţa rotundă, cu obraji rozalii, şi-şi ţinea în gura mică şi ţuguiată capătul pensulei din lemn de alun.

— Am lucrat cu spor, o anunţă el vesel. Am reuşit, în sfârşit, să obţin nuanţa perfectă pentru zăpada de pe câmp. Vrei să vezi?

Einar picta tablouri atât de mici, încât îţi încăpeau în palme. Cel de-acum era foarte întunecat — o mlaştină într-un amurg de iarnă. Un strat subţire de zăpadă murdară separa pământul îmbibat de cerul plumburiu.

— E mlaştina din Bluetooth? întrebă Greta.

De-o vreme se cam săturase de peisajele lui Einar. Nu înţelegea cum de putea picta mereu acelaşi lucru. În seara asta avea să termine cu mlaştina şi mâine-dimineaţa avea să se apuce de alt peisaj.

Pe masă era o franzelă de secară. Einar fusese la cumpărături, lucru ce nu-i stătea deloc în obicei. Mai erau şi un vas cu creveţi pe gheaţă

şi o farfurie cu fâşii de carne de vită. Şi un bol cu cepşoare murate, care-i aduceau aminte Gretei de mărgelele pe care ea şi frate-său le înşiraseră pe sfoară, odată, pe vremea când erau mici şi Carlisle şchiopăta prea tare ca să se joace pe-afară.

— A fost Lili pe-aici? simţi ea nevoia să deschidă subiectul, fiindcă ştia că Einar n-avea de gând să zică nimic.

— Pentru o oră. Poate mai puţin. Nu-i simţi mirosul? Parfumul? zise el, în timp ce-şi clătea pensulele într-un borcan; apa albicioasă semăna cu laptele diluat pe care Greta se văzuse nevoită să-l cumpere imediat după ce se întorsese pentru prima oară în Danemarca, după război.

Nu ştiu ce să-i răspundă. Nu ştia la ce replică se aştepta soţul ei.

— Şi o să mai vină?

— Doar dacă eşti de acord şi tu, spuse Einar, cu spatele la ea.

Umerii lui nu erau mai laţi decât ai unui băieţandru. Era un bărbat atât de firav, încât Greta avea uneori impresia că şi-ar putea încolăci braţele de două ori în jurul lui. Văzu cum i se scutură umărul drept în timp ce-şi clătea pensulele şi ceva o îndemnă să meargă în spatele lui şi să-l prindă de mâini, să-i şoptească să stea nemişcat. Tot ce-şi dorea era să-l lase să-şi dea Frau liber tuturor pornirilor şi dorinţelor, dar în acelaşi timp simţea o nevoie irezistibilă să-l strângă în braţe şi să-i spună ce să facă în privinţa acestei Lili. Stăteau aşa în apartamentul lor de la mansardă, scăldat în penumbra amurgului — Greta ţinându-l strâns la piept şi Einar cu braţele atârnându-i ţepene pe lângă corp. Într-un târziu, ea spuse:

— Cum vrea Lili. E liberă să facă ce pofteşte.

În luna iunie, în oraş, avea loc la primărie Balul Artiştilor. Greta păstră invitaţia în buzunar timp de o săptămână, întrebându-se ce să facă. Einar îi spusese nu demult că nu vrea să mai meargă la nicio recepţie. Dar ea avea alte planuri; desluşea în ochii lui un dor lăuntric pe care încă nu era pregătit să-l recunoască.

Într-o seară, pe când erau la teatru, îl întrebă cu delicateţe:

— Ai vrea să te dai drept Lili la bal?

Îl întrebase pentru că bănuia că asta îşi dorea Einar. El nu şi-ar fi exprimat niciodată o asemenea dorinţă; rareori i se confesa, doar în cazul în care îl bătea la cap, caz în care îşi dădea Frau liber sentimentelor, iar ea îl asculta plină de răbdare, cu bărbia proptită în pumn.

Erau la Teatrul Regal, sus la balcon. Catifeaua roşie de pe braţele fotoliilor pe care şedeau era rărită de-atâta uzură. Deasupra avanscenei[9] trona inscripţia NU DOAR PENTRU PLĂCERE. Duşumeaua neagră, din lemn de stejar, fusese lăcuită chiar în după-amiaza aceea şi în aer plutea un miros dulceag, medicinal, aducându-i aminte Gretei de mirosul care domnea în apartamentul lor după ce

Einar făcea curat şi dădea cu mopul.

Mâinile lui Einar tremurau şi gâtul i se tăcuse trandafiriu. Se aflau cam la nivelul candelabrului electric din tavan, alcătuit dintr-o puzderie de becuri mari, afumate. Acestea luminau partea inferioară a feţei lui Einar, dedesubtul urechilor, unde majoritatea bărbaţilor îşi lăsau perciuni. Barba lui era atât de rară, încât nu trebuia să se radă decât o dată pe săptămână. Pe buza de sus avea atât de puţine fire de păr, încât i le-ar fi putut număra, dacă ar fi vrut. Iar obrajii lui aveau o culoare delicată, trandafirie, pe care câteodată Greta o invidia, privindu-l cu coada ochiului.

Membrii orchestrei îşi acordau instrumentele, pregătindu-se pentru îndelunga cufundare în *Tristan şi Isolda.* Cuplul de lângă ei îşi scotea discret pantofii de seară.

— Credeam că ne-am hotărât să nu mai mergem la bal anul ăsta, spuse Einar într-un final.

— Nu e obligatoriu să mergem. Dar mă gândeam că…

Luminile scăzură şi dirijorul îşi croi drum spre podiumul său, în faţa orchestrei. Timp de cinci ore, Einar stătu ţeapăn, cu picioarele lipite unul de celălalt şi cu mâna încleştată pe programul primit la intrare. Greta ştia că se gândeşte la Lili ca la o soră mai mică pe care n-o mai văzuse de multă vreme, dar care acum urma să se întoarcă acasă. În seara asta Anna interpreta rolul lui Brangäne, servitoarea Isoldei. Vocea ei te trimitea cu gândul la cărbunii din cuptor şi, deşi nu era frumoasă ca a unei soprane, era caldă şi potrivită rolului; cum altfel ar fi putut să sune vocea unei slujnice?

— Unele dintre cele mai interesante femei pe care le cunosc eu nu sunt din cale afară de frumoase, îi spuse Greta lui Einar mai târziu, când se aflau amândoi în pat şi ea îşi ţinea mâna sub şoldul lui fierbinte; era pe punctul să adoarmă şi nu-şi dădea seama prea bine unde se află, în Copenhaga sau în California.

A doua zi, când se întoarse de la întâlnirea cu un alt proprietar de galerie — un bărbat prea timid şi neînsemnat ca s-o poată irita cu refuzul său Greta se apropie de Einar, să-l sărute. Pe obrazul lui şi în păr se simţea mireasma lui Lili, mirosul acela persistent, de lapte şi mentă.

— A fost iarăşi Lili pe-aici?

— Toată după-amiaza.

— Şi ce a făcut?

— S-a dus până la Fonnesbech şi şi-a cumpărat câteva lucruri.

— Singură? îl iscodi Greta.

Einar încuviinţă din cap. Terminase de pictat pe ziua aceea şi şedea în scaunul din lemn de nuc, cel destinat lecturii, cu ziarul *Politiken* în mâini şi cu Edvard al IV-lea ghemuit la picioarele sale.

— Mi-a zis să-ţi spun că ar vrea să meargă la bal.

Greta nu spuse nimic. Avea senzaţia că tocmai învaţă regulile unui nou joc de salon: asculta şi dădea din cap, dar, de fapt, în sinea ei îşi spunea „Sper că o să pricep mai bine, odată ce începem jocul“.

— Şi tu vrei să vină, nu? o întrebă Einar. E-n regulă dacă vine ea în locul meu?

Greta, care îşi răsucea gânditoare o şuviţă de păr în jurul degetului, deşi ştia că avea să i se încâlcească, răspunse:

— N-am nimic împotrivă.

În timpul nopţii, Greta stătea întinsă în pat, cu braţul petrecut de-a curmezişul pieptului lui Einar. Când se căsătoriseră, bunica lui le dăruise un pat din lemn de fag cu tăbliile curbate, ca o sanie. Era cam mic, pe potriva tuturor membrilor familiei Wegener, cu excepţia tatălui lui Einar. În timp, ea se obişnuise să doarmă pe diagonală, cu picioarele peste ale soţului ei.

Câteodată, când avea îndoieli în privinţa vieţii pe care şi-o făurise aici, în Danemarca, se simţea ca o fetiţă şi se gândea la Einar, cu faţa lui de păpuşă de porţelan şi picioarele lui drăguţe, ca la o jucărie mult iubită. În timp ce dormea, buzele ţuguiate îi sclipeau. Faţa îi era împodobită cu o cunună de cârlionţi. Nici nu mai ştia de câte ori stătuse trează în toiul nopţii, privindu-l cum i se zbat genele lungi în timp ce visa.

Noaptea târziu, în dormitorul lor domnea o linişte deplină; nu se auzea decât sirena feribotului ce pleca spre Bornholm, insula din Marea Baltică de unde se trăgea bunica ei. Tot mai des, Greta stătea trează în pat şi se gândea la Lili, la faţa ei de ţărăncuţă, cu buza de sus cutezător-tremurătoare şi ochii atât de căprui şi de umezi, încât i se părea mereu înlăcrimată. Se gândea la năsucul ei senzual, care o făcea să arate ca o fetiţă în trupul unei femei.

Lili se dovedi a fi şi mai timidă decât Einar. Cel puţin la început. Când vorbea, îşi pleca privirea în pământ — asta când se întâmpla să spună ceva, pentru că, în unele momente, era atât de emoţionată, că nu scotea niciun cuvânt. Dacă i se punea o întrebare simplă, de pildă: „Aţi auzit de incendiul acela devastator de la docurile Companiei Regale de Comerţ a Groenlandei?”, se uita ţintă la Greta sau la Anna, apoi se întorcea cu spatele şi se îndepărta brusc. Lili prefera să scrie bileţele şi să le împrăştie prin apartament; îi lăsa Gretei, pe şifonier sau pe rama şevaletului, cărţi poştale pe care le cumpărase de la oarba aceea aciuată la porţile de metal ale parcului Tivoli.

Dar n-am să ştiu pe nimeni la bal. Chiar crezi că-i o idee bună să merg?

Nu-i nedrept să-l las pe Einar acasă şi să mă duc în locul lui? N-o să se supere?

Altădată:

Cred că nu sunt suficient de drăguţă. Te rog, ajută-mă cu nişte sfaturi.

Greta îi răspundea prin bileţele pe care le sprijinea de bolul cu pere,

chiar înainte să iasă din casă:

E prea târziu să te răzgândeşti. Deja le-am spus tuturor că o să vii. Te rog să nu-ţi faci griji, toţi ştiu că Lili este verişoara lui Einar din Bluetooth. Câţiva inşi chiar au întrebat dacă nu ai nevoie de un însoţitor, dar le-am zis că nu-i cazul. Nu te superi, aşa-i? M-am gândit că încă nu eşti… oare cum să mă exprim?… pregătită.

Seara, Greta şi Einar luau cina cu prietenii la cafeneaua lor preferată de lângă Nyhavns Kanal. Câteodată el se ameţea cu aquavit şi atunci începea să se laude ca un copil cu succesul vreuneia dintre expoziţiile lui.

— Mi s-au vândut toate tablourile! spunea el, făcând-o pe Greta să-şi aducă aminte de Carlisle, care mereu se lăuda cu câte ceva, cu notele bune pe care le luase la geometrie sau cu noile lui iubite, una mai frumoasă ca alta.

Însă vorbăria lui o stânjenea pe Greta, care detesta să asiste la discuţii legate de bani; la urma urmelor, la ce bun să vorbeşti despre subiectul ăsta? Nu se puteau preface toţi că nu îi interesează chestiunea asta? Atunci îi arunca o privire lui Einar, aflat de cealaltă parte a mesei, care îşi terminase de mâncat somonul şi nu mai lăsase în farfurie decât oasele curate şi lucioase. Greta nu-i spusese niciodată de banii pe care i-i dăduse tatăl ei când o trimisese în Danemarca şi nici de sumele pe care acesta i le vira periodic în contul deschis la Landmandsbanken, la sfârşitul fiecărei recolte de portocale — nu din egoism, ci pentru că se temea ca nu cumva toţi banii aceia s-o schimbe, s-o transforme într-o persoană dezagreabilă sieşi, într-o zi, pe care o regreta şi acum, cumpărase toată clădirea de apartamente Widow House şi nu fusese vreodată în stare să-i mărturisească lui Einar lucrul acesta; lună de lună, soţul ei îi înmâna casierului de la bancă cecul pentru chirie, cu un aer nemulţumit. Greta ştia că fusese o greşeală din partea ei, dar cum era s-o mai repare acum?

Când îl entuziasma ceva, Einar avea obiceiul să bată cu pumnii în masă; atunci părul îi cădea pe faţă, în dezordine, iar gulerul cămăşii i se desfăcea, dezvelindu-i pieptul neted, trandafiriu. N-avea strop de grăsime pe trup, în afară de sânii moi şi mici ca nişte găluşte. În acele momente Greta îi mângâia uşor încheietura mâinii, încercând să-i sugereze s-o lase mai moale cu aquavitul — la fel cum făcea maică-sa cu ea când era mică şi nu se mai oprea din băut Tennis Specials la clubul Valley Hunt. Dar Einar părea să nu priceapă niciodată semnalele ei şi, în schimb, continua să-şi ducă paharul la buze şi să le zâmbească celor din jurul mesei, de parcă le cerşea aprobarea.

Din punct de vedere fizic, Einar era un bărbat neobişnuit, Greta era conştientă de asta. Îşi dădea seama mai ales atunci când i se desfăcea cămaşa şi toţi cei de la masă îi puteau zări pieptul gol, la fel de tentant ca sânii abia înmuguriţi ai unei fete abia ajunse la vârsta pubertăţii.

Cu părul lui frumos şi bărbia netedă ca porţelanul, putea fi o imagine destul de derutantă. Einar era atât de atrăgător, încât uneori cucoanele în vârstă din Kogens Have încălcau legea şi rupeau lalele din parc ca să i le ofere. Buzele lui erau mai roz decât orice ruj pe care şi l-ar fi cumpărat Greta de la etajul al treilea din Magasin du Nord.

— Spune-le de ce nu vii la bal, îi zise Greta într-o seară, când erau la cină.

Era cald şi şedeau cu toţii la o masă afară, în lumina torţelor. Cu puţin timp în urmă, două vase se ciocniseră pe canal şi în aer plutea un miros de kerosen şi de lemn ars.

— La bal? făcu Einar, înclinându-şi capul într-o parte.

— Greta ne-a spus că vine verişoara ta din Iutlanda, interveni Helene Albeck, care lucra ca secretară la Compania Regală de Comerţ a Groenlandei.

Arăta cam îndesată în rochia ei verde, minusculă, cu talia căzută; odată, când băuse prea mult, îl apucase pe Einar de mână şi i-o pusese pe coapsa ei. Einar îşi trăsese mâna ca ars, lucru care o încântase pe Greta, care urmărise tot incidentul printre scândurile uşii de la bucătărie.

— Verişoara mea? îngăimă Einar, părând cam dezorientat.

Buza de sus i se umezi şi nu mai rosti niciun cuvânt, de parcă îşi înghiţise limba.

Asta nu se întâmplă doar o dată. Când Greta vorbea despre Lili cu vreo prietenă, chiar şi cu Anna, Einar făcea ochii mari, de parcă habar n-avea cine e Lili. El şi Greta nu mai pomeneau ulterior despre jocul lui copilăresc de-a se preface că nu ştie despre cine este vorba: Care Lili? A, da, Lili. Verişoara mea? Da, verişoara mea, Lili. A doua zi însă povestea se repeta. Era ca şi când micul lor secret ar fi fost, de fapt, doar secretul Gretei, care complota pe la spatele lui Einar. La un moment dat ea se gândi să discute deschis cu el, dar până la urmă se răzgândi. Probabil se temea să nu-l zdrobească o astfel de discuţie. Sau să nu-l supere faptul că ea se amesteca. Sau poate cel mai mult se temea ca nu cumva Lili să dispară pe veci, lăsând în urmă doar adierea unui guler alb, detaşabil, şi pe Greta, singură în Widow House.

Capitolul 3

Tatăl lui Einar fusese fermier, un cultivator de cereale eşuat, exclus din Societatea Agricultorilor. Prima dată când acesta plecase de la ferma mamei sale din Bluetooth fusese în seara în care se dusese la Skagen, în capătul Danemarcei, ca să-şi aducă mireasa de la un atelier unde se fabricau plase de pescuit. Dormise la un han cu acoperişul din alge şi se trezise în zori, ca să se căsătorească. A doua şi ultima noapte petrecută departe de Bluetooth fusese atunci când se întorsese la Skagen cu trupul neînsufleţit al soţiei sale şi cu Einar, pe atunci doar un ţânc, învelit într-o pătură. Întrucât în Skagen pământul era prea îngheţat ca să poată săpa un mormânt, cei doi înfăşuraseră trupul mamei într-un năvod pe care îl curăţaseră de solzi şi îl scufundaseră, ca pe o ancoră, în marea îngheţată. Cu o săptămână înainte, nişte valuri uriaşe înghiţiseră hanul cu acoperiş din alge, aşa că de data asta tatăl lui Einar dormise în atelierul de năvoade, printre cârlige ruginite şi frânghii; în atelier plutea un miros vag de ciuboţica-cucului, floarea preferată a mamei lui Einar.

Taică-său era un bărbat înalt şi bolnăvicios, cu oase fragile. Avea mereu la el un baston noduros, de care se folosea la mers, sprijinindu-se şi de mobilă. Când Einar era încă mic, taică-său fusese adesea ţintuit la pat de o maladie pe care medicul o numise, pur şi simplu, o boală rară. În timpul zilei, Einar se furişa în camera lui, când el dormea. Îl găsea cu spume la gură, ce făceau bule mici de fiecare dată când expira. Atunci Einar se apropia tiptil şi se apleca să-i atingă buclele aurii. Întotdeauna îşi dorise să aibă părul aşa, atât de des încât pieptenele de argint să-i stea în el ca beteala în bradul de Crăciun. Dar şi mai mult îi plăcea boala lui taică-său, acea maladie misterioasă care îl storcea de vlagă şi lucea ca ochii-i rotunzi să pară stinşi şi lăptoşi, îngălbenindu-i degetele firave. Lui Einar i se părea că taică-său este neasemuit de frumos — un suflet captiv într-un trup şubred şi inutil. Un om ţintuit într-un corp care nu mai funcţiona.

În unele zile, Einar se cocoţa în micul pat din lemn de fag şi se strecura sub plapuma de puf. Bunică-sa cârpise găurile din cuvertură cu cocoloaşe de gumă de mestecat mentolată şi acum tot patul mirosea a proaspăt şi a curat. Einar îşi afunda capul în pernă şi micuţul Edvard al IV-lea se ghemuia între el şi taică-său, bătând uşor şi ritmic cu codiţa-i albă în aşternut. Căţelul scheuna şi suspina, apoi începea să strănute. Einar îl imita, căci ştia cât de mult îl iubea tatăl său pe Edvard al IV-lea şi-şi dorea să-l iubească şi pe el la fel de mult.

Stătea acolo ore în şir, bucurându-se de căldura slabă pe care o emana trupul osos al tatălui, căruia i se vedeau coastele prin cămaşa de noapte. Venele verzui de pe gât îi pulsau epuizate. Einar îi lua mâna şi i-o ţinea într-a lui până când apărea bunică-sa, cu trupul ei

scund şi îndesat, şi-l gonea de acolo.

— Îi faci mai mult rău, spunea ea, prea ocupată cu munca la câmp şi cu vecinii care o sunau întruna, să-şi exprime compasiunea, ca să mai aibă timp de nepotul ei.

Şi totuşi, în ciuda admiraţiei sale, Einar era şi supărat pe taică-său, pe care uneori îl blestema în timp ce săpa, înfigând cu sete hârleţul în solul mlăştinos. Pe măsuţa de lângă patul tatălui său se afla o fotografie ovală — un dagherotip — reprezentând-o pe mama sa cu părul împletit ca o cunună în jurul capului şi cu ochii strălucitori. De câte ori punea mâna pe ea, taică-său i-o lua, spunând: „O deranjezi”. Vizavi de pat era şifonierul de culoare cenuşie în care se aflau hainele ei, exact aşa cum le lăsase în ziua în care îl născuse pe Einar. Un sertar cu fuste de postav, în al căror tiv erau vârâte pietricele, ca să nu le sufle vântul; un sertar cu lenjerie de lână, gri precum cerul înnorat; pe umeraşe, câteva rochii de gabardină[10] cu mâneci bufante; rochia ei de mireasă, acum îngălbenită, a cărei ţesătură era atât de fragilă, încât se destrăma la cea mai mică atingere. Mai era acolo o geantă cu şnur, în care se puteau auzi zornăind nişte mărgele de chihlimbar, o broşă neagră şi un inel cu un diamant minuscul.

Din când în când, când se simţea mai bine, taică-său pleca de la fermă. Într-o zi, când se întoarse de la taclale prin vecini, după ce lipsise cam o oră, îl găsi pe Einar, pe-atunci în vârstă de şapte ani, scotocind prin sertare; acesta avea la gât mărgelele de chihlimbar şi pe cap o eşarfă lungă, galbenă, pe care şi-o atârnase pe cap drept păr.

Faţa lui taică-său se făcu roşie ca focul şi ochii i se afundară în orbite. Începu să horcăie, furios, mai-mai să se înece.

— Nu-i voie să faci asta! zise el. Băieţii nu fac aşa ceva!

— De ce nu? făcu nedumerit micul Einar.

Tatăl lui muri când el avea paisprezece ani. Groparii le cerură zece coroane în plus ca să sape o groapă suficient de lungă pentru sicriul său. În curtea bisericii, bunică-sa, care îşi îngropase de-acum toţi copiii, îi dădu lui Einar un carneţel cu coperta metalizată.

— Să-ţi aşterni aici toate gândurile, îl povăţui ea; pe faţa ei teşită şi rotundă ca o farfurie se desluşea o expresie de uşurare că fiul ei cel nevolnic şi ciudat plecase, în sfârşit, pe lumea cealaltă.

Carneţelul era de mărimea unui pachet de cărţi de joc, cu un creion de lapislazuli[11] prins la cotor prin intermediul unor găici din piele de struţ. Îl şterpelise de la un soldat prusac adormit, când Confederaţia Germană ocupase Iutlanda, în timpul războiului din 1864[12].

— I-am luat carnetul ăsta şi apoi l-am împuşcat, spunea ea câteodată, în timp ce amesteca brânza în putină.

Ţinutul Bluetooth purta numele unuia dintre primii regi ai Danemarcei. Nimeni nu ştia cu precizie când fusese înfiinţat sau de

unde proveneau locuitorii săi, deşi, potrivit legendei, coloniştii groenlandezi fuseseră primii care se stabiliseră pe meleagurile acestea stâncoase şi-şi lăsaseră oile să pască aici. Aşezarea nu era decât un sat înconjurat de mlaştini. În Bluetooth nu scăpai nicăieri şi nicicând de umezeală, lotul era umed în permanenţă — picioarele oamenilor, câinii şi, uneori, primăvara, până şi covoarele şi zidurile clădirilor. Un drumeag de lemn traversa pământul noroios, ducând până la strada principală şi apoi spre lanurile sătenilor. În fiecare an drumeagul se scufunda în noroi cam o jumătate de metru şi, în luna mai, când bruma se subţia în cristale nu mai mari decât solzii de peşte, bărbaţii din Bluetooth scoteau la suprafaţă scândurile de lemn şi le fixau din nou, aşa deformate cum erau, pe cele câteva movile de pământ galben, încă întărit de la frig.

În copilărie, Einar avea un prieten pe nume Hans, care locuia la marginea satului, într-o vilă de cărămidă în care fusese instalat primul telefon din sat. Într-o zi, înainte să devină prieteni la cataramă, Hans îl taxă pe Einar cu o øre[13] doar ca să-l lase să ridice receptorul. Acesta nu auzi nimic, decât zgomotul de fond.

— Ştii bine că te-aş fi lăsat să suni, dacă ai fi avut pe cine, îi spuse Hans, luându-l de după umeri şi legănându-l încetişor.

Tatăl lui Hans era baron. Mama lui, cu părul cărunt strâns în cozi împletite în jurul capului, îi vorbea doar în limba franceză. Hans avea jumătatea de jos a feţei pătată cu pistrui şi era, la fel ca Einar, mai scund decât ceilalţi băieţi de vârsta lor. Dar, spre deosebire de Einar, Hans avea o voce ascuţită, cu care li se adresa la fel de entuziast şi de încrezător atât prietenului său cel mai bun, cât şi guvernantei sale corsicane sau diaconului cu nasul roşu. Era genul de băiat care seara adormea de cum punea capul pe pernă, obosit şi fericit. Einar ştia asta pentru că, de câte ori se întâmpla să doarmă şi el la vilă, stătea treaz până în zori, prea emoţionat ca să închidă ochii măcar o clipă.

Hans era cu doi ani mai mare decât Einar, dar lucrul acesta nu părea să aibă vreo importanţă. La paisprezece ani, Hans era prea scund pentru vârsta lui şi totuşi mai înalt ca Einar. Cu capul semeţ, disproporţionat de mare în comparaţie cu trupul, Hans îi părea lui Einar — când acesta avea doisprezece ani — mai matur decât toţi băieţii pe care îi cunoştea el. Hans înţelegea cum gândesc adulţii care cârmuiau lumea: ştia că acestora nu le place să le fie date în vileag cusururile şi năravurile.

— Nu, nu, nu spune nimic! îl sfătuia el când tatăl lui Einar, care se plângea toată ziua de durerile şi suferinţele sale, azvârlea plapuma la o parte şi o zbughea la ceainic de îndată ce doamna Bohr sau doamna Lange veneau în vizită, la o bârfă.

De asemenea, cu palmele împreunate în faţă şi cu un aer serios, îi recomanda lui Einar să nu-i spună tatălui său că vrea să se facă pictor.

— O să te răzgândeşti de nu ştiu câte ori până atunci. De ce să-l tulburi de pe-acum? spunea Hans şi palmele sale împreunate îi atingeau uşor braţul, făcând să-l scuture un fior din cap până-n picioare.

Fiindcă ştia atât de multe lucruri, Einar era convins că Hans are dreptate.

— Visurile nu trebuie împărtăşite nimănui, îi spuse acesta într-o zi, pe când îl învăţa să se caţere în stejarul bătrân care creştea la marginea mlaştinii.

Rădăcinile lui se încolăceau în chip misterios în jurul unui bolovan atât de alb şi de „împănat" cu foiţe de mică, încât în zilele cu soare nici nu te puteai uita la el.

— Eu vreau să fug în Paris, dar n-o să spun nimănui lucrul ăsta. O să-l ţin secret. Într-o zi o să dispar, pur şi simplu. Abia atunci o să afle ceilalţi, spuse Hans, legănându-se cu capul în jos, cu picioarele agăţate de o creangă.

Cămaşa îi alunecase de pe trup, dezvelindu-i pieptul scobit acoperit cu firicele de păr. Dacă şi-ar fi dat drumul de pe creangă, ar fi căzut în noroiul cu bulbuci de dedesubt.

Dar nu căzu niciodată în mlaştină. Până să împlinească Einar treisprezece ani, el şi Hans deveniseră cei mai buni prieteni. Asta îl umplea de mirare pe Einar, care nu se aştepta decât la ocări şi batjocuri din partea băieţilor de genul lui Hans. În loc de asta, Hans îl chema să joace tenis pe terenul cu iarbă, marcat cu zahăr pudră, din apropierea vilei. Constatând că Einar nu era în stare să lovească mingea cu precizie, îl învăţă regulile de arbitraj, pretinzând că era mai important să le ştie pe acelea. Într-o după-amiază, Hans şi unul dintre fraţii lui — erau patru fraţi în total — se hotărâră, ca să-i facă în ciudă mamei lor, să joace tenis în pielea goală. Einar şedea pe un bolovan acoperit cu muşchi, îmbrăcat cu un pulover, sub o umbrelă de hârtie roz, instalată de Hans ca să-l apere de soare, încercă să arbitreze cât mai corect, deşi îi era imposibil să nu fie părtinitor în favoarea lui Hans. Aşadar, stătea pe bolovan şi striga scorul: „Patruzeci — felicitări lui Hans… Un as pentru Hans", în timp ce Hans şi frate-său alergau pe iarbă după minge, cu penisurile rozalii bălăngănindu-li-se vioaie, ca nişte cozi de schnauzer pitic; Einar era tot mai înfierbântat sub umbrela de soare, până când Hans câştigă partida. Atunci cei trei băieţi se şterseră cu prosoapele şi Hans îşi petrecu braţul gol pe după umerii lui Einar.

Hans avea un zmeu făcut din hârtie şi lemn de balsa, adus de la Berlin de mama lui, baroana. Era în formă de submarin şi lui Hans îi plăcea la nebunie să-l înalţe în văzduh. Se întindea pe covorul de lucernă, cu vârtelniţa între genunchi, şi-l privea cum pluteşte deasupra mlaştinii.

— Kaiserul are un zmeu exact ca ăsta, spunea el, ţinând între buze câteva fire de iarbă.

Încercă să-l înveţe şi pe Einar să înalţe zmeul, dar acesta nu reuşea să găsească niciodată curenţii de aer potriviţi. De fiecare dată, zmeul se înălţa un pic în bătaia vântului şi apoi se prăbuşea la pământ; şi de fiecare dată Einar îl vedea pe Hans tresărind. Băieţii alergau să ia zmeul, care zăcea răsturnat cu susul în jos, şi Einar spunea:

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, Hans. Îmi pare rău, Hans.

Hans ridica zmeul şi scutura de pe el puful de păpădie, zicând:

— E ca nou.

Dar Einar nu învăţă nicicum să mânuiască zmeul. Aşa că, într-o bună zi, când stăteau amândoi întinşi pe spate în iarbă, Hans spuse:

— Fii atent, dirijează-l tu.

Fixă vârtelniţa între genunchii lui Einar şi se întinse înapoi în iarbă.

Einar simţea sub el găurile făcute de vulpi în pământ. De fiecare dată când zmeul urca mai sus şi trăgea sfoara, făcea ca vârtelniţa să i se răsucească între genunchi, iar el îşi arcuia instinctiv spinarea.

— Aşa-i bine, îl încurajă Hans. Ghidează-l cu genunchii.

Einar mânuia din ce în ce mai bine vârtelniţa şi se deprinse cu mişcările zmeului, în sus şi în jos alături de păsările cerului. Băieţii râdeau, cu nasurile arse de soare. Hans îl gâdila pe Einar pe burtă cu un fir de trestie. Feţele lor erau una lângă alta, astfel încât Einar îi putea simţi respiraţia prin iarbă. Ar fi vrut să stea atât de aproape de Hans încât să li se atingă genunchii şi, în acele momente, Hans părea deschis la orice. Einar se trase mai aproape de prietenul lui cel mai bun şi, cum singurul nor de pe cer se topi în zare, soarele se revărsă din plin peste feţele celor doi băieţi. Şi chiar în clipa aceea, când Einar dădu să-şi lipească piciorul osos de al lui Hans, o rafală furioasă de vânt smuci zmeul, smulgându-i vârtelniţa dintre genunchi. Băieţii se uitară cum submarinul îşi ia zborul peste coroana ulmilor, înălţându-se în văzduh o vreme, dar mai apoi prăbuşindu-se în mlaştina neagră, care îl înghiţi ca pe un bolovan.

— Hans, murmură Einar.

— Nu-i nimic, răspunse Hans cu vocea gâtuită. Dar să nu-i spui mamei.

În vara de dinaintea morţii lui taică-său, Einar se juca cu Hans pe câmpul de turbă al bunicii sale, cu cizmele înglodate în noroi. Afară era cald şi ei stătuseră pe câmp aproape toată dimineaţa, când, dintr-odată, Hans îl prinse de mână şi-i spuse:

— Einar, dragul meu, ce avem de mâncare la prânz?

Era în jurul amiezii şi Hans ştia că nu era nimeni la fermă, în afară de tatăl lui Einar, care dormea dus în patul lui.

Hans se făcuse de-acum un flăcău în toată regula. Avea cincisprezece ani şi trupul începea să-i fie tot mai proporţional în

raport cu capul deja mare. Mărul lui Adam începea să i se vadă la gât şi era mult mai înalt decât Einar, care, la treisprezece ani câţi avea, era încă scund pentru vârsta sa. Hans îl înghionti, împingându-l spre casă. Ajunşi în bucătărie, se aşeză în capul mesei şi-şi vârî un şervet pe sub guler. Einar nu mai pregătise niciodată masa, aşa că stătea pierdut lângă sobă. Hans spuse cu voce joasă:

— Aprinde focul. Pune la fiert nişte apă şi aruncă înăuntru câţiva cartofi şi nişte carne de oaie. Apoi glasul i se îmblânzi brusc: Einar, hai să ne prefacem!

Hans găsi şorţul bunicii lui Einar, care stătea atârnat lângă burlanul sobei, şi i-l legă cu grijă în jurul taliei. Apoi îi atinse ceafa, ca şi când ar fi trebuit să-i dea la o parte un smoc de păr.

— N-ai jucat niciodată jocul ăsta? şopti el cu o voce fierbinte şi catifelată în urechea lui Einar, plimbându-şi degetele cu unghii roase pe ceafa acestuia.

Îi legă şorţul atât de strâns, încât Einar fu nevoit să-şi sugă burta; trase adânc aer în piept, uimit şi recunoscător deopotrivă, şi, în clipa în care îşi umflă plămânii la maximum, taică- său intră tiptil în bucătărie, făcând ochii cât cepele şi rămânând cu gura căscată.

Einar simţi şorţul căzând la picioarele sale.

— Lasă băiatul în pace! zise taică-său, ridicând bastonul asupra lui Hans.

Uşa se trânti şi bucătăria deveni dintr-odată mică şi întunecoasă. Einar auzi cizmele lui Hans plescăind prin noroi, în timp ce acesta se îndrepta spre mlaştină. Auzi, în acelaşi timp, respiraţia şuierătoare a tatălui său şi-i văzu pumnul îndreptându-se fulgerător spre obrazul lui. Apoi, de undeva din mlaştină, de lângă balta cu mormoloci, dincolo de câmpul de turbă, se auzi vocea lui Hans, cântând un cântecel:

Era odată un bătrân care trăia într-o mlaştină, împreună cu frumosul lui băieţel şi c-o potaie leneşă.

Capitolul 4

Greta îşi aniversa împlinirea vârstei de optsprezece ani la bordul vasului *Princess Dagmar,* stând îmbufnată lângă parapet. Nu se mai întorsese în California de la incidentul cu ajutorul măcelarului din vara aceea fatidică. Gândul la casa din cărămidă văruită de pe deal, cu priveliştea sa magnifică asupra canionului Arroyo Seco, sau gândul la munţii San Gabriel ce se înroşeau ca focul în lumina asfinţitului o umpleau de mâhnire. Ştia că maică-sa voia ca ea să se împrietenească cu fiicele amicelor ei — cu Henrietta, de pildă, a cărei familie deţinea câmpurile petrolifere de pe ţărmul oceanului, din El Segundo; sau cu Margaret, din familia care deţinea ziarul local; cu Dottie Anne, a cărei familie avea cea mai mare fermă din California, o întindere de pământ la sud de Los Angeles doar cu puţin mai mică decât toată Danemarca. Părinţii Gretei se aşteptau ca ea să se comporte ca şi când ar fi fost una de-a lor, ca şi când n-ar fi plecat niciodată de pe acele meleaguri, de parcă asta îi era hărăzit: să devină o tânără elegantă, bine educată, pricepută la călărie, care îşi ţine gura — o californiancă get-beget. În fiecare an, de Crăciun, la clubul Valley Hunt avea loc balul debutantelor. Cu acest prilej, fetele coborau scările în sala de bal, îmbrăcate în rochii albe, de organza, cu frunze de crăciuniţă prinse în păr.

— Ce bine că ne întoarcem în Pasadena tocmai la timp ca să-ţi faci debutul în societate! cloncănea maică-sa aproape în fiecare zi, când erau pe vapor. Slavă Domnului cu nemţii ăştia!

Odaia Grefei din casa de pe deal avea o fereastră arcuită ce dădea spre peluza din spate şi spre straturile de trandafiri, cu petalele lor pârjolite pe margini de soarele fierbinte al toamnei. Deşi luminoasă, încăperea era prea mică pentru a putea picta în ea. După doar două zile simţi că se sufocă, de parcă locuinţa asta, cu cele trei etaje ale sale şi cu servitoarele japoneze ce tropăiau de dimineaţa până seara pe scările din dos, îi înăbuşea toată imaginaţia.

— Mamă, trebuie neapărat să mă întorc în Danemarca numaidecât — chiar mâine! Aici simt că mă sufoc, se plânse ea. Poate că ţie şi lui Carlisle vă place, dar eu mă simt total neputincioasă. Parcă nu mai ştiu să pictez.

— Dar, Greta, draga mea, e imposibil, îi spuse mama ei, care era ocupată cu transformarea grajdului într-un garaj. Cine-a mai auzit una ca asta, California să te sufoce? Şi mai ales în comparaţie cu Danemarca, o ţară atât de mică!

Greta era de acord că sună absurd, dar aşa simţea ea.

Tatăl ei le trimise un studiu statistic privitor la Danemarca, ce fusese publicat de Societatea Regală de Control Ştiinţific. Greta nu-l lăsă din mână timp de-o săptămână, examinând graficele cu un

sentiment de dor şi de autocompătimire, deopotrivă: cu un an în urmă în Danemarca erau 1 467 000 de porci şi 726 000 de oi. Numărul total de găini: 12 000 000. Citea aceste cifre şi apoi îşi întorcea capul spre fereastra arcuită. Le învăţă pe de rost, convinsă că o să aibă nevoie de ele în curând, deşi nu ştia pentru ce anume. Apoi se duse la maică-sa şi făcu o nouă încercare:

— Nu pot să mă întorc acasă? Mă doare-n cot de nemţi!

Se ducea de una singură până jos, la canion, şi cobora până la albia secată a râului, unde veneau păsările de baltă să bea apă. Canionul era complet pârjolit toamna, din ierburile sălbatice, tufele de muştar, levănţica deşertului şi crinii puturoşi[14] nealegându-se nimic altceva decât nişte rămăşiţe scheletice, brune, sfărâmicioase. Oţetarul, arborele de cafea, socul, sumacul[15], toţi arbuştii aveau crengile uscate. Soarele Californiei era atât de dogoritor, încât Greta avea pielea toată crăpată; în timp ce se plimba de-a lungul albiei nisipoase, aproape că simţea cum i se fisurează septul nazal şi începe să-i sângereze. Un popândău trecu în fugă prin faţa ei, căutând să se ascundă de uliul ce zbura în cercuri, prin văzduh. Frunzele stejarilor foşneau uscate în suflarea vântului uşor. Greta se gândi la străduţele înguste din Copenhaga, unde clădirile dărăpănate se gârboveau spre trotuar, ca nişte bătrâni care se tem să păşească în mijlocul traficului. Se gândi apoi la Einar Wegener, a cărui imagine îi păru extrem de îndepărtată, ca într-un vis.

În Copenhaga, toată lumea o cunoştea, dar nimeni nu avea cine ştie ce aşteptări în ceea ce o privea; era considerată o făptură exotică, mai exotică decât spălătoareasa cu păr negru care venise din capătul celălalt al pământului, tocmai din Canton, şi acum lucra în magazinaşele din Istegade. În Copenhaga, danezii o respectau indiferent cum s-ar fi comportat, la fel cum le respectau pe nenumăratele contese excentrice care îşi petreceau timpul brodând, în castelele lor cu ziduri năpădite de muşchi. În California, redevenea Miss Greta Waud, sora geamănă a lui Carlisle, moştenitoarea imperiului portocalelor. Toţi ochii erau aţintiţi în permanenţă asupra ei. În întregul Los Angeles existau mai puţin de zece bărbaţi potriviţi s-o ia de nevastă. De cealaltă parte a canionului se afla o casă cu arhitectura în stil italian şi toată lumea ştia că acolo avea să se mute ea la un moment dat. Ba, mai mult, se spunea că o să umple de copii toate camerele de joacă şi foişoarele de pe moşia cu pricina.

— De-acum nu mai e nevoie să aşteptăm, îi spuse maică-sa în prima săptămână după sosire. Să nu uităm că ai împlinit optsprezece ani.

Desigur, nimeni nu uitase de povestea cu ajutorul măcelarului. Alt băiat făcea acum aprovizionarea cu carne; cu toate astea, de câte ori camionul măcelarului trecea hurducându-se pe stradă, în casa lor se aşternea o atmosferă penibilă, stânjenitoare.

Carlisle cel şchiop, al cărui picior bolnav îi dădea mereu de furcă în climatul rece al Danemarcei, se pregătea să intre la Stanford. Era prima oară când Greta îl invidia — pentru faptul că el putea să traverseze, şontâc-şontâc, curtea universităţii, sub cerul senin din Palo Alto, ca să meargă la cursuri, pe când ea era nevoită să stea pe terasa încinsă, cu un bloc de desen în poală.

Începu să poarte o salopetă de pictor, iar în buzunarul din faţă avea mereu bileţelul lui Einar. Se aşeza la masă, pe terasă, şi îi scria scrisori acestuia, cu toate că-i era greu să găsească subiecte demne de atenţie. Nu voia să-i spună, de pildă, că nu mai pictase nimic de când plecase din Danemarca. Nu voia să-i scrie nici despre vreme — asta ar fi scris maică-sa. Aşa că îi vorbea despre ce avea de gând să facă atunci când urma să se întoarcă în Copenhaga: să se înscrie din nou la Academia Regală; să organizeze o mică expoziţie cu tablourile ei la Den Frie Udstilling; să-l convingă pe el s-o însoţească la petrecerea dată în cinstea ei la împlinirea vârstei de nouăsprezece ani. În prima lună după întoarcerea în California, se ducea la oficiul poştal de pe strada Colorado ca să expedieze scrisorile.

— S-ar putea să ajungă cu mare întârziere, spunea omul de la ghişeu, printre gratiile de alamă de la geam.

La care Greta răspundea:

— Nu-mi spune că nemţii au distrus şi serviciile poştale!

Nu mai putea trăi aşa, îi mărturisi ea uneia dintre servitoarele japoneze, pe nume Akiko — o fată căreia îi curgea nasul tot timpul. Fata făcu o plecăciune şi îi aduse Gretei un potir de argint în care plutea o floare de camelie. Trebuie să se întâmple ceva, îşi spunea în sinea ei, clocotind de furie, deşi nu putea spune cu precizie pe cine era furioasă, cu excepţia Kaiserului. Până mai adineauri fusese fata cea mai liberă şi mai lipsită de griji din Copenhaga, dacă nu din întreaga lume, şi, uite, acum, nenorociţii de nemţi erau pe punctul să-i distrugă viaţa! O surghiunită — asta devenise. Exilată în California, unde tufele de trandafiri creşteau înalte de trei metri şi coioţii scheunau noaptea în canion. Nu-i venea să creadă că ajunsese în aşa hal încât singura ei bucurie era venirea poştaşului, cu un morman de plicuri — niciunul de la Einar.

Îi trimise o telegramă tatălui ei, în care îl implora s-o lase să se întoarcă în Danemarca.

— Transportul pe mare nu mai este sigur, fu răspunsul tatălui ei.

Atunci îi ceru maică-sii acordul pentru să meargă la Stanford, cu Carlisle, dar aceasta era de părere că singurele şcoli potrivite pentru ea erau aşa-numitele Seven Sisters[16], din estul înzăpezit al ţării.

— Mă simt pur şi simplu strivită, îi spuse maică-sii.

— Nu mai fi aşa de patetică, îi răspunse doamna Waud, ocupată de data aceasta cu reînsămânţarea gazonului şi a câmpului cu maci.

Într-o zi, Akiko bătu încetişor la uşa Gretei şi, cu capul plecat, îi întinse un pliant.

— Îmi cer scuze, murmură ea, după care o zbughi afară din cameră, tropăind cu papucii ei de lemn.

În pliant era anunţată următoarea întrunire a Societăţii de Arte şi Meşteşuguri din Pasadena. Gretei îi veniră în minte artiştii aceia amatori, cu paletele lor pariziene, şi aruncă pliantul cât colo. Îşi luă din nou blocul de desen, dar nu avea nici cea mai vagă idee ce să picteze.

După o săptămână, Akiko apăru din nou la ea la uşă. Îi dădu Gretei încă un pliant.

— Îmi cer scuze, spuse ea, acoperindu-şi gura cu mâna. Dar cred că ţi-ar plăcea.

Abia după ce Akiko îi dădu al treilea pliant, Greta se hotărî, în sfârşit, să meargă la întrunire. Societatea deţinea un bungalou pe dealurile din Pasadena. În săptămâna precedentă, o pumă galbenă ca floarea-soarelui se năpustise din arbuştii de la capătul străzii şi înhăţase pruncul unuia dintre rezidenţi. Membrii societăţii nu mai vorbeau decât despre această întâmplare. Renunţaseră la ordinea de zi şi acum se discuta despre o frescă având drept subiect incidentul cu pricina.

— O să se numească *Atacul pumei*! propuse cineva.

— De ce să nu fie un mozaic? sugeră alt membru.

Societatea era alcătuită predominant din femei, dar erau şi câţiva bărbaţi, majoritatea cu berete de postav. Pe măsură ce părerile se apropiau de un consens în privinţa unei lucrări colective, care să fie prezentată publicului la biblioteca municipală în ziua de Anul Nou, Greta se furişă spre fundul sălii. Avusese dreptate.

— Tu nu te oferi voluntară? i se adresă un bărbat.

Era Teddy Cross, cu fruntea lui albă şi gâtul lung, înclinat spre stânga. Teddy Cross, care îi propuse să plece împreună de la şedinţă şi să meargă la atelierul lui de ceramică de pe strada Colorado, unde ardeau zi şi noapte în cuptor buşteni de nuc; gamba lui dreaptă era toată numai muşchi, de la atâta apăsat pe pedala roţii de olărit. Teddy Cross, care avea să devină soţul ei în urma balului debutantelor de la clubul Valley Hunt şi care, înainte de sfârşitul războiului, avea să moară sub ochii Gretei.

Era al doilea bărbat pe care îl iubea Greta. Îl iubea pe Teddy pentru vazele cu gât subţire pe care le modela din lut alb şi sticlă mată. Iubea faţa lui liniştită, nebărbierită, şi felul cum ţinea buzele depărtate când îşi cufunda vasele în email. Era de origine din Bakersfield, fiul unor fermieri cultivatori de căpşuni; după o întreagă copilărie petrecută cu ochii mijiţi în soarele orbitor, pielea din jurul acestora îi era brăzdată de o puzderie de riduri fine. O întreba pe Greta despre Copenhaga,

despre canalele sale, despre rege şi nu facea niciun comentariu în timp ce ea vorbea; o asculta fără să clipească. Ea îi spunea că o iubea un mare pictor de peisaje, dar Teddy continua să o privească impasibil. Nu călătorise niciodată la est de deşertul Mojave şi singura dată când intrase într-unul dintre conacele de pe bulevardul Orange Grove fusese atunci când proprietarii îl angajaseră să confecţioneze plăcile ceramice pentru şeminee şi pentru pardoseala teraselor.

Gretei îi plăcea ideea de a se întâlni cu el, de a-l conduce prin pavilioanele terenurilor de tenis unde se ţineau seratele dansante din Pasadena în toamna aceea. Îi plăcea să se afişeze cu el în faţa fetelor din Valley Hunt Club, ca pentru a le demonstra că ea nu era una de-a lor sau cel puţin nu mai era — doar trăise în Europa, la urma urmelor. Era liberă să se urce în camionul măcelarului, dacă avea chef, sau să-şi petreacă timpul în compania unui artist.

După cum era de aşteptat, mama Gretei refuză să-l primească pe Teddy Cross în casă. Însă asta n-o împiedică pe Greta să-l ia cu ea în vizită prin grădinile umbroase ale plictisitoarelor sale prietene din Pasadena: Henrietta, Margaret şi Dottie Anne. Pe fete nu părea să le deranjeze persoana lui Teddy, lucru pe care Greta îl interpretă drept lipsă de politeţe, socotind că îl ignorau în mod voit. Obiectele sale din ceramică erau atât de căutate, încât Greta constată că avea un şarm deosebit şi se bucura de mare trecere atunci când apărea la petreceri cu fărâme de lut întărit pe sub unghii. Mama Gretei, care când ieşea în lume avea obiceiul să afirme că prefera de departe California „bătrânei Europe”, îl mângâia pe mână pe Teddy ori de câte ori se întâlneau în public, gest care o enerva pe Greta. Maică-sa, în schimb, ştia că dacă l-ar fi respins pe Teddy în văzul lumii, scandalul ar fi ajuns numaidecât în paginile din *American Weekly*.

— Ăştia te dispreţuiesc, îi spuse Greta lui Teddy în timpul unei petreceri.

— Doar unii dintre ei, replică el, părând fericit să stea cu Greta pe canapeaua de răchită de lângă piscină, în timp ce Santa Ana[17] desprindea frunzele palmierilor şi petrecerea continua zgomotos înăuntru, în conac.

Dac-ar şti el! îşi zicea Greta, gata de luptă — nu ştia cu cine sau pentru ce, dar ea era pregătită.

Apoi, într-o bună zi, sosi corespondenţa, sub forma unui morman legat cu sfoară, şi Akiko îi aduse la uşă un plic albastru. Greta se uită la el o lungă bucată de vreme, legănându-l uşor în palmă. Nu-i venea să creadă că-i scrisese Einar şi se întreba surescitată ce-o fi avut să-i spună: *Se pare că războiul se apropie de sfârşit şi de Crăciun ar trebui să fim împreună.* Sau: *Vin în California cu primul vapor.* Sau, de ce nu: *Scrisorile tale înseamnă nespus de mult pentru mine.*

Era posibil, se gândea ea, cu plicul în mână. Poate că se răzgândise.

Orice era posibil.

Greta desfăcu plicul.

Scrisoarea începea prin „Dragă domnişoară Waud“ şi nu spunea decât următoarele: „Dat fiind cursul evenimentelor, pământeşti şi nu numai, presupun că nu ne vom mai revedea niciodată, ceea ce, probabil, e mai bine pentru amândoi”.

Greta împături scrisoarea şi şi-o vâri în buzunar. De ce gândea Einar în felul ăsta? se întrebă în sinea ei, ştergându-se la ochi cu tivul salopetei. De ce nu nutrea nici cea mai mică speranţă? Din păcate, nu ştia ce putea să facă ea în situaţia asta.

Apoi Akiko veni din nou la uşa ei şi-i spuse:

— Domnul Cross vrea să vorbească cu tine. La telefon.

Şi astfel, la telefonul din bolul de la etaj, la câţiva paşi de maică-sa, Greta îl rugă pe Teddy s-o însoţească la balul debutantelor. Acesta fu de acord cu o condiţie — să nu-şi mai facă griji în privinţa relaţiei dintre el şi doamna Waud.

— O s-o invit la dans şi atunci ai să vezi, zise el.

Dar Greta îşi dădu ochii peste cap, convinsă că Teddy habar n-avea în ce se bagă. Când puse receptorul în furcă, maică-sa nu-i spuse decât:

— Ei bine, dacă tot l-ai invitat, fă bine şi ajută-l să-şi aleagă fracul.

Erau şapte fete în grupul debutantelor din acel an. Însoţitorii lor erau tineri veniţi în vacanţă de la Harvard şi Princeton sau de la bazele militare din Tennessee şi San Francisco. O fată suferindă de astm îl invită pe Carlisle să-i fie partener, întrucât plămânii ei erau prea slăbiţi ca să aibă nevoie de un dansator de nădejde. Iar Greta, care se gândea, pentru prima oară, că era cazul să-l uite pe Einar Wegener, se pregătea de bal exersându-şi reverenţele.

Rochia albă cu panglică sub bust nu i se prea potrivea Gretei — niciodată nu-i stătuse bine cu genul acesta de rochii. Avea volănaşe la umeri şi era o idee prea scurtă, dezvelindu-i picioarele. Cel puţin aşa avea ea senzaţia; nu se putea gândi decât la picioarele-i lungi şi butucănoase, expuse vederii, în timp ce cobora scările, în sala din faţă a clubului Valley Hunt.

Balustrada scării era împodobită cu o ghirlandă de frunze, presărată cu mere şi crini roşii. Oaspeţii, cu cravate albe, mişunau prin club de colo-colo şi, sorbind din paharele cu băuturi acidulate, le priveau politicos pe cele şapte debutante care coborau treptele. Sala era decorată cu patru brazi de Crăciun şi, în şeminee, buştenii de sequoia erau mistuiţi de flăcările întunecate la culoare.

Una dintre fete adusese o sticlă argintie de whisky, cu dopul din sidef. Ea şi celelalte fete şi-o trecuseră de la una la alta, în timp ce se îmbrăcau şi-şi prindeau în păr frunzele de crăciuniţă. Băutura însufleţi atmosfera şi totul părea mai strălucitor, de parcă patronul clubului ar

fi aprins lămpile de pe pereţi la intensitate maximă. Flăcările negre din şeminee păreau nişte fiare gata-gata să se năpustească peste grilaje.

Când ajunse la baza scărilor, Greta făcu o reverenţă adâncă, mai-mai să atingă covorul oriental cu bărbia. Membrii clubului o aplaudară, ridicând cupele cu punci. Apoi intră în sala de bal, unde o aştepta Teddy Cross. În frac şi cu cravată albă, arăta mai înalt ca de obicei. Părul lui strălucea de la briantină şi întreaga sa înfăţişare avea ceva neobişnuit: arăta aproape ca un danez, cu părul lui blond-închis, ochii ridaţi şi pielea bronzată. Mărul lui Adam, destul de proeminent, i se plimba în sus şi-n jos, din cauza emoţiei.

Mai târziu în decursul serii, după valsuri şi după friptura de vită şi căpşunile servite în şampanie de Oregon, Greta şi Teddy se furişară afară din sală şi se duseră spre terenurile de tenis. Noaptea era rece şi senină, iar Greta fu nevoită să-şi ridice rochia, ca să nu i se ude de la rouă din iarbă. Se cam îmbătase, ştia asta, pentru că mai devreme făcuse o glumă nepotrivită despre căpşuni şi despre părinţii lui Teddy. Îşi ceruse scuze numaidecât, dar, după felul în care el îşi împăturise şervetul pe masă, se vedea că se simţise jignit.

Plimbarea pe terenurile de tenis fusese ideea ei, de parcă ar fi vrut să se revanşeze faţă de Teddy pentru toate, pentru viaţa ei ciudată din Pasadena, pe care i-o azvârlise în faţă fără jenă. Dar n-avea niciun plan, nu se gândise ce ar fi putut să-i ofere. Ajunseră la pavilionul de la terenul cel mai îndepărtat, unde se aflau un dozator de apă şi o banchetă de răchită vopsită în verde. Se aşezară pe banchetă, care mirosea a lemn uscat, ros de termite, şi începură să se sărute.

Greta nu se putu abţine să se gândească ce mult se deosebea sărutul lui Teddy de cel al lui Einar. Pe vapor stătuse în faţa oglinzii din cabina ei de lux şi se sărutase pe sine însăşi. Suprafaţa netedă şi rece îi amintise într-un fel de sărutările lui Einar şi începuse să se gândească că sărutul acela de pe treptele Academiei Regale fusese ca şi când s-ar fi sărutat pe ea însăşi. Sărutul lui Teddy, în schimb, era cu totul altfel. Buzele lui erau tari şi aspre şi mustaţa lui o zgâria pe gură. Gâtul lui, sprijinit de al ei, era tare şi puternic.

Cum balul continua înăuntru, în club, Greta îşi zise că ar fi bine să grăbească lucrurile. Ştia ce trebuia să facă mai departe, dar avea nevoie de câteva minute ca să recapituleze. Ridică mâna şi pune-o pe… Oh, îi era greu şi să se gândească la asta, darămite s-o facă! Dar voia s-o facă sau cel puţin aşa credea în clipa aceea şi era sigură că şi Teddy îşi dorea asta, după cum îi tremurau gâtul şi mustăţile aspre ca peria. Greta numără până la trei şi, ţinându-şi respiraţia, îşi întinse mâna spre fermoarul de la pantalonii lui.

El o prinse de încheietură.

— Nu, nu face asta.

Gretei nici nu-i trecuse prin cap că s-ar putea ca el să spună nu. Luna era atât de strălucitoare, încât ştia că, dacă şi-ar fi ridicat ochii la faţa lui, i-ar fi văzut expresia ruşinată şi asta ar fi stânjenit-o grozav. Atunci îşi aminti ce se întâmplase ultima oară când îi îngăduise unui bărbat s-o refuze: ea şi Einar erau acum despărţiţi de un continent şi de un ocean, fără a mai pune la socoteală marele război.

Pe bancheta de răchită de pe terenul cel mai îndepărtat al clubului Valley Hunt, Greta Waud şi Teddy Cross rămaseră nemişcaţi preţ de un minut, el ţinându-i în continuare încheietura captivă cu palma lui bătătorită.

Ea se întrebă iarăşi ce ar fi trebuit să facă mai departe, dar acum, îmboldită de o pornire pe care n-o mai simţise înainte, îşi îngropă faţa în poala lui Teddy. Apelă la toate trucurile despre care citise în romanele pe care le cumpăra din zona rău famată a Gării Centrale din Copenhaga şi de la servitoarele lituanience uşuratice şi guralive care făceau curat în casa maică-sii. Teddy încercă să se împotrivească din nou, dar fiecare „nu“ care îi ieşea de pe buze era mai slab, mai puţin convingător decât precedentul. În cele din urmă îi dădu drumul la încheietură.

Când isprăviră, rochia ei era toată mototolită, strânsă într-un ghemotoc sub bust. Fracul lui era sfâşiat. Greta, care nu mersese niciodată atât de departe sau atât de repede, zăcea întinsă sub trupul lung şi zvelt al lui Teddy; îi simţea inima, care îi bătea nebuneşte, lovindu-se de pieptul ei şi mirosul lui sărat-amărui i se prelingea dintre picioare. Ştia deja ce urmează şi, încolăcindu-şi braţele pe după umerii lui, resemnată, îşi zise în sinea sa: „O să fie totul bine, cu condiţia să mă ia de aici“.

Se căsătoriră în ultima zi din februarie, în grădina casei de pe bulevardul Orange Grove. Servitoarele japoneze presărară petale de camelie prin iarbă şi Teddy îmbrăcă un frac nou. Fu o nuntă restrânsă, la care luară parte doar verişorii din San Marino, Hancock Park şi Newport Beach. Vecina lor, o moştenitoare bogată, a cărei avere provenea din afacerile cu gumă de mestecat, fu invitată şi ea, pentru că, după cum spusese doamna Waud printre dinţi, şi ea trecuse prin asta cu fiica ei. Fură invitaţi şi părinţii lui Teddy, deşi nimeni nu se aştepta ca ei să vină; şoseaua Ridge Route, care lega Los Angelesul de Bakersfield, nu era întotdeauna accesibilă în luna februarie.

Imediat după nuntă şi după o scurtă lună de miere, petrecută într-un apartament cu grădină privată din Hotel del Coronado, San Diego, unde Greta plânse în fiecare zi — nu pentru că era măritată cu Teddy Cross, ci pentru că acum era şi mai departe de preaiubita ei Danemarcă şi de viaţa pe care îşi dorea s-o trăiască, părinţii Gretei îi trimiseră să locuiască în Bakersfield. Domnul Waud le cumpărase o

căsuţă în stil spaniol, cu acoperişul de ţiglă roşie, cu gratii ca în Sevilla la ferestre şi cu un garaj mic, înecat în tufe de bougainvillea. Doamna Waud le-o trimise pe Akiko să locuiască cu ei. Toate balustradele din casă erau din fier forjat şi uşile odăilor erau boltite. Aveau o piscină în formă de rinichi şi o cameră de zi micuţă, cu pereţii plini de cărţi. Casa era situată într-o pădurice de curmali, aşa că înăuntru era mereu umbră şi răcoare.

Părinţii lui Teddy veniră să-i viziteze o singură dată. Aveau spinările încovoiate şi mâinile rozalii de la căpşuni. Locuiau în mijlocul câmpului, pe o întindere de câţiva acri de pământ argilos, într-o căsuţă cu două camere, construită din lemn de eucalipt. Aproape că nu li se vedeau ochii pe sub pielea încreţită de soare şi, cât timp se aflară în camera de zi, nu scoaseră mai niciun cuvânt. Stăteau lipiţi unul de celălalt, neliniştiţi, studiind tot acel lux din jurul lor: casa exotică, peisajul pictat atârnat deasupra şemineului, sandalele cu talpă de lemn ale lui Akiko bocănind pe duşumea ori de câte ori intra cu câte o tavă. Greta le turnă în ceşti ceai de hibiscus cu gheaţă şi şezură toţi patru pe canapelele albe pe care doamna Waud le comandase la Gump's. Toată lumea se simţi stânjenită, regretând că lucrurile ajunseseră în punctul acesta. Greta îi duse apoi acasă cu maşina ei Mercer Raceabout cu două locuri, silind-o pe doamna Cross să se ghemuiască în braţele domnului Cross. Noaptea se lăsa rapid în timp ce maşina gonea pe şosea şi în aer se simţea răcoarea primăverii timpurii. Vântul şuiera pe câmpurile arate, ridicând praful în aer. Greta fu nevoită să pornească ştergătoarele ca să înlăture ţărâna de pe parbriz. În depărtare se vedea o lumină vie licărind în casa de lemn a familiei Cross. Vântul încărcat de praf bătea atât de tare, încât Greta nu vedea nimic în afară de lumina aceea şi fu ca şi cum ea şi cei doi bătrânei s-ar fi gândit la acelaşi lucru, căci chiar în momentul acela, doamna Gross spuse:

— Acolo s-a născut Teddy.

Domnul Cross, ţinându-şi soţia în braţe, adăugă:

— Întotdeauna a spus că o să se întoarcă.

Restul primăverii, Greta moţăi pe una dintre canapelele albe din camera de zi. Ura Bakersfieldul, ura căsuţa spaniolă, ba uneori ura chiar şi pruncul care creştea în pântecul ei. Nu o dată însă simţi că îl urăşte pe Teddy Cross. După-amiaza citea, iar el îi aducea întruna prosopele de baie calde, să şi le pună pe frunte. Greta se umila tot mai tare şi se simţea tot mai rău pe zi ce trecea. Înainte de luna mai, ajunse să doarmă şi noaptea în camera de zi, fiind prea greoaie şi simţindu-se prea rău ca să mai urce scările până în dormitor. Teddy decise atunci să doarmă pe un pat de campanie, lângă ea.

La începutul lunii iunie, în Bakersfield se instală arşiţa verii; înainte de ora nouă dimineaţa, erau deja mai bine de 37 de grade. Akiko îi

făcea Gretei evantaie din hârtie, iar Teddy îi aducea acum comprese reci, în locul celor calde. Când îi era foarte rău, Akiko îi dădea să bea ceai verde rece, dintr-o cană emailată, în timp ce Teddy îi citea poezii cu voce tare.

Însă într-o zi, pe când Teddy era plecat la Pasadena, ca să-şi aducă o roată din vechiul său atelier, pe care nu-l desfiinţase, se termină cu arşiţa şi cu greţurile. Cu ajutorul lui Akiko, al cărei păr era negru ca pana corbului, Greta dădu naştere unui băieţel vineţiu, care avea cordonul ombilical înfăşurat în jurul gâtului, ca o cravată mică. Greta îl boteză Carlisle. În ziua următoare, ea şi Teddy îl îngropară în curtea casei de eucalipt a mai vârstnicilor soţi Cross, prin vârtejul de praf, la marginea câmpului de căpşuni ce fremăta în bătaia vântului.

Capitolul 5

Străduţa pavată cu piatră care traversa Copenhaga era suficient de întunecoasă şi de ferită, se gândi Lili, pentru o tranzacţie secretă. Era prea îngustă pentru a lăsa loc de felinare — dacă se deschidea o fereastră pe-o parte a străduţei, aproape că dădea în fereastra de vizavi. Oamenii care locuiau aici erau prea zgârciţi ca să-şi aprindă lumina în camerele dinspre stradă, aşa că peste tot domnea întunericul, în afară de câteva magazinaşe încă deschise. Exista o cafenea turcească, unde clienţii şedeau la fereastră, pe perne de catifea. Mai jos puţin era un bordel, ascuns în spatele obloanelor închise, cu soneria de bronz în formă de sfârc. Mai încolo se găsea un bar amenajat într-o pivniţă, în care intră un bărbat slăbănog, cu mustaţă, tocmai când Greta şi Lili treceau pe acolo.

Lili era îmbrăcată într-o rochie din şifon, cu guler şi manşete de marinar. Rochia scotea un foşnet uşor când aceasta umbla şi Lili se concentra asupra sunetului cu pricina, încercând emoţionată să-şi abată gândurile de la ceea ce avea să urmeze. Greta îi împrumutase şiragul de perle, pe care şi-l petrecuse de trei ori în jurul gâtului, acoperindu-l aproape în întregime. De asemenea, purta o pălărie de catifea, cumpărată chiar în dimineaţa aceea de la Fonnesbech şi pe ea îşi prinsese broşa cu onix şi diamant galben a Gretei, cea în formă de fluture.

— Eşti aşa de frumoasă, că-mi vine să te sărut, îi spusese Greta în timp ce se îmbrăca.

Era atât de exaltată, încât o luă în braţe şi se învârtiră amândouă, în paşi de vals, prin apartament. Edvard al IV-lea începu să latre. Lili închise ochii — îşi simţea pleoapele grele şi rigide de la atâta pudră! — şi îşi imagină că se află într-un oraş în care Lili şi Einar pot convieţui într-o armonie perfectă.

Străduţa dădea în Piaţa Primăriei, o piaţă mare, pătrată, situată faţă în faţă cu parcul Tivoli. Fântâna cu balauri care împroşcau apă susura plăcut şi, peste drum de hotelul Palace, se înălţa o coloană în vârful căreia doi vikingi de bronz suflau în corn. Piaţa forfotea de oameni — unii mergeau la balul de la miezul nopţii, ceilalţi erau turişti norvegieni, entuziasmaţi cu gândul la cursa de biciclete de a doua zi, de la Copenhaga la Oslo.

Greta n-o presă pe Lili. O lăsă să zăbovească la marginea pieţei, până când aceasta se instala cum se cuvine în trupul lui Einar, ca o mână de om într-o păpuşă de cârpă.

Privind la turla de aramă a clădirii primăriei, al cărei ceas cu patru cadrane se înălţa la aproape o sută de metri deasupra solului, Lili avea senzaţia că ascunde cel mai mare secret din lume — era pe cale să păcălească tot oraşul. Pe de altă parte, ştia că urmează să joace cel

mai dificil rol din viaţa ei. Îşi aduse aminte de vara aceea, în Bluetooth, când zmeul în formă de submarin se prăbuşise în mlaştină. Einar Wegener, cu faţa lui mică şi rotundă, părea pe punctul de a dispărea într-un tunel. Lili privi spre Greta, care era îmbrăcată într-o rochie neagră, şi fu recunoscătoare pentru tot ceea ce-i rezerva viitorul. Uite, bunăoară, cum apăruse Lili — ca răsărită din pământ. Da, totul i se datora Gretei.

Oamenii care intrau în clădirea primăriei erau eleganţi şi fericiţi, rumeni în obraji de la consumul de bere. Femei tinere, îmbrăcate cu rochii în culori pastelate, îşi făceau vânt cu evantaiul în dreptul pieptului, întrebându-se una pe cealaltă unde-or fi toţi pictorii renumiţi.

— Care e Ejnar Nielsen? întrebă o cucoană. Ăla e Erik Henningsen?

În mulţime se găseau şi tineri care aveau vârfurile mustăţilor date cu ceară şi fumau trabuc. Mai erau, de asemenea, tinerii industriaşi, care, datorită averilor acumulate în timp scurt, producând pe bandă rulantă oale şi tigăi fabricate de maşinării zgomotoase, reuşiseră să urce destul de sus în ierarhia socială.

— N-ai să mă părăseşti? o întrebă Lili pe Greta.

— Niciodată.

Cu toate astea, Lili era tulburată.

În incinta primăriei exista o curte interioară acoperită, decorată în stil renascentist. Pe trei dintre laturile sale se găseau balcoane deschise, suspendate pe stâlpi. Deasupra, un acoperământ din grinzi de lemn încrucişate. O scenă cu orchestră şi o masă lungă, plină de tăvi cu scoici. Sute de oameni dansau — bărbaţii chipeşi strângeau mijloacele suple ale partenerelor lor, fardate cu albastru pe pleoape. Două fete aşezate pe o bancă scriau cuiva un bileţel, chicotind întruna. Mai încolo, mai mulţi bărbaţi în smoching stăteau în cerc, cu mâinile în buzunare, rotindu-şi privirile de jur împrejur. Lili era frământată de îndoieli şi nu putea să-şi găsească locul. Simţi că o cuprinde panica, incapabilă să se obişnuiască cu noul său rol. Se gândi să plece, dar era prea târziu. Muzica şi fumul din sala de bal se insinuaseră deja în ochii şi în urechile sale. Dacă şi-ar fi exprimat dorinţa de-a pleca, Greta i-ar fi spus să se calmeze; ar fi sfătuit-o să nu-şi facă griji, pentru că nu avea absolut niciun motiv de îngrijorare. Şi-ar fi plesnit palmele una de cealaltă şi ar fi râs de temerile ei.

Lângă Lili stătea o fată îmbrăcată într-o rochie cu bretele, care fuma dintr-o ţigaretă argintie în timp ce discuta cu un bărbat cu faţa foarte bronzată — trebuie că era de undeva de prin sud. Femeia era înaltă şi zveltă, cu un spate musculos, iar bărbatul părea atât de îndrăgostit de ea, încât nu era în stare decât să dea din cap, aprobând tot ce spunea ea. La un moment dat îi tăie vorba, sărutând-o prelung pe buze.

— Uite-o pe Helene, spuse Greta.

În cealaltă parte a sălii era Helene Albeck, cu părul ei negru tuns scurt, aşa cum se purta acum la Paris, după spusele Gretei.

— Du-te şi vorbeşte cu ea, o îndemnă Lili.

— Şi să te las singură?

— Nu cred că sunt pregătită să vorbesc cu cineva deocamdată.

Greta îşi croi drum printre perechile de dansatori, dându-şi părul pe spate. O sărută pe Helene, care părea nerăbdătoare să-i spună ceva. La Compania Regală de Comerţ a Groenlandei, Helene se ocupa de tablouri, gramofoane, farfurii cu marginile poleite cu aur şi alte obiecte de lux expediate pe timpul verii din Copenhaga, în fiecare marţi. Vreme de doi ani, Helene făcuse în aşa fel încât tablourile lui Einar să fie depozitate şi expediate la Godthåb[18], unde erau vândute la licitaţie de un dealer de artă. Dura mult timp până ce banii să traverseze Atlanticul de Nord, până la beneficiarul lor de drept, dar, când îi primea, Einar i-i prezenta cu mândrie Gretei, într-un dosar de piele.

Ringul de dans se aglomeră, iar Greta şi Helene dispărură din raza ei vizuală. Lili şedea pe o bancă din lemn de mahon, încrustată cu sirene. Era cald în curte, din pricina acoperişului, aşa că îşi dădu jos şalul de pe umeri. În timp ce îl împăturea, un tânăr se apropie de bancă şi o întrebă dacă poate să se aşeze lângă ea. Tânărul era înalt şi avea părul blond-închis, cu bucle groase ce-i coborau mai jos de obraji. Cu coada ochiului, Lili îl văzu uitându-se la ceasul ce-i atârna la buzunar şi schimbându-şi întruna poziţia picioarelor. Emana un miros puţin aspru şi urechile îi erau trandafirii, fie de la căldură, fie de la emoţii.

Lili îşi scoase din poşeta-plic carneţelul primit de Einar de la bunica lui şi începu să-şi noteze câteva observaţii referitoare la tânărul de alături. Arată ca tatăl lui Einar în tinereţe, scrise ea. Ca tatăl lui pe vremea când era sănătos şi lucra încă în turbărie. Probabil că de asta îl studiez cu atâta atenţie, notă ea mai departe. Altfel de ce nu-mi pot lua ochii de la el? De ce nu-mi pot lua ochii de la picioarele-i lungi, de la mustăţile aspre ce-i coboară pe lângă gură, aducând cu o barbă? De la nasul lui acvilin şi de la buzele-i pline? De la părul bogat şi cârlionţat…

Bărbatul se aplecă spre ea.

— Sunteţi ziaristă?

Lili îşi ridică privirea din poală.

— Sau poetă?

— Niciuna, nici alta.

— Atunci, ce tot scrieţi acolo?

— Aici? zise ea, puţin speriată de întrebările lui. A, nimic important.

Deşi stătea la doi paşi de el, parcă nu-i venea să creadă că o

remarcase. I se părea că n-ar putea să atragă atenţia nimănui. Se simţea aproape ireală.

— Sunteţi artistă? stărui tânărul.

Dar Lili îşi luă şalul şi poşeta şi spuse:

— Îmi pare rău.

Era prea tulburată ca să poată continua discuţia cu el. De-acum se încinsese de-a binelea şi simţi brusc nevoia să-şi dea jos hainele de pe ea şi să se arunce în apa mării. Ieşi din sală pe sub o arcadă ce dădea în parcul din spatele clădirii.

Afară sufla un vânticel plăcut. Coroana unui stejar bătrân adăpostea sub ea tot pârculeţul, ferindu-l parcă de privirile nedorite ale unui eventual intrus care s-ar fi căţărat pe turla primăriei, ca să spioneze. Aerul mirosea a trandafiri şi a pământ proaspăt săpat. Peticul de gazon era argintiu, de culoarea aripioarelor unui peşte zburător. Lili făcu câţiva paşi şi, în momentul acela, îi văzu pe cei doi tineri de mai devreme, fata în rochie cu bretele şi admiratorul ei, sărutându-se în spatele unui tufiş. Bărbatul îi cuprinsese coapsa; rochia îi era ridicată până la şolduri şi încheietoarea jartierei sale strălucea în întunericul nopţii.

Speriată, Lili se întoarse brusc, să plece, şi în clipa următoare dădu peste bărbatul de pe bancă.

— Ştii ce se spune despre stejarul ăsta? rosti el.

—Nu.

— Se spune că, dacă mănânci din ghindele lui, îţi poţi pune o dorinţă în gând şi vei deveni oricine îţi doreşti pentru o zi.

— De ce s-ar spune una ca asta?

— Pentru că e adevărat.

O luă de mână şi o conduse spre o bancă.

Se dovedi că era pictor şi se numea Henrik Sandahl. Expusese recent o serie de tablouri având ca temă peştii din Marea Nordului: mai multe pânze pătrate reprezentând diverse specii de calcani şi înşelătoarea cambulă[19]. Greta îi văzuse picturile, într-o zi se întorsese acasă şi-şi trântise pe jos poşeta şi cheile, cu ochii măriţi de uimire.

— N-am mai văzut în viaţa mea aşa ceva, îi spusese ea lui Einar. Trebuie să mergi şi tu să vezi. Cine s-ar fi gândit vreodată că te poţi îndrăgosti de faţa unui cod?

— Ai venit aici cu cineva? o întrebă Henrik.

— Cu soţia vărului meu.

— Cine-i vărul tău?

Lili îi spuse.

— Einar Wegener? făcu Henrik. Înţeleg.

— Îl cunoşti? îl iscodi Lili.

— Nu, dar e un pictor bun. Mai bun decât consideră majoritatea

oamenilor. Şovăi o clipă. Sunt convins că ai auzit şi tu, mulţi spun că e cam demodat.

Era prima oară când Einar simţea că răstoarnă ordinea firească a lucrurilor din viaţa sa îmbrăcându-se în haine de femeie. Îi stătea în putere să se anihileze pe sine însuşi printr-un simplu gest, de pildă să-şi tragă pe cap camizolul[20] brodat, cu tivul din dantelă, sau să-şi prindă la gât şiragul triplu de perle spaniole. Putea să-şi pieptene părul lung şi mătăsos în jurul feţei şi apoi să-şi plece capul pe-un umăr, ca o adolescentă pătimaşă.

Atunci, Henrik o luă de mână. Firicelele aspre de păr de pe încheietura lui o înfiorară, căci singura mână pe care o strânsese vreodată într a sa era a Gretei.

— Vorbeşte-mi despre tine, Lili! spuse Henrik.

— Am fost botezată aşa după floarea cu acest nume.

— De ce spun fetele lucruri atât de caraghioase?

— Pentru că e adevărat.

— Nu le cred pe fete când spun că sunt ca nişte flori.

— Nu ştiu ce altceva aş putea să-ţi spun.

— Păi, începe prin a-mi spune de unde vii.

— Din Iutlanda. Dintr-un sătuc numit Bluetooth, situat într-o mlaştină.

Îi vorbi lui Henrik despre câmpurile de lucernă, despre grindina atât de mare, că putea găuri acoperişurile caselor.

— Dacă ţi-aş da să mănânci o ghindă, zise el, cine-ai vrea să fii?

— Habar n-am, răspunse ea.

— Totuşi, încearcă să-ţi pui o dorinţă.

— Nu pot.

— Bine, atunci nu-ţi pune o dorinţă.

Şi Henrik îi spuse povestea unui prinţ polonez care le scutea de munca de zi cu zi pe toate femeile din împărăţia lui. Acesta era personajul care şi-ar fi dorit el să fie.

Înainte ca Lili să-şi dea seama, se făcuse târziu — era miezul nopţii. Vântul se înteţise şi stejarul, cu frunzele sale în formă de ureche, îşi pleca asupra lor crengile, de parcă ar fi vrut să tragă cu urechea la ce îşi spuneau. Luna se făcuse nevăzută şi totul era cufundat în întuneric, cu excepţia luminii strălucitoare ce răzbătea pe sub arcade, dinăuntrul primăriei. Henrik o luase de mână şi îi masa degetul mare, dar Lili avea senzaţia că mâna şi degetul îi aparţineau altcuiva, nu ei. Parcă se aştepta să vină cineva din clipă-n clipă să le revendice.

— N-ar fi trebuit să ne întâlnim noi mai devreme? murmură Henrik.

Degetele îi tremurau, jucându-se fără astâmpăr cu o aţă desprinsă din manşeta hainei sale.

Lili îl auzi pe Einar râzând, un chicotit ca nişte bule de aer înăuntrul cărora se simţea respiraţia uşor mirositoare a acestuia. Einar râdea de

bărbatul care o curta cu stângăcie, dându-se în spectacol. Oare şi el fusese atât de ridicol cu Greta? Puţin probabil. Greta i-ar fi spus să termine cu prostiile. Şi-ar fi scuturat brăţările de argint şi ar fi exclamat, „Of, Doamne!”, dându-şi ochii peste cap. L-ar fi ameninţat că pleacă din restaurant dacă nu încetează s-o trateze ca pe o fetiţă. Şi-ar fi văzut de eglefinul[21] din farfurie şi n-ar mai fi scos o vorbă până nu rămânea din el decât capul, scăldat în sos de oţet. Atunci l-ar fi sărutat şi l-ar fi însoţit până acasă.

— Trebuie să mă duc să o caut pe Greta, spuse Lili.

Între timp, dinspre port se aşternuse ceaţa şi acum îi era frig. În mintea sa, percepea lucrurile în felul următor: Lili, care avea braţele goale, percepea vântul rece, nu Einar. Simţi un val de aer umed zburlindu-i firicelele de păr aproape invizibile care îi creşteau pe ceafă. Pe sub rochia de șifon, sub camizol şi, mai adânc, sub lenjeria de lână, începea să-i fie frig şi lui Einar — însă aşa cum ţi se face frig când vezi un om stând în bătaia vântului fără haină pe el. Îşi dădu seama că el şi Lili aveau totuşi în comun câteva lucruri: plămânii de culoarea scoicii, neobosita inimă, ochii adeseori roşii din pricina oboselii. Însă creierul parcă îi era împărţit în două, o nucă înjumătăţită: jumătate al lui, jumătate al ei.

— Spune-i Gretei că te conduc eu acasă, îi propuse Henrik.

— Doar dacă îmi promiţi că mă laşi la colţul străzii. Einar s-ar putea să mă aştepte şi nu cred că i-ar conveni să mă vadă singură cu un străin. El şi Greta ar trage concluzia că nu sunt destul de mare ca să locuiesc în Copenhaga. Aşa sunt ei, mereu îşi fac griji din pricina mea, îşi închipuie tot timpul că o să dau de bucluc.

Henrik o sărută, cu buzele sale moi, roşii ca sângele, puţin crăpate pe mijloc. Îşi lăsă capul spre ea şi-şi lipi gura de a ei, după care se desprinse brusc. Apoi repetă gestul, iar şi iar, plimbându-şi mâna pe braţul ei şi pe curbura spatelui.

Cel mai mult o surprinseră la sărutul lui asprimea mustăţilor şi strânsoarea fierbinte a mâinii cu care îi frământa carnea. Vârful limbii sale era neaşteptat de fin, de parcă se opărise cu ceai fierbinte şi-şi distrusese papilele gustative. Lili ar fi vrut să-l împingă la o parte, să-i spună că nu vrea să meargă mai departe, dar dintr-odată îşi dădu seama că îi era imposibil să facă asta. Îi era cu neputinţă să se desprindă din braţele lui Henrik, al cărui păr cârlionţat i se încolăcea ca o funie în jurul gâtului.

Henrik o trase spre el, ridicând-o de pe bancă. Lili era speriată că, îmbrăţişând-o, ar putea să-i simtă, prin rochie, trupul ciudat, osos şi fără sâni şi, mai cu seamă, umflătura dureroasă dintre coapsele sale. El o conduse pe un coridor lăturalnic dinăuntrul clădirii, trăgând-o de mână. Dădea fericit din cap, de parcă era o marionetă; avea capul rotund, cu o frunte mongoloidă. Probabil că asta o convinse să-l

urmeze, strângându-i mâna umedă: era ca un joc pentru ea şi jocurile n-au nicio însemnătate. Jocurile nu înseamnă artă, nu înseamnă pictură şi în niciun caz nu fac parte din viaţa reală. Nu era prima dată când Einar se simţea diferit, altfel decât ar trebui — deşi nu mai ţinuse niciodată de mână un bărbat. Medicul lui, când fusese la el cu un an în urmă pentru un consult, să vadă de ce nu puteau avea copii, îl întrebase:

— Te gândeşti vreodată la altcineva decât la soţia ta, Einar? La alt bărbat, poate?

— Nu, niciodată. Nicidecum, răspunsese el fără să stea pe gânduri. Presupunerile dumitale sunt eronate.

Îi spusese doctorului că şi pe el îl stânjeneau bărbaţii cu ochi speriaţi şi fără astâmpăr, cu pielea excesiv de rozalie, care se fâţâiau pe lângă toaletele din Ørstedsparken[22]. Homosexual! Cât de departe de adevăr era cuvântul acesta!

Era încă un motiv pentru care Einar se lăsă condus de Henrik pe coridorul întunecos, împodobit din loc în loc cu steaguri ale Danemarcei atârnate de grinzile brune din tavan. Pentru care se împiedica în pantofii de culoare galben muştar pe care Greta i-i dăduse în după-amiaza aceea din aprilie, când avea nevoie de o pereche de picioare drept model. Pentru care consimţea ca rochia lungă şi strâmtă să i se încurce între picioare, stânjenindu-l la mers. Einar juca un joc şi el ştia asta. Şi Greta ştia. În schimb nu ştia nimic, absolut nimic despre propria-i persoană.

Afară, în piaţa primăriei, trecu un tramvai şi clopotul său răsună trist şi prietenos deopotrivă. Trei norvegieni beţi şedeau pe marginea fântânii, râzând.

— Încotro s-o luăm? o întrebă Henrik.

Părea mai scund afară, în stradă, unde mirosea a cafea şi a biscuiţi picanţi, de la taraba din apropiere. Einar simţea o fierbinţeală în stomac şi nu putea face altceva decât să contemple, cu ochii mari, fântâna arteziană, coloana cu cei doi vikingi suflând în corn şi acoperişurile abrupte ale clădirilor ce împrejmuiau piaţa.

— Încotro mergem? repetă Henrik.

Îşi înălţă faţa spre cer, cu nările fremătânde.

Atunci lui Einar îi veni în minte o imagine ciudată — de fapt, lui Lili. Se făcea că Einar plutea undeva, sus, deasupra pieţei, şi o vedea pe Lili şoptindu-i lui Henrik, cu buzele ei ţuguiate: „Vino“. Îi auzi şi gândurile: „Greta n-o să ştie nimic”. La ce se referea Lili spunând asta, Einar nu ştia. Când el, Einar, proprietarul trupului împrumutat, era pe punctul de-a o întreba la ce se referă, pe punctul de-a coborî din zborul lui fantomatic şi de a-i cere să-l lămurească — nu chiar aşa cum se întreabă un şofer aflat la o răspântie pe ce drum s-o apuce, dar pe-aproape — *ce anume n-o să ştie Greta?* ei bine, chiar în clipa aceea, Lili,

cu braţele înroşite de la căldură, cu rochia de șifon strânsă în pumni şi cu jumătatea ei de creier electrizată de fluxul gândurilor, simţi un firicel cald de lichid prelingându-i-se de la nas până la gură.

— Dumnezeule, îţi curge sânge! strigă Henrik.

Lili îşi duse mâna la nas. Sângele era gros şi îi intra în gură. Muzica din sala de bal îi bubuia în nas parcă. Cu fiecare picătură de sânge se simţea tot mai curată — mai vlăguită, dar mai curată.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă Henrik. Cum s-a întâmplat asta? Urla de-a dreptul şi sângele părea să-i curgă şi mai abundent, parcă în semn de recunoştinţă pentru îngrijorarea lui. Lasă-mă să mă duc după ajutor.

Înainte să-l poată opri, bărbatul o luă la fugă de-a curmezişul pieţei, spre un grup de oameni care tocmai se urcau într-o maşină. Era pe punctul s-o bată pe umăr pe femeia care ţinea portiera deschisă. Lili îl văzu întinzând mâna şi în clipa aceea îşi dădu seama.

Încercă să strige, „Nu!” — dar parcă amuţise. Henrik o bătea pe umăr pe Greta, care tocmai o ajuta pe Helene să urce în automobilul oficial al Companiei Regale de Comerţ a Groenlandei.

Greta nici nu-l observă pe Henrik. N-o vedea decât pe Lili, de parcă sângele ei strălucitor i-ar fi sărit în ochi din celălalt colţ al pieţei. Faţa i se crispă şi Lili parcă o şi auzea şoptind: „O, nu! Nu, pentru numele lui Dumnezeu!” Următorul lucru pe care îl realiză era că zăcea în braţele Gretei, având la nas eşarfa albastră a acesteia, cea pe care i-o mai lua ea câteodată, pe furiş.

— Lili, eşti bine? auzi ea un glas duios, ca de cântec de leagăn. O, Lili, te rog, fii bine! Apoi: Te-a lovit cumva?

Lili scutură din cap.

— Cum s-a întâmplat una ca asta? întrebă Greta, masându-i tâmplele cu degetele mari.

Lili nu-i putu răspunde nimic. Îl văzu pe Henrik, speriat de Greta, traversând în goană piaţa, cu picioarele lui lungi şi agile, cu păru-i cârlionţat fluturându-i pe umeri; sunetul plăcut al paşilor săi pe pavajul de piatră semăna în chip straniu cu zgomotul sec făcut de pumnul tatălui lui Einar la impactul cu obrazul acestuia, când îl găsise cu şorţul bunică-sii la brâu şi cu buzele lui Hans lipite de ceafa sa.

Capitolul 6

În vara aceea, dealerul care se ocupa cu vânzarea lucrărilor lui Einar fu de acord să expună zece tablouri de-ale Gretei vreme de două săptămâni. Era meritul lui Einar, care îi solicitase serviciul respectiv — *Nevastă-mea e din ce în ce mai frustrată,* îi scria el lui Herr Rasmussen pe o hârtie cu antet neavând intenţia să-i pomenească Gretei despre asta. Din păcate însă, ea desfăcu scrisoarea pe care soţul ei o rugase s-o ducă la poştă, cu ajutorul unui ceainic şi al unghiilor. Fără niciun motiv întemeiat, în afară de faptul că uneori o rodea să ştie ce face soţul ei când nu era lângă ea: ce citea, unde mânca de prânz, cu cine şi despre ce discuta. „Nu c-aş fi geloasă", îşi spuse în sinea ei, lipind cu grijă plicul la loc. „Pur şi simplu, sunt îndrăgostită."

Rasmussen era un tip cu ochi de chinez, chel şi văduv. Locuia împreună cu cei doi copii ai săi într-un apartament situat aproape de Amalienborg[23]. Când o anunţă că o să-i expună cele mai recente lucrări, Greta fu tentată să-i spună că nu are nevoie de ajutorul său. Dar, după ce se gândi mai bine, îşi dădu seama că, de fapt, are nevoie. Lui Einar îi spuse pe un ton reticent:

— Nu ştiu dacă ai vorbit sau nu cu Rasmussen. Dar din fericire s-a dat pe brazdă.

Dintr-un magazin de mobilă din cartierul Ravnsborggade cumpără zece scaune şi le retapiţă cu damasc roşu. Apoi le aşeză în faţa celor zece tablouri expuse în galerie. „Pentru reflecţie", îi propuse ea lui Rasmussen. După aceea se apucă să le scrie tuturor editorilor de ziare europene de pe lista întocmită de Einar de-a lungul anilor. În invitaţie se preciza că este vorba de un debut important — Gretei îi era peste mână să folosească nişte cuvinte atât de pompoase, de comerciale, dar o făcu totuşi, la îndemnurile lui Einar. „Dacă trebuie neapărat…", spuse ea. Duse personal invitaţiile la sediile ziarelor *Berlingske Tidende, Nationaltidende şi* mai apoi la *Politiken,* unde un funcţionar cu o beretă mică, gri, o expedie cu un rânjet dispreţuitor.

Tablourile Gretei erau supradimensionate şi lucioase în urma lăcuirii cu vernis[24]. Erau atât de strălucitoare şi de grele, că le puteai spăla cum speli geamurile. Puţinii critici de artă care veniră la expoziţie păşiră cu grijă printre scaunele cu tapiţerie de damasc şi mâncară biscuiţii cu miere pe care Greta îi pusese pe un platou de argint. Ea se ţinea după fiecare în parte, dar carneţelele lor rămâneau deschise şi supărător de goale.

— Aceasta este Anna Fonsmark. Ştiţi, mezzosoprana, spunea Greta. Câtă bătaie de cap am avut s-o aduc să-mi pozeze!

Sau:

— El este blănarul regelui. Aţi observat maldărul de blănuri de nurcă din colţ, care simbolizează munca lui?

Regreta de îndată ce rostea astfel de lucruri; comentariile sale stupide rămâneau suspendate în aer, de parcă ar fi ricoşat din tablourile excesiv de lăcuite. Atunci se gândea la maică-sa şi se înroşea la faţă. Însă câteodată Greta avea prea multă energie ca să se poată opri să cugete şi să-şi facă un plan. Energia aceasta era ca un fluid ce se revărsa din toţi porii ei de occidentală.

Fu nevoită să admită că unii dintre critici veniseră doar pentru că era soţia lui Einar Wegener.

— La ce lucrează Einar în momentul de faţă? întrebau unii. Când o să aibă loc următoarea sa expoziţie?

Un critic veni pentru că Greta era din California şi voia să afle despre tehnicile peisagistice de acolo — de parcă ea ştia ceva despre bărboşii care îşi amestecau vopselele în lumina orbitoare a soarelui din Laguna Niguel.

Galeria de pe strada Krystalgade era destul de înghesuită şi, în valul de căldură care invadase oraşul de câteva zile, mirosea a brânză, de la magazinul de alături. Greta îşi făcea griji că mirosul pătrunzător de fontina[25] o să se imprime în picturile ei, dar Einar îi spuse că era imposibil, având în vedere că le dăduse cu lac.

— Sunt impenetrabile, o linişti el, însă de îndată ce le pronunţă, cuvintele acestea sunară răutăcios.

În ziua următoare, când se întoarse acasă, Greta o găsi pe Lili croşetând o plasă de păr. Nici Greta, nici Einar nu reuşiseră să-şi explice de ce îi cursese lui Lili sânge din nas la Balul Artiştilor. Însă cam la o lună după incidentul cu pricina, începu să sângereze din nou, de mai multe ori pe parcursul a trei zile din iulie. Einar spuse că nu-i nimic grav, dar Greta se îngrijoră, ca o mamă care-şi vede copilul tuşind. De la o vreme Greta se scula în toiul nopţii şi, ridicându-se din pat, se ducea la şevalet şi picta o Lili cu faţa de o paloare cadaverică, prăbuşită în braţele lui Henrik. Tabloul era mare, aproape de mărime naturală, şi datorită culorilor vii şi formelor aplatizate — mai intens decât şi-o amintea ea pe Lili în seara aceea, la bal. În fundal, cumva pieziş, se vedeau fântâna arteziană cu balaurii ce scuipau apă şi cei doi gornişti vikingi de bronz. În prim-plan era Lili, fragilă şi plăpândă, înconjurată de braţele unui bărbat al cărui păr îi acoperea faţa. N-avea să uite niciodată acea imagine, îşi spunea Greta în timp ce picta, sentimentele amestecate de groază, tulburare şi indignare încă vii, care o înfiorau peste măsură. Ştia că ceva se schimbase de-atunci.

— Stai de mult aici? o întrebă ea pe Lili.

— De mai puţin de-o oră, zise aceasta, continuând să croşeteze. Am fost plecată. M-am plimbat prin parcul Kongens Have şi am croşetat pe o bancă. Ai văzut trandafirii?

— Crezi că-i o idee bună? Să ieşi în oraş? De una singură?

— Dar n-am fost singură, răspunse Lili. M-a însoţit Henrik. Ne-am

întâlnit în parc.

— Henrik, murmură Greta. Înţeleg.

Îşi studie soţul cu coada ochiului. Habar n-avea ce urmărea el cu toată povestea asta şi totuşi, iată-l aici, îmbrăcat cu o fustă maro şi o bluză albă cu mâneci scurte şi încălţat cu pantofii aceia demodaţi cu cataramă, pe care i-i dăduse în prima zi. Da, ăsta era soţul ei. Un sentiment vag de regret i se strecură în suflet: şi-ar fi dorit să fie mai mult şi, în acelaşi timp, mai puţin implicată în toată povestea. Greta îşi dădu seama că n-o să ştie niciodată cum e mai bine să procedeze.

— Ce mai face pictorul nostru de peşti? întrebă ea.

Lili se îndreptă de spinare şi începu să-i povestească despre călătoria recentă a lui Henrik la New York, unde luase cina cu doamna Rockefeller.

— Începe să devină un pictor important, continuă Lili, pomenind numele mai multor personaje însemnate din lumea artei care se interesau de Henrik. Ştiai că e orfan? întrebă ea, după care îi descrise tinereţea pe care acesta şi-o petrecuse ca mus[26] pe o goeletă ce pescuia în Marea Nordului. Apoi îi spuse că Henrik declarase, când stăteau pe bancă în parc, lângă gardul viu, că nu mai întâlnise niciodată o fată ca ea.

— E clar că l-ai fermecat.

Greta observă că faţa lui Lili se făcu roşie ca focul. Ea tocmai se întorsese acasă după o zi plictisitoare la galerie, unde cele zece tablouri ale sale rămăseseră pe pereţi, nevândute. Asta îi mai lipsea — să-şi vadă soţul în fustă, să asculte poveştile despre Henrik, care fusese invitat la cină de doamna Rockefeller, la National Arts Club, în Gramercy Park, să şi-i imagineze pe Lili şi pe Henrik pe o bancă publică, intr-un foişor de lângă castelul Rosenborg Slot. Era mai mult decât putea suporta, aşa că întrebă brusc:

— Spune-mi, Lili. Ai sărutat vreodată un bărbat?

Lili se opri din croşetat şi dantela îi căzu în poală.

Întrebarea îi ieşise Gretei din gură aproape fără voia ei. Nu se mai gândise niciodată la lucrul acesta până acum, pentru că Einar fusese întotdeauna cam stângaci şi lipsit de iniţiativă la capitolul sex. I se părea imposibil ca el să fi nutrit vreodată astfel de dorinţe. În mod cert, fără ea, Einar n-ar fi descoperit-o niciodată pe Lili.

— Henrik este primul? întrebă ea. Primul care te-a sărutat?

Lili se încruntă, căzând pe gânduri. Prin podeaua de lemn răzbătu glasul îmbibat de votcă al marinarului:

— Nu mă minţi! răcnea el. Ştiu imediat când mă minţi.

— În Bluetooth, începu Lili, era un băiat pe nume Hans.

Era prima oară când Greta auzea de acest personaj. Lili îi vorbi despre el pe un ton extaziat, cu palmele împreunate înălţate în aer. Parcă era în transă când îi povestea cum se căţăra Hans în bătrânul

stejar, cum vorbea cu glasul lui ascuţit sau cum i se prăbuşise în mlaştină zmeul în formă de submarin.

— Şi nu mai ştii nimic de el de-atunci? întrebă Greta.

— Am auzit că s-a mutat la Paris, răspunse Lili, reluându-şi croşetatul. E dealer de artă, asta-i tot ce ştiu despre el. Cumpără obiecte de artă pentru americani.

Zicând asta, se ridică şi merse în dormitor, unde Edvard al IV-lea dormea dus, mârâind în somn, şi închise uşa în urma sa. După o oră, Einar ieşi din cameră ca şi când Lili n-ar fi fost niciodată acolo. Dacă n-ar fi mirosit a mentă şi lapte, ai fi zis că nici măcar nu exista un asemenea personaj.

La sfârşitul celor două săptămâni nu se vânduse niciunul dintre tablourile Gretei. Acum nu mai putea pune insuccesele sale pe seama economiei, căci trecuseră şapte ani de la terminarea războiului şi economia Danemarcei începea să se redreseze. Însă eşecul expoziţiei nu o surprinse. Încă de la începutul căsniciei lor, reputaţia lui Einar o eclipsase mereu. Micile lui picturi cu mlaştini şi furtuni — serios acum, unele dintre ele nu erau decât nişte pete gri pe fundalul negru — se vindeau tot mai bine de la un an la altul. Ea, în schimb, nu câştiga nimic, în afară de comisioanele jalnice primite de la directorii de companii care nu schiţau niciodată un zâmbet. Portretele sale treceau neobservate, îndeosebi cele de natură mai personală — al Annei, al oarbei de la poarta parcului Tivoli şi acum al lui Lili. La urma urmelor, cine ar fi preferat lucrările ei celor ale lui Einar — exuberanţa şi îndrăzneala unei americance faţă de delicateţea şi subtilitatea danezului? Care critic din Danemarca, unde stilurile artistice din secolul al nouăsprezecelea erau considerate şi acum noi şi incitante, ar fi cutezat să pună munca ei mai presus de a lui Einar? Aşa simţea Greta; chiar şi Einar, dacă îl trăgea de limbă, recunoştea că aşa e.

— Nu suport să mă simt astfel, zicea ea câteodată, pe chipul ei lătăreţ citindu-se o expresie de invidie ce nu putea trece neobservată.

Totuşi, unul dintre tablourile sale stârni un oarecare interes. Era un triptic, pictat pe trei planşe prinse între ele cu balamale. Începuse să lucreze la el a doua zi după balul de la primărie. Era un cap de fată, în mărime naturală, văzut din trei perspective diferite: o fată îngândurată, cu ochii roşii, obosiţi, o fată livid de spaimă, cu obrajii scobiţi, şi o fată superexcitată, cu părul desprins din agrafe şi buzele umede. Greta folosise o pensulă de foarte bună calitate, din blană de iepure, şi tempera pe bază de ou, ceea ce făcuse ca pielea fetei să fie uşor translucidă, scânteind în întuneric. Tabloul acesta hotărâse să nu-l lăcuiască. Stând în faţa lui şi examinându-l, unul sau doi critici îşi scoaseră creioanele din buzunarul de la piept. Inima Gretei începu să bată nebuneşte când auzi vârfurile de grafit scrijelind pe hârtie. Unul

dintre critici îşi drese vocea; altul, un francez cu un neg cenuşiu pe marginea pleoapei, i se adresă:

— Şi acesta este tot al dumneavoastră?

Însă tabloul cu pricina, intitulat *Trei de Lili,* nu reuşi să salveze expoziţia. Rasmussen, un bărbat mic de înălţime, care fusese nu demult la New York ca să dea câteva picturi de Hammershøi şi Krøyer în schimbul unor acţiuni la companiile producătoare de oţel din Pennsylvania, strânse tablourile Gretei de pe pereţi, ca să i le înapoieze.

— O să-l păstrez pe cel cu fata în regim de consignaţie, spuse el, notând lucrarea respectivă în catastifele sale.

Câteva săptămâni mai târziu, primi prin poştă — care îi venea, de fapt, pe adresa galeriei lui Rasmussen — un decupaj dintr-o revistă de artă pariziană. Articolul se referea la arta scandinavă modernă. Undeva, pierdută printre paragrafele în care erau înşiraţi cei mai talentaţi pictori danezi, era o scurtă menţiune — majoritatea cititorilor nici n-o remarcaseră, probabil — despre Greta. „O imaginaţie sălbatică şi exaltată", se spunea despre ea. „Tabloul, reprezentând o fată tânără pe nume Lili, ar fi oarecum înfricoşător dacă n-ar fi atât de frumos." Atâta tot. Un comentariu făcut în fugă, aşa cum sunt, în general, cronicile de genul acesta. Rasmussen îi trimisese articolul Gretei, care, citindu-l, fu cuprinsă de sentimente ambigue, cărora nu le putea da glas. Pentru ea, cel mai uimitor era faptul că numele lui Einar nu apărea nicăieri. Erau enumeraţi toţi exponenţii demni de remarcat ai artei daneze şi Einar nu figura printre ei. Vârî decupajul într-un sertar din şifonier, alături de pozele sepia cu Teddy şi scrisorile primite de Ia tatăl ei, din Pasadena, în care acesta îi vorbea despre recolta de portocale, despre vânătoarea de coioţi şi despre clubul pictoriţelor din Santa Monica, din care putea să facă parte şi ea dacă se decidea vreodată să plece definitiv din Danemarca. Nu i-ar fi arătat articolul lui Einar în ruptul capului. Era al ei; elogiile îi aparţineau ei şi numai ei. Nici de data asta nu simţea nevoia să împartă cu el emoţiile care o încercau.

Dar nu putea să citească articolul şi apoi să-l arunce, pur şi simplu, în sertar. Nu, trebuia să acţioneze numaidecât, aşa că îi scrise criticului respectiv, însufleţită de o idee.

„Mulţumesc pentru cuvintele măgulitoare la adresa mea", începu ea.

„Articolul dumneavoastră va ocupa un loc special în colecţia mea de cronici. Cuvintele dumneavoastră au fost deosebit de amabile. Sper să nu mă ocoliţi data viitoare când o să veniţi la Copenhaga. E un oraş mic, dar elegant. Ceva îmi spune că nu aţi avut ocazia să-l vizitaţi cum se cuvine. Dar până atunci, aş vrea să vă întreb ceva. Soţul meu, Einar Wegener, peisagistul, a pierdut urma unui prieten de-al său din

copilărie. Singurul lucru pe care îl ştie cu privire la persoana acestuia este că locuieşte la Paris şi este, probabil, dealer de artă. Nu cumva, din întâmplare, îl cunoaşteţi? E vorba de baronul Hans Axgil. E din Bluetooth de origine, din Iutlanda. Soţul meu şi-ar dori nespus să-l regăsească. Se pare că erau neobişnuit de apropiaţi în copilărie. Soţul meu devine de-a dreptul nostalgic — cum li se întâmplă bărbaţilor când îşi amintesc de tinereţea lor — de câte ori vorbeşte despre Hans şi despre copilăria petrecută împreună în Bluetooth, care, de fapt, e o simplă mlaştină. Dar m-am gândit că, cine ştie, poate aţi auzit de Hans, având în vedere că lumea artelor e mai mică decât ne imaginăm. Dacă aveţi o adresă, ar fi un gest deosebit din partea dumneavoastră. Vă rog să mi-o trimiteţi şi eu am să i-o transmit lui Einar. Soţul meu vă va fi extrem de recunoscător”

Capitolul 7

La o săptămână după Balul Artiştilor, Lili se întâlni cu Henrik în parcul Kogens Have, trei seri la rând. Încă nesigură pe ea însăşi, acceptă să se vadă doar pe înserate şi, după cum se ştie, la sfârşitul lui iunie, seara se lasă după ora cinei. În fiecare seară, când se îmbrăca, luându-şi o fustă din şifonier şi pregătindu-se pentru întâlnire, simţea cum o apasă povara vinovăţiei. Greta citea ziarul în camera din faţă şi o simţea sfredelind-o cu privirea, în timp ce se dădea cu pudră şi cu ruj şi îşi umplea combinezonul cu ghemotoace de şosete rulate. Lili se furişa în vârful degetelor pe lângă Edvard al IV-lea, care zăcea întins pe covoraşul oval din faţa oglinzii. Îşi studia profilul în oglindă, mai întâi din stânga, apoi din dreapta. Îi părea rău s-o lase pe Greta citind ziarul la lumina veiozei — dar nu îndeajuns încât să renunţe la întâlnirea cu Henrik, lângă felinarul de fier ales drept reper.

— Ieşi în oraş? o întrebă Greta în prima seară, când Lili se îndreptă spre uşa apartamentului, chiar în momentul în care suna sirena feribotului din Bornholm.

— Ies la o plimbare, răspunse Lili. Să iau puţin aer. Nu-i prea plăcut să tot stai în casă.

— La ora asta?

— Dacă nu te deranjează.

— Nu mă deranjează, spuse Greta, făcând semn spre maldărul de ziare de la picioarele ei, pe care voia să le citească înainte să meargă la culcare. Dar aşa, de una singură?

— N-o să fiu chiar singură, zise ea cu privirea plecată, neputând s-o privească în ochi pe Greta. Mă întâlnesc cu Henrik. Doar pentru o scurtă plimbare, adăugă ea repede.

Se uită la faţa Gretei. Obrajii acesteia zvâcneau nervos şi avea dinţii încleştaţi. Greta se ridică de pe scaun, netezind cu un gest brutal ziarul pe care îl ţinea în poală.

— Să nu stai până târziu, spuse ea în cele din urmă.

Henrik întârzie la întâlnire aproape douăzeci de minute. Lili începu să-şi facă griji că se răzgândise, că descoperise adevărul în ce o privea. I se făcu frică să stea singură pe stradă, în acelaşi timp însă, o înfiora senzaţia de libertate, gândul că putea să facă tot ce pofteşte.

Când Henrik sosi, în cele din urmă, respira sacadat şi era ud de transpiraţie în jurul gurii. Îşi ceru scuze.

— Pictam şi am pierdut noţiunea timpului. N-ai păţit asta niciodată, Lili? Să uiţi cine şi unde eşti?

Se plimbară timp de o jumătate de oră, în căldura nopţii. Nu vorbiră prea mult şi lui Lili i se părea că nu e nimic de spus. Henrik o luă de mână. Ajunseră pe o stradă pustie — nu era acolo decât un câine rătăcit — şi el o sărută.

Se întâlniră din nou în următoarele două seri; de fiecare dată Lili se strecură afară din casă sub privirile Gretei, care o iscodeau pe deasupra ziarului. Şi în ambele seri Henrik întârzie şi sosi alergând, cu degetele pătate de vopsea şi buclele asemenea.

— Mi-aş dori să o cunosc pe Greta cândva, spuse el. Ca să-i demonstrez că nu sunt genul de bărbat care abandonează o femeie la nevoie.

În cea de-a treia seară stătură până târziu, după sirena ultimului tramvai, după ora de închidere a barurilor — adică după unu noaptea. Lili îl ţinu de mână pe Henrik cât timp se plimbară prin oraş, privindu-se în vitrinele întunecate ale magazinelor şi sărutându-se la umbra porţilor. Ştia că trebuie să se întoarcă la Widow House, dar ceva din fiinţa ei îşi dorea să rămână plecată pe vecie.

Lili era sigură că Greta o aştepta trează, cu ochii aţintiţi la uşa de la intrare. Însă apartamentul era cufundat în întuneric când ajunse acasă. Se spălă pe faţă şi, după ce se dezbrăcă, se vârî în pat. Era din nou Einar.

A doua zi, Greta îi spuse că ar fi bine să nu se mai vadă cu Henrik.

— Crezi că e corect faţă de el? o întrebă ea. Să-l păcăleşti aşa? Ce-ar spune dacă ar şti?

Dar Lili nu înţelegea ce voia să spună Greta. Cum adică, ce-ar spune Henrik? Dacă Greta nu îi amintea în mod explicit, Lili uita adesea cine era.

— Nu vreau să renunţ la el, spunea ea.

— Atunci, te rog, renunţă la el pentru mine.

Lili spuse că o să încerce, dar din clipa în care rosti aceste cuvinte ştiu că îi va fi imposibil. Stătea acolo, lângă şevaletul gol al lui Einar, conştientă că o minte pe Greta. Dar n-avea ce să facă. Nu ştia nici ea cum o s-o scoată la capăt.

Aşa se face că Lili şi Henrik începură să se întâlnească pe furiş după-amiaza târziu, înainte de cină, când Lili trebuia să se întoarcă acasă. La început îi fu greu să dea ochii cu el la lumina zilei, sub „lanterna” necruţătoare a soarelui. Se temea că el o să-şi dea seama că nu e prea frumoasă sau mai rău. Atunci îşi punea o eşarfă pe cap, legând-o sub bărbie. Se simţea liniştită lângă el pe întuneric, la cinematograful Rialto, cu mâna într-a lui, sau la biblioteca Academiei Regale, în sala de lectură cufundată în semiobscuritatea produsă de storurile verzi, de pânză.

Într-o seară Lili îi dădu întâlnire lângă lacul din Ørstedsparken, la ora nouă. Pe apă pluteau două lebede şi o salcie de pe mal mătura iarba cu pletele crengilor sale. Henrik întârzie şi, când sosi, o sărută pe frunte.

— Ştiu că avem doar câteva minute, spuse el, atingându-i gâtul cu

părul său.

Însă în seara aceea Greta era la o recepţie dată de ambasada americană. Avea să lipsească alte câteva ore şi Lili se pregătea să-i spună lui Henrik că puteau cina împreună la restaurantul acela cu pereţii îmbrăcaţi în lambriuri de pe Gråbrødre Torv. Se puteau plimba pe chei, în Langelinie, ca orice cuplu obişnuit de danezi ieşit în oraş într-o seară frumoasă de vară. Parcă nu-i venea să creadă nici ei că are să-i dea o veste atât de bună lui Henrik, care se obişnuise s-o vadă pentru cel mult douăzeci de minute la fiecare întâlnire.

— Trebuie să-ţi spun ceva, începu ea.

Henrik îi luă mâna şi i-o sărută, apoi şi-o duse la piept.

— O, Lili… nu spune nimic, murmură el. Ştiu deja. Nu-ţi face nicio grijă, ştiu deja.

O privea cu faţa lui sinceră, cu sprâncenele înălţate.

Lili îşi trase mâna dintr-a lui. În parc era linişte; muncitorii care îl traversau zi de zi, întorcându-se la casele lor, erau deja la masă. Un bărbat se învârtea prin preajma toaletei publice aprinzând chibrituri, unul după altul. Un alt bărbat trecu pe acolo, aruncând o privire peste umăr.

„Ce-o fi ştiind Henrik?” se întrebă Lili în sinea ei. În curând înţelese.

Henrik o privea tot aşa, cu sprâncenele înălţate, şi Lili se cutremură din cap până-n picioare; era ca şi când dintr-odată ar fi apărut şi Einar în peisaj — la câţiva paşi de ei doi, asistând la discuţia lor. Da, era Einar, îmbrăcat în rochia tinerei fete, flirtând cu un bărbat mai tânăr decât el. Era o imagine înspăimântătoare.

Fu străbătută de un nou fior. Bărbatul care se plimba prin faţa toaletei intră în sfârşit şi imediat după aceea se auzi un zgomot puternic, ca şi când s-ar fi răsturnat un coş de gunoi.

— Din păcate, nu ne mai putem vedea, îngăimă Lili într-un târziu. Va trebui să ne luăm rămas-bun în seara asta.

— Ce tot vorbeşti? zise Henrik. De ce spui una ca asta?

— Pur şi simplu nu ne mai putem întâlni. Cel puţin deocamdată, spuse ea.

El dădu s-o ia de mână, dar ea se feri.

— Dar pentru mine n-are nicio importanţă. Despre asta este vorba? Tocmai asta voiam să-ţi spun. E din cauză că tu crezi că n-o să…

— Deocamdată, nu, repetă Lili şi plecă, lăsându-l acolo.

Traversă gazonul uscat din cauza arşiţei, care se frângea sub paşii ei, apoi o luă pe cărarea ce ducea spre ieşirea din parc.

— Lili, strigă el de sub pletele sălciei.

Mai avea câteva ore bune la dispoziţie ca să pună rochia lui Lili la loc în şifonier, să facă o baie şi să se apuce de un nou tablou. Einar avea s-o aştepte pe Greta, care, sosind acasă, urma să-şi dea jos pălăria şi să-l întrebe: „Ai petrecut o seară plăcută?”, după care să-l sărute pe

frunte într-un fel care avea să le confirme amândurora că Greta avusese dreptate.

Capitolul 8

În vacanţa din luna august, Greta şi Einar se duseră, ca în fiecare vară, la Menton, un port francez situat la graniţa cu Italia. După vara atât de lungă, Greta se despărţi de Copenhaga cu un sentiment de uşurare. În timp ce trenul pufăia înspre sud, peste Alpii Maritimi, avu senzaţia că lăsase ceva în urmă.

Anul acesta, graţie pontului primit de la Alina, care cântase în luna mai la opera din Monte Carlo, închiriară un apartament pe strada Boyer, peste drum de cazinoul municipal al oraşului. Proprietarul apartamentului era un american care o zbughise în Franţa după război, ca să cumpere fabricile de confecţii din Provence, care nu mai lucrau de mult. Se îmbogăţise şi acum locuia la New York, unde primea prin poştă teancuri de cecuri cu profiturile realizate din rochia de casă simplă, necăptuşită, pe care le-o vindea tuturor gospodinelor din Lyon.

Apartamentul era pardosit cu marmură portocalie, rece; dormitorul suplimentar era vopsit în roşu şi în camera de zi se afla un paravan chinezesc încrustat cu scoici abalone. Două uşi de sticlă dădeau într-o mică terasă, suficient de largă totuşi ca să încapă un şir de ghivece cu muşcate şi două scaune de metal. Aici şedeau Greta şi Einar în serile fierbinţi — Greta, cu picioarele pe balustradă. În răstimpuri, venea o briză dinspre lămâii şi portocalii ce creşteau în parcul de la parter. Greta era obosită şi se întâmpla uneori ca ea şi Einar să stea toată seara fără să-şi spună niciun cuvânt, în afară de „noapte bună“.

În cea de-a cincea zi de vacanţă, se schimbă vremea. Vânturile Sirocco se abătură dinspre nordul Africii asupra depresiunii mediteraneene, urcară plaja stâncoasă şi pătrunseră prin uşile deschise ale terasei, răsturnând paravanul chinezesc.

Greta şi Einar dormeau în dormitorul roşu în momentul în care paravanul căzu cu un zgomot puternic. Îl găsiră trântit pe canapeaua arcuită. Paravanul fusese pus ca să mascheze o etajeră cu mostre de rochii de casă din cele fabricate de proprietarul apartamentului. Rochiile, albe cu motive florale, fluturau acum pe rafturi, de parcă o mână nevăzută trăgea de ele.

Erau destul de banale, se gândi Greta, cu nişte manşete urâte şi nasturi în faţă, ca să le fie uşor mamelor să alăpteze — atât de banale şi practice, încât simţi cum o cuprinde dezgustul faţă de femeile care purtau asemenea rochii. Se duse la paravan, ca să-l ridice.

— Nu-mi dai o mână de ajutor? zise ea.

Einar stătea lângă etajera cu mostre şi, fluturând din pricina vântului, rochiile îi atingeau piciorul. Nici nu clipea. Greta observă cum îi pulsează venele de la tâmple. Îi văzu degetele, care întotdeauna i se păruseră a fi degete de pianist, nu de pictor, tremurând.

— Mă gândeam s-o invit pe Lili să ne facă o vizită, murmură el. N-a fost niciodată în Franţa.

Greta n-o respinsese niciodată pe Lili. Uneori, în cursul verii, Einar o anunţa că Lili vine la cină şi atunci, epuizată după o zi întreagă de stat — degeaba — la galerie, ea se gândea: „Of, Doamne, Dumnezeule, ultimul lucru pe care mi-l doresc în clipa asta e să stau la masă cu soţul meu îmbrăcat în haine de fată“. Dar îşi păstra gândurile pentru ea, muşcându-şi buzele până-i dădea sângele. Ştia că nu are cum să-l oprească. Ştia, după cele întâmplate cu Henrik, că Lili avea propria ei voinţă.

În săptămânile de dinaintea plecării la Menton, Lili începuse să apară neanunţată, după-amiaza în general. Greta pleca la vreo întâlnire şi, când se întorcea, o găsea la fereastră, într-o rochie largă, descheiată la spate. O ajuta să se îmbrace şi îi punea la gât un şirag de mărgele de chihlimbar. Greta nu se putea abţine şi tresărea de fiecare dată când venea acasă şi-şi găsea soţul aşa, în rochie, cu nasturii descheiaţi şi cu umerii palizi dezgoliţi. Nu-i spusese niciodată nimic nici lui Einar, nici lui Lili. Dimpotrivă, o primea întotdeauna ca pe o prietenă amuzantă, venită de peste hotare. Fredona şi pălăvrăgea vrute şi nevrute în timp ce o ajuta să se încalţe. Îşi picura pe deget un strop de parfum şi o tampona cu el pe gât şi pe interiorul braţelor. Apoi o ducea în faţa oglinzii şi-i şoptea cu o voce caldă, senzuală:

— Uite-aşa… eşti foarte frumoasă.

Toate astea le făcea din dragoste şi devotament; întotdeauna socotise că poate să înfrunte pe oricine în lumea asta, în afară de soţul ei. La fel fusese şi cu Teddy. Era în stare să se ia la harţă cu maică-sa, să-l contrazică pe taică-său şi să sfideze toată Pasadena şi Copenhaga la un loc, însă pentru bărbatul iubit nutrea o indulgenţă fără margini. Nu se întrebase niciodată de ce o lăsase pe Lili să intre în viaţa lor. Accept orice îl face fericit pe Einar, îşi spunea în sinea ei. Absolut orice.

Totuşi, având firea pe care o avea, uneori abnegaţia ei se întorcea împotriva propriei persoane. După ieşirile cu Henrik, Greta începu s-o însoţească pe Lili în plimbările sale pe străzile Copenhagăi. Aceasta îi spusese că n-o să se mai întâlnească niciodată cu Henrik, căci se despărţiseră, dar — chiar şi aşa — Greta ştia că existau zeci de tineri gata s-o flateze până se făcea roşie ca racul şi cădea în braţele lor. Prin urmare, ea şi Lili se plimbau braţ la braţ printre tufele de gard viu din parc. Greta iscodea cu privirea primprejur în căutarea potenţialilor pretendenţi, ştiind că Lili, cu ochii ei căprui şi umezi, i-ar pune pe jar pe bărbaţii danezi. Într-o zi îi făcu o fotografie la poarta palatului Rosenborg Slot, care se înălţa ameninţător, uşor înceţoşat, în spatele ei. Altădată Lili se opri la teatrul de marionete şi se aşeză printre copii, cu faţa la fel de candidă şi picioarele la fel de neastâmpărate ca

ale lor.

— Greta? spuse Einar, rezemându-se de etajera cu mostre de rochii. Paravanul chinezesc zăcea tot pe canapea. Nu te-ar deranja să ne viziteze Lili?

Greta încercă să aşeze paravanul la loc, în poziţie verticală. De când veniseră în Franţa, nu pictase nimic. Nu văzuse nicio persoană destul de interesantă ca să-i ceară să-i pozeze pentru un portret. Vremea fusese umedă şi apăsătoare, ceea ce îngreuna uscarea vopselelor pe pânză. Peste vară începuse să-şi schimbe stilul, folosind culori mai vii, în special roz, galben şi auriu, contururi mai drepte şi dimensiuni chiar mai mari. Era un nou stil pentru Greta şi îi trebui mai mult timp să revină în faţa pânzei albe. Nu era sigură de lucrările ei. Cu aspectul lor supradimensionat şi exuberant, tablourile sale din ultima vreme necesitau, din partea ei, o stare de extaz lăuntric. Nimic n-o făcea mai fericită decât s-o picteze pe Lili.

Se gândi să-i facă un portret în mărime naturală, stând pe terasă, cu părul şi rochia înfoiate de vânt, cu floricelele maronii de pe rochie uşor estompate şi cu expresia feţei exact ca aceea pe care o avea soţul ei în momentul acela — febrilă, încordată, cu pielea roşie şi întinsă, mai-mai să plesnească.

Greta şi Lili se îndreptau spre restaurantul L'Orchidee, de pe cheiul Bonaparte. Restaurantul cu pricina era renumit pentru calamarul fiert în propria-i cerneală, cel puţin aşa scrisese Hans, propunându-le să se întâlnească aici într-o seară. Magazinele de pe stradă se închiseseră deja. Pe bordura trotuarului zăceau pungi cu gunoiul de ieri. Pietrele din pavaj se mişcau în lăcaşurile lor lărgite de pneurile automobilelor.

Scrisoarea lui Hans era în buzunarul Gretei, care o pipăia cu degetul inelar în timp ce mergea pe strada St. Michel împreună cu Lili, spre port. După părerea ei, unul dintre obiceiurile agreabile ale danezilor era acela de-a purta verigheta pe mâna dreaptă. Când se întorsese în Danemarca, văduvă fiind, îşi jurase sieşi că n-o să-şi scoată niciodată verigheta de aur şlefuit pe care i-o dăruise Teddy. Dar apoi Einar îi dăduse şi el o verighetă, un inel simplu din aur. Nu ştia cum să facă să-şi dea jos verigheta lui Teddy; îşi aminti de momentul în care acesta i-o dăruise, după ce-şi scotocise stângaci buzunarele, ca să găsească cutiuţa de catifea neagră. Însă apoi îşi dădu seama că nu era obligatoriu să şi-o dea jos, aşa că acum le purta pe amândouă. Avea obiceiul să se joace când cu una, când cu cealaltă, răsucindu-şi-le absentă pe deget.

Greta nu-i spusese lui Einar prea multe despre Teddy. Se întorsese în Danemarca de Ziua Armistiţiului[27]; era văduvă de şase luni şi îşi reluase numele de fată, Greta Waud. Teddy a murit absolut stupid, spunea ea când prietenii o întrebau despre primul ei soţ. Ba urma

urmelor, se gândea ea, să mori la douăzeci şi patru de ani, după ce ai trăit în arşiţa uscată a Californiei, nu poate avea decât o singură explicaţie: viaţa e crudă. Era complet absurd, intr-adevăr. Evident, Teddy n-avea „caracter occidental” — o altă nedreptate. Câteodată se gândea — şi atunci închidea ochii, ca să-şi înăbuşe regretele — că ei doi n-ar fi trebuit să se căsătorească. Poate că el n-o iubise niciodată atât de mult cât îl iubise ea pe el.

Aproape ajunseseră la restaurant când Greta o opri pe Lili şi-i spuse;

— Să nu te superi pe mine: ţi-am pregătit o mică surpriză. Îi dădu la o parte părul din ochi. Îmi pare rău că nu ţi-am spus dinainte, dar am socotit că o să-ţi fie mai uşor să afli abia acum.

— Ce să aflu?

— Că o să luăm cina cu Hans.

Chipul lui Lili se tăcu alb ca varul; era clar că pricepuse ce-i spusese. Îşi lipi fruntea de geamul magazinului de delicatese, acum închis. Înăuntru se vedeau nişte purcei jupuiţi atârnaţi de o frânghie, ca nişte drapele roz. Deşi era evident că ştia răspunsul, întrebă:

— Care Hans?

— Ei, haide acum. Nu te speria. E Hans şi abia aşteaptă să te vadă.

Criticul parizian cu un neg pe marginea pleoapei îi răspunsese numaidecât Gretei, trimiţându-i adresa lui Hans, alături de o listă cu întrebări legate de tablourile ei. Atenţia pe care i-o acorda criticul o aruncă într-o stare de reverie. Parisul se interesa de arta ei! îşi spuse în sinea sa, deschizând trusa cu articole de papetărie de la Århus şi umplându-şi stiloul cu cerneală. Mai întâi îi scrise criticului. Am vreo şansă la Paris? îl întreba ea. Ar fi cazul să ne gândim, eu şi soţul meu, la o eventuală plecare din Danemarca, unde nimeni nu ştie ce să creadă despre mine? Oare am fi mai liberi la Paris?

Apoi îi scrise lui Hans:

„Se pare că soţul meu nu te-a uitat“, începu ea. „Când visează cu ochii deschişi, în faţa şevaletului, ştiu că se gândeşte la tine, cum te agăţai de crengile stejarului, cu capul în jos, deasupra mlaştinii. Atunci privirea i se înmoaie şi faţa i se crispează. Parcă ar avea din nou treisprezece ani, un băietan cu ochii strălucitori şi obrazul fin.“

Acum în vârstă de vreo treizeci şi cinci de ani, Hans Axgil avea un nas subţire şi mâinile acoperite cu firicele de păr blond şi des. Devenise un bărbat masiv, bine legat, cu gâtul gros. Gretei îi aducea aminte de butucul bătrânului platan aflat în fundul grădinii sale din California. Einar i-l descrisese ca pe un băiat mărunţel, piticul satului. Fusese poreclit Valnød, adică „nucă“. Unii spuneau că porecla aceasta i se trăgea de la pielea lui, care vara se făcea brună, de parcă s-ar fi tăvălit prin noroaiele veşnice din Bluetooth, care, de altfel, îi serviseră drept pat la naştere. Trăsura mamei sale se răsturnase în timpul unei

furtuni năprasnice, iar maică-sa, care stătea să nască, şi cele două servitoare ale ei rămăseseră în mijlocul câmpului. Născuse acolo, fără nimic altceva decât o cutie de chibrituri şi haina vizitiului, să o ferească de ploaie.

Acum, desigur, Hans era bărbat în toată firea, un bărbat masiv cu alură de neamţ. Când cineva îi întindea mâna, el i-o scutura cu ambele mâini — aceleaşi mâini pe care şi le împreuna la ceafă atunci când istorisea o poveste. Nu bea decât şampanie sau apă minerală. Mânca doar peşte, pentru că o dată mâncase nişte cotlete de vânat şi-şi pierduse pofta de mâncare timp de o lună întreagă. Era dealer de artă, furnizând opere de-ale maeştrilor olandezi unor americani bogaţi, care le achiziţionau doar ca să se laude cu colecţiile lor. Era doar o afacere — adesea imorală, spunea el cu un zâmbet, dezvelindu-şi incisivii ca nişte burghie. „Nu întotdeauna, dar de cele mai multe ori“, explica el. Sportul său preferat era tenisul, în continuare. „Cel mai bun lucru pe care îl au francezii sunt terenurile lor de tenis. Zgura roşie. Mingile albe de tenis, cu cusături impecabile. Arbitrul care șade pe scăunelul lui, deasupra fileului.“

Restaurantul se afla vizavi de port. Erau opt mese aşezate pe trotuar, acoperite de nişte umbrele vărgate, ce erau fixate în recipiente de tablă umplute cu pietre. În port, bărcile cu pânze se întorceau acasă. Cupluri de englezi aflaţi în vacanţă, cu genunchii arşi de soare, stăteau pe ciocuri, ţinându-se de mână. Pe mesele restaurantului erau aşezate vaze cu gălbenele şi nişte foi albe de hârtie, menite să protejeze feţele de masă.

Abia când era pe cale să se aşeze la masă, unde Hans le aştepta cu degetele împreunate la ceafă, Greta începu să aibă dubii în privinţa planului său. Până atunci nu-şi făcuse griji că Hans ar putea să observe asemănarea dintre Lili şi Einar. Ce s-ar întâmpla dacă acesta s-ar apleca peste masă şi ar zice:

— Nu cumva făptura asta mică şi drăguţă este vechiul meu prieten, Einar?

I se părea de neconceput; şi totuşi, dacă Hans i-ar pune o asemenea întrebare, ce ar putea ea oare să răspundă? Şi ce ar face Lili? Greta se uită la ea. Era atât de drăguţă în rochia de casă, cu pielea bronzată de la lenevitul pe plută. Greta scutură din cap. Nu, nu se vedea nici urmă de Einar. Nici ea n-o vedea decât pe Lili. În afară de asta, nici Hans nu mai semăna cu băieţelul descris de Einar, îşi zise ea în momentul în care ospătarul le trase scaunele, ca să se aşeze, şi Hans se întinse spre ele, să le sărute — mai întâi pe Greta, apoi pe Lili.

— Ei bine, acum vorbeşte-mi despre Einar, spuse Hans în timp ce li se servea calamarul într-o supieră.

— Mă tem că în seara asta e singur în Copenhaga, răspunse Greta. E prea ocupat cu munca lui ca să-şi ia vacanţă.

Lili încuviinţă din cap, tamponându-se la gură cu colţul şervetului. Hans se lăsă pe spătarul scaunului, înfigându-şi furculiţa în calamar.

— Mda, tipic pentru Einar, zise el.

Le povesti cum obişnuia Einar să-şi care cutia cu pasteluri la marginea drumului, ca să deseneze peisaje din mlaştină pe bolovani. Peste noapte desenele i se ştergeau de la ploaie şi a doua zi îşi aducea cutia înapoi şi o lua de la capăt.

— Câteodată te desena pe tine, spuse Lili.

— O, da, ore în şir. Mă aşezam pe jos, pe marginea drumului, ca să-mi poată desena faţa pe o piatră.

Greta o observă pe Lili îndreptându-şi umerii şi împingându-şi în faţă sânii mici, ca mimozele care creşteau pe munţii ce se profilau în zare. Uită pentru o clipă sau aproape uită că nu erau nişte sâni adevăraţi; erau doi sâmburi de avocado înfăşuraţi în batiste de mătase şi vârâţi în combinezonul subţire pe care Greta îl cumpărase în dimineaţa aceea de la magazinul de lângă gară.

De asemenea, observă că Lili vorbea cu Hans despre Iutlanda, cu ochii ei căprui sclipind vioi sub pleoapele date cu pudră. Era ceva straniu, ca o poftă tainică şi nerostită, în felul cum îşi muşca buza înainte să răspundă la întrebările lui Hans, în felul cum îşi înălţa bărbia.

— Sunt convinsă că lui Einar i-ar face plăcere să te vadă cândva, spuse ea. Mi-a mărturisit că ziua în care ai fugit din Bluetooth a fost cea mai nenorocită zi din viaţa lui. Spune că eşti singurul om care l-a lăsat să picteze după voia inimii şi l-a încurajat să se facă pictor oricât ar fi.

Zicând acestea, îşi întinse mâna spre umărul lui Hans — o mână care, la lumina lămpii, părea prea subţire şi prea delicată ca să aparţină unui bărbat.

Seara târziu se întoarseră acasă, urcând cu liftul până la apartamentul pe care îl închiriaseră. Greta era obosită şi abia aştepta ca Einar să-şi dea jos rochia şi să-şi şteargă buzele.

— Nu s-a prins, nu-i aşa? spuse ea, cu braţele încrucişate pe piept — care, dacă tot veni vorba, era mai plat decât al lui Lili.

Din tavanul liftului atârnau două becuri simple, fără abajur, la lumina cărora se vedeau ridurile de pe fruntea lui Einar şi din jurul gurii sale. Mica umflătură din gâtlejul lui Einar apăru brusc deasupra şiragului de chihlimbar. Mirosul emanat de el era specific masculin: un miros de frunze ude, care venea de la subsuorile lui.

Greta adormi înainte ca el să vină în pat. Se trezi la un moment dat şi o văzu pe Lili întinsă alături de ea, în combinezon. Avea părul încâlcit, iar pe obrazu-i curat începeau să răsară firicele de păr. Stătea pe spate, sub cearşaful subţire care i se plia în jurul sânilor mici, în formă de pară, şi mai jos, pe umflătura dintre picioare. Nu mai

dormiseră niciodată împreună ele două, Lili şi Greta. Făcuseră alte lucruri împreună: luaseră micul dejun, îmbrăcate în chimonourile de mătase cu cocori, sau ieşiseră să-şi cumpere ciorapi — în aceste situaţii, Greta plătea de fiecare dată, ca o mamă sau ca o mătuşă care n-are copii. Dar niciodată nu se mai întâmplase ca Einar să se bage în pat îmbrăcat în hainele lui Lili. Greta îşi simţi inima grea. Şi asta avea să facă parte din joc de-acum încolo? Ce trebuia să facă, s-o sărute pe Lili ca şi cum şi-ar săruta soţul?

Relaţiile lor intime erau destul de rare. Ca de obicei, Greta îşi asuma vina pentru asta. Ea era cea care stătea seara până târziu ca să picteze sau să citească şi, pe când îşi lua pijamaua şi se strecura în pat, Einar dormea deja. Câteodată îl mai înghiontea, sperând să-l trezească. Dar Einar avea un somn adânc şi în curând adormea şi ea. Îl ţinea în braţe toată noaptea şi se trezea tot aşa, cu braţul încolăcit în jurul lui. Ochii lor se întâlneau în liniştea dimineţii. Deseori ea tânjea să-l atingă, aşa că începea să-l mângâie, mai întâi pe piept, apoi pe coapse. Einar se freca la ochi şi sărea jos din pat.

— S-a întâmplat ceva? îl întreba Greta, încă înfăşurată în cearşafuri.

— Nu, nimic, răspundea el, dând drumul la apă în baie. Absolut nimic.

De câte ori făceau dragoste — de obicei la iniţiativa ei, dar nu întotdeauna — avea senzaţia, după consumarea actului, că se întâmplase ceva nepotrivit. Parcă nu-i mai venea să-l atingă. Parcă nu mai era soţul ei.

Acum Lili începu să se foiască în aşternut. Stătea întoarsă pe-o parte şi trupul ei o trimitea cu gândul la o spirală lungă. Greta se uită la pistruii de pe spatele său şi la aluniţa proeminentă, de forma Noii Zeelande, neagră şi urâtă ca o lipitoare. Şoldul ei, arcuit pe sub cearşaf, semăna cu speteaza canapelei din camera de zi. De unde-o fi apărut şoldul ăsta curbat, ca şoseaua cu serpentine de pe Riviera Franceză sau ca vazele bombate, cu gâtul subţire, pe care le făurea Teddy din lut?

Părea şoldul unei femei, nu al soţului ei. Avea senzaţia că e în pat cu o persoană străină, necunoscută. Continuă să se gândească la şoldul lui Einar până se crăpă de ziuă. Zorii aduseră cu ei o ploaie rece şi, înfrigurat, Einar îşi trase cearşaful până sub bărbie. Curbura şoldului dispăru sub pânza întinsă ca un cort. Adormiră la loc şi, când se trezi din nou, Greta o văzu pe Lili ţinând în mâini două căni de cafea. Zâmbea şi, când încercă să se urce în pat, cafeaua i se vărsă din căni. Greta văzu cum lichidul fierbinte se împrăştie pe cearşaf, până lângă mâna sa, şi Lili începu să plângă.

Mai târziu, în decursul după-amiezii, când Einar era în camera cealaltă, metamorfozându-se în Lili, Greta schimbă aşternuturile. Luă cearşaful umed, îmbibat în lapte, în cafea şi în mirosul amestecat al lui

Einar şi Lili, şi-l întinse pe balustrada terasei, după care aduse o cutie de chibrituri. Ceva o îmboldea să-i dea foc. În curând cearşaful fu cuprins de flăcări şi ea se uită cum marginile aprinse se destramă şi plutesc prin aer. În tot acest timp se gândi la Teddy şi la Einar. Fărâme de cearşaf zburau de pe terasă, lăsând în urmă firicele subţiri de fum negru care, după ce pluteau duse de vânt, aterizau în cele din urmă pe frunzele lucioase ale lămâilor şi portocalilor din parc. O femeie care trecea pe stradă strigă la Greta, dar aceasta o ignoră şi închise ochii.

Nu-i spusese niciodată lui Einar despre incendiul din atelierul lui Teddy de pe strada Colorado. În biroul din faţă era un şemineu mic, îmbrăcat în ceramică portocalie, fabricată de Teddy. Într-o zi din luna ianuarie, pe când făcea curăţenie, Greta îngrămădi ghirlandele rămase de la Crăciun în şemineu, unde focul era aproape stins, dar încă fumegând. Frunzele verzi şi sfărâmicioase începură să emane un fum gros, alb. La un moment dat se auzi o pocnitură puternică, ca de împuşcătură, care-l făcu pe Teddy să iasă din atelier şi să vină să vadă ce se întâmplă. Acesta se opri în pragul uşii, cu o expresie nedumerită. Împreună, se uitară cum o flacără ţâşneşte din ghirlandele fumegânde. Apoi, o altă flacără se întinse ca o mână din şemineu şi aprinse balansoarul de răchită.

Încăperea fu cuprinsă de flăcări aproape instantaneu. Teddy o trase pe Greta afară, în stradă. Erau pe trotuar doar de câteva secunde când văpăile răzbătură prin ferestrele duble. Se dădură jos de pe trotuar, pe şosea. Şoferii încetineau în dreptul lor, privind cu gura căscată, şi caii dădeau nervoşi din copite. Clădirea era în flăcări.

Greta pur şi simplu nu ştia ce să spună. În clipa aceea, orice ar fi spus ar fi sunat penibil. Era inutil să-şi ceară scuze, îşi repeta ea întruna, în timp ce flăcările se înălţau tot mai sus în văzduh — mai sus de felinarele stradale şi de cablurile telefonice deformate sub greutatea gaiţelor albastre ce-şi făcuseră obiceiul să stea cocoţate pe ele. Priveliştea era dezolantă şi singurele cuvinte pe care le putea articula Greta fură:

— Doamne, ce-am făcut?

— Pot s-o iau oricând de la început, o linişti Teddy.

Înăuntrul clădirii, trosneau şi plesneau, spulberate în mii de fărâme, vazele şi plăcile lui ceramice, cele două cuptoare, fişetul lui cu comenzi — toată viaţa lui de olar, pe care şi-o construise de unul singur. Cu toate astea, Greta nu era în stare să rostească un cuvânt de regret. Parcă i se înţepenise limba în gură, ca şi cum avea un cub de gheaţă ce nu se topea nicicum. Preţ de câteva minute, nu reuşi să spună nimic, până când acoperişul clădirii se prăbuşi înăuntrul zidurilor, la fel de silenţios ca un cearşaf mistuit de flăcări.

— N-am vrut.

Se întrebă dacă Teddy o s-o creadă. Când la faţa locului îşi făcu

apariţia un reporter de la *American Weekly,* cu creioanele înfipte în gaica ce-i ţinea suflecate mânecile cămăşii, se gândi că nimeni din Pasadena nu avea s-o creadă.

— Ştiu, îi repetă Teddy la nesfârşit.

O luă de mână şi n-o mai lăsă să spună niciun cuvânt. Priviră împreună cum flăcările nimiceau zidul frontal al clădirii. Îi urmăriră pe pompieri derulându-şi furtunul plat şi flasc. Stătură acolo şi priviră în tăcere, până în momentul în care Teddy simţi că i se pune un nod în gâtlej, urmat de o tuse seacă, rău prevestitoare.

Capitolul 9

Când Einar o întrebă, Greta îi spuse lucruri de care el nu-şi amintea.

— Vrei să spui că ai uitat? zise ea în dimineaţa următoare. Ai uitat că i-ai cerut să vă mai întâlniţi?

Einar nu-şi amintea decât fragmente din seara precedentă. Când Greta îi spuse că Lili se ridicase pe vârfuri şi-l sărutase pe Hans de noapte bună, fu atât de stânjenit, încât îşi scoase un scaun pe terasă şi, preţ de aproape o oră, privi absent la frunzişul lămâilor din parc. I se părea imposibil. Parcă nici nu fusese prezent la întâlnirea cu Hans.

— A fost foarte bucuros s-o cunoască pe Lili. Şi a vorbit cu multă afecţiune despre Einar. De-abia aşteaptă să te revadă. Asta îţi mai aminteşti? îl întrebă Greta, care nu dormise prea bine. Avea ochii adânciţi în orbite. I-ai promis că vă întâlniţi din nou astăzi.

— Nu eu, spuse Einar. Lili i-a promis.

— Da, consimţi Greta. Lili i-a promis. Tot uit.

— Dacă nu-ţi convin vizitele ei, de ce n-ai spus-o de la început?

— Bineînţeles că-mi convin, doar că… şovăi Greta. Doar că nu sunt sigură cum ai vrea să mă comport cu ea.

Se întoarse cu spatele pe canapeaua arcuită şi-şi făcu de lucru cu scoicile din paravanul chinezesc.

— Tu nu trebuie să faci nimic, răspunse Einar. Nu înţelegi?

Se întreba în sinea lui de ce nu putea Greta să asiste la venirile şi plecările lui Lili fără să-şi facă atâtea griji. Dacă pe el nu-l deranja, ce rost avea ca ea să se streseze atâta? Trebuia doar s-o întâmpine în tăcere atunci când se apuca să lucreze la portretul ei. Ce bine-ar fi dacă nu l-ar mai iscodi atâta cu întrebările — ca să nu mai zică de privirile ei — ori de câte ori apărea şi dispărea Lili. Uneori simplul fapt că o ştia pe Greta dincolo de uşă, aşteptând s-o vadă pe Lili, era suficient ca s-o scoată din sărite şi s-o facă să transpire la subsuori.

Cu toate astea, Einar ştia că avea nevoie de Greta — şi Lili, aşijderea.

Hans o aştepta pe Lili la ora patru. Conveniseră să se întâlnească în faţa cazinoului municipal, aflat pe Promenade du Midi, dincolo de plaja stâncoasă. Greta picta în camera de zi în dimineaţa aceea. Einar încerca să picteze şi el, în holul ale cărui ferestre dădeau spre partea din spate a bisericii St. Michel. Zidurile ei întunecate de piatră erau roşiatice în umbra dimineţii. Cam din sfert în sfert de oră, Greta mormăia un „fir-ar să fie“, de parcă îi ţinea isonul ceasului cu gong de pe poliţa şemineului.

Când intră la ea, să vadă ce face, Greta şedea pe un scăunel. Pe marginile pânzei schiţase câteva tuşe de albastru intens. Avea în poală blocul de desen, mânjit tot cu pete de cărbune. Edvard al IV-lea stătea încovrigat la picioarele ei. Greta îşi ridică privirea; era albă la faţă,

cam ca blana câinelui.

— Vreau s-o pictez pe Lili, îl anunţă ea.

— N-o să vină decât mai târziu, spuse Einar. Se întâlneşte cu Hans abia la patru. Poate după aceea?

— Te rog, cheam-o, murmură Greta cu o voce joasă, fără să se uite la el.

Pentru o clipă, Einar simţi un imbold s-o sfideze pe soţia sa. Avea de lucru la propriul tablou. Îşi făcuse planul s-o cheme pe Lili după-amiaza, iar dimineaţa să picteze — ceea ce nu mai făcuse de o bună bucată de vreme — şi să meargă la piaţă, să cumpere zarzavaturi. Iar acum Greta îi cerea să-i cedeze locul lui Lili. Îi cerea să renunţe la munca lui, în favoarea muncii ei. Einar nu-şi dorea s-o facă. În clipa aceea n-avea chef de Lili. Simţi că Greta îl constrângea să facă asta.

— N-ai vrea să petreci o oră cu ea înainte de sosirea lui Hans?

— Einar, stărui Greta. Te rog.

Mai multe rochii de casă atârnau acum în dulapul din dormitor. Greta spusese că sunt urâte, că seamănă cu îmbrăcămintea unei bone, însă lui Einar îi plăcea simplitatea lor, care se potrivea femeilor obişnuite de pe tot cuprinsul pământului. Dădu la o parte, pe rând, umeraşele agăţate pe bara de fier, pipăind gulerele micuţe şi apretate ale rochiilor. Cea cu bujori era prea banală, cea cu broaşte îi era largă la piept şi pătată pe deasupra. Era o dimineaţă caldă şi Einar îşi şterse buzele cu mâneca. În chip ciudat, avea senzaţia că sufletul său este captiv într-o colivie de fier forjat: inima îi bătea cu putere în coaste şi Lili se trezea încet la viaţă înlăuntrul lui; foindu-se neliniştită, începea să se izbească de gratiile trupului său.

Îşi alese o rochie. Una albă cu imprimeuri roz, în formă de scoică. Rochia îi ajungea până la gambe. Albul şi rozul contrastau atrăgător cu pielea bronzată de pe picioarele lui.

Cheia de la uşa dormitorului atârna în broască. Îi trecu prin minte să încuie uşa, dar ştia că Greta n-ar intra niciodată fără să bată mai întâi. Odată, la începutul căsniciei lor, intrase peste el în timp ce făcea baie şi fredona un cântec: *Era odată un bătrân care trăia într-o mlaştină…* Era un lucru cât se poate de normal, o tânără soţie să-şi vadă soţul făcând baie şi cântând bine dispus. Din vană, Einar desluşi expresia excitată de pe chipul Gretei. „Nu te opri“, spusese ea, apropiindu-se de cadă. Însă el abia mai putea respira de ruşine; se simţea atât de dezgolit, cu braţele-i osoase încrucişate pe piept, cu degetele-i răsfirate ca două frunze de ferigă. În cele din urmă Greta îşi dăduse seama ce făcuse şi ieşise din baie, murmurând: „Îmi cer scuze. Ar fi trebuit să bat la uşă“.

Acum Einar se dezbrăcă, întorcându-se cu spatele la oglindă. În sertarul noptierei erau o rolă de leucoplast alb şi o foarfecă. Leucoplastul era lipicios şi avea textura pânzei pentru pictură, iar

Einar rupse o fâşie şi o tăie în cinci bucăţele. Le lipi pe toate de piciorul patului, apoi închise ochii şi, simţind cum alunecă prin tunelul propriului suflet, îşi vârî penisul între picioare şi şi-l lipi de perineu[28].

Lenjeria era confecţionată dintr-un material elastic, pe care Einar era convins că americanii îl inventaseră.

— N-are rost să irosim banii pe o lenjerie de mătase pe care o s-o porţi doar o dată sau de două ori, spusese Greta dându-i pachetul, iar lui Einar îi fusese jenă să obiecteze.

Chiloţii aveau o formă pătrată şi erau argintii, ca scoicile abalone inserate în paravan. Jartierele erau din bumbac, tivite cu dantelă. Aveau opt capse mici, de alamă, cu care se prindeau de portjartier — un mecanism care lui Einar i se părea fermecător de complicat. Când sâmburii de avocado începuseră să putrezească pe sub învelişul mătăsos, îi înlocuise cu doi bureţi de mare din Mediterană, pe care şi-i îndesa în cupele mici ale combinezonului.

Apoi îşi trase rochia peste cap.

Cutiuţa de farduri devenise paleta lui de culori. Câteva tuşe pe sprâncene. Nişte tamponări uşoare pe pleoape. Conturul buzelor. Un amestec de nuanţe pe obraji. Parcă picta — ca atunci când pânza albă se transforma, sub mâna lui, într-un peisaj de iarnă.

Hainele şi rujul îşi aveau importanţa lor, dar adevărata metamorfoză consta în alunecarea aceea vertiginoasă prin tunelul lăuntric, la capătul căruia se găsea Lili. Lili trebuia trezită; ea adora clinchetul acela ca de cristal care îi anunţa sosirea lui Einar. Acesta o lua de mână şi porneau amândoi înapoi prin tunel, iar el o liniştea, asigurând-o că intră în lumea ei.

Se aşeză pe pat şi închise ochii. Din stradă se auzeau rateurile automobilelor, ca nişte focuri de armă. Vântul împingea când încoace, când încolo uşile terasei. Sub pleoapele închise, Einar văzu o explozie de steluţe colorate, asemănătoare artificiilor din port, de sâmbăta trecută. Îşi simţea penisul lipit cu leucoplast. I se puse un nod în gât şi gâfâi uşor; un fior îi străbătu braţele şi şira spinării şi i se făcu pielea de găină.

Încă un frison şi deveni Lili. Einar dispăruse. Lili avea să-i pozeze Gretei în cursul acelei dimineţi. Tot ea avea să se plimbe pe chei alături de Hans, cu mâna streaşină la ochi sub soarele orbitor de august. Einar avea să fie doar un nume pomenit din când în când în timpul conversaţiei: „Îi este tare dor de Bluetooth“, avea să spună ea, în auzul tuturor.

Din nou, erau două fiinţe în acelaşi trup. Creierul era împărţit în două jumătăţi, scoica era afară din cochilie.

Lili se întoarse în camera de zi.

— Mulţumesc că ai fost atât de promptă, spuse Greta. Îi vorbea pe

un ton moale şi blând, de parcă se temea să nu o spargă cumva cu glasul său. Şezi aici, adăugă ea, aranjând pernele de pe canapea. Lasă-ţi braţul pe speteaza canapelei şi întoarce-ţi capul spre paravan.

Şedinţa dură tot restul dimineţii şi cea mai mare parte a după-amiezii. Lili stătu ţintuită pe colţul canapelei, cu ochii pironiţi pe desenele de pe paravan — un sătuc de pescari şi un poet într-o pagodă, lângă o salcie plângătoare. La un moment dat i se făcu foame, dar îşi impuse să se stăpânească. Dacă Greta n-avea de gând să se oprească, ea nu avea s-o întrerupă. Doar făcea asta de dragul Gretei. Era darul ei pentru Greta, singurul lucru pe care i-l putea dărui Lili. Trebuia să aibă răbdare. Să aştepte să-i spună Greta ce are de făcut.

Mai târziu în decursul acelei după-amiezi, Hans şi Lili ieşiră la o plimbare pe străzile Mentonului. Se opriră la tarabe ce vindeau săpun de lămâie şi figurine sculptate în lemn de măslin şi smochine zaharisite. Vorbiră despre Iutlanda, despre cerul negru-cenuşiu, ca de ardezie, şi despre tropăitul turmelor de porci mistreţi; despre familiile care trăiau pe aceste meleaguri de mai bine de patru sute de ani şi se căsătoreau cu rude apropiate, până când sângele li se îngroşa ca mâlul. De când murise taică-său, Hans devenise baron, baronul Axgil, cu toate că el detesta titlul acesta.

— De-asta am plecat din Danemarca, explică el. Aristocraţia era moartă. Dacă aş fi avut o soră, sunt convins că maică-mea m-ar fi pus să mă însor cu ea.

— Acum eşti căsătorit?

— Mă tem că nu.

— Dar nu vrei să însori?

— Am vrut, o dată. A fost o fată cu care voiam să mă însor.

— Şi ce s-a întâmplat cu ea?

— A murit. S-a înecat în râu. Şovăi o clipă, apoi adăugă: Chiar sub ochii mei. Hans îi întinse banii bătrânei de la care cumpărase o cutie cu săpunuri de mandarine. Dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă. Eram doar un flăcăiandru.

Lili nu găsi nicio replică potrivită. Iat-o aici, în rochia ei de casă, pe o stradă ce duhnea a urină, alături de Hans.

— Tu cum de nu eşti măritată? o iscodi el. O fată ca tine ar trebui să fie măritată şi să aibă o pescărie.

— Nu mi-ar plăcea să am o pescărie.

Îşi înălţă ochii spre cer. Ce sec şi fără viaţă era — un cer senin, de un albastru mult mai spălăcit decât cel din Danemarca. Soarele dogorea.

— O să mai treacă ceva timp până să fiu pregătită de măritiş. Dar vreau să mă mărit într-o bună zi.

Hans se opri în faţa unui magazin cu uşile larg deschise, ca să-i cumpere o sticlă cu ulei de portocale.

— Dar n-ai să poţi aştepta o veşnicie, o atenţionă el. Câţi ani ai?

Câţi ani avea Lili? Era mai tânără decât Einar, care avea aproape treizeci şi cinci de ani. Când Lili îi lua locul, anii parcă dispăreau, odată cu ridurile de pe fruntea lui Einar, odată cu umerii săi uşor gârboviţi, odată cu resemnarea lui tăcută. Primul lucru pe care îl remarcai la Lili era ţinuta ei dreaptă, optimismul ei proaspăt. Al doilea lucru era curiozitatea ei calmă, tăcută. Şi al treilea, mirosul ei de fată tânără, încă „ne fermentată" — cum spunea Greta.

— Nu pot să-ţi spun.

— Dar nu pari deloc genul de fată care se codeşte să-şi dezvăluie vârsta, observă Hans.

— Nici nu sunt, spuse ea. Am douăzeci şi patru de ani.

Hans încuviinţă din cap. Era primul lucru inventat pe care îl rostea Lili cu privire la propria persoană. Când rosti aceste cuvinte, se gândi că o să se simtă vinovată că a minţit. Dar, dimpotrivă, se simţi mai liberă, ca şi când ar fi recunoscut, în sfârşit, un adevăr incomod. Lili chiar avea douăzeci şi patru de ani; cu siguranţă nu era la fel de în vârstă ca Einar. Dacă ar fi spus că are treizeci şi cinci de ani, Hans ar fi socotit-o o mincinoasă.

Hans îi dădu banii vânzătorului. Sticla era pătrată şi brună, cu dopul mic de tot, cât vârful degetului. Lili încercă să-l scoată, dar nu reuşi.

— Mă ajuţi? îl rugă ea pe Hans.

— Nu cred că nu te descurci singură, spuse acesta. Hai, mai încearcă o dată!

Lili îl ascultă şi de data aceasta dopul se desfăcu; mireasma de portocale îi invadă numaidecât nările. Asta îi aduse aminte de Greta.

— Cum de nu-mi amintesc de tine de pe vremea când eram copii? vru să ştie Hans.

— Ai plecat din Bluetooth când eu eram foarte mică.

— Probabil că ai dreptate. Dar Einar nu mi-a spus niciodată că are o verişoară atât de frumoasă.

Când se întoarse acasă, Lili o găsi pe Greta tot în camera de zi.

— Slavă Domnului că te-ai întors, spuse ea. Vreau să mai lucrez puţin în seara asta.

O conduse pe Lili, care avea încă în mâini pachetele cu săpunuri şi ulei de portocale, pe canapeaua arcuită. O aranjă confortabil pe perne şi, prinzându-i capul în mâini, cu degetele răsfirate, i-l întoarse spre paravanul chinezesc.

— Sunt obosită, spuse Lili.

— Atunci, culcă-te, răspunse Greta, cu salopeta mânjită toată cu pete roz şi argintii de ulei. Aşază-ţi capul pe braţ. Eu o să mai pictez câtva timp.

În după-amiaza următoare, Hans şi Lili se întâlniră jos, la poarta

clădirii. Din nou, se plimbară pe străduţele înguste din jurul colinei St. Michel, apoi până în port, unde se uitară la doi pescari care îşi sortau captura de arici de mare. La sfârşit de august, în Menton era mare zăpuşeală; aerul era umed şi nu adia nicio suflare de vânt. Cum Lili nu era obişnuită cu arşiţa — asta era prima ei călătorie în afara Danemarcei —, căldura excesivă o epuiza. Simţea cum rochia i se lipeşte de spinare în timp ce stătea alături de Hans şi privea la năvoadele ude colcăind de arici de mare. Hans era atât de aproape de ea, încât îşi imagină că-i simte mâna pe braţul ei, încins de la soare. Să fi fost chiar mâna lui sau altceva? O pală de vânt fierbinte?

Doi copii de ţigan, un băiat şi o fetiţă, se apropiară de ei, încercând să le vândă un elefănţel sculptat.

— Fildeş veritabil, spuseră ei, arătând spre colţii elefantului. O afacere grozavă.

Copiii erau mici şi aveau cearcăne întunecate în jurul ochilor. O priveau ţintă pe Lili, într-un fel care pe aceasta o neliniştea.

— Hai să plecăm, îi spuse ea lui Hans, care îşi lipi palma de curbura spatelui ei, trăgând-o de acolo. Cred că am nevoie să mă întind un pic.

Dar când se întoarse acasă, Greta o aştepta. O postă în faţa şevaletului, instalând-o pe canapea.

— Stai nemişcată, îi zise. Încă n-am terminat.

A doua zi, Hans o duse la Villefranche, pe faleză, cu automobilul său cu roţi spiţate, ale cărui cauciucuri împroşcau cu scoici în mare.

— Data viitoare să nu-l mai lăsaţi pe Einar în Danemarca! strigă el, cu vocea la fel de ascuţită ca pe vremea când era copil. Chiar şi bătrânului Einar i-ar prinde bine o vacanţă!

Vântul cald îi sufla lui Lili drept în faţă şi, spre sfârşitul după-amiezii, simţi că i se face rău de la stomac. Hans trebui să închirieze o cameră la Hotel de l'Univers, unde să se poată odihni puţin.

— Eu o să aştept jos, în hol. O să beau o cafea şi un lichior de anason, spuse el, împingându-şi pălăria spre ceafă cu un bobârnac.

Mai târziu, când ieşi din camera strâmtă, Lili îl găsi jos, în restaurantul Regence. Abia se trezise şi nu spuse decât:

— Câteodată pur şi simplu nu ştiu ce-i cu mine.

În altă zi, Hans o duse la Nisa, să cumpere nişte tablouri din prăvăliile de antichităţi.

— De ce nu vrea Greta să vină cu noi niciodată? o întrebă Hans.

— E prea ocupată cu pictatul, presupun, răspunse Lili. Munceşte mai mult decât toţi oamenii pe care îi cunosc eu. Mai mult decât Einar. Într-o bună zi o să fie celebră. O să vezi.

Lili simţi privirea lui Hans aţintită asupra ei în timp ce rostea aceste cuvinte şi i se părea nemaipomenit faptul că un bărbat ca el acorda atenţie părerilor sale. Într-unul dintre magazine, a cărui proprietăreasă era o cucoană cu bărbia acoperită de perişori albi, Lili

dădu peste un portret oval al unui bărbat tânăr cu ochii închişi şi cu obrajii de o culoare ciudată, îl cumpără cu cincisprezece franci şi Hans îi oferi numaidecât treizeci de franci pe el.

— Te simţi bine azi? o întrebă el.

În fiecare zi, înainte de-a ieşi cu Hans, Lili îi poza Gretei pe canapea. Mereu avea în mână câte ceva — fie o carte despre păsările din Franţa, fie pe Edvard al IV-lea —, pentru că altfel mâinile îi zvâcneau nervos. Cu excepţia gălăgiei venite din stradă, în apartament domnea liniştea şi ceasul de pe poliţa şemineului ticăia atât de lent, încât Lili se ridica de pe canapea cel puţin o dată în fiecare după-amiază, ca să se asigure că e tras cum trebuie. Apoi îşi scotea capul peste balustrada terasei, aşteptând să-l audă pe Hans strigând-o de la poartă. Acesta se obişnuise să răcnească din stradă: „Lili! Hai, grăbeşte-te, vino jos!“, la care ea cobora în fugă cele şapte paliere îmbrăcate în gresie, neavând răbdare să aştepte liftul.

Dar înainte ca el să sosească, Greta îşi plesnea palmele una de cealaltă şi spunea:

— Asta e! Stai cu faţa exact în poziţia asta — aşa e perfect. Lili în aşteptare — aşteptându-l pe Hans.

Într-o zi, Lili şi Hans erau într-o cafenea în aer liber de la baza scărilor ce urcau pe colina St. Michel. Cinci sau şase copii de ţigan, îmbrăcaţi cu haine murdare, veniră la masa lor să le vândă cărţi poştale — nişte fotografii ale Coastei de Azur colorate de mână. Hans îi cumpără lui Lili un set de fotografii.

Aerul era dens şi soarele îi ardea ceafa. Berea din paharul ei căpătase o culoare maronie. După-amiezile petrecute în compania lui Hans începeau să nască în ea tot felul de aşteptări şi acum, bunăoară, se întreba ce-o fi crezând el despre ea. Fuseseră împreună la plimbare pe promenadă; el îi luase braţul şi i-l petrecuse pe după cotul lui. Hans, cu chicotelile lui înfundate şi cămăşile lui largi, de pânză, cu pielea lui tuciurie care se făcea şi mai întunecată sub razele soarelui de august, cu porecla lui, de mult uitată, de Valnod, ajunsese s-o cunoască bine pe Lili, dar nu şi pe Einar. Pe Einar nu-l mai văzuse de când erau copii. Lili, nu Einar, era cea care simţea degetele aspre ale lui Flans pe pielea ei.

— Mă bucur foarte mult că te-am întâlnit, îi spuse ea.

— Şi eu.

— Şi că avem şansa să ne cunoaştem în felul ăsta.

Hans încuviinţă din cap. Se uita la un set de cărţi poştale, punându-le deoparte pe cele care îi plăceau cel mai mult — cu cazinoul municipal, cu o pădurice de citrice de la poalele unui deal — ca să i le arate şi ei.

— Da, eşti o fată grozavă, Lili. Într-o bună zi o să faci foarte fericit un flăcău.

În clipa următoare îşi dădu seama, probabil, ce simţea Lili, căci îşi lăsă din mână ţigara şi teancul de cărţi poştale şi spuse:

— O, Lili? Te gândeai că noi doi am putea să…? îmi pare foarte rău. Dar sunt prea bătrân pentru tine, Lili. Aş fi o pacoste pentru o fată tânără cum eşti tu.

Hans începu să-i povestească despre fata pe care o iubise şi o pierduse. Îi spuse că mama fetei îi ceruse să nu se mai întoarcă niciodată în Bluetooth când Ingrid rămăsese însărcinată — totul se întâmplase cu mulţi ani în urmă. Se stabiliseră împreună la Paris, peste drum de Pantheon, într-un apartament cu pereţii îmbrăcaţi în tapet de hârtie. Ea era foarte slabă, cu excepţia pântecelui tot mai umflat, şi avea braţele lungi, pline de pistrui. Într-o după-amiază de august, asemănătoare cu asta — preciză Hans, făcând semn cu capul spre cer —, se duseră să înoate într-un râu cu albia de bolovani albi, pe care pluteau frunze îngălbenite. Ingrid intră în apă cu braţele întinse în lături, ca să-şi ţină echilibrul. Hans o privea de pe mal, înfulecând dintr-o bucată de şuncă. La un moment dat, Ingrid îşi scrânti glezna şi începu să ţipe, dar curenţii o traseră la fundul apei.

— N-am izbutit s-o scot la timp, spuse Hans.

În afară de această tragedie, avusese o viaţă bună.

— Pentru că am plecat din Danemarca, zise el. Acolo viaţa este prea simplă şi prea ordonată pentru mine. Prea tihnită.

Şi Greta vorbea la fel uneori, când nu avea inspiraţie să picteze şi prietenii îi invitau la câte un bufet suedez.

— E prea tihnit aici ca să lucrez, zicea ea, zornăind din brăţările de argint. Prea tihnit ca să te poţi simţi liber.

— Iar acum sunt singur de atâta vreme, încât nu cred că aş mai fi în stare să mă însor vreodată. Am prea multe tabieturi, prea multe năravuri.

— Nu crezi că mariajul este lucrul cel mai important din viaţă, la care ar trebui să năzuim cu toţii? Nu te întregeşte, nu-ţi dă o senzaţie de împlinire, comparativ cu traiul de unul singur?

— Nu întotdeauna.

— Eu cred că aşa e. Căsnicia e ca o terţă persoană, spuse Lili. Dă naştere unei entităţi distincte de cei doi soţi, luaţi în parte.

— Da, dar nu întotdeauna spre binele acestora, spuse Hans. Şi, oricum, de unde ştii tu lucrurile astea?

Fix în clipa aceea, ceva îi spuse lui Lili să-şi caute poşeta. Degetele ei pipăiră, zadarnic, spătarul de fier al scaunului pe care şedea.

— Mi-a dispărut, murmură ea atât de încet, încât Hans ridică ochii la ea şi o întrebă:

— Ce-ai spus?

— Mi-a dispărut poşeta, repetă ea.

— Ţigănuşii ăia, rosti Hans, sărind în picioare.

Cafeneaua era situată într-o piaţetă din care plecau şase alei. Hans alergă câţiva paşi pe una dintre ele şi, văzând că ţiganii nu sunt acolo, o apucă pe altă alee, tot mai roşu la faţă.

— Hai să mergem la poliţie, propuse el într-un final, azvârlind pe masă câţiva franci.

O atenţionă pe o altă femeie, a cărei geantă legată cu şnur atârna pe spătarul scaunului, apoi o trase pe Lili de mână. Văzându-i faţa lividă, îi sărută mâna cu blândeţe.

În poşetă nu avea decât ceva bani, nu mulţi, şi un ruj. Era poşeta Gretei — o geantă mare, crem, de copii, cu două verigi pe post de mânere. În afară de rujul acela, câteva rochii, două perechi de pantofi şi lenjeria şi combinezoanele sale, Lili nu avea nimic. Era lipsită de orice posesiuni materiale şi asta făcea parte din puterea ei de atracţie pe vremea aceea, în zorii existenţei sale — faptul că venea şi pleca fără nicio bătaie de cap. Nu trebuia să-şi facă griji decât să nu cumva să-i ridice vântul poalele rochiei.

Circa de poliţie se afla într-un parc din centru, unde creşteau portocali. Lumina soarelui ce se apropia de asfinţit se reflecta în ferestrele clădirii şi în apropiere se auzea larma provocată de proprietarii magazinelor ce-şi închideau obloanele. Lili îşi aduse aminte că avea în poşetă şi ochelarii de soare, nişte ochelari caraghioşi cu lentilele rabatabile, trimişi de tatăl Gretei din California. Greta avea să se supere că îi pierduse, că nu fusese atentă la ce se petrece în jurul ei. Şi, chiar în clipa aceea, pe când erau pe punctul de-a intra în circa de poliţie, Lili îşi dădu seama că nu putea raporta furtul poşetei. Se opri pe treptele de la intrare.

Ea nu avea niciun act de identitate, niciun paşaport; de fapt — nu-i trecuse niciodată prin minte lucrul acesta şi nimeni nu o întrebase vreodată —, nu avea nici măcar un nume de familie.

— Hai s-o lăsăm baltă, spuse ea. Era o poşetă veche, fără nicio valoare.

— Dar atunci n-o s-o mai recuperezi.

— Nu-i nimic, nu merită efortul, stărui ea. Şi, în plus, mă aşteaptă Greta. Abia acum mi-am dat seama cât e de târziu. Sunt sigură că mă aşteaptă. Are de gând să picteze în seara asta.

— O să înţeleagă.

— Ceva îmi spune că mă aşteaptă cu nerăbdare, insistă Lili. Am sentimentul ăsta, nu-l pot explica.

— Ei, haide acum. Hai să intrăm.

Hans o prinse de încheietură şi o trase pe prima treaptă. Se juca cu ea, într-un mod oarecum patern. O trase din nou şi, de data asta, strânsoarea fu mai puternică, dar n-ar fi putut spune că o durea. Era ca şi când cineva i-ar fi scuturat mâna mai energic.

În momentul acela, în mod inexplicabil, amândoi îşi coborâră

deodată privirea spre rochia ei. Pe materialul alb, imprimat cu scoici roz, era o pată rotundă de sânge de un roşu întunecat, aproape negru. Pata se lăţea văzând cu ochii, ca un val circular stârnit de o pietricică aruncată în lac.

— Lili, eşti rănită?

— Nu, nu, spuse ea. Sunt teafără. O să fiu în regulă. Dar trebuie să ajung acasă. La Greta.

Simţea că se face tot mai mică, ca absorbită de tunelul care o ducea înapoi în „bârlogul" ei.

— Lasă-mă să te ajut. Cum să te ajut?

Cu fiecare secundă, Hans părea să se îndepărteze tot mai tare. Vocea lui răsuna ca dintr-o ţeavă de fier. Era ca la balul de la primărie: sângele curgea gros din ea, dar ea nu simţea nimic. Habar n-avea de unde venea tot acel sânge. Lili era deopotrivă speriată şi uluită, ca un copil care a ucis din greşeală un animal. O voce micuţă din capul ei striga: „Grăbeşte-te!" — o voce înnebunită de panică şi, în acelaşi timp, oarecum amuzată de mica dramă petrecută în Menton, într-o după-amiază de august. Lili îl lăsă pe Hans pe treptele postului de poliţie şi coti la primul colţ, apoi la al doilea şi la al treilea la fel, fugind de el aşa cum fugiseră ţigănuşii de ea. Pata de sânge se întindea tot mai tare, neabătută şi înspăimântătoare, ca o maladie.

Capitolul 10

Noul stil al Gretei era să picteze în culori pastel strălucitoare, în special cu galben, roz şi albastru. Continua să picteze numai portrete. Folosea tot vopselele primite în flacoane de sticlă, cu dopuri nesigure, de la firma din München. Dar, în timp ce vechile sale lucrări erau serioase, sincere şi oarecum formale, noile picturi, cu frivolitatea şi culorile lor, păreau — după cum se exprimase Lili la un moment dat — linguşitoare. Tablourile erau de dimensiuni mari şi o înfăţişau pe Lili; acum nu o mai picta decât pe ea — în mijlocul naturii: pe un câmp de maci, într-o livadă de lămâi sau pe dealurile din Provence.

Greta nu se gândea la nimic în timp ce picta, cel puţin aşa i se părea; îşi simţea mintea, gândurile străvezii, vaporoase, întocmai ca vopselele pe care le amesteca pe paleta ei. Îşi imagina că se află la volan şi conduce pe o şosea lungă, în plin soare, de parcă picta din inerţie, fără să judece, animată însă de cele mai bune intenţii. În zilele bune, o cuprindea un sentiment de extaz de fiecare dată când se răsucea între şevalet şi paleta de culori; o lumină albă, orbitoare îi anihila orice gând, lăsându-i liberă doar imaginaţia. Când era mulţumită de munca ei, când pensula reuşea să redea cu fidelitate poziţia capului lui Lili sau profunzimea ochilor ei căprui, Gretei i se părea că aude un foşnet care-i aducea aminte de băţul de bambus cu care dobora portocalele din pomii tatălui ei. Pictatul era pentru ea ca o recoltă îmbelşugată ce îi înveselea sufletul, la fel ca bufnitura minunată pe care o făcea portocala când cădea pe pământul roditor al Californiei.

Chiar şi aşa stând lucrurile, fu surprinsă de primirea de care se bucurară în toamnă tablourile cu Lili, în Copenhaga. Rasmussen se oferi să i le expună la el în galerie în luna octombrie, vreme de două săptămâni. Tripticul iniţial, intitulat *Trei de Lili,* se vându imediat, după o scurtă dispută între un suedez cu mănuşi violet, din piele de porc, şi un profesor tânăr de la Academia Regală. Portretul lui Lili dormind pe canapeaua arcuită îi aduse peste 250 de coroane. Era mai puţin decât câştiga Einar cu picturile lui, dar mai mult ca oricând în ceea ce-o privea.

— Trebuie s-o văd pe Lili în fiecare zi, îi spuse Greta.

Începea să-i simtă lipsa lui Lili când aceasta nu era prin preajmă. Greta fusese întotdeauna o persoană matinală; se trezea devreme, înainte de revărsatul zorilor, înainte de sirena primului feribot. În toamna aceea, fură dimineţi în care se trezi chiar mai devreme decât de obicei. Apartamentul era cufundat în beznă, de nu-şi vedea nici propria mână. Se trezea şi se ridica în capul oaselor în aşternut. Lângă ea, Einar dormea dus şi Edvard al IV-lea, la picioarele ei, la fel. Nici ea nu era trează de-a binelea, dar chiar şi aşa, buimacă de somn, se

întreba unde-o fi Lili. Se dădea rapid jos din pat şi începea s-o caute prin apartament. Oare unde s-a dus? se întreba în sinea ei, în timp ce ridica prelatele din camera din faţă şi deschidea uşile şifonierului de culoarea cenuşii. Abia când descuia uşa de la intrare, murmurând la nesfârşit aceeaşi întrebare, se dezmeticea de tot, scuturându-se de amorţeala somnului.

Într-o dimineaţă, Greta şi Einar se aflau amândoi acasă. Era prima dată, din aprilie, când simţeau nevoia să facă focul. Soba avea trei platforme supraetajate, trei cutii negre de fier cocoţate pe patru picioare. Greta apropie chibritul aprins de coaja buştenilor de mesteacăn din vatră. Aceştia luară foc numaidecât.

— Dar Lili nu poate veni în fiecare zi, protestă Einar. Tu nu-ţi dai seama cât de greu e să-l „alung“ pe Einar şi s-o chem pe Lili în locul lui. Îmi ceri prea mult să fac asta în fiecare zi. În timp ce vorbea, îl îmbrăca pe Edvard al IV-lea cu hăinuţa tricotată primită în dar de la soţia pescarului. Îmi place lucrul acesta. Îmi place de Lili. Dar nu-i uşor deloc.

— Trebuie s-o pictez în fiecare zi, insistă Greta. Şi pentru asta am nevoie de ajutorul tău.

Atunci Einar făcu un lucru neobişnuit: traversă atelierul şi o sărută pe Greta pe ceafă. Einar era un tip rece, ca toţi danezii — cel puţin aşa-şi spunea Greta. Nici nu-şi amintea când o sărutase soţul ei ultima dată altundeva decât pe gură. Şi asta se întâmpla doar noaptea târziu, când era linişte şi întuneric, cu excepţia gălăgiei făcute, din când în când, de beţivii şi vagabonzii târâţi cu forţa la doctorul Møller, de peste drum.

Einar începuse din nou să sângereze. Nu mai avusese nimic de la incidentul acela din Menton, dar într-una dintre zilele trecute fusese nevoit să-şi ţină din nou batista la nas. Greta văzu pata de sânge infiltrându-se în material. Se nelinişti, aducându-şi aminte de ultimele luni petrecute alături de Teddy Cross.

Dar, la fel de brusc cum începuse, sângerarea se opri la un moment dat, fără să lase nicio urmă în afara nărilor roşii ale lui Einar.

Apoi, într-o seară, chiar cu o săptămână în urmă, când pe pervazul ferestrelor se depuse prima chiciură, Greta şi Einar luau cina liniştiţi. Ea făcea nişte schiţe în caietul ei şi, din când în când, îşi ducea la gură furculiţa cu heringi. Einar şedea tăcut, amestecând în ceaşca de cafea cu o lingură — visa cu ochii deschişi. Greta îşi ridică ochii de pe schiţa la care lucra; era schiţa viitorului tablou, cu Lili lângă un pom de mai. De cealaltă parte a mesei, Einar se făcu dintr-odată alb ca varul şi spinarea îi înţepeni. Îşi ceru scuze şi se ridică de la masă, lăsând pe scaun o mică pată roşie.

În următoarele două zile, Greta încercă să-l descoasă în privinţa sângerării, să afle cauzele şi sursa ei, dar de fiecare dată Einar pleca

de-acolo ruşinat. Era ca şi când l-ar fi lovit în plină figură cu întrebările ei. Era evident că încerca să se ferească de ea, ştergându-se cu cârpele murdare de vopsea pe care mai apoi le arunca în canal. Dar ea ştia. Simţea mirosul, un miros proaspăt, ca de turbă. Vedea că îl deranjează stomacul. Vedea, de asemenea, cârpele însângerate agăţate a doua zi dimineaţa de stâlpul de piatră de sub pod.

Într-o dimineaţă, Greta se duse la poştă ca să dea un telefon confidenţial. Când se întoarse în atelier, Lili şedea întinsă pe un şezlong roşu, împrumutat de la Teatrul Regal. Cămaşa ei de noapte era, de asemenea, luată cu împrumut. O soprană acum pensionată, cu gâtul bătrân, albăstrui, brăzdat de tendoane, îl purtase în rolul Desdemonei. Greta avea impresia că Lili habar nu avea cum arată. Dacă ar fi ştiut, n-ar fi zăcut ca acum, cu picioarele desfăcute şi cu tălpile pe podea, cu gleznele răsucite într-o poziţie nefirească. Cu gura deschisă şi cu limba scoasă printre buze, arăta de parcă luase prea multă morfină. Gretei îi plăcea imaginea aceea, deşi nu era premeditată. Einar nu dormise toată noaptea din cauza unor crampe la stomac şi, se temea ea, din cauza sângerării.

— Ţi-am făcut o programare, o anunţă ea pe Lili.

— Ce programare?

Lili începu să respire precipitat; sânii i se ridicau şi coborau în ritm alert.

— La doctor.

Lili se ridică în şezut. Avea o expresie speriată. Era una dintre rarele împrejurări în care Greta îl vedea pe Einar în trăsăturile lui Lili. Aceasta se înroşi brusc deasupra buzelor.

— N-am nimic, spuse ea.

— Nici n-am spus că ai avea. Greta se apropie de şezlong şi îi legă panglicile de satin de pe mânecă. Dar te-ai simţit rău, continuă ea, vârându-şi mâinile în buzunarele salopetei, unde îşi ţinea creioanele cu capetele roase, poza lui Teddy Cross în apă, pe plaja din Santa Monica, şi un petic din rochia însângerată a lui Lili, pe care aceasta o purta când se întorsese în apartamentul închiriat din Menton, plângând după Hans. Mă îngrijorează sângerările astea.

Greta îi studie faţa, ce părea să se încreţească pe margini de ruşine. Dar ştia că trebuie să deschidă subiectul cu pricina.

— Trebuie să ştim de ce se întâmplă asta. Dacă nu cumva îţi faci rău prin… începu ea.

Fu străbătută de un fior rece. Oare ce se întâmpla cu căsnicia ei, se întrebă, jucându-se cu panglicile gulerului de la cămaşa de noapte. Îşi dorea un soţ. O dorea şi pe Lili.

— Of, Einar.

— Einar nu-i aici, spuse Lili.

— Te rog, spune-i că ne întâlnim la Gara Centrală, să luăm trenul de

11.04 spre Rungsted, o rugă Greta. Eu mă duc la magazin.

Se duse la şifonier, să-şi caute o eşarfă.

— Şi ce să fac dacă Einar nu se întoarce la timp? o întrebă Lili. Dacă nu dau de el până atunci?

— O să se întoarcă. Nu cumva mi-ai văzut eşarfa? Cea albastră, cu tiv auriu?

Lili îşi plecă privirile în poală.

— Nu cred.

— Era în şifonier. În sertarul meu. Ai luat-o tu cumva?

— Cred că am uitat-o la Café Axel, recunoscu Lili. Sunt sigură că au pus-o deoparte. Mă duc să ţi-o aduc chiar acum. Greta, îmi pare rău. Altceva nu ţi-am mai luat. Nu m-am atins de nimic altceva.

Greta simţi că începe să se enerveze. Ceva nu-i în regulă, îşi zise ea, dar alungă numaidecât gândul acesta. Nu, n-avea să îngăduie ca o amărâtă de eşarfă să-i tulbure căsnicia. În afară de asta, nu-i spusese chiar ea lui Lili că poate să împrumute orice din garderoba ei? Nu-şi dorea ea, mai mult ca orice, să-i facă pe plac lui Lili?

— Nu trebuie să te duci nicăieri, spuse ea. Dar, te rog, asigură-te că Einar ajunge la timp la gară!

Pereţii cafenelei Axel erau îngălbeniţi de la fumul de ţigară. Studenţii de la Academia Regală veneau aici să mănânce *frikadeller* şi să bea *fadøl[29],* care între orele patru şi şase erau la jumătate de preţ. Pe vremea când era şi ea studentă, Greta se aşeza la o masă de lângă uşă şi desena, cu caietul în poală. Dacă se întâmpla să intre vreun amic de-al ei şi s-o întrebe ce desenează, îşi strângea caietul la piept şi spunea: „Ceva pentru profesorul Wegener“.

Greta îl întrebă pe barman dacă nu găsise o eşarfa albastră.

— Verişoara mea crede că a uitat-o aici, explică ea.

— Cum arată verişoara ta? se interesă barmanul, ştergându-şi mâinile de un ştergar.

— E o fată plăpândă. Mai scundă decât mine. Şi timidă.

Şovăi o clipă. Îi era greu s-o descrie pe Lili, să şi-o imagineze plutind pe străzi de una singură, cu gulerul ei alb şi cu ochii căprui aţintiţi asupra unor necunoscuţi chipeşi. La gândul acesta, simţi nevoia să tragă adânc aer în piept.

— Te referi la Lili? întrebă barmanul.

Greta încuviinţă din cap.

— Drăguţă fată. Vine şi se aşază aici, lângă uşă. Sunt sigur că ştii asta, dar băieţii se dau peste cap să-i atragă atenţia. Ea bea o bere cu unul dintre ei şi apoi, când tipul nu-i atent, dispare pur şi simplu. Da, e adevărat, şi-a uitat eşarfa.

Îi dădu eşarfa şi Greta şi-o legă la gât. Din nou, mirosul acela de lapte şi mentă.

Afară, în stradă, aerul era umed, rece şi sărat. Bronzul verii i se

dusese deja şi pielea de pe mâini îi era toată crăpată. Se gândi cât de frumos era în Pasadena în luna octombrie, cu munţii San Gabriel cafenii de la soarele dogoritor şi cu florile de bougainvillea încolăcite în jurul hornurilor de pe case.

Gara Centrală forfotea de oameni. Porumbeii gângureau pe grinzile din acoperiş şi găinaţul lor albicios atârna de pe bârnele de stejar roşu. Greta cumpără nişte bomboane de mentă de la o tarabă cu ziare, ai cărei clienţi aruncau ambalajul de hârtie pe jos.

Einar apăru la chioşcul de bilete cu o expresie rătăcită. Obrajii îi erau roşii de cum se frecase cu apă şi săpun, iar părul, lucios de la briantină. Alergase şi acum îşi ştergea sprâncenele îngrijorat. Doar când îl văzu în mijlocul mulţimii realiză Greta cât de scund era; capul îi ajungea abia până la pieptul altor bărbaţi. Aşa îl vedea ea; extrem de plăpând şi de fragil. Îşi spuse în sinea ei că Einar, cu încheieturile lui subţiri şi cu spatele lui mic şi arcuit, era, de fapt, un copilandru.

Einar se uită la porumbeii de sub acoperiş de parcă ar fi fost pentru prima oară în Gara Centrală. O întrebă timid pe o fată cu şorţuleţ cât era ceasul.

Greta se linişti brusc. Se apropie de Einar şi-l sărută. Îi netezi reverul hainei.

— Uite, ăsta e biletul tău, spuse ea. Înăuntru e adresa doctorului la care vreau să mergi.

— Înainte de toate, vreau să-ţi spun ceva, zise Einar. Vreau să fii de acord cu mine că n-am nimic.

Se legăna pe călcâie în timp ce vorbea.

— Bineînţeles că n-ai nimic, spuse Greta, plesnindu-şi palmele una de cealaltă. Totuşi, vreau să te vadă un doctor.

— De ce?

— Din cauza lui Lili.

— Biata fată, murmură el.

— Dacă vrei ca ea să mai rămână — cu noi, vreau să spun —, cred că ar trebui să vorbeşti cu un doctor despre asta.

Femeile ieşite la cumpărături îi înghionteau din toate părţile, cu plasele doldora de brânză şi heringi.

Greta se întrebă de ce vorbea despre Lili ca şi când ar fi fost o terţă persoană. Einar ar fi fost zdrobit — îşi şi imagina oasele lui fine spărgându-se în mii de bucăţi — dacă ea ar fi afirmat, sus şi tare, că Lili nu era altcineva decât soţul ei îmbrăcat în rochie. Deşi ăsta era adevărul adevărat.

— De ce faci asta acum? o întrebă Einar.

Ochii lui roşii aproape că o sileau să-şi întoarcă privirea.

— O iubesc pe Lili la fel de mult ca tine, mai mult ca pe… se opri ea la timp. Doctorul poate s-o ajute.

— Cum? Cum ar putea s-o ajute cineva pe Lili, în afară de noi doi?

— Hai mai bine să vedem ce spune doctorul.

Einar mai făcu o ultimă încercare.

— Nu vreau să mă duc. Lili n-ar fi de acord.

Greta îşi îndreptă spinarea şi-şi înălţă capul.

— Dar eu insist să te duci, zise ea. Sunt soţia ta, Einar. Îi făcu semn spre linia 8 şi, punându-i mâna pe spate, îl împinse într-acolo. Hai, du-te! spuse ea în timp ce el se îndepărta, târşâindu-şi picioarele.

Trecu pe lângă băiatul de la taraba de ziare, printre ambalajele de hârtie aruncate pe jos, şi se pierdu în mulţimea de oameni, majoritatea femei. Acestea mişunau de colo până colo, grase şi ocupate, cu sânii căzuţi, în timp ce ai lui Einar se ridicau uşor pe sub cămaşă. Într-o bună zi — Greta ştia până şi asta —, toate aceste femei aveau să se regăsească pe ele însele în persoana lui Einar.

Capitolul 11

Einar stătea la fereastră şi soarele amiezii i se revărsa în poală. Trenul trecea pe lângă case cu acoperişul din ţiglă roşie, cu rufe întinse la uscat şi copii care făceau cu mâna din curţi, în faţa lui şedea o femeie în vârstă, care-şi ţinea poşeta în braţe. Aceasta îi oferi o bomboană de mentă.

— Mergeţi la Helsingør?

— La Rungsted, spuse el.

— Şi eu. Părul alb îi era strâns într-o fâşie de dantelă. Avea ochii albaştri, iar lobii urechilor îi erau cărnoşi şi neobişnuit de mari. Aveţi prieteni acolo?

— Am o programare.

— La medic?

Einar încuviinţă din cap.

— Înţeleg, zise femeia şi-şi aranjă puloverul tricotat. La institutul de radiologie?

— Cred că da, zise el. Soţia mea mi-a făcut programarea. Deschise plicul pe care i-l dăduse Greta. Înăuntru era un cartonaş de culoare ecru[30], pe spatele căruia Lili îi scrisese Gretei săptămâna trecută: „Uneori mă simt ca într-o colivie. Tu te simţi aşa vreodată? Eu să fiu de vină, oare? Sau, poate, Copenhaga? Te sărut…”

— Pe cartonaş scrie dr. Hexler, spuse bătrâna. Pe spate e adresa lui, care se află chiar pe traseul meu. Te conduc cu plăcere. Se zice că e cel mai bun institut de radiologie din Danemarca. Femeia îşi strânse poşeta la piept. Se zice că doctorul Hexler poate să vindece aproape orice boală.

Einar îi mulţumi bătrânei şi se lăsă pe speteaza banchetei. Căldura soarelui pătrundea prin fereastra compartimentului. La un moment dat îi trecuse prin cap să nu meargă la medic. Când îi spusese că se vor întâlni la Gara Centrală, în mintea lui apăru, instantaneu, o imagine care îl înfurie: imaginea Gretei, cu un cap mai înaltă decât restul mulţimii, aşteptându-l în gară. Atunci se gândi să-i facă în ciudă şi să nu se ducă. Îşi imagină faţa ei tot mai căzută, mai dezumflată, pe măsură ce minutele treceau fără ca el să apară. Greta s-ar fi întors acasă, târşâindu-şi picioarele pe asfalt. Ar fi deschis uşa apartamentului din Widow House şi l-ar fi găsit aşteptând-o, la masă. El i-ar fi spus: „Nu vreau să merg la doctor”. Iar ea ar fi răspuns, după o scurtă şovăială: „Bine, cum vrei”.

— Am ajuns, zise bătrâna din faţa lui. Strângeţi-vă lucrurile.

Străzile din Rungsted erau presărate cu conuri roşii, lucioase de tisă. În cursul dimineţii plouase şi în aer plutea un miros umed, de verdeaţă. Bătrâna inspiră adânc. Umbla cu paşi repezi şi şoldurile i se legănau la fiecare pas.

— Nu-ţi fie frică, zise ea.

— Nu mi-e frică.

— Dar nu-i nicio ruşine să-ţi fie frică.

O cotiră pe o stradă unde casele aveau garduri joase şi porţi albe, de fier. Un automobil decapotat trecu pe lângă ei huruind. Şoferul, un bărbat cu o şapcă de golf, din piele, îi făcu cu mâna bătrânei.

— Am ajuns, zise femeia la colţul străzii.

Se aflau peste drum de port, în faţa unei clădiri albastre ce semăna cu o brutărie. Bătrâna îl strânse de braţ, puţin mai jos de subsuoară. Apoi îşi încheie gulerul hainei şi o porni înspre mare.

Einar avu de aşteptat în sala de examinare a doctorului Hexler aproape o oră. Jumătate din încăpere arăta ca un salon, cu un covor pe jos, o canapea, nişte rafturi cu cărţi şi o plantă căţărătoare pe o etajeră. Cealaltă jumătate era pardosită cu linoleum, avea o masă capitonată, nişte borcane de sticlă pline cu lichide şi o lampă de examinare uriaşă.

Când apăru, într-un târziu, doctorul Hexler îl întrebă:

— Nu v-a spus asistenta să vă daţi jos hainele?

Avea bărbia lungă şi despicată, părul argintiu şi, când se aşeză pe scaun, în faţa lui Einar, de sub pantaloni îi ieşiră la iveală o pereche de şosete scoţiene în carouri. Femeia din tren îi spusese că doctorul era renumit şi pentru grădina lui de trandafiri, care, din câte vedea pe geam, fusese curăţată şi pregătită pentru iarnă.

— Probleme în căsnicie? întrebă el. Am înţeles bine?

— Nu le-aş numi chiar probleme.

— De cât timp sunteţi căsătoriţi?

— De şase ani, spuse Einar.

Îşi aduse aminte de cununia lor, care avusese loc la biserica St. Alban din parc. Tânărul diacon era englez şi în dimineaţa aceea se tăiase cu briciul când se bărbierise. Cu un glas gingaş, ca briza ce pătrundea prin geamurile rozalii ale bisericii, li se adresase, lor şi invitaţilor, în felul următor: „Cununia aceasta este una specială. Simt că am în faţa mea ceva deosebit. Peste zece ani, voi doi veţi fi nişte oameni extraordinari”.

— Copii aveţi? se interesă doctorul.

— Nu.

— De ce nu?

— Nu ştiu sigur.

— Aveţi relaţii intime, da? Faţa doctorului era impasibilă şi Einar şi-l imagină în grădina lui de trandafiri cu acelaşi chip inexpresiv, descoperind petalele distruse de dăunători. Întreţineţi relaţii sexuale în mod regulat?

Între timp Einar se dezbrăcase, rămânând doar în izmene. Maldărul de haine de pe scaun arăta deplorabil, cu mânecile albe ale cămăşii

atârnând moi din brâul pantalonilor. Doctorul Hexler îi făcu semn să se aşeze pe canapea. Printr-un tub prevăzut cu o pâlnie la capăt, îi ceru asistentei să le aducă un bol cu migdale zaharisite şi cafea.

— Actul se finalizează cu ejaculare? continuă el.

Lui Einar îi venea să intre în pământ de ruşine. Fiecare insultă, din partea Gretei şi acum din partea doctorului, era ca o palmă usturătoare, ce îl umplea de durere şi îl înjosea peste măsură.

— Câteodată, murmură el.

— Foarte bine. Doctorul întoarse pagina carneţelului său şi continuă: Soţia dumitale mi-a spus că îţi place să te îmbraci în veşminte de femeie.

— Aşa v-a spus?

În clipa aceea intră asistenta, o femeie cu părul creţ, roşcat. Aceasta puse pe masă cafeaua şi migdalele.

— Zahăr? întrebă ea.

— Doamna Wegener mi-a vorbit despre o fată, reluă doctorul. O fată pe nume Lili.

— Scuzaţi-mă, domnule Wegener, îl întrerupse asistenta. Zahăr doriţi?

— Nu. Eu nu servesc nimic.

Asistenta turnă cafea în ceaşca doctorului Hexler, apoi ieşi din încăpere.

— Domnule Wegener, eu sunt specialist în chestiuni de genul ăsta. Nu există, teoretic, nicio problemă pe care să n-o fi tratat. Dacă te simţi jenat, află că nu ai de ce.

În chip inexplicabil, Einar îşi dori dintr-odată să creadă că doctorul l-ar înţelege, că, dacă i-ar spune lui Hexler despre tunelul ce ducea către „bârlogul" lui Lili, dacă el, Einar, ar recunoaşte că Lili nu-i el, ci cu totul altă persoană, Hexler şi-ar lovi uşor buzele cu creionul şi i-ar spune: „A, da. Nu ai niciun motiv de îngrijorare. Am mai văzut aşa ceva".

— Câteodată simt nevoia să mă duc s-o caut pe Lili, începu el.

Nevoia aceasta era, pentru el, ca o foame năprasnică. Nu ca foamea pe care o simţi cu o oră înainte de cină, ci mai degrabă ca atunci când n-ai mâncat de o bună bucată de vreme şi simţi un gol dureros în stomac. Când te întrebi de unde o să faci rost de mâncare — de fapt, dacă o să mai mănânci vreodată. În momentele acelea, Einar simţea că îl cuprinde ameţeala.

— Uneori, mi se taie respiraţia când mă gândesc la ea, continuă el.

— Şi unde te duci s-o cauţi? îl întrebă doctorul.

Ochelarii cu lentile groase făceau ca ochii lui să pară uriaşi, ca nişte ouă într-un borcan cu ulei.

— Înlăuntrul meu.

— Şi ea e întotdeauna acolo?

— Da. Întotdeauna.

— Ce-ai zice dacă ţi-aş cere să nu te mai îmbraci în hainele ei? îl iscodi doctorul Hexler, aplecându-se spre el.

— Crezi că ar trebui să n-o mai fac, doctore? Crezi că fac cuiva vreun rău prin asta?

Se simţea mic de tot, cum stătea acolo în izmene; avea senzaţia că se prelinge printre pernele de pe canapea. Acum ar fi băut o gură de cafea, dar nu era în stare să se întindă până la masă, după ibric.

Doctorul aprinse lampa de examinare şi globul argintiu al acesteia deveni alb scânteietor.

— Hai să aruncăm o privire, spuse el.

Se ridică în picioare, sprijinindu-se pentru o clipă de umărul lui Einar.

— Ridică-te, te rog, îi spuse, trăgând lampa mai aproape. Apoi îndreptă lumina spre abdomenul lui Einar. Cei câţiva pistrui maro din jurul buricului său săreau în ochi; firele de păr, negre şi rare, îi aminteau lui Einar de praful ce se adună pe la colţuri. Simţi ceva când fac asta? îl întrebă doctorul Hexler, cu palma lipită de abdomenul său.

— Nu.

— Dar acum?

— Nu.

— Dar aici?

— Nu.

— Bun.

Doctorul stătea pe un taburet de metal, în faţa lui Einar. Acesta îşi dorea mai mult ca orice să-i spună că nu-i nimic în neregulă cu Lili şi Einar, că trupul pe care îl împărţeau ei doi era la fel de normal ca un deget de la picior fără unghie sau ca bărbia despicată a doctorului Hexler, având despicătura atât de adâncă încât aproape că se putea vârî o cheie în ea.

— Dar aici cum stai? continuă doctorul, făcând semn cu apăsătorul de limbă spre mădularul dintre picioarele lui Einar. Pot să arunc o privire?

Când Einar îşi lăsă mai în jos izmenele, chipul doctorului deveni absolut imobil; i se mişcau doar nările, acoperite de puncte negre.

— Se pare că toate sunt la locul lor, zise el. Îţi poţi ridica izmenele. Pari a fi un bărbat sănătos. Nu mai ai nimic să-mi spui?

Chiar cu o zi înainte, Einar îşi îndesase un prosopel în izmene. Oare îi spusese Greta şi lucrul ăsta? Einar se simţi încolţit.

— Mai e ceva ce cred că ar trebui să vă spun, începu el.

Când îi povesti despre sângerările lui, doctorul îşi încovoie umerii.

— Da, soţia dumitale a pomenit ceva în sensul ăsta. Cum e sângele? Are cheaguri?

— Nu cred.

Încă o palmă umilitoare. Singura cale de-a trece peste asta era să-şi închidă ochii.

— E timpul să facem o iradiere, spuse doctorul. Păru surprins să afle că Einar nu mai făcuse niciodată asta. Iradierea ne va spune dacă e ceva în neregulă, îi explică el. De asemenea, s-ar putea să-ţi alunge aceste dorinţe.

După felul cum îşi înălţă sprâncenele peste ramele ochelarilor, se vedea că e foarte mândru de tehnologia din clinica sa. Îi vorbi despre radiaţiile gamma şi despre radiumul natural provenit din sărurile de radium.

— Radiaţia ionizantă se dovedeşte a fi un tratament miraculos pentru tot felul de afecţiuni. Dă rezultate în cazul ulcerului, al scalpului uscat şi, cu precădere, în caz de impotenţă, explică el. A devenit tratamentul preferat al pacienţilor.

— Pe mine la ce o să mă ajute?

— O să se uite în interiorul organismului dumitale. Şi o să te *trateze,* adăugă el, pe un ton oarecum ofensat.

— Chiar credeţi că am nevoie de aşa ceva?

Dar doctorul Hexler dădea deja dispoziţiile de rigoare prin tubul cu pâlnie în capăt.

Când totul fu pregătit, un bărbat slăbănog, cu mărul lui Adam proeminent, îl escortă pe Einar afară din cabinet. Bărbatul se numea Vlademar şi era asistentul lui Hexler. Îl conduse într-o încăpere cu pereţii îmbrăcaţi în faianţă şi cu duşumeaua uşor înclinată, ca să se scurgă reziduurile în canalul din colţ, acoperit cu o sită. Nişte chingi albe, din pânză groasă, atârnau de pe patul mobil din mijlocul încăperii, cu cataramele strălucind în lumina puternică.

— O să te leg aici, spuse Vlademar.

Einar îl întrebă dacă trebuie neapărat. Vlademar mormăi un răspuns afirmativ şi mărul lui Adam îi săltă în susul gâtlejului.

Aparatul de iradiere era de forma unui L cu capul în jos şi avea carcasa metalică vopsită într-un verde-închis. Braţul aparatului se întindea deasupra patului mobil şi o lentilă mare, gri era fixată deasupra fâşiei de piele dintre buricul şi penisul lui Einar. În încăpere era un geam negru, din spatele căruia, îşi imagină el, doctorul Hexler îi spunea lui Vlademar de ce mânere să tragă. La un moment dat, când luminile din încăpere se micşorară şi maşinăria începu să bâzâie şi să huruie, vibrând toată, îi trecu prin cap că ăsta era doar începutul. Ceva îi spunea că radiaţiile n-aveau să depisteze nimic neobişnuit şi doctorul Hexler fie va trece la alte teste, fie îl va trimite la un alt specialist. Nu-l speria gândul acesta, pentru că în momentul respectiv i se părea că merită să facă orice efort de dragul Gretei şi al lui Lili.

Se aşteptase ca razele X să fie formate din mii şi mii de particule aurii, dar de fapt erau invizibile şi nu simţi nimic. La început se gândi

că aparatul nu funcţionează. Mai-mai să se ridice în şezut şi să întrebe: „E vreo problemă?”

Dar apoi aparatul intră în „viteza a doua” şi bâzâitul deveni mai strident cu o octavă. Carcasa verde de metal se zgâlţâia şi mai tare, scoţând un zgomot ca de veselă spartă. Lui Einar i se păru că simte ceva pe abdomen, dar nu fu sigur. Se gândi că stomacul lui este viu şi colcăie de licurici din mlaştină, din Bluetooth. Apoi i se păru că simte ceva cald şi spumos. Sau doar îşi imagina. Se ridică în capul oaselor, ca să îşi vadă abdomenul, dar acesta era la fel cum îl ştia, deşi nu se desluşea prea bine în lumina obscură.

— Te rog să stai nemişcat, îl atenţionă doctorul Hexler printr-un difuzor în formă de pâlnie. Întinde-te la loc pe spate.

Dar nu se întâmplă nimic în continuare sau cel puţin lui Einar aşa i se păru. Maşinăria se zgâlţâia mai departe şi el simţea un gol în stomac — nu-şi dădea seama dacă are o senzaţie de fierbinţeală sau doar i se pare. Apoi avu impresia că simte o arsură, dar, când se uită din nou la abdomenul lui, nu văzu nimic.

— Stai nemişcat, domnule Wegener, răsună iarăşi glasul lui Hexler. E foarte important să nu te mişti.

Einar n-ar fi putut spune de cât timp mergea aparatul. Să fi trecut două minute sau douăzeci? Şi când avea să se termine? Luminile se micşorară şi mai mult; acum era aproape întuneric şi lentila gri proiecta un inel de lumină galbenă. Einar era plictisit şi dintr-odată i se făcu somn. Închise ochii. Avea senzaţia că trupul îi devenise foarte, foarte greu. Ar fi vrut să se mai uite la abdomenul lui pentru ultima dată, dar braţele nu-l ajutau să se ridice. Cum de era aşa obosit dintr-odată? Capul îi era ca o bilă de plumb legată de gât. În gură îi veni gustul cafelei pe care o băuse de dimineaţă.

— Încearcă să adormi, domnule Wegener, îl îndemnă vocea doctorului.

Maşinăria zumzăi şi mai tare, iar Einar simţi ceva fierbinte lipit de abdomenul său.

În clipa aceea ştiu că ceva era în neregulă. Îşi deschise ochii doar cât să vadă pe cineva lipindu-şi fruntea de geamul cel negru. Apoi, o a doua frunte se lipi de geam. Dacă e Greta, se gândi el somnoros, o să mă dezlege de-aici şi o să mă ducă acasă. O să dea cu pumnii şi picioarele în maşinărie până o s-o oprească. Un zgomot metalic răsună în încăpere, dar Einar nu-şi putu deschide ochii ca să vadă ce se întâmplase. Dacă Greta era aici, avea să-i ceară doctorului Hexler să oprească blestemata asta de maşinărie. Dacă Greta era aici… însă Einar nu-şi putu sfârşi gândul, căci căzu într-un somn adânc — nu, era mai mult decât un somn adânc.

Capitolul 12

În timp ce aparatul doctorului Hexler continua să zdrăngănească, Greta îşi rezemă fruntea de geamul întunecat la culoare. Poate că greşise; poate că soţul ei nu avea nevoie să vină la doctor. Se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine să plece urechea la protestele lui.

De cealaltă parte a geamului, Einar zăcea legat de pat. Arăta atât de frumos, cu ochii închişi, cu pielea lui fină uşor întunecată din cauza sticlei fumurii. Nasul micuţ i se reliefa pe chipul atrăgător.

— Sunteţi sigur că-i este bine? îl întrebă ea pe doctor.

— Nu văd de ce nu i-ar fi bine.

Îşi făcuse griji că Einar se îndepărtează de ea. Uneori o deranja faptul că nu era niciodată gelos dacă vreun bărbat de pe stradă se uita la sânii ei. Singura dată când comentase ceva în această privinţă fusese odată când, îmbrăcat fiind în hainele lui Lili, îi spusese: „Ce norocoasă eşti!“

Când discutase cu doctorul Hexler, cu o săptămână în urmă, acesta îi spusese că exista posibilitatea unei tumori localizate în pelvis, care să cauzeze atât infertilitatea, cât şi confuzia lui Einar legată de propria-i masculinitate.

— Eu, unul, n-am mai văzut aşa ceva, dar am citit despre astfel de cazuri. E o afecţiune care poate rămâne nedepistată, singurele simptome constând intr-un comportament bizar.

O parte din ea îşi dorea să fie aşa. Îşi dorea să creadă că bisturiul cu lama încovoiată la vârf ar putea îndepărta tumoarea, cu pieliţa ei ca de portocală roşie şi miezul ca de curmală, şi că Einar s-ar întoarce atunci la ea, la căsnicia lor.

De cealaltă parte a geamului se auzi un zgomot metalic, dar doctorul Hexler o linişti, spunându-i că totul e-n regulă. Einar se zvârcolea pe pat, încercând să-şi rupă legăturile de la picioare. Acestea erau atât de întinse, încât Greta avu impresia că o să plesnească şi trupul lui Einar o să fie azvârlit în celălalt colţ al încăperii.

— Când îi daţi drumul? îl întrebă pe Hexler. Sunteţi sigur că totul e-n ordine?

Îşi răsuci o şuviţă de păr în jurul degetului, gândindu-se că nu-i place părul ei atât de aspru şi, în acelaşi timp, că dacă Einar ar păţi ceva, n-ar şti ce să facă.

— O iradiere durează destul de mult, zise Vlademar.

— Îl doare ceva? Pare să se chinuie grozav.

— Nu-i o durere insuportabilă, spuse doctorul. S-ar putea să aibă o mică arsură sau o leziune minoră, nimic grav.

— O să-i fie rău de la stomac, adăugă Vlademar.

— Dar o să-i facă bine, zise doctorul.

Acesta era calm; faţa îi era complet imobilă, cu excepţia genelor

scurte şi negre ce clipeau din când în când. Se bâlbâia la primele silabe de câte ori rostea o propoziţie, dar tonul său era ferm, plin de autoritate. La urma urmelor, clinica sa îi atrăgea pe cei mai bogaţi oameni din Danemarca, oameni cu pântecele umflate, ce le atârnau peste cureaua de la pantaloni, şi care, ocupaţi cu afacerile lor cu pantofi de cauciuc şi coloranţi anorganici, pierduseră controlul propriului stomac.

— Iar dacă a intrat diavolul în el, spuse Vlademar, îl scoatem noi afară.

— În asta stă frumuseţea iradierii, interveni Hexler. Distruge tot ce-i rău şi lasă doar ce-i bun. Nu exagerez cu nimic când spun că e un tratament miraculos.

Cei doi bărbaţi zâmbiră şi dinţii li se reflectară în sticla fumurie, iar Greta simţi în piept un ghimpe de regret.

Când procedura se încheie, Vlademar îl mută pe Einar într-o cameră cu două geamuri mici şi un paravan pliabil. Einar dormi cam o oră, răstimp în care Greta desenă. O desenă pe Lili, dormind pe un pat de spital. Dacă razele X descoperiseră o tumoare şi doctorul Hexler urma s-o extirpe, ce avea să se întâmple în continuare? N-avea s-o mai vadă pe Lili pe chipul lui Einar, pe buzele lui, pe încheieturile lui delicate, brăzdate de vinişoare verzui, ca nişte râuri pe o hartă? Oare apelase la doctorul Hexler ca să-l ajute pe Einar sau ca s-o ajute pe ea, de fapt? Nu, îl sunase pe Hexler de la cabina telefonică din incinta oficiului poştal pentru că ştia că trebuie neapărat să facă ceva în privinţa lui. Nu era de datoria ei să se asigure că are parte de o îngrijire corespunzătoare? Îşi făgăduise sieşi că n-o să-l lase niciodată de izbelişte pe soţul ei. Nu după ceea ce păţise cu Teddy Cross. Greta se gândi la sângerările lui Einar, la firicelul roşu ce se prelingea pe rochia lui Lili.

Einar se răsuci în pat, gemând. Era palid la faţă şi pielea îi atârna pe obraji. Greta îi puse pe frunte un prosop cald. O parte din ea spera că medicul o să-i spună lui Einar că poate intra când vrea în pielea lui Lili, că poate să se angajeze pe post de vânzătoare la magazinul Fonnesbech, dacă ar vrea. O parte din ea îşi dorea să fie măritată cu cel mai ciudat bărbat din lume. Întotdeauna o enervase ca oamenii să presupună, pentru simplu fapt că se căsătorise, că de-acum se mulţumea cu un stil de viaţă placid, convenţional. „Sunt convinsă că vei fi la fel de fericită ca părinţii tăi“, îi scrisese o verişoară din Newport Beach imediat după ce se măritase. De-abia se abţinuse să-i dea o replică usturătoare verişoarei cu pricina. Dar eu nu sunt ca ei, îşi spusese în sinea ei, aruncând scrisoarea în sobă. *Noi* nu suntem ca ei. Asta fusese cu mult timp înainte de apariţia lui Lili, dar chiar şi pe vremea aceea, Greta ştia că se măritase cu un bărbat care avea să-i prilejuiască nişte experienţe cu totul ieşite din comun. Asta văzuse şi

la Teddy, de prima oară când îi picaseră ochii pe el, deşi ulterior se dovedise că se înşelase. Însă Einar era altfel. Era un tip ciudat, neobişnuit. Aproape că nu aparţinea acestei lumi. Şi, uneori, nici ea.

Sub fereastră, tufele de trandafiri ale doctorului Hexler, acum despuiate de flori, tremurau în bătaia vântului. Cealaltă fereastră dădea spre mare. Pe cer pluteau nori negri, asemănători rotocoalelor de cerneală picurată în apă. O barcă se căznea să se înapoieze în port. Cum putea să rămână ea soţia unui bărbat care uneori îşi dorea să fie femeie? N-am să îngădui să mă oprească lucrul ăsta, îşi zise în sinea ei, cu caietul de schiţe în poală. Greta şi Einar erau liberi să facă orice îşi doreau. Nimeni şi nimic n-o putea împiedica să facă tot ce poftea. Poate că ar fi fost o idee bună să se mute undeva unde nu-i cunoştea nimeni. Unde nu vorbea nimeni despre ei — fără bârfe, fără nume de familie, fără o reputaţie de păstrat. Nimic altceva decât picturile lor şi glasul suav al lui Lili.

Ea era pregătită, îşi spuse Greta. Nu ştia exact pentru ce, cine sau unde, dar era pregătită în orice moment.

Einar se foi din nou în pat, căznindu-se să-şi ridice capul. Becul din tavan arunca o lumină galbenă pe faţa lui şi obrajii îi păreau scobiţi. Ce frumos era în dimineaţa asta! Poate că nu-i acordase suficientă atenţie în ultimele luni. Poate se îmbolnăvise chiar sub ochii ei, iar ea nu observase până acum. Cât de ocupată fusese — să picteze, să-şi vândă lucrările, să-i scrie lui Hans, la Paris, ca să-i facă o surpriză lui Lili, să caute un apartament în Marais, cu două lucarne, una pentru ea, cealaltă pentru Einar — şi iată, cu atâtea pe cap, s-ar putea să fi pierdut ceva important legat de soţul ei. Se gândi la Teddy Cross.

— Greta, murmură Einar. E totul în regulă cu mine?

— O să fie bine. Trebuie să te odihneşti.

— Ce s-a întâmplat?

— Ai fost expus unor raze foarte puternice. N-ai de ce să-ţi faci griji.

Einar îşi îngropă obrazul în pernă şi adormi din nou. Greta îşi contemplă soţul. Cu pielea lui fină şi capul mic, cu tâmple delicate, semăna cu un copil. Nările îi fremătau la fiecare răsuflare. Mirosea a talc şi a terebentină. Pielea din jurul ochilor îi era roşie şi fierbinte.

Greta îi puse din nou prosopul pe frunte.

Când doctorul sosi, într-un târziu, ea murmură:

— În sfârşit.

Ieşiră amândoi pe coridor.

— O să îşi revină?

— Mâine se va simţi mai bine, iar poimâine, şi mai bine. Gretei i se păru că ridurile din jurul gurii lui Hexler trădează o umbră de îngrijorare. Iradierea n-a găsit nimic în neregulă, continuă el.

— Nicio tumoare?

— Nimic.

— Atunci, ce-i cu el? întrebă ea.

— Din punct de vedere fizic, n-are nimic.

— Şi atunci, din ce cauză sângerează?

— E greu de spus, dar s-ar putea să fie din cauza regimului său alimentar. Ar fi bine să evite fructele tari şi oasele de peşte.

— Chiar credeţi că asta e explicaţia? Regimul alimentar? Greta se dădu un pas în spate. Îmi puteţi spune cu mâna pe inimă că soţul meu e perfect sănătos, doctore?

— De sănătos e sănătos. Dacă e normal? Cu siguranţă că nu. Din punctul ăsta de vedere, soţul dumitale are o problemă.

— Şi ce pot să fac?

— Îţi încui cumva dulapul cu cheia? Ca să nu mai aibă acces la hainele dumitale?

— Nu, sigur că nu.

— Ar trebui s-o faci de acum încolo.

— La ce ar folosi asta? Oricum, are şi el rochiile lui.

— Descotoroseşte-te de ele chiar în seara asta. N-ar trebui să-i încurajezi comportamentul, doamnă Wegener. Dacă vede că dumneata îl aprobi, o să creadă că e-n regulă să se dea drept Lili. Doctorul Hexler şovăi o clipă. Şi atunci, nu mai este nicio speranţă în privinţa lui. Nu l-ai încurajat, nu? Sper, spre binele lui, că nu i-ai dat niciodată de înţeles că eşti de acord cu lucrul ăsta.

De asta se temea Greta cel mai tare, că ea va fi cea învinuită pentru apariţia lui Lili în viaţa lor. Că, fără să vrea, îşi vătămase soţul. Pereţii coridorului erau vopsiţi într-un galben spălăcit şi acoperiţi cu zgârieturi. Lângă ea se afla un portret de-al doctorului Hexler, exact genul de portret pe care îl picta ea.

Într-o zi, cu doar câteva săptămâni înainte, primise un telefon de la Rasmussen, care o anunţa că Lili trecuse pe la galerie.

— Fireşte că am recunoscut-o din tablourile tale, îi spuse el. Dar ceva nu era în regulă cu ea. Părea tare slăbită sau poate doar însetată, nu ştiu.

Rasmussen îi spuse că îi oferise un scaun şi Lili adormise numaidecât, cu o picătură argintie de salivă în colţul gurii. La scurt timp după aceea, apăru la galerie baroneasa Haggard, însoţită de şoferul ei egiptean. Baroanei îi plăcea să creadă despre sine că este o aristocrată cu vederi moderne şi nu putu să nu remarce ironia — sau „modernismul”, după cum se exprimă ea — ideii de a posta subiectul unor tablouri, adormit, chiar în faţa tablourilor respective. Baroneasa aplaudă „punerea în scenă” cu mâinile ei elegante, îmbrăcate într-o pereche de mănuşi din piele de struţ. În galerie erau expuse cinci tablouri pe care Greta le realizase la sfârşitul lui august, în sudul Franţei, fiecare dintre ele părând a fi scăldat în lumina şovăielnică a soarelui din Menton. Tablourile o înfăţişau pe Lili exact aşa cum arăta

acum pe scaun: nesigură pe ea, introvertită, exotică în dimensiuni şi în postura trupului, cu nasul lătăreţ şi genunchii osoşi, cu pleoapele unsuroase şi faţa străvezie.

— Baroana le-a cumpărat pe toate cinci, o informase Rasmussen. Şi Lili a dormit pe toată durata tranzacţiei. Greta, ce-i cu ea? Sper că nu-i bolnavă. N-o ţii până târziu prin oraş, nu? Ai grijă de ea, Greta. Spre binele tău.

— Chiar nu vă îngrijorează sângerările? îl întrebă Greta pe doctorul Hexler. Niciun pic?

— Nu, mai degrabă mă îngrijorează iluzia lui că e femeie, spuse doctorul. Nici măcar razele X nu pot vindeca treaba asta. Vrei să stau eu de vorbă cu el? Pot să-i spun că îşi face singur rău în felul ăsta.

— Aşa să fie, oare? spuse Greta într-un târziu. Adică, serios, oare chiar îşi face rău?

— Păi, bineînţeles. Sper că eşti de acord cu mine, doamnă Wegener. Poţi fi sigură că, dacă nu încetează, va trebui să trecem la măsuri mai drastice. Un bărbat ca soţul dumitale nu poate trăi o viaţă normală, împlinită. Sigur, Danemarca e o ţară extrem de permisivă, dar aici nu e vorba de permisivitate. E vorba despre sănătatea lui psihică — nu eşti de aceeaşi părere, doamnă Wegener? Nu crezi că dorinţele soţului dumitale nu sunt tocmai normale? Că dumneata şi cu mine, în calitate de cetăţeni responsabili, nu avem voie să îi permitem soţului dumitale să circule liber pe străzi, în hainele lui Lili? Nici măcar în Copenhaga. Nici măcar din când în când. Nici măcar sub supravegherea dumitale. Sunt încredinţat că eşti de acord cu mine, trebuie să facem tot ce ne stă în putere ca să scoatem demonul ăsta din el, pentru că asta e — nu eşti de aceeaşi părere, doamnă Wegener? Un demon. Doamnă Wegener, nu eşti de acord cu mine?

În momentul acela, Greta, care avea treizeci de ani, era californiancă şi fusese de cel puţin trei ori la un pas de a se omorî singură, din greşeală — a doua oară, de pildă, fusese atunci când stătuse agăţată în mâini de parapetul vaporului Frederic al VIII-lea, care o ducea pentru prima dată în Danemarca, împreună cu familia ei, la vârsta de zece ani —, realiză că doctorul Hexler ştia foarte puţin; de fapt, nu ştia nimic. Ea era cea care greşise şi atunci îl auzi pe Einar gemând în patul său, dincolo de paravan.

Partea a II-a
Paris, 1929

Capitolul 13

Chiar în capătul bulevardului Sevastopol, la nord de Halles Centrales, era o străduţă scurtă, de doar două cvartale. De-a lungul anilor, numele străduţei se tot schimbase. Cândva era cunoscută drept strada Poivre[31] — un antrepozit de piper ce prosperase aici şi tot aici dăduse faliment. Apoi se numise strada Semaines, când antrepozitul fusese transformat într-un hotel pentru soldaţii reveniţi în ţară. În prezent era cunoscută — cel puţin pentru cei din partea locului, fiindcă plăcuţa în alb-negru lipsea — sub denumirea de strada Nuit[32]. Clădirile de pe stradă erau negre şi peste tot erau urme de funingine, pe pervazurile ferestrelor, pe felinarele cu gaz, pe capacele canalelor de scurgere, pe marchiza sfâşiată a tutungeriei care făcea comerţ, pe lângă tutun, cu votcă de grâu şi cu fete. Porţile ce dădeau în stradă erau numerotate, dar lipsite de orice indicator. În afară de proprietarul tutungeriei, care avea o mustaţă roşie presărată cu fărâmiturile brioşei de la micul dejun, pe stradă nu părea să locuiască nimeni şi nu se desfăşura nicio activitate — legală sau de altă natură. La numărul 22 era o uşă cu un geam mat, în spatele căreia se afla un coridor ce mirosea ca un pisoar. În capul scărilor dădeai de o altă uşă, plină cu urme de lovituri, iar aici, în spatele unei tejghele, stătea o femeie numită — sau cel puţin aşa îşi spunea ea — Madame Jasmin-Carton, împreună cu pisica ei, Sophie.

Madame Jasmin-Carton era grasă, deşi încă tânără. Antebraţele îi erau acoperite cu un păr des, de culoare brună, în care brăţările de aur i se agăţau adesea. Madame îi spusese cândva lui Einar că una dintre fetele ei fugise să se mărite cu un prinţ grec, lăsând-o pe Sophie în grija ei. Îi mărturisise, de asemenea, că, de-a lungul anilor, printre clienţii ei, amatori de plăceri trupeşti, se număraseră diverşi ambasadori, un prim-ministru şi o mulţime de conţi.

Contra sumei de cinci franci, Madame Jasmin-Carton îi dădea lui Einar o cheie legată de o bilă de alamă. Cheia respectivă îi permitea accesul în sala cu numărul trei, o încăpere îngustă în care se aflau un fotoliu tapiţat cu stofa verde, un coş de gunoi din sârmă, golit în prealabil, şi două geamuri mici, cu storurile negre trase în jos. Din tavan atârna un bec ce arunca un con de lumină în jurul fotoliului verde. În cameră plutea un miros de amoniac, amestecat cu un iz sărat, amar şi umed deopotrivă.

Era luna mai de-acum — la fiecare zi rece, câte două calde şi însorite. În încăperea îngustă era mereu frig. Iarna, Einar şedea în fotoliul verde cu haina pe el şi urmărea aburii ce-i ieşeau pe gură. Nu venea aici de suficient timp încât să fi văzut cu ochii lui, dar îşi imagina că în august pereţii întunecoşi — deja pătaţi şi îngălbeniţi de la fumul de ţigară — transpirau din greu.

Astăzi, Einar îşi dădu jos jacheta cu buzunare aplicate şi cu o curea foarte şic. Greta i-o cumpărase, cum îi cumpăra majoritatea hainelor. Ea socotea că el nu ştie nimic despre moda de la Paris. Excepţie făceau, desigur, hainele lui Lili: rochiile cu talia căzută, cu bentiţe de mătase asortate, mănuşile de copii ce se trăgeau mai sus de coate, cu capse sidefii, pantofii cu barete la glezne, împodobite cu strasuri. Pe astea Lili şi le cumpărase singură. Într-un borcan de marmeladă, Einar îi lăsa alocaţia săptămânală, pe care ea o înhăţa strecurându-şi mâna pe gura îngustă a borcanului şi o cheltuia în două sau trei zile. Banii de buzunar ai lui Lili — pe asta se duceau câştigurile lui Einar. Acesta scotocea prin buzunarele pantalonilor săi de gabardină ca să-i dea mai mulţi bani. Dacă nu găsea nimic, Lili se ducea uneori la Greta, care doar faţă de ea părea să cunoască cuvintele „da“ şi „mai mult“.

Einar ridică unul dintre storurile negre din minuscula încăpere. În spatele geamului murdar era o fată îmbrăcată într-un costum mulat şi ciorapi negri, cu piciorul ridicat pe un scaun. Fata dansa, deşi nu se auzea nicio muzică. Din spatele altui gemuleţ, privea un bărbat, cu nasul unsuros lipit de sticlă. În dreptul gurii, geamul era aburit de la respiraţia lui. Fata era conştientă de privirile lui Einar şi ale celuilalt bărbat. De fiecare dată când îşi scotea câte un veşmânt de pe ea, arunca o privire în jur, chiar dacă nu direct spre ei, şi îşi pleca bărbia în piept.

Îşi rulă mănuşile, identice cu ale lui Lili, dându-şi-le jos de pe braţele rotunde, cărnoase. Fata nu era frumoasă: avea părul negru uscat şi electrizat, fălcile ca de cal, şoldurile prea late şi abdomenul prea îngust. Dar era ceva atrăgător în simplitatea ei, i se păru lui Einar, în felul cum îşi aşeză mănuşile, apoi costumul şi, în fine, ciorapii, pe spătarul scaunului cu picioare curbate, de parcă ştia că o să mai aibă nevoie de ele.

În curând rămase goală puşcă, doar cu pantofii în picioare, începu să danseze mai energic, cu mâinile întinse în faţă. Îşi dădu capul pe spate, expunându-şi gâtul alb-albăstrui, cu traheea pulsând sub piele.

Einar venea la Madame Jasmin-Carton de aproape şase luni de zile; se strecura afară din casă, după-amiaza când Greta avea întâlnire cu vreun colecţionar sau cu editorii revistelor *La Vie Parisienne* şi *L'Illustration,* care o angajaseră să le ilustreze povestirile. Dar Einar nu mergea la Madame Jasmin- Carton din aceleaşi motive ca alţi bărbaţi, care stăteau cu nasul turtit de gemuleţ şi cu limba scoasă. El nu dorea decât să le vadă pe fete dezbrăcându-se şi dansând, să le privească sânii grei şi bombaţi, să le studieze cum îşi desfac şi-şi lipesc la loc coapsele neobişnuit de albe şi tremurătoare, ca pieliţa ce se depune la suprafaţa unui bol cu lapte fierbinte; aproape că le auzea pocnindu-şi genunchii unul de celălalt prin geamul unsuros. Îi plăcea, de asemenea, interiorul braţelor lor, porţiunea aceea de piele brăzdată de

vinişoare verzui ce alergau în toate direcţiile, parcă ruşinate şi indignate deopotrivă. Se dădea în vânt după perniţa aceea cărnoasă de deasupra buricului — zona respectivă din trupul femeii îi aducea aminte de perna pe care se aduc verighetele, la o cununie. Einar venea la Madame Jasmin-Carton ca să examineze fetele, să vadă cum, dintr-un trunchi legat de patru membre, rezultă o femeie. O studia pe fata cu părul negru, electrizat, care îşi pleca bărbia în piept, tulburată, de câte ori îşi prindea în palme sânii lăptoşi. O studia pe fata care urma după ea, o blondă cu trupul slab şi vânos, ce se plimba prin camera neagră, în formă de semicerc, cu pumnii proptiţi în şoldurile osoase. Sau pe fata de marţea trecută, pe care n-o mai văzuse până atunci şi care îşi desfăcuse coapsele acoperite de pistrui, arătându-şi crăpătura dintre picioare. Fu doar pentru o secundă, după care îşi lipi genunchii la loc şi, ridicându-se, începu să danseze cu furie, udă de transpiraţie, în timp ce imaginea sexului ei roz îi pârjolea ochii lui Einar. Chiar şi când îi închise, încercând să uite cine este şi unde se află; chiar şi mai târziu, când stătea în pat, lângă Greta, şi încerca să adoarmă, iar ea desena cu îndârjire, la lumina veiozei, în caietul ei cu coperte de piele, plin cu portretele lui Lili.

Einar şi Greta locuiau acum la Paris, în cartierul Marais. Părăsiseră Copenhaga cu mai bine de trei ani în urmă. Fusese ideea Gretei. Într-o zi, aceasta primise o scrisoare şi Einar îşi amintea că o citise în grabă, apoi deschisese uşa sobei şi o aruncase în foc. Parcă vedea şi acum flăcările de un galben strălucitor ce se înteţiseră preţ de câteva secunde, devorând hârtia. Atunci Greta îi spusese că Hans voia ca ei să se mute la Paris.

— Zice că aşa ar fi cel mai bine, iar eu sunt de aceeaşi părere, spuse ea.

— Dar de ce ai ars scrisoarea? o întrebă Einar.

— Pentru că n-am vrut s-o vadă Lili. Nu vreau să afle că Hans doreşte s-o revadă.

Închiriară un apartament într-o casă placată cu piatră de pe strada Vieille du Temple. Apartamentul, situat la etajul al patrulea, la mansardă, avea ferestrele spre stradă şi lucarne în acoperişul abrupt. Partea din spate dădea spre curtea casei, unde vara creşteau muşcate în jardinierele prinse de borduri şi locatarii îşi întindeau rufele la uscat. Casa era la doi paşi de Hôtel de Rohan şi avea intrarea boltită, direct de pe trotuar, cu două uşi mari, negre. Străduţa era îngustă, prevăzută cu rigole de scurgere foarte eficiente pe timp de iarnă, şi tăia de-a curmezişul cartierul Marais, cu vechile sale hoteluri impunătoare transformate în instituţii ale guvernului, în antrepozite pentru importurile de marfă uscată sau pur şi simplu abandonate. În cartier erau numeroase magazine evreieşti, de unde Greta şi Einar

cumpărau fructe uscate şi sandviciuri duminica, fiindcă doar acestea erau deschise.

Apartamentul avea două ateliere. Al lui Einar, cu câteva peisaje din mlaştină cocoţate pe şevalete supradimensionate, şi al Gretei, ticsit de tablouri cu Lili, ce se vindeau înainte să se usuce vopseaua pe ele. Pe un perete din atelierul Gretei era o pată veşnic umedă şi compactă, unde îşi încerca ea culorile, până când găsea nuanţa perfectă: cafeniul pentru părul lui Lili, care se făcea de culoarea mierii după ce se scălda în mare, în luna august; roşul-închis de pe gâtul ei, când era emoţionată; albul argintiu de pe interiorul coatelor sale. În fiecare atelier era un divan acoperit cu un covor oriental. Câteodată, Greta dormea aici noaptea, când era prea obosită ca să se mai ducă în patul matrimonial, aflat în cămăruţa din spate; aici domnea un întuneric ce-i învăluia ca într-un giulgiu sau cel puţin aşa simţea Einar. În dormitorul lor, când stingeau lumina, era atât de întuneric, că nu-ţi vedeai propria mână. Einar stătea întins în pat aşteptând să se lumineze de ziuă şi să audă scârţâitul scripetelui de la cablul pe care unul dintre vecini se pregătea să-şi întindă rufele.

În dimineţile de vară, după ce se trezea, Lili mergea cu omnibuzul la Băile du Pont-Solférino, pe cheiul Tuileries. În apropierea bazinului se înşiruiau mai multe cabine de schimb, făcute din cearşafuri de pânză vărgată, asemănătoare cu nişte corturi înalte şi înguste. Lili intra într-una dintre cabine şi se schimba în costum de baie, aranjându-şi cu grijă fusta cu volănaşe, aşa încât să pară cât mai modestă. De când se mutaseră din Danemarca, trupul ei trecuse printr-o serie de schimbări şi acum sânii îi erau mai cărnoşi şi mai moi, suficient cât să umple cupele micuţe ale costumului de baie. Casca de baie, mirosind a cauciuc, îi trăgea părul în spate, întinzându-i pielea de pe obraji, ceea ce îi dădea un aer exotic, cu ochii uşor oblici şi gura lăţită într-o parte şi-n alta. Lili îşi făcuse obiceiul să aibă la ea întotdeauna o oglinjoară şi, în dimineţile de vară, în cabina de pânză, se studia cu atenţie, mişcând oglinda de-a lungul întregului său trup. Această operaţiune îi lua destul de mult timp, aşa încât, la un moment dat, femeia de serviciu scutura pânza de la intrare, întrebând dacă mademoiselle are cumva nevoie de ajutor.

Odată îmbrăcată în costum de baie, Lili intra în bazin, ţinându-şi capul deasupra apei. Înota cam o jumătate de oră şi umerii i se răsuceau graţios în timp ce-şi rotea braţ după braţ deasupra capului, ca o morişcă. La un moment dat, celelalte femei din bazin — fiindcă bazinul acesta, precum ceainăria unde mergea uneori să bea o cafea şi să mănânce un croasant, era rezervat exclusiv doamnelor — se opreau la marginea apei şi o urmăreau pe micuţa Lili, atât de mlădioasă, cu braţele ei lungi şi suple şi, în acelaşi timp, atât de *puissante*[33], cloncăneau ele.

Asta îi plăcea cel mai mult: să alunece pe suprafaţa apei ca un boboc de raţă; să le vadă cu coada ochiului pe celelalte femei, privind-o cu un amestec de indiferenţă, curiozitate şi nedumerire; să iasă apoi din bazin cu pielea de pe degete încreţită toată şi să se şteargă cu prosopul în lumina scânteietoare ce se reflecta din apa Senei. Stătea şi urmărea cu privirea vasele ce alunecau pe râu. Se gândea că toate astea erau posibile numai datorită faptului că plecaseră din Danemarca. Când stătea aici, pe marginea bazinului cu apă din Sena, se gândea că e liberă. Parisul o eliberase. Greta o eliberase. Einar se pierdea în depărtare. Einar îi dădea drumul. Atunci simţea un fior pe şira spinării şi umerii începeau să-i tremure.

În cabina de schimb, după ce îi înapoia femeii de serviciu prosopul roz, îşi dădea jos de pe ea costumul de baie şi, dacă se întâmpla să fie într-o stare de spirit adecvată, scotea un oftat uşor când descoperea acolo jos, între coapsele sale albe, cu piele de găină, micul organ flasc şi zbârcit. I se părea atât de dezgustător, încât îşi strângea numaidecât coapsele, plesnindu-şi genunchii, şi îl ascundea între picioare. Plescăitul înăbuşit al pielii, când îşi lipea picioarele, îi aducea aminte lui Einar de fata aceea de la Madame Jasmin-Carton, care dansase cu furie şi-şi strânsese genunchii cu o mişcare atât de violentă, încât auzise cum i se pocnesc oasele între ele, chiar şi prin geamul murdar.

Când se dezmeticea din lunga reverie, îşi dădea seama că e un bărbat danez mărunţel, aflat în cabina de schimb de la bazinul femeilor. La început era complet derutat şi se privea nedumerit în oglindă. Nu ştia unde se află, nu recunoştea dungile de pe cearşaful de la intrarea în cabină. Nu recunoştea sunetele făcute de femeile care se scăldau în bazin. Singurul veşmânt de pe umeraş era o rochie simplă, maro, cu curea. Şi nişte pantofi negri cu platforme groase. O poşetă cu câţiva bănuţi înăuntru şi un ruj. O eşarfa de șifon, cu imprimeuri în formă de pere. El era bărbat, realiza brusc, dar nu avea cum să se întoarcă acasă decât cu hainele astea. Atunci observa şiragul de mărgele din chihlimbar. Bunica lui îl purtase toată viaţa, chiar şi atunci când lucra pe câmpul de turbă; mărgelele zornăiau, ori de câte ori i se loveau de stern, când se apleca să astupe vizuinile vulpilor. Ea i le dăduse Gretei, care detesta chihlimbarul, aşa că i le dăduse lui Einar; iar Einar — parcă îşi amintea el — i le dăduse, la rândul lui, unei fete pe nume Lili.

Aşa revenea la realitate de fiecare dată: treptat, mai întâi prin crâmpeie de amintiri, declanşate la vederea mărgelelor de chihlimbar sau a mâinii transpirate a femeii de serviciu, când ridica puţin perdeaua de la intrare, ca să întrebe dacă mademoiselle nu are cumva nevoie de ajutor. Atunci îşi lua rochia maro şi se încălţa cum putea cu pantofii negri, cu platformă. Îi venea să intre în pământ de ruşine când îşi încheia cureaua în jurul taliei, deşi în momentele acelea i se

părea că habar n-are de toate chichiţele şi pedanteriile specifice veşmintelor feminine. În poşetă avea doar câţiva franci; ştia că n-o să mai primească alţii în următoarele trei zile. Cu toate astea, Einar n-avea de gând să meargă pe jos, aşa că lua un taxi până acasă, fiindu-i prea ruşine să defileze pe străzile Parisului în rochie. Eşarfa flutura pe spătarului scaunului, în maşină, şi pur şi simplu nu era în stare să şi-o lege la gât sau în jurul capului. I se părea că sifonul acela străveziu, cu pere galbene, l-ar strangula. Nu putea fi al lui, era al altcuiva.

Astfel, Einar pleca de la bazin îmbrăcat în hainele lui Lili, având încă pe cap casca de cauciuc. Strecura un franc în palma veşnic întinsă a femeii de serviciu, lăsând în urmă şuşotelile răutăcioase ale franţuzoaicelor care rămâneau la bazin până la ora la care trebuiau să se întoarcă acasă şi să le ajute pe servitoarele poloneze să pregătească prânzul pentru odraslele lor îmbrăcate cu şorţuleţe. În timpul acesta, Einar, şleampăt în hainele lui Lili şi cu ochii roşii, se întorcea acasă, la Greta, care în decursul dimineţii pregătise decorul şi schiţase liniile unui nou tablou cu Lili.

Într-o zi, pe la începutul lunii mai, Einar şedea pe o bancă în Piaţa des Vosges, la umbra copacilor. Vântul perturba şuvoiul de apă ce ţâşnea din fântâna arteziană, împroşcând cu stropi şi udând pietrişul de culoarea nisipului de la picioarele lui. Dimineaţă, Lili fusese la bazin. După-amiază, Einar se dusese din nou la Madame Jasmin-Carton şi se uitase pe gemuleţul fumuriu la un bărbat şi o femeie care făceau dragoste pe podea. Îl costase triplu faţă de taxa obişnuită. Madame Jasmin-Carton făcea de o lună reclamă la „spectacolul” cu pricina, pe nişte cartonaşe lipite în partea de sus a gemuleţului. Cartonaşele, care anunţau cu litere de-o şchioapă actul sexual, îi aduceau aminte de bileţelele prin care obişnuiau să comunice între ele Lili şi Greta la început, pe vremea când erau în Danemarca — de parcă aerul îngheţat din Copenhaga n-ar fi putut suporta mesajele secrete pe care şi le transmiteau una alteia.

Băiatul era un vlăjgan înalt şi vânos, abia trecut de vârsta adolescenţei; avea pielea alb-albăstruie, ochii albaştri, somnoroşi, şi i se vedeau toate coastele. Se dezbrăcă în doi timpi şi trei mişcări de costumul ieftin de tweed, apoi o ajută şi pe femeie, care era mai în vârstă, să-şi dea jos rochia. În afară de el însuşi, Einar nu mai văzuse niciodată un bărbat excitat sexual, cu membrul erect ca o suliţă lungă de câţiva centimetri. Penisul băiatului era roşu la vârf, umed şi ameninţător. Femeia îl primi înăuntrul ei cu uşurinţă şi păru foarte recunoscătoare pentru asta. Se zvârcoliră pe podeaua cămăruţei întunecoase în formă de semicerc şi de fiecare gemuleţ era lipită faţa unui bărbat care ar fi putut să-i fie bunic tânărului protagonist. Acesta termină rapid, sperma lui ţâşnind, ca un arc, pe faţa ridată a femeii.

Tânărul se ridică şi făcu o plecăciune. Apoi ieşi din cameră, cu costumul de tweed mototolit sub braţ. Abia atunci îşi coborî Einar privirea şi observă pata sărată din poala sa — parcă şi-ar fi vărsat pe el o cană cu apă de mare. În clipa aceea ştiu — probabil că ştia dintotdeauna: îşi dorea ca băiatul să-i facă acelaşi lucru lui Lili. S-o sărute, înainte ca pieptul să i se înroşească şi gura să i se schimonosească de plăcere.

După aceea, Einar se pomeni pe bancă, în Piaţa des Vosges. Îşi desfăcu haina, ca să i se zvânte pata de pe pantaloni, pe care o clătise cu apă în lavoarul de la Madame. Copiii se stropeau cu apă din fântână şi-şi rostogoleau cercurile pe aleile acoperite cu pietriş, iar o fetiţă înălţa un zmeu de hârtie în formă de liliac. Guvernantele italience pălăvrăgeau cu voce tare pe deasupra cărucioarelor parcate în cerc. Einar se întoarse cu spatele spre ele, stânjenit din cauza petei. Soarele fusese foarte generos dimineaţă, la bazin, dar acum se ascundea în spatele pâlcurilor de nori; parcul se făcu cenuşiu dintr-odată şi copiii se prefăcură în siluete nedefinite. Pata din poala lui Einar nu voia nicicum să se usuce. Stofa udă îi aducea aminte de câinii de la fermă, din Bluetooth — aşa se întorceau aceştia după o zi întreagă de vânat broaşte: cu blana aspră şi umedă, impregnată cu un miros respingător, de care nu mai scăpau niciodată.

Fetiţa cu zmeul scoase un ţipăt. Sfoara îi scăpase din mână şi acum zmeul se rostogolea din văzduh. Ea îi urmărea traiectoria cu degetul întins în aer. Apoi o luă la fugă şi panglica din păr îi alunecă pe urechi. Guvernanta strigă după ea să se oprească. Femeia era furioasă şi chipul ei de italiancă se înroşi din pricina tulburării. Îi spuse fetiţei, pe care o chema Martine, să aştepte lângă cărucior. Zmeul aflat în picaj se apropia de sol, hârtia lui neagră fluturând înăuntrul ramelor. Într-un final se prăbuşi la picioarele lui Einar.

Guvernanta ridică hârtia mototolită cu o mână frumoasă, ţâţâind din buze. Apoi o prinse pe Martine de încheietură şi o duse înapoi la cărucior, ţinând-o strâns lipită de ea. Celelalte guvernante stăteau sub frunziş, cu cărucioarele înghesuite unul într-altul. Când Martine şi guvernanta ei li se alăturară, femeile aruncară priviri suspicioase de jur împrejur. Apoi plecară cu toatele, roţile cărucioarelor scrâşnind pe pietriş ca un vaiet jalnic.

Acela fu momentul în care Einar ştiu că trebuie să se schimbe ceva. Era un bărbat de care se temeau guvernantele din parc. Un individ cu pete dubioase pe pantaloni.

Era luna mai, anul 1929; îşi dădu exact un an începând de atunci. Parcul era cufundat în semiobscuritate din pricina norilor. Coroana copacilor, cu frunzele proaspete şi tremurânde, părea rece. Din nou, vântul perturbă jetul de apă din fântână, împroşcându-l pe pietriş. Dacă, în răstimp de un an, Lili şi Einar nu-şi clarificau situaţia, avea să

vină în parcul ăsta să-şi pună capăt zilelor.

Decizia aceasta îl tăcu să-şi îndrepte umerii. Nu mai putea suporta haosul din viaţa lui. Greta avea un pistol placat cu argint de pe vremea când locuia în California. Crescuse cu el vârât în ciorapi. Avea să vină în parc cu pistolul într-o noapte de mai şi avea să-şi lipească ţeava de tâmplă.

Einar auzi nişte paşi venind în fugă spre el şi-şi ridică privirea din poală. Era Martine, cu şorţuleţul ei galben. Părea speriată, dar bucuroasă. Se opri din fugă şi se apropie încet de el. Mâna ei moale se întinse spre el. Între ea şi Einar se afla coada zmeului — un şir de funde şi panglici legate de o sfoară. Martine îşi voia coada înapoi şi, după zâmbetul pe care se căznea să şi-l ascundă în spatele sprâncenelor încruntate, Einar îşi dădu seama că voia să fie prietenoasă. Fetiţa înhăţă coada, apoi izbucni în râs, cu faţa strălucindu-i radioasă. Făcu o mică reverenţă şi rosti „Merci“, iar în clipa aceea tot ce ştia Einar despre sine însuşi se comprimă în câteva imagini: şorţul de bumbac legat în jurul mijlocului său; capul lui cuibărit în mâinile tinere ale Gretei; Lili încălţată cu pantofii galben muştar, la Widow House; Lili înotând de dimineaţă în bazinul pentru femei. Einar şi Lili erau una şi aceeaşi persoană, dar acum venise momentul să se despartă. Avea un an la dispoziţie pentru asta.

— Martine, Martine! strigă guvernanta.

Pantofiorii cu catarame ai fetiţei o zbughiră, afundându-se în pietriş. Un an, îşi spuse Einar în sinea sa. Şi, din nou, Martine îi strigă peste umăr: „Merci“. Îi făcu cu mâna, iar Einar şi Lili îi întoarseră gestul, amândoi deodată.

Capitolul 14

Greta nu muncise niciodată atât de mult ca în aceşti trei ani de când locuiau la Paris. Dimineaţa, când Lili mergea la piaţă sau la bazin, ea lucra pentru reviste. Era un editor la revista *La Vie Parisienne* care o suna aproape în fiecare săptămână, cu un glas panicat, şi o ruga să-i deseneze rapid un afiş pentru cea mai recentă punere în scenă a spectacolului *Carmen* sau pentru expoziţia de oase de dinozaur de la Grand Palais. Evident, nu era nevoită să accepte astfel de lucrări, îşi spunea ea în sinea ei. Numele său apărea de câţiva ani în tot felul de reviste. Însă editorul i se smiorcăia la telefon că are nevoie de o grafică de calitate. Şi atunci, ţinând receptorul între ureche şi umăr, în timp ce o urmărea pe Lili ieşind din apartament, Greta îşi spunea: De ce nu? Da, o să facă desenul. Da, i-l putea preda a doua zi de dimineaţă. Dar trebuie să mă apuc de el numaidecât, sublinia ea şi, punând receptorul în furcă, se grăbea la fereastră, ca s-o vadă pe Lili îndreptându-se cu paşi repezi spre Piaţa Buci, cu pardesiul ei roz de primăvară ce sărea în ochi pe fundalul mohorât al străzii ude de ploaie.

Abia când Lili se întorcea acasă, se apuca într-adevăr de lucru. Atunci îi pregătea o ceaşcă de ceai fierbinte şi-i spunea „Vino să stai aici", aşezând-o pe un taburet sau lângă palmierul din ghiveci şi punându-i în mână farfurioara şi ceaşca de ceai. Indiferent de vreme, Lili se întorcea întotdeauna înfrigurată, cu mâinile tremurând. Greta se temea că e prea slabă, dar n-o putea face cu niciun chip să mănânce mai mult. Sângerările continuau să apară din când în când, cam o dată la câteva luni, semnalate de fiecare dată de un strop de sânge ivit pe buza de sus. Atunci Lili zăcea în pat timp de câteva zile, de parcă în acei stropi de un roşu aprins se afla toată energia ei. Greta o dusese la unul sau la doi medici francezi, dar, de îndată ce aceştia începeau cu întrebările („Mai este ceva ce nu mi-aţi spus despre soţul dumneavoastră?"), îşi dădea seama că niciunul nu ştia mai mult decât doctorul Hexler. Îşi făcea griji când Lili stătea în pat, dormind toată ziua şi pătând aşternuturile, pe care mai apoi Greta trebuia să le vâre în cuptorul din spatele apartamentului. Dar apoi, după câteva zile, uneori o săptămână, sângerarea înceta, la fel de brusc cum apăruse.

— Ce plictisitor e să stai în pat o săptămână întreagă, spunea Lili, azvârlindu-şi perna pe covor.

Dacă ar fi stat să le numere, Greta ar fi constatat că avea de-acum mai bine de o sută de tablouri cu Lili: Lili scăldându-se în bazin, Lili la o nuntă, Lili studiind morcovii, în piaţă. Însă majoritatea o înfăţişau pe Lili în mijlocul naturii, pe un câmp, într-o pădurice de măslini, pe ţărmul Mării Kattegat. Ochii ei căprui erau uriaşi, cu pleoapele puţin căzute, sprâncenele pensate, arcuite delicat, şi părul dat după o

ureche, dezvăluind un cercel lung, de chihlimbar, ce-i atârna de-a lungul gâtului.

Einar nu mai picta deloc.

— Mi-e greu să-mi imaginez mlaştina, striga el din atelierul lui, în care pânzele şi tablourile erau aşezate ordonat, toate la locul lor.

Din obişnuinţă, continua să comande flacoane de vopsea la München, deşi cele mai bune vopsele din lume se vindeau chiar lângă ei, dincolo de râu, la Sennelier, unde era un vânzător cu o pisică veşnic gestantă. Greta nu putea suferi pisica, al cărei pântec atârna până la podea, în schimb îi plăcea să stea de vorbă cu vânzătorul, un bărbat pe nume Du Brul, care deseori îi spunea, trăgându-se nervos de barbişonul ca al lui Van Dyke, că ea e cea mai importantă clientă a lui.

— Şi când te gândeşti că unii spun că femeile nu ştiu să picteze! rostea el, când Greta ieşea din magazin cu o cutie de sticle cu vopsea învelite în hârtie de ziar, urmată de pisica ce respira şuierător, de parcă era pe punctul să fete.

Apartamentul de pe strada Vielle du Temple avea în mijloc o cameră spaţioasă, suficient de mare încât să încapă o masă lungă şi două fotolii pentru citit, aşezate în faţa şemineului pe gaz. Mai era o canapea roşie de catifea, mare şi rotundă, având înfiptă în mijloc o coloană capitonată, asemănătoare cu cele din magazinele de pantofi. Apoi, un balansoar din lemn de stejar cu o pernă cafenie, din piele, trimis cu vaporul din Pasadena. Greta îi spunea apartamentului *casita**[34]*. Nu arăta nicidecum ca o *casita*, cu tavanele sale străbătute de grinzi dispuse ca nişte raze şi uşile cu geamuri mari şi clanţe de bronz ce separau încăperile. Dar, din motive de neînţeles, îi aducea aminte de *casita* aceea de pe marginea canionului Arroyo Seco, în care ea şi Teddy Cross se mutaseră după ce plecaseră din Bakersfield. Lumina care pătrundea în *casita* din curtea interioară pavată cu cărămidă şi acoperită cu muşchi îl inspira pe Teddy în fiecare dimineaţă, sugerându-i un nou model de urcior sau o nouă combinaţie de culori pentru ceramica lui. Muncise într-un ritm accelerat şi după pofta inimii cât timp locuiseră acolo. În grădina din spate era un arbore de avocado care făcea o mulţime de fructe, atât de multe încât nu aveau ce face cu ele, deşi mâncau şi dădeau şi la alţii. „Aş vrea să fiu ca arborele ăsta”, zicea Teddy. „Să am fructe încontinuu.” Acum, la Paris, în *casita* lor, Greta se vedea pe ea însăşi ca pe acel avocado. Din vârful pensulei ei de alun curgeau întruna, fără oprire, tablouri cu Lili: încă unul, şi-ncă unul, şi-ncă unul…

O vreme regretă că Einar îşi abandonase cariera. Multe dintre peisajele lui erau atârnate pe pereţii apartamentului, de sus până jos. Ele serveau drept memento[35] constant, uneori trist, al rolurilor lor inversate. Cel puţin pentru Greta. Einar nu mărturisea niciodată că i-ar lipsi viaţa sa de artist. Ea era cea căreia îi lipsea câteodată; îi era greu

să înţeleagă cum putea să se oprească, pur şi simplu, din pictat cineva care făcuse asta toată viaţa. Presupuse că vechea lui pornire — nevoia de a-şi aşterne gândurile şi temerile pe pânza albă — se transferase acum la Lili.

În mai puţin de un an de la instalarea lor la Paris, Hans începuse să vândă tablourile cu Lili. În plus, datorită lucrărilor ei din diverse reviste, numele Gretei începu să circule prin Paris, în cafenelele de pe bulevardul Saint-Germain sau prin saloanele unde îşi duceau veacul artiştii şi scriitorii, bând lichior de prune întinşi pe covoare din piele de zebră. Erau mulţi americani în Paris, care aşa îşi petreceau timpul — vorbind unul despre altul, urmărindu-se între ei în stilul lor tipic american. Greta încerca să se ţină departe de aceştia, de societatea veselă care se întâlnea seară de seară pe strada Fleurus, la numărul 27. Era suspicioasă faţă de ei, după cum, şi erau ei faţă de ea, ştia asta. Bârfele lor nocturne, la gura sobei, despre cine e şi cine nu e la modă nu o interesau câtuşi de puţin. În cercurile acelea pline de ifose şi sarcasme nu era loc pentru Lili sau Einar.

Dar cererea de tablouri cu Lili continua să crească şi, la un moment dat, când începu să simtă că nu poate să ţină pasul, Greta avu o idee. Tocmai o picta pe Lili pe un câmp de lucernă din zona rurală a Danemarcei. Pentru asta, o pusese pe Lili să stea în atelier cu mâinile în şolduri. Îi era destul de uşor să-i picteze chipul deşi trebuia să şi-o imagineze în lumina palidă a soarelui danez. Fundalul, respectiv câmpul de lucerna ce se vedea în spatele lui Lili, n-o interesa prea tare. Ca să picteze cum se cuvine iarba şi ochiurile de apă din depărtare, avu nevoie de mai multe zile; mai întâi, trebui să aştepte să se zvânte linia orizontului, apoi lacurile, primul strat de iarbă, al doilea şi al treilea.

— Nu vrei să termini tu tabloul ăsta? îl întrebă pe Einar într-o zi.

Era luna mai a anului 1929 şi Einar fusese plecat toată după-amiaza. Când se întorsese acasă, îi spusese că îşi petrecuse după-amiaza în Piaţa des Vosges, „uitându-se la copiii care îşi înălţau zmeiele“. Arăta neobişnuit de slab în costumul lui de tweed, cu haina atârnându-i pe braţ.

— E totul în regulă? îl întrebă ea; el îşi lărgi nodul de la cravată şi se duse să-şi facă un ceai.

Umerii lui trădau o tristeţe adâncă, o melancolie sumbră, cum Greta nu mai văzuse la el până atunci. Mâna îi zăcea rece şi lipsită de viaţă într-a ei.

— Sunt prinsă până peste cap, continuă ea. Ce-ar fi să mă ajuţi un pic la fundal? Te pricepi mai bine ca mine la peisaje şi ştii cum trebuie să arate un câmp de lucernă.

Cu Edvard al IV-lea în poală, Einar păru să mediteze la rugămintea ei. Cămaşa îi era şifonată şi, pe masă, lângă el, se afla o farfurie cu

pere.

— Chiar crezi că sunt în stare? zise el.

Ea îl conduse în atelierul ei şi îi arătă portretul pe jumătate terminat.

— Mi se pare că undeva în depărtare ar trebui să fie un ochi de apă, spuse ea.

Einar se uită la tabloul pe jumătate terminat. Avea o privire absentă, de parcă nu o recunoştea pe fata din tablou. Apoi, treptat, în ochi i se aprinse o scânteie de viaţă, pleoapele i se ridicară şi cuta dintre sprâncene îi dispăru.

— Lipsesc câteva lucruri, spuse el. Da, ar trebui să fie un lac şi o salcie, una singură, pe malul apei. Şi poate şi o colibă. Dar departe de tot, să nu se desluşească exact, doar o pată înceţoşată, maronie. Mai mult să se bănuiască despre ce e vorba.

Stătu treaz toată noaptea şi pictă, murdărindu-şi cămaşa şi pantalonii. Greta era fericită să-l vadă muncind din nou şi începu să se gândească ce alte tablouri ar putea picta împreună. Chiar dacă asta însemna să n-o mai aibă pe Lili lângă ea în fiecare zi, îşi dorea ca Einar să se reapuce de lucru. În timp ce se pregătea să se bage în pat, auzi cum lucra el de zor în atelierul ei, împreună cu clinchetul borcănaşelor cu vopsea. Deabia aştepta să-l sune pe Hans dimineaţă, să-i spună că Einar se reapucase de pictat. Şi, în plus, să-l anunţe că găsise o metodă prin care să realizeze mai multe tablouri cu Lili.

— N-o să-ţi vină să crezi cine mă ajută, avea să-i spună ea.

Imaginea lui Hans în Gara de Nord, de-acum trei ani, îi reveni în minte. Ea şi Einar tocmai sosiseră la Paris, având doar câteva adrese în agendele lor. Hans îi aşteptase în gară, cu haina lui bej din păr de cămilă distingându-se în mulţimea de paltoane negre de lână.

— O să fie totul bine, o liniştise el pe Greta, sărutând-o pe obraz.

Apoi îl cuprinsese pe Einar cu palmele de după gât şi îl sărutase pe frunte. Îi condusese cu maşina la un hotel de pe malul stâng al Senei, la câteva cvartale de Şcoala de Arte Frumoase. Apoi îşi luase rămas-bun, sărutându-i încă o dată pe amândoi.

Greta îşi aminti cât de dezamăgită fusese de faptul că Hans îi aşteptase cu braţele deschise, iar apoi dispăruse atât de rapid, îi urmărise silueta masivă strecurându-se afară pe uşa hotelului. Einar fusese, probabil, la fel de dezamăgit, poate chiar mai dezamăgit decât ea.

— Ce crezi, oare Hans nu voia să venim? o întrebase el.

Şi ea se gândise la lucrul acesta, dar, la întrebarea lui, îi reaminti că Hans era un om foarte ocupat. Adevărul era că simţise o mare reţinere din partea lui Hans, după felul cum îşi ţinea spatele, drept şi rigid, ca stâlpii ce susţineau acoperişul gării.

Einar o iscodi mai departe:

— Crezi că suntem prea „danezi” pentru gustul lui? Prea provinciali?

Greta, privind la soţul ei, cu ochii lui căprui întunecat, degetele tremurătoare şi Edvard al IV-lea în poală, răspunse:

— Aşa e el, noi n-avem nicio vină.

La hotel închiriaseră două camere cu tapet roşu pe pereţi; într-una dintre ele se afla un pat-alcov ascuns de draperii. Administratorul hotelului îi anunţase cu mândrie că aici îşi trăise Oscar Wilde ultimele săptămâni de viaţă.

— S-a stins chiar în alcovul ăsta, îi informase proprietăreasa, dând din cap cu subînţeles.

Greta nu acordase atenţie acestei informaţii. I se părea un lucru prea deprimant ca să-l discute cu Einar. Locuiseră în cele două camere vreme de câteva luni de zile, timp în care căutară un apartament de închiriat. După doar câteva zile, locul începuse să li se pară grozav de mohorât, cu tapetul scorojit şi petele de rugină ce se prelingeau în chiuvetă. Dar Einar insistase să plătească el chiria, aşa că ieşeau din discuţie alte apartamente, mai frumoase, precum cele din Hôtel du Rhin sau Eduard al VII-lea.

— Nu văd niciun motiv să suferim aici, îi spusese Greta, propunându-i o zonă mai bună, cu privelişte frumoasă şi, eventual, cu room-service pentru cafeaua de seară.

— Chiar suferi aici? replicase Einar, determinând-o să abandoneze subiectul.

Simţea o stare de încordare între ei, care se instalase încă din timpul călătoriei.

În colţul camerei se afla o sobiţă cu plită pe care puteau fierbe apă pentru cafea. Dormeau în patul-alcov, a cărui saltea era adâncită la mijloc şi pe care îl împinseră la perete, ceea ce tăcea să se audă până şi cel mai mic zgomot venit din camera învecinată. Einar îşi aşeză şevaletul în camera cu alcov. Greta se instală în cealaltă cameră; se simţea uşurată când închidea uşa cu clanţa şi era singură. Problema era că nu putea să picteze singură. Avea nevoie de Lili.

Erau în Paris abia de o lună când Greta spuse:

— Vreau să sărbătorim împreună cu Lili venirea noastră.

Observă teroarea din ochii soţului său, ale căror pupile se dilatară pentru o fracţiune de secundă, apoi se micşorară până se făcură cât un vârf de ac. Lili încă nu-şi făcuse apariţia la Paris. Era unul dintre motivele pentru care plecaseră din Copenhaga. După vizita la doctorul Hexler, primiseră o scrisoare de la acesta, prin care îi ameninţa că o să-i raporteze pe Einar şi pe Lili la autorităţile din Ministerul Sănătăţii. „Omul acesta poate deveni un pericol pentru societate”, scria el. Greta şi-l imagină pe Hexler dictându-i scrisoarea asistentei cu părul roşu, prin tubul cu o pâlnie la capăt. Şocul pe care i-l provocă scrisoarea cu

pricina — la gândul că altcineva, în afară de ea, ar încerca să controleze viitorul lui Lili — o tulbură teribil. Nu mai gândea limpede când Einar, întors dintr-o vizită la Anna, intră în apartament. Înainte să-şi dea seama ce face, azvârli scrisoarea în soba de fier.

— A scris Hans, îi zise ea. E de părere că ar trebui să ne mutăm la Paris. Şi o să ne mutăm numaidecât, adăugă ea rapid.

Lili sosi la Paris şi bătu la uşa camerei de hotel a Gretei. Avea părul mai lung acum, de un castaniu mai închis şi lucios, prins la tâmple cu doi piepteni încrustaţi cu periuţe. Purta o rochie pe care Greta n-o mai văzuse niciodată. Era de mătase violet, cu un guler răsfrânt ce se pierdea în adâncitura decolteului.

— Ţi-ai cumpărat o rochie nouă? o întrebă ea.

Dintr-un motiv sau altul, întrebarea o făcu pe Lili să roşească; o umbră de îmbujorare îi apăru pe gât şi pe piept. Pe Greta o intriga mai cu seamă decolteul îndrăzneţ. Era oare pieptul lui Einar îndeajuns de plin încât să-l poată îndesa într-un corset micuţ şi să-l transforme într-o pereche de sâni în toată regula?

Se duseră la Palais Garnier, la opera *Faust.* Greta sesiză numaidecât privirile bărbaţilor aţintite asupra lui Lili, în timp ce aceasta urca cu graţie treptele străjuite de balustrada aurită.

— Tipul ăla cu părul negru se uită la tine. Dacă nu avem grijă, o să ne pomenim că vine aici.

Aveau locurile lângă un cuplu care tocmai se întorsese din California.

— Douăsprezece luni în Los Angeles, ţinu să precizeze bărbatul. Nevastă-mea a trebuit să mă smulgă de-acolo.

Le spuse că fuseseră în Pasadena de Anul Nou, ca să asiste la Parada Rozelor.

— Până şi coamele cailor erau împodobite cu flori, relată soţia.

Apoi începu opera şi Greta se lăsă pe spătarul scaunului. Îi era greu să se concentreze la doctorul Faust, atât de trist în laboratorul lui întunecos, având-o la dreapta pe Lili şi la stânga un om care trecuse nu demult pe lângă casa părinţilor ei de pe bulevardul Orange Grove. Ba zgâlţâia din genunchi, ba îşi răsucea, absentă, încheieturile mâinilor. Ştia că lucrurile se puseseră în mişcare în seara aceea. Cum obişnuia să spună Carlisle despre ea? Odată ce s-a pus în mişcare, n-ai cum s-o mai opreşti pe bătrâna Greta. Nimeni n-o mai poate opri, cu niciun chip.

La pauză, atât Lili, cât şi doamna de alături îşi cerură scuze şi se retraseră. Soţul ei, un bărbat bărbos de vârstă mijlocie, se aplecă spre Greta şi o întrebă:

— Există vreo şansă să o văd pe verişoara dumneavoastră mai târziu, undeva, oriunde?

Greta îl refuză categoric. La fel cum avea să-şi refuze sieşi mai

târziu propriile dorinţe şi porniri — fiindcă nici măcar nu şi le cunoştea. Când ei doi încă locuiau la hotelul lui Oscar Wilde, Hans venea să o ia pe Greta din holul întunecos şi o conducea la biroul lui de pe strada Rivoli. Fusese de acord să discute despre cariera ei. Dar, la un moment dat, când traversau Pont Neuf, îi cobora mâna pe spate şi îi spunea:

— Presupun că nu trebuie să-ţi spun cât de atrăgătoare eşti.

Prima oară când se întâmplă lucrul acesta, ea îi dădu mâna la o parte, crezând că fusese un gest accidental. Însă incidentul se repetă, o săptămână mai târziu. Şi apoi din nou. A patra oară, Greta îşi spuse că nu putea să-l lase s-o atingă în felul acela. Cum mai putea ea să dea ochii cu Einar? se gândea, în timp ce mâna lui Hans o mângâia pe spate, când treceau podul. Continuând să umble, Greta nu mai simţea nimic altceva, nici fizic, nici sufleteşte, decât mâna lui pe spatele ei. Îşi dădu seama că soţul ei n-o mai atinsese de foarte multă vreme.

Merseră mai departe, spre biroul lui; intrară în odaia fără ferestre din spatele încăperii centrale, plină de dulapuri cu dosare, şi Hans scotoci prin ele, căutând contacte care îi puteau fi utile Gretei. La un moment dat, deschise un dosar şi, trecându-şi degetul peste o listă cu numele unor clienţi de-ai săi, spuse:

— Ar trebui să-i scrii lui… şi lui… pe ăsta să-l eviţi cu orice preţ.

Stând lângă el, Gretei i se păru că îi simte degetul pe braţ, dar lucrul ăsta era imposibil, pentru că Hans ţinea dosarul cu ambele mâini. Apoi avu senzaţia că o atinge pe spate, dar, din nou, era imposibil, căci dosarul se afla tot în mâinile sale.

— Ce zici, o să ne descurcăm aici? îl întrebă ea.

Pe buzele lui Hans înflori un zâmbet.

— Ce vrei să spui?

— Einar şi cu mine… o să ne descurcăm la Paris? Crezi că o să ne acomodăm cum trebuie?

Zâmbetul lui dispăru.

— Da, bineînţeles. Doar vă aveţi unul pe altul. Apoi, după o scurtă ezitare: Dar să nu uiţi de mine.

Zicând asta, îşi aplecă aproape imperceptibil capul spre ea. Era ceva între ei — nu dosarul, ci altceva. Nu mai spuseră nimic niciunul.

„Dar Hans nu-i pentru mine“, se gândi Greta. Dacă era să pună cineva mâna pe el, Lili trebuia să fie aceea. Deşi în odăiţa cu dosare era răcoare, se simţi dintr-odată caldă şi lipicioasă, de parcă avea pe ea un strat umed de jeg. Făcuse cumva o greşeală iremediabilă?

— Mi-ar plăcea să fii tu agentul meu, spuse ea. Să te ocupi de tablourile mele.

— Dar eu mă ocup numai de vechii maeştri, de pictura secolului al nouăsprezecelea.

— Ei, poate că a venit timpul să-ţi iei şi un pictor modern.

— Dar n-ar avea niciun sens. Ascultă, Greta, vreau să-ţi spun ceva.

Se apropie de ea, tot cu dosarul în mâini. Lumina din odaie era cenuşie şi Hans arăta ca un adolescent care încă nu se obişnuise cu trupul lui mare şi robust.

— Nu rosti niciun cuvânt înainte de-a fi de acord să te ocupi de lucrările mele, îl opri ea.

Împotriva voinţei ei, se mută de cealaltă parte a biroului, între ei se afla acum o masă plină de hârtii. Brusc, îşi dori să-l lase să o strângă în braţe şi, în acelaşi timp, să fugă înapoi la hotel, dincolo de Pont Neuf, unde Einar probabil că o aştepta, zgribulit, lângă sobă.

— Am s-o spun în felul următor, continuă ea. Îţi ofer şansa să mă iei chiar acum. Dacă mă refuzi, sunt convinsă că o să regreţi într-o bună zi.

În timp ce vorbea, îşi pipăia cicatricea estompată de pe obraz.

— De ce o să regret?

— Pentru că într-o bună zi o să-ţi spui: Aş fi putut s-o am. Greta Wegener ar fi putut să fie a mea.

— Dar nu te refuz, zise Hans. Nu înţelegi?

Greta înţelegea foarte bine. Sau cel puţin îi înţelegea intenţiile. Ce nu înţelegea însă era fiorul ciudat care i se zbătea în piept — de ce nu-l admonesta pe Hans pentru avansurile lui făţişe? De ce nu-i amintea cât de tare l-ar fi îndurerat pe Einar un astfel de comportament? De ce nu era în stare nici măcar să-i pronunţe numele?

— Deci batem palma? stărui ea.

— Care-i târgul?

— O să mă reprezinţi? Sau trebuie să plec de-aici?

— Greta, fii rezonabilă.

— Eu consider că sunt. Ăsta e cel mai rezonabil răspuns care îmi trece prin minte.

Stăteau amândoi uşor aplecaţi peste cele două capete ale biroului. Teancurile de documente erau ţintuite sub prespapieruri de bronz în formă de broască. Peste tot se vedea numele lui, pe toate hârtiile. Hans Axgil. Hans Axgil. Hans Axgil. Îşi aduse aminte de vremea când era doar o copiliţă şi îşi exersa caligrafia: Greta Greta Greta.

— Am s-o fac, spuse el.

— Ce anume?

— Am să te reprezint.

Greta nu ştia ce să zică. Îi mulţumi şi se apucă să-şi strângă lucrurile. Apoi îi întinse mâna.

— Presupun că o strângere de mână e gestul cel mai potrivit, spuse ea.

El îi luă mâna şi dintr-odată ea se simţi pierdută în strânsoarea degetelor lui, ca prinsă în capcană. Dar după câteva secunde, îi dădu drumul.

— Să-mi aduci câteva tablouri săptămâna viitoare, îi spuse el.

— Săptămâna viitoare, încuviinţă Greta şi păşi în camera din faţă, prin ferestrele căreia se revărsau lumina soarelui şi zgomotul oraşului, odată cu ţăcănitul interminabil al unei maşini de scris.

Capitolul 15

Mirosul de sânge îl trezi pe Einar din somn. Se dădu jos din pat, atent să n-o deranjeze pe Greta. Aceasta părea tulburată, ca prinsă într-un coşmar. Sângele se prelingea pe interiorul coapsei lui, un firicel subţire şi fierbinte. Într-una dintre nări îi clipocea o bulă de sânge. Se trezise în trupul lui Lili.

În dormitorul de rezervă, lumina zorilor se răsfrângea pe şifonierul de culoare cenuşie. Greta îi cedase lui Lili partea de sus a dulapului. Sertarele de jos şi le păstrase pentru sine şi erau încuiate cu cheia. Lili se uită în oglindă şi-şi văzu nasul însângerat şi cămaşa de noapte pătată cu un singur strop de sânge. Ea nu era ca Greta. Sângele n-o îngrijora niciodată, venea şi dispărea la fel de brusc, iar ea zăcea în pat câteva zile, ca la răceală. Pentru ea, sângerările făceau parte din toată povestea asta, se gândi în timp ce se îmbrăca. Îşi trase fusta peste şolduri, apoi îşi netezi părul zburlit. Era iunie, trecuse deja o lună din ziua în care Einar hotărâse, pe banca din parc, că vieţile lor, a lui şi a lui Lili, trebuie să se despartă. Lili se simţea ameninţată de această decizie a lui, ca şi când timpul ei avea să se sfârşească la un moment dat.

În Piaţa Buci rouă dimineţii începea să se evapore. Pe toate aleile era plin de negustori, fiecare cu standul lui, adăpostit sub un acoperiş de tablă. Vânzătorii zăceau tolăniţi lângă mesele lor cu porţelanuri crăpate, lângă birourile cu mânere lipsă, lângă mormanele de haine. O femeie nu scosese la vânzare decât nişte zaruri de fildeş. Un bărbat avea o colecţie de pantofi de balet de care îi venea tare greu să se despartă. Altă femeie vindea fuste frumoase şi bluze. Avea în jur de patruzeci de ani, părul cărunt tuns scurt şi dinţii din faţă ciobiţi. Se numea Madame Le Bon şi era născută în Algeria. De-a lungul anilor ajunsese să-i cunoască gusturile lui Lili şi acum umbla după solduri, prin Passy, să găsească fuste de postav cum îi plăceau ei. Şi după bluze albe cu gulerul brodat. Madame Le Bon îi ştia numărul de la pantofi şi ştia că nu poartă încălţări care să-i expună degetele mici, lipsite de unghii. Cumpăra pentru Lili combinezoane mici la bust şi corsete de modă veche, cu os de balenă, care o ajutau în problema ei. Ştia că Lili se dă în vânt după cerceii de cristal şi, în timpul iernii, după manşoanele din blană de iepure.

Lili scotocea prin mormanul de haine ale lui Madame Le Bon când, la un moment dat, observă un tânăr cu fruntea înaltă frunzărind cărţile cu poze de pe taraba alăturată. Paltonul îi era atârnat pe braţ şi la picioare avea o valiză de pânză. Stătea într-o poziţie ciudată, de parcă îşi susţinea toată greutatea pe un singur picior. Nu părea interesat de cărţile cu poze pe care le răsfoia distrat şi, din când în când, îşi ridica ochii spre Lili. Privirile li se întâlniră de două ori; a

doua oară, tânărul zâmbi.

Lili îi întoarse spatele şi-şi potrivi o fustă cadrilată în dreptul taliei.

— Asta e chiar drăguţă, spuse Madame Le Bon de pe scăunelul ei. Încropise o cabină de probă agăţând nişte cearşafuri de o sfoară. Încearc-o, o îndemnă ea, ridicând cearşaful.

În cabină era o lumină orbitoare, de la soarele ce pătrundea prin pânza cearşafurilor. Fusta îi venea bine şi de afară auzi vocea unui străin întrebând-o pe Madame Le Bon dacă nu vinde şi haine pentru bărbaţi.

— Mă tem că n-am nimic pentru dumneata, zise femeia. Doar pentru soţia dumitale.

Străinul râse. Lili auzi un scrâşnet de umeraşe împinse de-a lungul barei metalice.

Când ieşi din cabină, bărbatul împăturea şi despăturea puloverele de pe masă. Îşi trecea degetele peste nasturii de sidef şi le cerceta manşetele, să nu fie destrămate.

— Aveţi lucruri frumoase, zise el, zâmbindu-i mai întâi lui Madame Le Bon şi apoi lui Lili.

Ochii îi erau mari, albaştri; pe fiecare obraz avea două-trei ciupituri de vărsat de vânt. Era înalt şi în aer se simţea un miros de aftershave, iar Lili, închizând ochii, şi-l imagină turnându-şi loţiunea gălbuie în palmă şi apoi stropindu-şi gâtul cu ea. Avea senzaţia că îl cunoaşte deja.

Madame Le Bon îşi notă fusta cadrilată în catastif. Bărbatul puse la loc puloverul şi se apropie de Lili, şchiopătând uşor.

— Scuzaţi-mă, spuse el încet în franceză. Mademoiselle — şi se întoarse greoi spre Lili —, tocmai remarcam…

Dar Lili nu voia să stea de vorbă cu el — nu încă. Îşi luă sacul în care vârâse fusta, îi mulţumi grăbită lui Madame Le Bon şi se furişă prin spatele cabinei de probă la standul următor, unde un bărbat chel vindea păpuşi de porţelan stricate.

Când ajunse acasă, Greta se trezise şi se învârtea prin apartament cu o cârpă umedă în mână. Urma să sosească Carlisle, în vizita anuală „de vară“. Trebuia făcută curăţenie în apartament, căci era plin de rotocoale de praf pe la colţuri. Greta refuza să angajeze o menajeră.

— N-am nevoie de menajeră, spunea ea, ştergând praful cu mănuşile ei special destinate acestui scop. Eu nu sunt genul de femeie care să aibă menajeră. În realitate însă, chiar era genul acela de femeie. Soseşte într-o oră, zise ea. Era îmbrăcată într-o rochie cafenie de lână, care îi venea foarte bine. Tu o să stai aşa, îmbrăcat în hainele lui Lili? întrebă ea.

— Aşa m-am gândit.

— Dar cred că n-ar fi bine să dea de Lili de cum intră. Nu chiar de la început. Mai întâi să-l vadă pe Einar.

Greta avea dreptate; cu toate astea, Einar ar fi vrut ca Lili să fie cea care îl întâmpină pe Carlisle, de parcă ea era jumătatea mai bună. Îşi atârnă fusta cadrilată în şifonier şi se dezbrăcă, rămânând în lenjeria de mătase. Aceasta era de un gri sidefiu. Mătasea era fină şi scotea un foşnet uşor când umbla. N-avea niciun chef să-şi schimbe lenjeria de mătase cu pantalonii scurţi de lână şi maioul care îi irita pielea şi-l făcea să năduşească în zilele călduroase. Nu voia ca Lili să dispară cu totul în şifonier. Ura s-o ascundă acolo. Când închise ochii, Einar n-o văzu decât pe ea; nu putea nicicum să-şi vadă propria imagine.

Îşi îmbrăcă pantalonii, apoi ieşi din casă.

— Unde te duci? vru să ştie Greta. Carlisle poate sosi din clipă-n clipă.

Cerul era senin, fără niciun nor. Clădirile aruncau umbre lungi, răcoroase pe asfaltul străzii. Gunoiul din şanţuri era umed. Einar se simţea singur şi se întreba dacă avea să-l cunoască cineva vreodată. O rafală de vânt se abătu asupra lui, pătrunzându-i până în măduva oaselor.

Se duse până pe străduţa scurtă situată la nord de Les Halles. Nu erau decât câţiva oameni acolo — doar proprietarul tutungeriei, rezemat de tocul uşii magazinului, o femeie grasă aşteptând în staţia de autobuz şi un bărbat umblând grăbit intr-un costum prea strâmt, cu borurile pălăriei trase pe ochi.

În coridorul imobilului de la numărul 22, era o eşarfa pătată de vin pe treptele ce duceau spre uşa lui Madame Jasmin-Carton.

— Ai venit devreme astăzi, zise ea, mângâindu-şi pisica.

Îi dădu lui Einar cheia de la camera numărul 3. Aceasta devenise camera lui obişnuită. Fotoliul era tapiţat cu lână verde. Coşul de gunoi era mereu gol — ca să creeze iluzia, zadarnică, cum că nimeni nu folosea acea cameră. Cele două ferestre de pe pereţii opuşi aveau storurile negre trase în jos. Einar ridica întotdeauna storul de la fereastra din dreapta. Trăgea de sfoara întinsă şi storul aluneca în sus cu o pocnitură. Nici nu mai ştia de câte ori stătuse în fotoliul acela verde, aburind geamul cu respiraţia sa, în timp ce dincolo dansa o fată despuiată, cu părţile intime expuse vederii. Devenise un obicei aproape zilnic, la fel ca scăldatul în bazin sau ca mersul până la colţul străzii Etienne-Marcel, pentru a aduce la Hôtel des Postes corespondenţa, din care cea mai mare parte era a Gretei. Madame Jasmin-Carton nu-l taxa niciodată sub cinci franci, nu-i oferea nicio reducere — de fapt, nici nu era sigur că-şi dorea asta. În schimb, îl lăsa să stea în camera numărul 3 cât dorea. Uneori stătea acolo, pe fotoliul verde de lână, câte o jumătate de zi. I se întâmplase şi să aţipească acolo. Odată îşi adusese un măr, o baghetă şi o bucată de brânză şi îşi mâncase prânzul în timp ce o femeie cu pântecul atârnând ca un sac de nisip dansa în jurul unui cal de lemn ce se

legăna.

De celălalt stor nu se atinsese niciodată. Asta pentru că ştia ce se află dincolo de geam. Simţea, în chip inexplicabil, că, dacă ar fi tras storul din stânga, nu s-ar mai fi uitat niciodată pe geamul din dreapta.

Azi însă avea senzaţia că nu era decât un singur gemuleţ în camera nr. 3, şi anume cel din stânga. Aşa că ridică storul respectiv. Acesta se deschise cu un pocnet şi Einar privi pe geam.

De cealaltă parte a geamului era o cameră cu pereţii vopsiţi în negru şi podeaua de lemn crăpat. În mijloc se afla o cutie mică, de asemenea vopsită în negru, şi un bărbat tânăr stătea cu un picior sprijinit pe ea. Tânărul avea picioarele păroase, amintindu-i lui Einar de braţele lui Madame Jasmin-Carton. Era un băiat de statură medie, cam rotunjor în jurul taliei, cu pieptul neted, fără păr. Stătea cu limba scoasă şi cu mâinile în şolduri. Îşi rotea bazinul, ceea ce făcea ca penisul lui, pe jumătate erect, să se bălăngăne într-o parte şi-n alta, ca un peşte în năvod. Din zâmbetul lui, Einar îşi dădu seama că băiatul era îndrăgostit de propria-i persoană.

Nu ştiu cât timp stătu acolo, urmărindu-l pe băiat cum se leagănă dintr-o parte în alta, cu penisul ba dilatându-se, ba micşorându-se, asemenea unei manete când ridicate, când coborâte. Nu-şi aminti momentul în care căzuse în genunchi şi-şi lipise nasul de geam, pur şi simplu se trezi la un moment dat în poziţia aceasta. Nu-şi aminti nici când se descheiase la pantaloni, doar se pomeni cu ei căzuţi, în jurul gleznelor. Nu ştia când îşi scosese haina, cămaşa şi cravata, dar le văzu aruncate într-un morman pe fotoliul verde.

Mai erau şi alte geamuri, din alte încăperi, ce dădeau spre camera cu băiatul. La unul dintre ele, faţă în faţă cu Einar, stătea un bărbat cu un uşor rânjet pe faţă. Nu se desluşea mare lucru în afară de rânjetul său, ce părea luminat de o lampă misterioasă. Bărbatului respectiv părea să-i placă băiatul la fel de mult ca lui Einar, după felul în care pâlpâia acel rânjet. Dar, după ce îl privi încordat preţ de câteva minute, Einar reuşi să-i vadă ochii. Aceştia erau albaştri şi păreau aţintiţi nu asupra băiatului, care acum îşi ţinea penisul într-o mână şi cu cealaltă îşi dezmierda un sfârc de mărimea unei centime, ci asupra lui Einar. La un moment dat, buzele bărbatului se desfăcură într-un rânjet şi mai larg, şi mai sardonic.

Einar îşi scoase picioarele din pantalonii adunaţi în jurul gleznelor şi îi azvârli pe fotoliul verde. Se simţea parţial Einar, parţial Lili. Un bărbat îmbrăcat în chiloţii gri-scoică ai lui Lili şi într-un combinezon asortat, ce-i atârna delicat pe umeri. Îşi văzu propria imagine reflectată în geamul ferestrei. Nu ştia de ce, dar nu se simţea deloc vulgar. Se simţea — era prima oară când folosea cuvântul acesta cu privire la Lili — atrăgătoare. Acum, Lili se relaxase: umerii ei albi, goi se reflectau în geam, la fel şi adâncitura delicată de la baza gâtului. I

se părea cel mai firesc lucru din lume ca un bărbat să se uite la ea, s-o vadă în lenjerie intimă, cu bretelele combinezonului alunecându-i pe umeri. Ceva făcuse clic în mintea lui Einar, la fel ca storul de la gemuleţ, dându-i de ştire, mai limpede ca oricând, că el, Einar, era, de fapt, doar un paravan, doar o mască. Dacă-i dădeai jos pantalonii şi cravata cu dungi, pe care i-o dăruise Greta de ziua sa de naştere, ce mai rămânea din el? Doar Lili. Einar ştia asta — o ştiuse întotdeauna. Mai avea de trăit unsprezece luni. Anul său se micşora încetul cu încetul. Era cald în cămăruţă şi în reflexia de pe geam văzu fruntea lui Lili udă de transpiraţie, strălucind ca o semilună.

Între timp, băiatul continua să danseze, aparent fără a fi conştient de privirile lui Einar şi ale celuilalt bărbat. Îşi ţinea ochii închişi şi îşi unduia şoldurile, iar de sub braţe i se iţea un smoc de păr negru. Bărbatul de vizavi continua să-l privească ţintă, rânjind cu gura până la urechi. O geană de lumină alunecă pe chipul lui şi Einar îi văzu ochii: erau galbeni, parcă poleiţi cu aur.

Stând la fereastră, Einar începu să-şi dezmierde sânii, prin mătasea combinezonului. Îşi simţea sfârcurile tari şi dureroase, în timp ce şi le masa, îl inundă un sentiment straniu, subacvatic parcă. Genunchii începură să-i tremure, umezi de transpiraţie. Einar se îndepărtă de geam, ca să-i ofere bărbatului o imagine de ansamblu: şoldurile îmbrăcate în mătase, picioarele fine, nu păroase ca ale dansatorului. Voia ca necunoscutul acela să vadă trupul lui Lili. Se dădu încă un pas în spate, ca acesta să-l poată vedea din cap până-n picioare, doar că, din poziţia aceea din camera numărul 3, Einar nu-l mai vedea deloc pe bărbat. Nu că ar fi avut vreo importanţă. Timp de câteva minute, Einar se mângâie în faţa geamului, imitând mişcările fetelor pe care le urmărise atâtea luni de zile, prin gemuleţul din dreapta.

La un moment dat se apropie de geam şi, aruncând o privire în camera de dincolo, constată că atât băiatul, cât şi bărbatul dispăruseră. Dintr-odată i se făcu jenă. Cum de ajunsese în halul ăsta — să-şi etaleze trupul cu forme ciudate, combinezonul ce-i strângea pieptul moale, coapsele palide şi fine, argintii în lumina aceea artificială, în faţa unor străini? Se trânti în fotoliu, peste mormanul de haine, strângându-şi genunchii la piept.

Se auziră două bătăi uşoare în uşă. Apoi din nou.

— Da? spuse Einar.

— Eu sunt, se auzi o voce de bărbat.

Einar nu zise nimic, ci rămase nemişcat în fotoliu. Îşi dorea asta mai mult ca orice pe lume, dar nu era în stare s-o spună cu glas tare.

Încă două bătăi uşoare în uşă. Gura îi era uscată; inima îi bătea nebuneşte, mai-mai să-i spargă pieptul. Einar şi-ar fi dorit ca bărbatul să ştie că era bine-venit. Stând tăcut în fotoliu, îşi dorea ca acesta să ştie că totul era aşa cum trebuia să fie.

Dar nu reuşi să schiţeze niciun gest şi crezu că şansa lui de a… şansa la acel… ceva se irosise.

Atunci bărbatul se împinse în uşă şi intră cu forţa. Odată intrat, îşi lipi spatele de uşă, trăgând adânc aer în piept. Era cam de vârsta lui Einar, dar alb pe la tâmple şi cu mustaţă. Avea pielea măslinie şi nasul mare. Era îmbrăcat cu un palton negru, încheiat până gât. În jurul lui se simţea un miros vag de sare. Einar rămase aşezat, la unul sau doi paşi distanţă de necunoscut. Acesta dădu din cap, în semn de salut. Einar îşi duse mâna la frunte.

Bărbatul zâmbi. Avea dinţii ascuţiţi, ca nişte colţi. Părea să aibă mai mulţi dinţi decât au oamenii în mod obişnuit. Jumătatea inferioară a feţei sale părea formată numai din dinţi.

— Eşti foarte frumuşel, spuse necunoscutul.

Einar se afundă în fotoliu. Bărbatului părea să-i placă ce vedea. Îşi descheie paltonul, desfăcându-i pulpanele. Pe dedesubt purta un costum sobru, cu dungi late. Avea nodul de la cravată în formă de romb şi, una peste alta, arăta extrem de elegant, cu o singură excepţie: prohabul pantalonilor îi era descheiat, lăsând să i se vadă vârful penisului.

Bărbatul făcu un pas spre Einar. Apoi încă unul. Capul penisului i se iţea din pielea încreţită a prepuţului. Mirosea a sărat şi Einar se gândi la plajele din Iutlanda, la Skagen, unde maică-sa zăcea pe fundul apei, într-un năvod curăţat de solzi. Penisul bărbatului era la doar câţiva centimetri de gura lui şi Einar închise ochii. Imagini învolburate i se îngrămădiră în minte: hanul cu acoperiş de alge, cărămizile de turbă stivuite pe câmp, bolovanul albicios presărat cu foiţe de mică, Hans ridicându-i părul de pe ceafă ca să-i lege şorţul.

Einar deschise gura. Mai că-i simţea gustul amărui şi călduţ. Tocmai când îşi scoase limba din gură şi bărbatul făcu un ultim pas spre el, tocmai când realiză cu certitudine că Lili avea să rămână pentru totdeauna şi Einar avea să dispară în curând — chiar în clipa aceea se auzi un ciocănit puternic în uşă, urmat de un altul, şi mai puternic, şi Madame Jasmin-Carton ţipă la ei să iasă imediat; răcnea furioasă, cu glasul tremurând de dezgust, cu pisica-i mieunând la fel de tare ca stăpână-sa, de parcă cineva o călcase pe coadă.

Era după-amiază devreme când Einar ieşi de la Madame Jasmin-Carton. Aceasta îi dăduse mai puţin de un minut să se îmbrace şi să părăsească pentru totdeauna localul său. Se trezi în stradă, cu hainele mototolite, cu cămaşa scoasă din pantaloni şi cravata în mână. Proprietarul tutungeriei stătea în uşa magazinului, mângâindu-şi mustaţa, şi se uita la el. Nu mai era nimeni altcineva pe stradă. Einar sperase ca necunoscutul să-l aştepte în afara imobilului lui Madame Jasmin-Carton, să meargă împreună la cafeneaua de după colţ şi să

bea o cafea sau, de ce nu, o carafă de vin roşu. Dar nu era nimeni afară, doar proprietarul tutungeriei şi un căţel cu blană cafenie.

Einar intră în toaleta publică. Pereţii de metal miroseau a umed. Stând în picioare în faţa chiuvetei, îşi aranjă hainele şi îşi legă cravata. Căţelul cafeniu intră după el şi îi cerşi de mâncare.

De luni de zile Einar îşi tot propunea să meargă la Biblioteca Naţională şi acum venise, în sfârşit, momentul s-o facă. Biblioteca ocupa un grup de clădiri mărginite de patru străzi: strada Vivienne, strada Colbert, strada Richelieu şi strada Petits- Champs. Hans îi făcuse rost de un permis de intrare, făcând o cerere către conducerea bibliotecii în numele lui. Sala Imprimeriei, cu capacitatea de câteva sute de locuri, avea în centru o masă pe care Einar completă un formular, precizând scopul vizitei sale: investigarea dispariţiei unei fete. De asemenea, trebui să noteze pe bucăţele de hârtie numele cărţilor pe care dorea să le împrumute. Bibliotecara din spatele tejghelei era o fetişcană cu obrajii pufoşi şi bretonul prins cu nişte agrafe roz. Se numea Anne-Marie şi vorbea atât de încet, încât Einar fu nevoit să se aplece spre ea, simţindu-i respiraţia ce mirosea a arahide. Când îi înmână bileţelele pe care trecuse o jumătate de duzină de lucrări ştiinţifice despre probleme de natură sexuală, fata se făcu roşie ca racul, dar se duse să-i caute cărţile solicitate.

Einar se aşează la una dintre mesele lungi de lectură. Un student aflat la distanţă de câteva scaune îşi ridică privirea din caiet, apoi îşi văzu mai departe de treabă. În încăpere era rece şi la lumina veiozei se vedeau plutind în aer firicele de praf. Tăblia mesei era plină de zgârieturi. Nu se auzea decât foşnet de pagini răsfoite. Einar îşi făcuse griji că ar putea să pară suspect, venit aici la vârsta pe care o avea, cu pantalonii şifonaţi şi duhnind a transpiraţie. Oare să meargă la baie, să se uite în oglindă?

Anne-Marie îi aduse cărţile la masă. Îi spuse doar:

— Astăzi o să închidem la ora patru.

Einar îşi trecu palma peste coperta cărţilor. Trei erau în germană, două în franceză şi ultima, din America. O deschise pe cea mai recentă dintre ele, intitulată *Mobilitatea sexuală,* scrisă de profesorul Johann Hoffmann şi publicată la Viena. Profesorul Hoffmann făcuse experimente pe şobolani şi pe porcuşori de Guineea. Într-unul dintre experimente, unui şobolan, anterior mascul, îi crescuseră glande mamare suficient de dezvoltate încât să hrănească o nouă generaţie de pui de şobolan. „Gestaţia, în schimb", nota profesorul Hoffmann, „rămâne un mister, un ideal imposibil de atins".

Einar îşi ridică ochii din carte. Studentul adormise cu capul pe caiet. Anne-Marie era ocupată să încarce un cărucior. Îşi zise că el era aidoma şobolanului mascul din carte. Un şobolan alergând continuu pe roata lui. Acum şobolanul nu se mai putea opri. Era prea târziu.

Experimentul era în plină desfăşurare. Cum spunea Greta mereu? Cel mai rău lucru din lume e să te dai bătut! O spunea plesnindu-şi palmele în aer şi zornăindu-şi brăţările de argint. Spunea asta mereu, apoi adăuga: Hai, fii serios, Einar. Când o să înţelegi?

Einar se gândi la promisiunea pe care şi-o făcuse lui însuşi în parc, luna trecută: ceva trebuia să se schimbe. Mai se transformase în iunie, la fel cum lunile se preschimbaseră în ani. Lili se născuse cu mai bine de patru ani în urmă, pe un cufăr lăcuit.

La ora patru, Anne-Marie scutură dintr-un clopoţel de alamă.

— Vă rog să vă lăsaţi materialele pe masă, anunţă ea.

Fu nevoită să zgâlţâie umărul studentului ca să-l trezească. Când ajunse în dreptul lui Einar, strânse din buze până i se făcură albe şi clătină din cap, în semn de rămas-bun.

— Mulţumesc, spuse el. Nici nu ştii cât m-au ajutat cărţile astea.

Fata se înroşi din nou, apoi murmură, cu o urmă de zâmbet:

— Vreţi să le pun deoparte? O să aveţi nevoie de ele şi mâine? Mâna ei palidă, micuţă cât o stea de mare, îl atinse delicat pe umăr. Cred că mai am şi altele. O să vi le pregătesc pe mâine-dimineaţă. S-ar putea să fie răspunsul la ceea ce căutaţi. Şovăi o clipă: Sigur, doar dacă doriţi asta.

Capitolul 16

Spre îngrijorarea Gretei, Carlisle îşi ţâra cu greutate piciorul pe pietrişul de la Tuileries. În fiecare seară şi-l cufunda, până la genunchi, într-o cadă cu sulfat de magneziu şi vin alb, un amestec inventat de colegul lui de cameră de la Stanford, acum chirurg în La Jolla. Carlisle devenise arhitect între timp şi construia în Pasadena case gen bungalou, în foste livezi de portocali acum transformate în cartiere. Erau case micuţe, modeste, destinate profesorilor de la Şcoala Politehnică Pasadena şi de la Liceul de Fete Westridge, poliţiştilor sau „imigranţilor" veniţi din Illinois şi Indiana, care deţineau brutăriile şi imprimeriile de pe strada Colorado. Carlisle îi trimitea fotografii Gretei, care, cu bărbia proptită-n pumn, visa câteodată la o asemenea căsuţă, cu veranda închisă cu plasă contra ţânţarilor şi ferestrele umbrite de camelii în floare; nu că i s-ar fi potrivit o astfel de căsuţă, dar din când în când simţea nevoia să viseze la asta.

Carlisle avea o faţă lungă, frumoasă, părul blond, mai închis şi mai cârlionţat decât al Gretei. Nu se căsătorise şi îşi petrecea serile la masa de lucru sau citind pe balansoarul din lemn de stejar, la lumina unei veioze verzi de sticlă. Avusese mai multe relaţii, îi scria el Gretei, cu fete care se aşezau la masa lui, la clubul Valley Hunt, sau care lucrau pe post de asistente în diversele sale proiecte, dar niciuna nu însemnase prea mult pentru el. „Sunt dispus să aştept", i se confesa el şi, ţinând scrisoarea în lumina soarelui, la fereastră, Greta se gândea: „Şi eu la fel".

Dormitorul de rezervă din apartamentul lor avea un pat de fier şi pereţii tapetaţi cu brocart. Greta se temea că lampa cu abajur cu franjuri nu dă destulă lumină. Patronul de la magazinul de delicatese din colţ îi împrumutase o cadă de zinc, pentru amestecul de sulfat de magneziu şi vin alb. Cada era folosită de obicei pentru depozitarea gâştelor proaspăt tăiate, gâturile lor lungi atârnând peste buza vasului.

Dimineaţa, Carlisle îşi servea cafeaua şi croasantul pe masa cea lungă din camera din faţă; picioru-i beteag era ca o bârnă subţire pe sub pantalonul de pijama. La început Einar o zbughea din apartament de cum vedea că se deschide uşa camerei lui Carlisle. Era timid în preajma lui, din câte observă Greta. Păşea cu grijă, să nu facă zgomot, de câte ori trecea prin dreptul uşii acestuia, de parcă ar fi vrut să evite cu orice preţ să dea nas în nas cu el în antreu, sub candelabrul de cristal. În timpul cinei, Einar şedea la masă cu umerii crispaţi, de parcă îl durea ceva din cauza efortului de a se gândi la ce să spună. Greta se întreba dacă nu cumva se petrecuse ceva între ei, vreun schimb de vorbe dure, de insulte poate. Ceva nevăzut părea să stăruie între ei doi, o tensiune, o încordare pe care nu putea, cel puţin deocamdată, s-o înţeleagă.

Odată, Carlisle îl invită pe Einar la o baie de aburi, pe strada Mathurins. Nu era ca la Băile du Pont-Solférino, sub cerul liber, pe malul Senei. Era un bazin pentru bărbaţi într-o sală de sport plină de aburi fierbinţi, cu pardoseala de marmură galbenă şi palmieri plantaţi în ghivece mari, chinezeşti. Când se întoarseră de la baie, Einar se încuie numaidecât în camera lui.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Greta pe fratele ei.

Carlisle, cu ochii înroşiţi de la apă, îi răspunse:

— Nimic. A zis doar că el n-are chef să înoate. Nu ştia că acolo se înoată în pielea goală. Mai-mai să leşine când a văzut cum stă treaba. N-a fost niciodată la o baie turcească?

— Sângele lui de danez e de vină, îl scuză Greta, ştiind că nu ăsta era adevărul.

Dimpotrivă, se gândi ea, danezii abia aşteaptă un pretext ca să se despoaie şi să umble ţanţoşi de colo-colo.

Într-o dimineaţă, la scurtă vreme după sosirea lui Carlisle, Hans se opri pe la ei, ca să vadă ultimele lucrări ale Gretei. Erau două tablouri: unul cu Lili pe plajă, în Bornholm, şi celălalt cu Lili lângă un arbore de camelie. La primul, Einar pictase marea din fundal, lucrând asiduu, cu migală, la valurile ei de un albastru precum cerul verii. Arborele de camelie însă nu-i prea reuşise, nefiind familiarizat cu bobocii roşi şi cu mugurii tari şi lucioşi, ca nişte ghinde. Ea primise o nouă însărcinare din partea revistei *Vogue* — să facă nişte crochiuri cu colecţia de iarnă de blănuri de vulpe — şi prin urmare n-avea când să lucreze la portretul cu camelii, decât în toiul nopţii. Vreme de trei nopţi la rând nu dormi deloc şi pictă cu multă migală petalele fiecărei flori cu miezul galben şerbet, în timp ce Einar şi Carlisle dormeau duşi. Atelierul ei era cufundat în linişte, o linişte întreruptă doar din când în când de suspinele lui Edvard al IV-lea.

Termină tabloul doar cu câteva ore înainte de-a veni Hans să-l vadă.

— E umed încă, spuse ea, servindu-l cu cafea.

Îi turnă o cană şi lui Carlisle şi încă una lui Einar, care tocmai ieşise din baie, cu părul încă ud la vârfuri.

— E o lucrare reuşită, spuse Hans, privind la tabloul cu camelii. Foarte orientală. Astea au mare trecere în prezent. Poate ar trebui să încerci să o pictezi într-un chimono brodat.

— N-aş vrea s-o fac să arate vulgar, obiectă ea.

— Nu face asta, murmură Einar încet, atât de încet, încât Greta nu fu sigură că-l auziseră ceilalţi.

— Dar nici nu mă gândeam la aşa ceva, replică Hans.

Era îmbrăcat într-un costum uşor de vară şi stătea cu picioarele încrucişate, bătând cu degetele în tăblia mesei. Carlisle şedea pe canapeaua de catifea, iar Einar, pe balansoar. Era prima oară când cei trei bărbaţi se găseau împreună în acelaşi loc şi Greta îşi rotea întruna

privirile de la fratele ei, care îşi sprijinise piciorul pe perna de catifea, la soţul ei, căruia părul ud i se lipise de gâtul subţire, şi apoi, în fine, la Hans. Avea senzaţia că ea era altă persoană cu fiecare dintre ei, în parte. Ca şi când ar fi trebuit să le adreseze replici diferite. Poate aşa şi era. Se întrebă dacă ei simţeau că o cunosc vreun pic. Poate că greşea, dar asta era senzaţia ei — că fiecare aştepta ceva diferit de la ea.

Hans îi respectase dorinţa, renunţând să-i mai facă avansuri şi preocupându-se de vânzarea lucrărilor sale. Erau momente în care, fiind singuri în cămăruţa din spatele biroului lui sau în atelierul ei şi Lili fiind plecată de acasă, Greta îl simţea sfredelind-o cu privirea. La rândul ei, când el era întors cu spatele, nu se putea abţine să nu uite la el, la umerii lui largi, la părul blond ce-i cădea peste gulerul cămăşii. Ştia după ce tânjeşte în adâncul inimii ei, dar se silea să-şi alunge acele gânduri. „Nu câtă vreme Einar mai e încă…" I se puse un nod în gât, ce ameninţa s-o sufoce. La astfel de trăiri, astfel de emoţii se aştepta din partea lui Lili. Nu din partea ei, nu acum, când avea atelierul plin de lucrări neterminate şi atâtea desene de făcut pentru reviste. În plus, avea un soţ nevolnic la trup, confuz la minte, fratele ei venise la Paris pretinzând că „vrea s-o ajute" şi, între timp, Hans aştepta să se usuce vopseaua de pe camelii, bătând darabana în masă, aştepta să fie servit cu încă o cană de cafea, aştepta să-i facă un tablou cu Lili în chimono, aştepta, răbdător şi liniştit, ca Greta să-i cadă în braţe, aştepta…

Aceasta era atmosfera din casă, din *casita* ei, de unde, într-o după-amiază, Greta se hotărî să iasă puţin în oraş. Afară era foarte cald, aproape irespirabil din pricina gazelor negre de eşapament. Soarele parcă trăgea să moară pierdut printre nori, făcând să lâncezească vioiciunea şi forfota obişnuită a oraşului. Faţadele bej, de piatră, ale clădirilor păreau înmuiate de căldură, ca brânza topită. Femeile aveau la ele batiste, cu care îşi tamponau gâtul ud de transpiraţie.

În metrou era şi mai cald, iar barele de metal deveniseră lipicioase. Era abia luna iunie şi n-aveau să plece în vacanţă la Menton decât peste câteva săptămâni bune. Se întrebă dacă o s-o poată scoate la capăt — ceva trebuia să se schimbe vara asta, îşi spuse în sinea ei —, dar în clipa următoare metroul se opri, cu un scrâşnet puternic al roţilor pe şine.

Ieşi din staţia subterană în cartierul Passy, unde aerul i se păru mai răcoros. Sufla o adiere de vânt şi mirosea a iarbă proaspăt tăiată. De undeva din apropiere se auzea clipocitul unei fântâni arteziene. Apoi Greta auzi sunetul înăbuşit al unei mingi de tenis lovindu-se de argila roşie. Mai încolo, cineva bătea un covor.

Imobilul fusese iniţial o vilă particulară, construită din granit galben şi aramă. În faţa ei era o alee semicirculară, pătată cu ulei de motor şi

o tufă mare de trandafiri, tunsă ca o cupolă. Uşa de la intrare era făcută din fier şi sticlă. Deasupra ei se afla o terasă, a cărei uşă era deschisă şi perdeaua fâlfâia în bătaia vântului. Greta auzi o femeie râzând, apoi un bărbat îi ţinu isonul.

Anna închiriase apartamentul de la etajul al doilea. Avea de susţinut trei reprezentaţii ale operei *Carmen,* la Palais Garnier. După fiecare spectacol lua cina, constând în cleşti de crab reci, la Prunier's. În ultima vreme se jura că nu se mai întoarce niciodată la Copenhaga.

— Acolo e prea multă linişte pentru mine, spunea ea, lovindu-se cu pumnul în piept.

Anna fu cea care îi deschise uşa. Avea părul blond strâns într-un coc la ceafă. Pielea de pe gât îi era brăzdată de riduri maronii din cauza straturilor de grăsime. Pe deget avea un inel cu un rubin mare, în formă de stea. Îşi făcuse un nume în lumea operei; tineri slăbănogi cu ochii adânciţi în orbite îi trimiteau pietre preţioase, prăjituri şi turtă dulce, însoţite de cărţi de vizită iscălite cu mâini tremurânde.

În camera de zi, care nu era prea mare, se afla o canapea cu picioare aurite, îmbrăcată în goblen. Mai era o vază zveltă cu boboci de crin încă verzi, brăzdaţi de nervuri. O slujnică în uniformă neagră servea limonadă şi lichior de anason. Un bărbat înalt, îmbrăcat cu un pardesiu negru, ciudat, stătea în picioare în spatele unui scaun.

— Dânsul este profesorul Bolk, i-l prezentă Anna.

— Mi-am imaginat eu, spuse Greta. Dar nu vă e cald?

— Sunt profesorul Alfred Bolk. Îi întinse mâna. Nu ştiu de ce, dar mereu mi-e frig, spuse el, scuturând uşor din umeri.

Avea ochii de un albastru întunecat, cu sclipiri aurii. Părul îi era blond-închis, de culoarea lemnului, dat cu ulei şi pieptănat pe spate, încât i se cârlionţa la ceafă. Purta o cravată albastră, de mătase, cu un nod proeminent, prins cu un ac cu diamant. Cărţile de vizită şi le ţinea într-o cutie de argint. Era din Dresda, unde conducea Clinica Municipală pentru Femei.

Slujnica îl servi cu un pahar de cafea cu gheaţă.

— Nu pot consuma lămâie, explică el, ridicând paharul.

Dinspre terasă veni o adiere de vânt şi Greta se aşeză pe canapea, lângă profesor. Acesta zâmbi politicos, înălţând din umeri. Ea se gândi că ar trebui să-l lase pe el să i se adreseze, dar dintr-odată simţi nevoia de a vorbi cuiva despre Lili şi Einar.

— E vorba de soţul meu, începu ea.

— Da… din câte am înţeles, totul are de-a face cu o fată pe nume Lili.

Aşadar, ştia. În primele momente, Greta nu ştiu ce să spună. Da, de unde să înceapă? Din ziua aceea când îl rugase să încerce pantofii Annei, cu patru ani în urmă? Sau toată povestea începuse, de fapt, mai demult?

— El e convins că înăuntrul lui se află o femeie, continuă ea.

Profesorul Bolk trase aer printre dinţi, apoi încuviinţă rapid din cap.

— Şi, ca să fiu sinceră, şi eu cred la fel.

Îi descrise rochiile cu mâneci scurte, pantofii galben muştar şi combinezonul făcut la comandă. Îi povesti despre ieşirile lui Einar la Băile du Pont-Solférino şi despre cumpărăturile făcute la Bon Marché, pe strada Bac. Îi mai spuse despre Henrik şi despre Hans şi despre alţi bărbaţi de care se amorezase Lili şi care îi stârniseră frustrări amare. La final, adăugă:

— E o fată frumoasă. Lili, vreau să spun…

— Şi toţi bărbaţii ăştia… Hans, de exemplu… ar mai trebui să ştiu ceva despre el?

— Nu, nu cred.

Se gândi la Hans, care probabil exact în momentele acelea atârna tabloul ei cu camelii la el în galerie. Nu se întâmpla prea des, dar nimic n-o dezamăgea mai tare decât atunci când Hans trecea pe la ea şi, frecându-şi bărbia cu degetele, îi refuza o lucrare. „Nu-i destul de bună“, zicea el de vreo două-trei ori pe an, lăsând-o pe Greta cu gura căscată, incapabilă să se clintească din loc, să-l conducă până la uşă. Uneori, când în jurul ei era linişte, se întreba dacă merita să îndure o asemenea dezamăgire.

Anna fusese cea care îi sugerase prima să stea de vorbă cu un doctor.

— N-ar trebui să-l vadă un specialist? îi spuse ea într-o zi.

Ea şi Greta erau într-un magazin cu rame de tablouri de pe strada cu hotelul lui Oscar Wilde. Erau lăzi pline cu rame vechi, unele dintre ele cântărind mai bine de cincizeci de kilograme. Ramele erau pline de praf, mânjindu-le fustele. Apoi Anna spuse: îmi fac griji pentru el.

— Ţi-am spus ce s-a întâmplat cu doctorul Hexler când eram în Danemarca. Nu ştiu dacă ar mai rezista să-l vadă vreun doctor. Cred că asta l-ar doborî.

— Tu nu eşti deloc îngrijorată? Nu vezi cât de bolnav arată? Ce slab e? Uneori am impresia că nici nu-i prezent.

Greta se gândi la cuvintele ei. Da, Einar era palid, cu cearcăne albastre sub ochi. Pielea îi devenise translucidă. Greta observase toate astea, dar oare îşi făcuse suficient de multe griji? Şi sângerările, pe care le avea de mai bine de patru ani? Se obişnuise cu ele, cu toată metamorfoza lui. Da, era ca şi când Einar ar fi fost într-o perpetuă transformare, ca şi când toate aceste schimbări — sângele misterios, obrajii scobiţi, dorul nestins — n-aveau să înceteze niciodată, parcă erau fără sfârşit. Şi, dacă stătea să se gândească mai bine, care om nu se schimbă? Nu-i aşa că fiecare dintre noi se transformă în ceva nou? Într-o ladă ferecată cu lacăt, Greta găsi rama perfectă, cu muchiile aurite, pentru ultimul ei tablou cu Lili.

— Dar dacă ai vreo idee, îi spuse ea Annei, dacă ştii vreun medic, poate ar fi bine să discut cu el. N-ar strica, nu-i aşa?

Profesorul Bolk spuse:

— Mi-ar plăcea să-l examinez pe soţul dumitale.

Asta o făcu pe Greta să se gândească la Hexler, cu aparatul lui de iradiere. Se întrebă dacă Einar ar lăsa-o să-l ducă la alt doctor. Profesorul sorbi din cafea şi-şi scoase un carneţel din buzunar.

— Nu cred că soţul dumitale este dezechilibrat mintal, spuse el. Sunt convins că alţi doctori îţi vor spune că nu-i normal. Dar eu nu sunt de această părere.

În camera Annei era un tablou cu Lili pe o bancă, în parc. În spatele ei erau doi bărbaţi care stăteau de vorbă, cu pălăriile în mâini. Tabloul atârna deasupra unei măsuţe pline cu fotografii înrămate în argint care o înfăţişau pe Anna, cu costum şi perucă, îmbrăţişându-şi prietenii la sfârşitul diverselor spectacole. Greta pictase tabloul respectiv cu un an în urmă, când Lili apărea pentru trei săptămâni şi apoi dispărea pentru alte şase săptămâni şi când Greta învăţa tot mai mult să lucreze şi să trăiască fără soţul ei. Pentru o bucată de vreme, anul trecut, când acesta refuza să-i vorbească altfel decât „în calitate de Lili“, ajunsese să creadă că ea e cea sărită de pe fix. Einar părea să cadă în transă la intervale regulate: ochii lui erau atât de întunecaţi, încât Greta nu vedea în ei decât propria-i reflexie.

— Am mai cunoscut un bărbat ca el, spuse profesorul Bolk. Era conductor pe tramvai. Un tânăr chipeş, frumuşel chiar, suplu, palid — fireşte, destul de sprinten. Un tip neurastenic, dar nu-l puteai învinovăţi, având în vedere starea lui. A venit la mine şi primul lucru pe care l-am remarcat la el — cum era să nu observ asta? — a fost faptul că avea sânii mai mari decât multe adolescente. Pe vremea aceea începuse deja să-şi spună Sieglinde. Era foarte neobişnuit. Într-o zi a venit la clinică implorând să fie primit. Ceilalţi medici au spus că nu se poate să accepte un pacient bărbat la o clinică de femei. Au refuzat să-l examineze. Eu am fost de acord să-l văd şi, într-o după-amiază — n-am să uit niciodată ziua aceea —, am descoperit că omul era şi bărbat, şi femeie.

Greta reflectă la aceste cuvinte, imaginându-şi cât de oribil trebuie să fi arătat chestia aceea ce atârna flască, lipsită de viaţă, ca un fald de piele de moşneag, între picioarele bărbatului cu pricina.

— Şi ce i-aţi spus? vru ea să ştie.

Adierea de vânt umflă perdelele şi de afară se auziră vocile unor băieţi care jucau tenis. La un moment dat, mama lor îi chemă înăuntru.

— L-am spus că îl pot ajuta. Că îl pot ajuta să aleagă.

Pe de-o parte, Gretei îi venea să întrebe: „Ce să aleagă?“ Ştia şi nu ştia răspunsul la această întrebare. Fiindcă nici măcar ea, care în

ultima vreme se gândise adesea ce bine ar fi ca Einar să se hotărască ce vrea să fie… ei bine, nici măcar ea nu-şi putea imagina că lucrul acesta chiar era posibil — să facă o alegere. Stătea pe canapeaua cu picioare aurite şi se gândea la Einar, care în anumite privinţe nu mai exista deloc. Parcă altcineva — da, altcineva — alesese deja în locul lui.

— Şi ce s-a întâmplat cu tânărul respectiv? se interesă Greta.

— A spus că vrea să fie femeie. Că tot ce-şi doreşte e să fie iubit de un bărbat. Era dispus să facă orice pentru asta. A venit la mine la cabinet cu o rochie verde şi o pălărie de fetru. Avea la piept un ceas de buzunar, cum poartă bărbaţii; îmi aduc aminte de asta pentru că şi-l tot scotea în timpul discuţiei noastre şi se uita la el, spunând că trebuie să plece, fiindcă îşi făcuse obiceiul să-şi împartă ziua în două — dimineaţa trăia ca femeie şi după-amiaza, ca bărbat. Asta se întâmpla cu mulţi ani în urmă, pe vremea când eram tânăr chirurg. Teoretic, ştiam exact ce aş putea face pentru el. Dar nu mai făcusem niciodată o operaţie atât de complicată până atunci. Aşa că, timp de o lună, am stat treaz nopţile, citind tot felul de cărţi de medicină. Am asistat la amputări, am studiat tehnici de sutură. De câte ori venea câte o pacientă la clinică pentru extirparea uterului, urmăream operaţia din amfiteatru. Apoi analizam organul extirpat la noi în laborator. În cele din urmă, când m-am simţit pregătit, i-am spus lui Sieglinde că vreau să programăm operaţia. Slăbise mult între timp. Era numai piele şi os. Probabil că era prea înspăimântat ca să mai poată mânca. Dar a acceptat să mă lase să fac această încercare. A izbucnit în plâns când i-am zis că pot s-o fac. Spunea că plânge pentru că are senzaţia că ucide un om. „Sacrific un om“, aşa s-a exprimat. Am programat operaţia pentru o dimineaţă de joi. Avea să se desfăşoare într-un vast amfiteatru, întrucât foarte multe persoane îşi exprimaseră dorinţa de a asista, inclusiv câţiva medici de la Pirna Clinic. Ştiam că, dacă operaţia îmi reuşea, însemna că am făcut ceva extraordinar, ceva la care nimeni nu îndrăznise să viseze până atunci. Cine-ar fi crezut că e posibil să te transformi din bărbat în femeie? Cine şi-ar risca reputaţia şi cariera, ca să încerce o asemenea fantasmagorie? Ei bine, eu am făcut-o.

Profesorul Bolk îşi scutură pulpanele hainei.

— Dar joi dimineaţa, când asistenta intră în camera lui Sieglinde, descoperi că acesta dispăruse. Îşi lăsase acolo toate lucrurile, pălăria de fetru, ceasul de buzunar, rochia verde, totul. Însă individul dispăruse.

Profesorul dădu pe gât ultima gură de cafea.

Greta îşi termină şi ea limonada, iar Anna se ridică, s-o strige pe slujnică (*„Les boissons[36]”,* pe un ton energic). Greta îl studie pe profesor, care stătea cu piciorul stâng îndoit peste genunchiul drept.

De data asta ştiu că are dreptate; tipul ăsta nu era Hexler. El înţelegea. Semăna cu ea, se gândi ea. Şi el simţea, vedea, intuia lucrurile. Nu mai avea nevoie de timp de gândire; se hotărî pe loc, chiar în clipa aceea, şi ochii îi scânteiară, însufleţiţi de speranţă. Îi venea să sară în picioare şi să se apuce de ţopăit prin cameră. Ea, Greta, care odată, când se aflau în sudul Franţei, fusese cât pe ce să-l omoare pe Einar, dar şi pe ea însăşi, pierzând controlul automobilului şi izbindu-se de o stâncă plină de mimoze — ei bine, acum Greta îşi zise: Trebuie s-o duc pe Lili la Dresda. O să mergem împreună, noi două.

Capitolul 17

A doua zi, fata de la bibliotecă îi pregăti lui Einar mai multe cărţi, printre care *Cele două sexe, Bărbatul normal şi cel anormal, Studiu ştiinţific asupra imoralităţii sexuale* şi *Criza sexuală,* ultima dintre ele publicată la Dresda cu douăzeci de ani în urmă. Majoritatea conţineau teorii referitoare la dezvoltarea sexului uman, pornind de la ipoteze şi experimente efectuate în laborator, pe cobai. Într-una dintre aceste cărţi, Einar citi despre un bărbat, un aristocrat bavarez, care se născuse cu penis şi vagin, deopotrivă. Felul în care acesta descria calvarul vieţii sale — cât de derutat fusese în copilărie, cum îl abandonaseră părinţii, cu câtă disperare căutase să-şi descopere propria identitate — îl făcu pe Einar să închidă ochii şi să se gândească: Da, ştiu cum e. La un moment dat, dădu peste un capitol referitor la mitul lui Hermes şi al Afroditei. Aici era explicată patologia sexuală şi se vorbea despre conceptul de sexualitate intermediară. Einar se regăsi perfect în acest concept. Recunoscu dualitatea tulburătoare, lipsa unei identificări sută la sută cu oricare dintre cele două sexe. Citi relatările bavarezului şi simţi că înţepătura aceea din piept, care nu-l părăsea niciodată, i se domoleşte.

Unele dintre cărţi erau vechi, din secolul trecut, cu cotoarele acoperite de praf. Paginile lor foşneau aspru şi zgomotos, astfel încât îi fu teamă ca nu cumva studenţii din preajmă să-şi ridice privirile de pe masa de lectură şi, văzându-i expresia de pe chip, de teamă amestecată cu uşurare, să-şi dea seama cine era el, de fapt.

Anne-Marie aşeza cărţile în faţa lui într-o stivă uşor înclinată, din pricina cotoarelor. Îi dădu un şirag de biluţe de plumb învelite în pâslă, cu care să ţină cartea deschisă în timp ce îşi copia anumite pasaje în carnetul său cu copertă metalică.

Mesele erau late şi acoperite de zgârieturi, amintindu-i de tarabele pe care pescarii din Copenhaga tăiau capetele elenilor, în piaţa de peşte din Gammel Strand. În faţa lui era destul loc pe masă ca să-şi deschidă mai multe volume, răsfirate ca un evantai; paginile lor gălbui îi dădeau senzaţia că e înconjurat de un banc de nisip, care îl protejează de intruziuni nedorite. La fel simţea şi când citea din ele, în dimineţile în care se furişa din apartament şi venea la bibliotecă: ca şi când fiecare propoziţie despre cele două sexe avea să-l protejeze până la sfârşitul anului, când totul avea să se schimbe, după cum îşi făgăduise sie însuşi.

Acumulă destule informaţii încât să ajungă la concluzia că şi el posedă organe feminine. Undeva, îngropate înăuntrul trupului său, se aflau organele lui Lili, sângele şi carnea care făceau parte din ea, dându-i o identitate proprie, distinctă de a lui. La început îi fu greu să creadă asta, dar, încetul cu încetul, ideea că problema lui nu e una de

natură psihică, ci de natură fizică începu să capete tot mai mult sens. Se gândi că în spatele testiculelor are uter. Îşi imagină sânii îngropaţi în cutia toracică, ţinuţi captivi de coaste.

Einar petrecu o săptămână întreagă în sala de lectură şi în fiecare zi venea câte un moment în care era atât de copleşit de ceea ce descoperea, încât îşi lăsa capul pe braţe şi plângea încetişor.

Dacă se întâmpla să aţipească, Anne-Marie, cu mâinile ei mici şi albe, îl înghiontea uşor, îndemnându-l să se reapuce de lucru.

— E ora prânzului, îl anunţa ea şi, pentru o clipă, Einar părea complet dezorientat: Ora prânzului?

A, da, ora prânzului.

Carlisle îl invita să iasă împreună după-amiezile.

— Vrei să ne întâlnim la prânz? îl întreba el în fiecare dimineaţă când Einar ieşea pe uşă, înfierbântat de emoţie şi abia aşteptând să ajungă la bibliotecă.

— Nu ştiu sigur dacă pot, răspundea el.

— De ce să nu poţi? intervenea atunci Greta.

Carlisle nu îi propunea niciodată Gretei să îi însoţească. Odată îi mărturisise lui Einar că, încă de când erau mici, ea ofta dezamăgită de câte ori el îi propunea să meargă la poligonul de tir cu arcul din Arroyo Seco.

— Ea era mereu ocupată să exploreze lucruri noi, îi spusese Carlisle. Să-l citească pe Dickens, să scrie poezii, să picteze scene de pe pereţii bisericilor sau să mă picteze pe mine. Dar nu mi le arăta niciodată. Dacă o rugam să-mi arate vreunul dintre desenele ei, se lucea roşie ca racul şi îşi încrucişa braţele pe piept.

Prin urmare, Carlisle îl invită pe Einar. La început trebui să tragă de el. Ochii săi albaştri, mai limpezi decât ai Gretei, păreau capabili să-i citească gândurile lui Einar. Acestuia îi era greu să stea nemişcat lângă Carlisle, mutându-şi greutatea de pe un şold pe altul, aşa că în cele din urmă se ridica şi mergea să se aşeze pe scaunul cu şezut de sfoară.

Carlisle îşi cumpără o maşină, un Alfa Romeo Sport Spider. Era roşie, cu roţile spiţate şi sub pragul portierei avea un lăcaş în care era vârâtă o trusă de scule roşie. Lui Carlisle îi plăcea să conducă cu acoperişul de pânză rabatat. Bordul era negru, prevăzut cu şase cadrane şi cu un mic mâner argintiu, de care se ţinea Einar când Carlisle vira la curbe. Podeaua era făcută din tablă de oţel profilată şi, când străbăteau în goană străzile Parisului, Einar simţea căldura motorului prin tălpile pantofilor.

— Ar trebui să înveţi să ai încredere în oameni, spuse Carlisle într-o zi când erau în maşină, punându-şi mâna, prieteneşte, de pe măciulia neagră a schimbătorului de viteze pe genunchiul lui Einar.

Îl ducea pe acesta la o arenă de tenis din Auteuil. Arena era lângă Bois de Boulogne, un „castron” uriaş de beton ce se înălţa printre

coroanele plopilor. Era spre sfârşitul dimineţii şi soarele strălucea puternic din înaltul cerului alb-albăstrui. Steagurile de pe marginea arenei atârnau moi, inerte. Terenul de tenis era împrejmuit cu porţi de fier şi la intrare stăteau nişte oameni cu sacouri verzi şi pălării de paie, care verificau biletele şi le rupeau în două.

Un bărbat îi conduse pe Einar şi Carlisle la o lojă vopsită în verde, în care se aflau patru scaune de răchită, cu perne dungate. Loja era chiar jos, la marginea terenului de zgură roşie, un roşu asemănător cu rujul pe care şi-l cumpărase mai demult Lili de la magazinul Fonnesbech.

Pe teren se încălzeau două jucătoare. Una era din Lyon; avea o fustă lungă, plisată, din pânză albă, care fâlfâia ca un coviltir când alerga pe teren. Cealaltă era o americancă din New York, după cum scria în pliant; era înaltă şi negricioasă, cu părul scurt şi lucios, ca o cască de piele din acelea cum poartă aviatorii.

— Nimeni nu se aşteaptă să câştige ea, zise Carlisle făcând un gest în direcţia americancei.

Îşi ţinea mâna streaşină la ochi, ca să se ferească de soare. Avea maxilarul exact ca al Gretei: pătrat, un pic alungit, cu o dantură sănătoasă. Şi pielea le era la fel: cafenie după doar o oră de stat la soare, un pic mai aspră pe gât. Un gât pe care Einar obişnuia să-l sărute pătimaş în timpul nopţii. Era lucrul care îi plăcea cel mai mult, chiar mai mult decât să o sărute pe gură — să-şi lipească buzele de gâtul ei lung şi să-i sugă pielea uşor, făcând mici cercuri cu limba, ciupind-o şi lingându-i porţiunea aceea dezgolită, brăzdată de vene.

— Uneori mi-ar plăcea să vizitez California, spuse Einar.

Meciul începuse, cu americanca la serviciu. Aceasta azvârli mingea în sus şi Einar îi remarcă muşchii bine reliefaţi când îşi răsuci umărul, ca să ridice racheta în aer. Greta spunea că, atunci când aude o minge de tenis, se gândeşte numaidecât la sunetul pe care îl face o portocală când cade din pom. Einar, în schimb, se gândea la terenul cu iarbă din spatele vilei de cărămidă, cu marcajele de zahăr pudră suflate de vânt.

— Greta vorbeşte vreodată despre asta? îl întrebă Carlisle. Despre o eventuală întoarcere acasă?

— Am auzit-o spunând că ar trebui să se schimbe multe lucruri ca să se întoarcă acolo.

Cândva, Greta îi spusese că niciunul dintre ei nu şi-ar găsi locul acolo, în Pasadena, unde zvonurile se răspândeau cu viteza vântului. „Nu-i un loc potrivit pentru noi doi“, spusese ea.

— Mă întreb ce-o fi vrut să zică, rosti Carlisle.

— Doar o ştii pe Greta. Nu-i place ca oamenii să vorbească despre ea.

— Ba da, în anumite privinţe îi place.

Americanca reuşi să câştige primul set, graţie unor lovituri joase ce

abia treceau peste fileu, aterizând înşelător în terenul advers.

— Tu te-ai gândit vreodată să ne faci o vizită? îl întrebă Carlisle. În California? Să vii în timpul iernii, de pildă, ca să pictezi? În timp ce vorbea, îşi făcea vânt cu pliantul; îşi întinse piciorul sănătos, pe cel bolnav lăsându-l îndoit, în aceeaşi poziţie. Să ieşi în natură, să pictezi chiparoşi şi eucalipţi? Sau livezile de portocali? Ţi-ar plăcea, îţi zic eu.

— Nu vin fără Greta, spuse Einar.

Carlisle, care semăna şi nu semăna cu soră-sa, insistă:

— De ce nu?

Einar îşi încrucişă picioarele, lovind din greşeală scaunul de răchită din faţa lui. Jucătoarea din Lyon ţâşni de-a curmezişul terenului, cu fusta fluturând în urma sa, ca să returneze un rever trimis de şireata americancă şi plasă mingea murdară aproape de linia de tuşă, câştigând punctul. Spectatorii din tribune, îmbrăcaţi elegant, cu pălării pe cap şi mirosind a lavandă şi lămâie, izbucniră în urale.

Carlisle se întoarse spre Einar. Aplauda şi el, zâmbind, iar pe frunte începeau să i se adune broboane de sudoare. Apoi, când în tribune se lăsă liniştea, toată lumea urmărind cu atenţie serviciul franţuzoaicei, Carlisle murmură:

— Am aflat despre Lili.

Einar simţi mirosul prăfuit al zgurii de pe teren şi al vântului care sufla prin frunzişul plopilor.

— Nu cred că ştiu la ce te…

Dar Carlisle îl opri. Proptindu-şi coatele pe genunchi, cu privirea aţintită pe teren, începu să-i povestească despre scrisorile pe care i le trimitea Greta de un an încoace. Acestea soseau o dată pe săptămână: nişte plicuri grase, în care erau îndesate o jumătate de duzină de pagini albastre acoperite cu scrisul ei înghesuit. Scria cu atâta vehemenţă, încât nu mai ţinea seama de marginile hârtiei, umplând paginile de la un capăt la altul. „Există o fată pe nume Lili“, îi scrisese ea pentru prima oară, cu vreun an în urmă. „O fată dintr-un sătuc din Danemarca, pe care am primit-o la noi în casă.“ Scrisorile o descriau pe Lili la Paris, îngenunchind în parc, ca să hrănească porumbeii, cu poalele fustei măturând pietrişul de pe alee. O descriau pe Lili şezând ore în şir pe taburetul din atelierul Gretei de pe strada Vielle du Temple, cu faţa luminată de soarele ce pătrundea pe fereastră. Scrisorile soseau aproape săptămânal şi conţineau un rezumat al zilelor precedente petrecute în compania lui Lili. Ele nu-l pomeneau niciodată pe Einar şi, când Carlisle întreba „Ce face Einar?“ sau îi transmitea „salutări lui Einar” sau când, odată, se interesase: „Nu e cea de-a zecea aniversare a căsătoriei voastre?”, Greta nu îi răspundea.

Într-o zi, după vreo şase luni de corespondenţă săptămânală, Carlisle primi în cutia poştală un plic subţirel. Îşi amintea de ziua

aceea, îi zise el, pentru că ploile negre de ianuarie cădeau neîntrerupt de o săptămână şi piciorul îl durea de parcă mai deunăzi l-ar fi lovit o maşină. Se duse la cutia poştală, cu bastonul lui de bambus într-o mână şi cu umbrela în cealaltă. Cerneala de pe plic se întinse de la ploaie şi de îndată ce ajunse în antreul întunecat, lambrisat cu stejar de Pasadena, desfăcu scrisoarea. În timp ce citea, apa îi picura din păr pe foaia de hârtie — una singură de data asta. „Einar mă părăseşte", începea scrisoarea Gretei. „Ai dreptate. După zece ani de căsnicie, mă părăseşte." Primul impuls al lui Carlisle fu să dea fuga la oficiul poştal de pe strada Colorado şi să-i trimită o telegramă, îşi luă mantaua de cauciuc, continuând să citească, şi abia atunci începu să priceapă la ce se referea Greta.

A doua zi sosi o altă scrisoare, apoi încă una, în ziua următoare. În continuare, Greta îl potopi cu relatări aproape zilnice referitoare la persoana lui Lili. Scrisorile ei erau la fel de amănunţite ca înainte, dar de-acum conţineau şi scurte menţiuni legate de aspectul şi comportamentul fetei: Lili avea o pălărie împodobită cu violete uscate, Lili citea ziarul *Le Monde,* Lili contempla cerul cu ochii mari.

— Apoi a început să-mi trimită crochiuri din blocul ei de desen. Schiţe preliminare ale tablourilor ei cu Lili. Mi-a trimis un desen cu Lili într-o livadă de lămâi. Şi unul cu Lili la o nuntă. Făcu o scurtă pauză, cât servi americanca. Sunt foarte frumoase. Ea e frumoasă, Einar.

— Atunci, ştii.

— Nu mi-a trebuit prea mult timp ca să înţeleg, spuse Carlisle. Bineînţeles, nu ştiu prea multe despre acest subiect, adăugă el. O pasăre micuţă, maro se aşează pe balustrada lojei, rotindu-şi căpşorul în căutarea unor seminţe. Dar aş vrea să dau o mână de ajutor. Mi-ar plăcea să o cunosc pe Lili. Să văd dacă nu pot face ceva în această privinţă. Vezi tu, ăsta e modul de a acţiona al Gretei — să trimită scrisori şi desene. N-ar recunoaşte niciodată că o supără ceva şi n-ar cere ajutor în ruptul capului. Dar eu îmi dau seama că are nevoie de ajutor. Mai mult decât atât, ea consideră că tu ai nevoie de ajutor, mai mult decât îţi poate oferi ea. Nu-i este uşor, să ştii. Şi ei îi este la fel de greu ca şi ţie, să ţii minte asta.

— Ţi-a zis ea asta?

— Greta n-ar recunoaşte niciodată una ca asta. Dar eu îmi dau seama că aşa e.

Einar şi Carlisle urmăriră meciul preţ de câteva secunde. Era o zi călduroasă şi fetele îşi ştergeau faţa cu prosopul.

— Ai fost la vreun doctor? îl întrebă Carlisle într-un târziu.

Einar îi povesti despre doctorul Hexler. Simpla pomenire a numelui său îi provocă o senzaţie de scârbă; simţi că i se pune un mod în gât.

— Nu văd de ce să mergi la un medic, spuse Carlisle. N-ar trebui să

stai de vorbă cu cineva despre ceea ce simţi? Despre ceea ce gândeşti? O să te duc eu la cineva. Am făcut rost de câteva nume şi o să te duc să stai de vorbă cu cineva care te-ar putea ajuta. Nu-ţi face griji, Einar. Am o idee.

Aceasta era cea mai pregnantă amintire a lui Einar: cu coada ochiului vedea picioarele lungi ale lui Carlisle, cel beteag îndoit într-un unghi nefiresc, în timp ce jucătoarea americancă era tot mai transpirată şi, pe bluza ei, chiar sub sâni, se lăţea tot mai tare o pată de sudoare. De asemenea, îşi amintea faţa ei, tuciurie şi banală, capul ei mare şi braţele lungi. Avea senzaţia că ceva nu e-n ordine cu ea. Bunăoară, vena subţire care îi pulsa pe antebraţ. Sau umbra întunecată de deasupra buzei de sus. Sau felul cum întreaga tribună o huiduia, pe măsură ce acumula tot mai multe puncte în detrimentul blondei din Lyon. Se părea că toată lumea e împotriva ei — toată lumea în afară de Carlisle, care se apleca spre el şi-l întreba: „Nu ţi-ai dori să câştige ea? N-ar fi mai distractiv să câştige ea?“

Mai întâi Carlisle îl duse la doctorul McBride. Acesta era un psihiatru american cu relaţii la ambasadă, care avea cabinetul pe strada Tilsitt, lângă biroul de paşapoarte. Doctorul McBride avea părul sârmos, gâtul gros şi mustaţa grizonantă. Era burduhănos şi purta cămăşi albe atât de scrobite, că păreau făcute din hârtie. Era din Boston şi pe tot parcursul întrevederii sale cu Einar se dădu drept un „irlandez negru“. Când zâmbea, din fundul gurii sale scânteia un şir de dinţi de aur.

Cabinetul doctorului McBride aducea mai degrabă cu biroul unui avocat decât cu al unui medic. Masa lui se sprijinea pe două picioare, fiind acoperită cu un strat de piele de culoare verde. Un perete era plin de rafturi cu cărţi şi pe altul erau înşiruite fişete din lemn de stejar. Pe o etajeră de lângă fereastră stătea deschis un dicţionar medical. Cât timp Einar îi vorbi despre Lili, doctorul îl privi cu o expresie impasibilă, împingându-şi întruna ochelarii de pe vârful nasului. La un moment dat sună telefonul, dar doctorul îl ignoră şi-l îndemnă să continue.

— Care e cea mai lungă perioadă în care ai trăit în trupul lui Lili? îl întrebă el.

— Mai bine de o lună, răspunse Einar. Iarna trecută a stat o bună bucată de vreme.

Einar se gândi la iarna trecută, când se întâmpla de multe ori să meargă la culcare fără să ştie cine avea să fie când avea să se trezească a doua zi. Într-o seară, după ce ieşiră de la operă, Lili şi Greta se treziră ameninţate cu cuţitul. Hoţul era un bărbat mărunţel cu o jachetă bleumarin şi cuţitul său nu părea prea ascuţit în lumina lunii de iarnă. Cu toate astea, îl flutură pe sub nasul lor, cerându-le să-i dea poşetele. Bărbatul, care nu se bărbierise de câteva zile, lovea cu

piciorul în trotuar, răstindu-se la ele: „Vorbesc serios, *mademoiselles*. Să nu vă imaginaţi că glumesc”. Când Lili dădu să-i înmâneze poşeta, Greta vru s-o prindă de încheietură şi-i spuse: „Lili, nu face asta“. Însă bărbatul înşfăcă poşeta, după care se întinse după a Gretei, care ţipă: „O, nu, nici să nu te gândeşti!” şi o luă la fugă în josul străzii, spre clădirea Operei, care strălucea ca aurul în întunericul nopţii. Lili rămase cu spatele lipit de perete, în faţa hoţului. Acesta dădu din nou din picior; părea foarte încurcat, neştiind ce să facă mai departe. Greta era la un bloc depărtare când decise să se întoarcă. Lili desluşi la o oarecare distanţă o siluetă cu mâinile proptite în şolduri şi cu picioarele depărtate. La un moment dat, silueta se porni spre ea şi hoţul de lângă ea. Acesta zâmbi cu nervozitate. „E smintită”, spuse el, dând din picior. Îşi întoarse palma în jos, ascunzând cuţitul, care nu era decât un tacâm amărât. Apoi o luă la fugă în direcţia opusă.

— Te gândeşti vreodată la Einar când eşti Lili? îl întrebă doctorul McBride.

— Câtuşi de puţin.

— Dar când eşti Einar te gândeşti la Lili?

— Da.

— La ce anume te gândeşti?

Doctorul scoase capacul stiloului, pe care îl aşeză pe o foaie albă de hârtie.

— De cele mai multe ori gândesc pur şi simplu cu mintea ei, spuse el.

Einar îi mărturisi că, dacă se întâmpla să mănânce o tartă cu mere şi scorţişoară, se întreba dacă n-ar trebui să mănânce o felie şi pentru Lili. Dacă se certa cu măcelarul, care avea obiceiul să apese cu degetul pe cântar, Einar se întreba dacă Lili ar protesta în locul lui. Părerea lui era că ea nu s-ar fi luat de măcelar, un bărbat chipeş, slab şi cu părul blond, ţepos; prin urmare, se întrerupea la mijlocul propoziţiei, îşi cerea scuze şi îi cerea măcelarului să continue să-i împacheteze cotletele de miel.

Doctorul McBride îşi împinse ochelarii pe nas.

Carlisle îl aştepta peste drum, la cafenea. Einar parcă îl şi vedea, citind din Baedekerul[37] său şi luându-şi din când în când creionul de după ureche, încercuind câte un loc interesant. Probabil cam pe-acum îşi termina cafeaua şi se uita la ceas.

— Şi ce simţi în privinţa bărbaţilor? îl întrebă doctorul. Îi urăşti?

— Să-i urăsc pe bărbaţi?

— Da.

— Sigur că nu.

— Ar fi un lucru firesc să îi urăşti pe bărbaţi.

— Dar nu-i urăsc.

— Şi Lili? Ea ce simte legat de bărbaţi?

— Nu-i urăşte nici ea.

Doctorul McBride îşi turnă nişte apă dintr-un ulcior de argint.

— Îi plac bărbaţii?

— Nu înţeleg la ce vă referiţi.

Doctorul sorbi o gură de apă. Einar observă urma lăsată de buzele sale pe marginea paharului şi-şi dădu seama dintr-odată că îi este sete.

— S-a sărutat vreodată cu un bărbat?

Einar se căznea să găsească un mod de-a cere un pahar cu apă, dar i se părea imposibil. Se gândi să se ridice, pur şi simplu, şi să-şi toarne singur, dar şi asta i se părea imposibil. Aşa că rămase nemişcat, simţindu-se ca un copil neajutorat în scaunul doctorului McBride, care era acoperit cu un pled galben de lână.

— Domnule Wegener, te întreb lucrul ăsta pentru că…

— Da, îl întrerupse Einar. Da, s-a sărutat cu un bărbat.

— Şi i-a plăcut?

— Va trebui s-o întrebaţi direct pe ea.

— Dar credeam că pe ea o întreb.

— Vi se pare că eu arăt ca Lili? făcu Einar. Vi se pare că sunt femeie?

— Nu tocmai.

— Păi, atunci…

Telefonul începu să sune şi amândoi se holbară la receptorul de culoare neagră, ce tremura la fiecare ţârâit. În cele din urmă se opri.

— Mă tem că eşti homosexual, zise doctorul în cele din urmă.

Puse înapoi, cu un clic, capacul la stilou.

— Cred că n-aţi înţeles.

— Nu eşti primul căruia i se întâmplă lucrul ăsta, spuse doctorul.

— Dar eu nu sunt homosexual. Nu asta-i problema mea. În mine locuieşte încă o persoană, zise Einar, ridicându-se de pe scaun. O fată pe nume Lili.

— Şi mi se frânge inima, continuă doctorul, când trebuie să le spun bărbaţilor ca tine că nu am cum să-i ajut. Ca irlandez negru ce sunt, mi se pare foarte dramatic.

Sorbi din nou din paharul cu apă, strângând sticla cu buzele. Apoi se ridică şi veni în faţa biroului. Îi puse lui Einar mâna pe umăr şi-l împinse uşor către uşă.

— Singurul meu sfat, adăugă el, este să-ţi înfrânezi pornirile. Va trebui să te lupţi toată viaţa cu aceste dorinţe. Ignoră-le, domnule Wegener. Dacă nu le ignori… ei bine, atunci vei fi singur toată viaţa.

Einar se duse la cafenea, să se întâlnească cu Carlisle. Ştia că doctorul McBride greşeşte. Cu puţin timp în urmă, poate că l-ar fi crezut şi şi-ar fi plâns singur de milă. Dar acum îi spuse lui Carlisle că vizita la doctor fusese o pierdere de vreme.

— Nimeni n-o să mă înţeleagă, spuse el. N-are niciun rost să mai

merg la doctori.

— Dar nu-i adevărat, protestă Carlisle. Trebuie doar să găsim doctorul potrivit. Asta-i tot. Deci doctorul McBride habar n-are despre ce vorbeşte. Ei, şi ce? Asta nu înseamnă că trebuie să te dai bătut.

— De ce faci asta?

— Pentru că te văd nefericit.

— Da, dar de ce o faci?

— Pentru Greta.

Peste câteva zile, Carlisle îl duse la Institutul de Hidroterapie, un spital de boli nervoase situat în afara oraşului, spre Meudon, şi care era ascuns de la şosea, în spatele unei pădurici de smochini. La poartă se afla un paznic care îşi vârî capul în maşină şi îi întrebă la cine au venit.

— La doctorul Christophe Mai, spuse Carlisle.

Paznicul îi iscodi cu privirea, muşcându-şi buza. Apoi îi puse să semneze într-un registru.

Clădirea spitalului era nou construită, din ciment şi sticlă. Era umbrită de smochini şi de platani cu scoarţa scrijelită. Geamurile de la parter erau prevăzute cu gratii de fier ferecate cu lacăte, ce străluceau în lumina soarelui.

La intrarea în clădire avură de semnat încă o hârtie şi, în fine, încă una când ajunseră la cabinetul doctorului Mai. O asistentă cu bucle albe le spuse să aştepte într-o cămăruţă care, odată ce femeia ieşi, trăgând uşa după ea, semăna cu o capsulă etanşă.

— Nu i-am spus Gretei unde urma să mergem azi, îl informă Carlisle.

Cu câteva zile în urmă îi auzise vorbind despre el.

— N-are nevoie de psihiatru, spusese ea şi Einar o auzise prin crăpătura de sub uşă. În plus, cred că ştiu eu pe cineva care l-ar putea ajuta. Nu-i psihiatru. E un om care ar putea cu adevărat să facă ceva pentru el. După asta coborî tonul şi Einar nu mai auzi ce vorbeau.

Cabinetul doctorului Mai era decorat în nuanţe de cafeniu şi mirosea a ţigări. Einar auzea foşnet de paşi afară, pe coridor. Spitalul avea ceva neplăcut şi îi dădea o senzaţie ciudată, ca şi când aici era locul lui. Pe covorul maro se vedeau urmele lăsate de roţile cărucioarelor şi Einar se văzu pe sine însuşi legat fedeleş într-un astfel de cărucior şi dus undeva în catacombele spitalului, de unde n-avea să se mai întoarcă niciodată.

— Chiar crezi că doctorul Mai mă poate ajuta?

— Eu aşa sper, dar o să vedem.

Carlisle purta un sacou alb cu dunguliţe, pantaloni cu pense în talie şi o cravată galbenă. Einar îi admira optimismul, felul cum aştepta, plin de speranţă, în veşmintele lui de vară.

— Trebuie să încercăm măcar.

Ştia că are dreptate Carlisle. Nu mai putea trăi multă vreme aşa. O mare parte din musculatura sa dispăruse în decursul ultimelor şase luni. Doctorul McBride îl pusese pe cântar şi, când văzuse indicatorul alunecând mult spre stânga, Einar realizase că nu cântărea cu mult mai mult decât pe vremea când era doar un băieţandru. De asemenea, remarcase că pielea sa începea să capete o tentă ciudată, gri-albăstruie, precum cerul în amurg, de parcă sângele îi curgea mai lent prin vene. Când alerga mai mult de câţiva paşi, i se tăia respiraţia şi privirea i se înceţoşa — la fel şi când auzea un zgomot brusc, de pildă rateul unui motor de automobil. La toate astea se adăugau sângerările, care îl speriau şi îl bucurau, deopotrivă. Când simţea primul jet de sânge prelingându-i-se pe buză sau între picioare, îl cuprindea o senzaţie de ameţeală. Nimeni n-ar fi fost de acord, dar el ştia că e din cauza femeii dinlăuntrul lui. Citise despre fenomenul acesta: organele feminine „ascunse” în trupul hermafroditului sângerează în mod regulat, oarecum în semn de protest.

Doctorul Mai se dovedi a fi un om agreabil. Avea părul negru şi o cravată galbenă aidoma cu a lui Carlisle. Se amuzară amândoi pe seama acestui fapt, după care doctorul îl conduse pe Einar în sala de examinare.

Camera era pardosită cu plăci de gresie şi avea o fereastră ce dădea spre parcul cu smochini şi platani. Doctorul trase la o parte o draperie verde, grea, în spatele căreia se afla o masă de examinare.

— Vă rog să vă aşezaţi aici, spuse el, lovind uşor cu palma tăblia capitonată a mesei. Spuneţi-mi de ce aţi venit la mine.

Se rezemă cu spatele de un dulăpior cu uşi de sticlă. Ţinea la piept un teanc de foi albe, prinse de un suport de carton şi, în timp ce îl asculta pe Einar vorbind despre Lili, clătina din cap aprobator. O dată sau de două ori îşi aranjă nodul cravatei. Din când în când, îşi nota ceva pe foaie.

— Nu ştiu exact ce fel de ajutor sper să găsesc, îi mărturisi Einar. Dar nu cred că mai pot continua să trăiesc aşa.

— Aşa, cum?

— Fără să ştiu cine sunt.

Cu aceste cuvinte, doctorul Mai îşi încheie chestionarul. Îşi ceru scuze şi-l lăsă pe Einar singur. Acesta rămase aşezat pe masa capitonată, bălăngănindu-şi picioarele în aer. Afară, în parc, o asistentă plimba un tânăr în pijama vărgată, peste care purta un halat de baie larg desfăcut. Tânărul avea barbă şi paşii îi păreau foarte nesiguri, de parcă asistenta, cu şorţul ei lung până-n pământ, ar fi fost singurul lui reazem.

Când se întoarse, doctorul Mai îi spuse:

— Mulţumesc că aţi venit la mine.

Îi scutură mâna şi apoi îl conduse înapoi la Carlisle.

Pe drum, înapoindu-se la Paris, niciunul nu spuse nimic o lungă bucată de vreme. Einar se uita la mâna lui Carlisle manevrând schimbătorul de viteze, iar Carlisle stătea cu ochii pironiţi pe şosea. Într-un târziu, acesta spuse:

— Doctorul Mai vrea să te interneze.

— Pentru ce?

— Te suspectează de schizofrenie.

— Dar nu se poate una ca asta, rosti Einar.

Cercetă atent chipul lui Carlisle, care nu-şi lua ochii de la şosea, în faţa lor era un camion care, de câte ori trecea peste o denivelare, vărsa pietriş din remorcă pe capota automobilului lor.

— Cum să fiu schizofrenic?

— A vrut să semnez un formular, ca să te interneze chiar acum.

— Dar e o greşeală. Eu nu sunt schizofrenic.

— I-am spus că nu-i chiar atât de urgent.

— Doar nu crezi şi tu că sunt schizofrenic, nu? N-are niciun sens.

— Nu, nu cred asta. Dar când începi să explici… să vorbeşti despre Lili, sună ca şi când ai fi convins că în tine locuiesc două persoane. Două fiinţe distincte.

— Pentru că ăsta e adevărul.

Era seară şi traficul se îngreunase din cauză că un ciobănesc german fusese lovit de o maşină. Câinele zăcea în mijlocul drumului şi fiecare maşină trebuia să-l ocolească. Era mort, dar nu părea să aibă nicio rană; capul i se odihnea pe bordura de granit a sensului giratoriu.

— Crezi că Greta gândeşte la fel? Oare mă consideră nebun?

— Nicidecum, îl linişti Carlisle. Dimpotrivă, ea crede cu tărie în Lili.

Trecură de câinele mort şi imediat după aceea traficul se fluidiză.

— Ar trebui să ascult de doctorul Mai? Crezi că ar fi bine să mă internez o vreme în spitalul lui?

— Trebuie să te gândeşti bine la asta, zise Carlisle.

Mâna lui era încleştată pe măciulia neagră a schimbătorului de viteze şi Einar avu senzaţia că acesta vrea să-i spună ceva. Însă era dificil să discute, din cauza vântului şi a huruitului infernal al autobuzelor. Traficul în oraş era foarte aglomerat şi Einar se uită la Carlisle, îndemnându-l din priviri să spună ce avea de spus. Spune-mi la ce te gândeşti, ar fi vrut să-i zică, dar nu îndrăznea. Între ei domnea o atmosferă stranie. Apoi ajunseră în Marais, în faţa apartamentului şi, sentimentul respectiv se risipi de îndată ce Carlisle opri motorul.

— Nu-i spune Gretei unde am fost, îl sfătui el.

Obosit, Einar se duse la culcare imediat după cină, iar Greta veni lângă el înainte să adoarmă.

— E cam devreme pentru tine, murmură el.

— Sunt tare obosită în seara asta. Nu dorm de câteva nopţi. Am avut mult de lucru, o jumătate de duzină de schiţe de predat

săptămâna asta. Asta ca să nu mai zic de portretul lui Lili pe plajă, la reflux. Apoi se întoarse spre el: Ai făcut o treabă minunată cu fundalul. Nici n-aş fi sperat la aşa ceva. Şi Hans a fost de aceeaşi părere. Chiar am vrut să-ţi zic asta.

Îi simţi lângă el, sub cearşaf, trupul lung şi cald. Genunchiul ei îi atingea piciorul şi mâna i se odihnea pe piept. Erau singurele contacte pe care le mai aveau în prezent, dar, în chip ciudat, ele păreau mai intime decât în primele nopţi, la începutul căsniciei lor, când Greta îi scotea cravata şi îi desfăcea cureaua de la pantaloni. Degetele răsfirate pe pieptul lui, ca un animal mic ce caută să-şi vâre botul la căldură, genunchiul ce-l apăsa liniştitor, răsuflarea ei fierbinte şi umedă, părul ei încolăcit ca o viţă-de-vie în jurul gâtului lui.

— Crezi că sunt nebun?

Greta se ridică în şezut.

— Nebun? Cine ţi-a spus asta?

— Nimeni. Dar, zi-mi, crezi?

— E cea mai mare tâmpenie pe care am auzit-o vreodată. Cine ţi-a spus asta? Ţi-a zis Carlisle ceva?

— Nu. Doar că uneori nu ştiu ce se întâmplă cu mine.

— Dar nu-i adevărat, spuse ea. Noi doi ştim exact ce se întâmplă cu tine. Înăuntrul tău locuieşte Lili. Da, în sufletul tău, se află o tânără fermecătoare pe nume Lili. Asta-i tot. Nu înseamnă câtuşi de puţin că eşti nebun.

— Voiam doar să ştiu ce crezi tu despre mine.

— Eu cred că eşti cel mai curajos om pe care îl cunosc, spuse ea. Acum culcă-te!

Îşi strânse degetele, îşi luă genunchiul de pe el şi părul ei îi mângâie gâtul.

Trecu o săptămână. Einar îşi petrecu o zi făcând curăţenie la el în atelier, rulându-şi vechile pânze şi depozitându-le într-un colţ, bucuros să nu le mai vadă. Îi plăcea să picteze fundalul pentru tablourile Gretei, dar nu-i era deloc dor de propriile lucrări. Câteodată, când se gândea la cariera lui abandonată, simţea că încheiase în sfârşit un capitol anost şi obositor din viaţa lui. Iar când se gândea la peisajele sale — atâtea mlaştini întunecate, atâtea câmpuri răvăşite de furtună — nu simţea nimic. Îl epuiza numai şi gândul de a născoci ceva nou, de a-şi imagina şi apoi de a aşterne pe pânză un nou peisaj. Altcineva pictase toate acele tablouri, îşi zicea în sinea sa. Cum le spunea el studenţilor săi, la Academia Regală? Dacă poţi trăi fără să pictezi, atunci foarte bine, fă-o. Viaţa ta va fi mult mai simplă.

Einar dormea până târziu şi se trezea obosit. În fiecare dimineaţă îşi promitea că o să trăiască toată ziua ca Einar, dar când mergea la şifonier, să se îmbrace, i se părea că dă de lucrurile vreunui bunic sau străbunic, uitate de mult în pod.

De cele mai multe ori, Lili era cea care ieşea din dormitor şi se aşeza pe taburetul din atelierul Gretei. Stătea cu umerii încovoiaţi şi se juca în linişte cu şalul din poala sa. Sau se întorcea cu spatele la Greta, care lucra la un nou portret, şi se uita pe fereastră, în stradă, după Hans sau după Carlisle.

Următorul nume sugerat de Carlisle fu al doctorului Buson, un medic tânăr de la clinica de psihiatrie din Auteuil.

— De unde ai auzit de el? îl chestionă el pe Carlisle, care în şase săptămâni se acomodase la Paris mai bine decât reuşise s-o facă el în trei ani.

Deja îşi începuse a doua cutie cu cărţi de vizită şi în fiecare weekend era invitat la Versailles şi St. Malo. Pe strada Paix era un croitor care ştia pe de rost măsurile lui Carlisle la cămăşi.

În timp ce mergeau împreună la clinica doctorului Buson, Einar simţea căldura motorului prin podeaua de metal.

— Hans mi-a dat numele lui, îl lămuri Carlisle.

— Hans?

— Da. L-am sunat. I-am spus că un amic al meu are nevoie de un consult medical. Nu i-am spus despre cine este vorba.

— Dar dacă o să…

— N-o să zică nimic, îl linişti Carlisle. Şi ce dacă o să zică? Doar e cel mai vechi prieten al tău, nu?

Când vorbea aşa, cu păru-i blond răvăşit de vânt, se vedea de la o poştă că e fratele geamăn al Gretei. Îşi dădu părul pe după urechi.

— Hans a întrebat de tine, continuă el. A spus că ştie că ceva nu-i în regulă. Într-o zi te-a văzut plimbându-te pe chei, la Luvru. Mergeai spre Sena şi zicea că era să nu te recunoască.

Carlisle se juca cu butonul de la ştergătoarele de parbriz şi Einar aştepta să-şi ia odată mâna de acolo şi să i-o pună din nou pe genunchi.

— Mi-a spus că ai trecut chiar pe lângă el, spuse Carlisle. Te-a strigat, dar nu l-ai băgat în seamă.

Lui Einar i se părea neverosimil.

— Am trecut pe lângă Hans? zise el.

Îşi văzu reflexia în geamul maşinii şi se miră cât de firav era, aproape invizibil. Îl auzi pe Carlisle sugerându-i:

— Poate ar trebui să-i spui şi lui. Te-ar înţelege.

Doctorul Buson, care era cam de vârsta lui Einar, era originar din Geneva. Avea părul negru şi zburlit în vârful capului, faţa suptă şi nasul lung. Avea obiceiul de a-şi întoarce capul spre stânga când vorbea, de parcă nu ştia dacă să-şi formuleze următoarea propoziţie sub formă de întrebare sau de afirmaţie. Buson se întâlni cu ei doi într-o cămăruţă albă, cu un scaun rabatabil deasupra căruia atârna bolul argintiu al unei lămpi de examinare. Mai era şi o etajeră pe roţi,

acoperită cu o cârpă verde, pe care erau răsfirate, în formă de evantai, vreo douăsprezece foarfeci de dimensiuni diferite. Pe perete era agăţată o hartă detaliată a creierului uman.

De data aceasta, Carlisle stătu cu Einar pe toată durata întrevederii. Din motive inexplicabile, prezenţa lui îl făcea pe Einar să se simtă mic de tot, de parcă era tatăl lui şi trebuia să răspundă amândoi la întrebări. Lângă el, Einar se simţea incapabil să vorbească. Fereastra dădea spre o curte interioară, udă de la ploaie, şi Einar văzu două asistente umblând cu paşi mărunţi pe dalele de piatră.

Doctorul Buson le relata experienţele sale cu persoane care sufereau de tulburări de identitate.

— De cele mai multe ori aceste persoane tânjesc să se împace cu viaţa lor, le explică el. Iar asta presupune o alegere.

Carlisle îşi lua notiţe, iar lui Einar i se păru extraordinar faptul că un om venit tocmai din California îi acorda atâta atenţie, de parcă era cel mai important obiectiv al său. Nu era obligat să facă asta, Einar ştia. Carlisle nu era dator să încerce să-l înţeleagă. Afară, în curte, una dintre asistente alunecă pe dalele ude şi, când colega ei o ajută să se ridice, îi arătă palma plină de sânge.

— În unele privinţe, cred că oamenii care vin la mine sunt foarte norocoşi, spunea doctorul Buson.

Şedea pe un taburet de fier cu înălţimea reglabilă. Purta o pereche de pantaloni negri pe sub halatul de medic şi nişte şosete negre, de mătase.

— Norocoşi pentru că eu îi întreb: „Ce-ţi doreşti să fii?“ Iar ei au libertatea de a alege. Nu-i uşor. Dar nu-i aşa că tuturor ne-ar plăcea să ne întrebe cineva ce dorim să fim? Măcar aşa, un pic?

— Bineînţeles, spuse Carlisle, încuviinţând din cap şi continuând să scrie în carnetul său.

Einar era bucuros că îl are alături de el, că îl duce pe la tot felul de doctori, că îl vede punându-şi mâinile pe volan după fiecare vizită eşuată şi îl aude spunându-i: „Nu-ţi face griji. Undeva tot o să dăm peste medicul potrivit”. Einar simţi că se linişteşte şi respiraţia i se domoli. Şi-ar fi dorit ca Greta să fie la fel de dornică să-l ajute.

— Asta ne aduce cu discuţia la procedura mea, continuă doctorul Buson. E o operaţie relativ nouă, de care sunt foarte încântat pentru că promite mult.

— Despre ce este vorba? se interesă Einar.

— N-aş vrea să vă speriaţi când o să vă explic, aşa că vă spun din capul locului că sună mai complicat decât este, de fapt. Pare o metodă extremă, dar nu e aşa. În realitate, este vorba de o operaţie destul de simplă, care dă rezultate în cazul persoanelor cu probleme de comportament. Rezultatele sunt mai bune decât în cazul tuturor celorlalte tratamente pe care le cunosc eu.

— Credeţi că o să funcţioneze şi în cazul meu?

— Sunt convins de asta, spuse doctorul. Procedura se cheamă lobotomie.

— Şi ce presupune ea? întrebă Einar.

— E o operaţie simplă, prin care se secţionează fibrele nervoase din zona frontală a creierului.

— Deci e o operaţie pe creier?

— Da, dar nu e deloc complicată. Nici nu trebuie să deschidem cutia craniană. În asta constă frumuseţea ei. Tot ce trebuie e să vă fac câteva găuri în frunte, mai precis aici… şi aici. Doctorul îi atinse tâmplele, apoi porţiunea de deasupra nasului. Odată ce am făcut găurile, pot pătrunde în creier, să tai câteva fibre nervoase, pe acelea care sunt responsabile de comportament.

— Dar de unde ştiţi care fibre îmi controlează comportamentul?

— Ei bine, asta am descoperit abia recent. N-aţi citit în ziar despre mine?

— Un prieten ne-a trimis la dumneavoastră, interveni Carlisle.

— Probabil că prietenul respectiv o fi citit articolul. S-a făcut destul de multă vâlvă.

— Dar metoda e lipsită de orice riscuri? întrebă Carlisle.

— E la fel de sigură ca oricare altă metodă. Ascultaţi-mă, ştiu că sună drastic. Dar am avut un pacient care credea că în el coabitează cinci persoane, nu două, şi intrând în creierul său — am reuşit să-l vindec.

— Şi cum se simte acum? întrebă Einar.

— Locuieşte cu mama sa. E foarte tăcut, dar fericit. Maică-sa a fost cea care l-a adus la mine.

— Dar ce o să se întâmple cu mine?

— O să veniţi la spital şi eu o să vă pregătesc pentru operaţie. E foarte important să fiţi odihnit, să nu aveţi organismul slăbit. Eu v-aş interna în spital, ca să vă întrematiţi un pic înainte de operaţie. Nu-i nevoie de prea mult timp. După aceea vă odihniţi. Operaţia în sine durează doar câteva ore şi după două săptămâni puteţi pleca.

— Unde să plec? făcu Einar.

— O, dar credeam că ştiţi asta. Doctorul întinse piciorul, împingând etajera la o parte. Va trebui să vă puneţi lucrurile în ordine înainte să vă internaţi. După operaţie n-o să mai fiţi niciodată acelaşi.

— Chiar aşa de simplă e toată povestea? zise Carlisle.

— De obicei, da.

— Dar cum o să fiu după operaţie? întrebă Einar.

— Asta nu putem şti de-acum, răspunse doctorul. O să vedem după aceea.

Einar auzi ţăcănitul unor saboţi pe dalele de piatră din curte. Ploaia se înteţise între timp şi acum răpăia în geamuri. Buson se răsuci uşor

pe scaun. Carlisle continua să ia notiţe. Asistenta cu mâna rănită ieşi din nou în curte, pe o uşă deasupra căreia se afla o fereastră ovală. Avea mâna bandajată. Râdea împreună cu colega sa şi, la un moment dat, cele două fete — abia dacă aveau douăzeci de ani — o luară la fugă de-a curmezişul curţii, spre o altă uşă, deasupra căreia se afla altă fereastră ovală, scăldată într-o lumină aurie şi biciuită de ploaie.

Capitolul 18

Când se întâlni pentru a doua oară cu profesorul Bolk, la începutul toamnei anului 1929, Greta veni cu o listă de întrebări pe care şi le notase intr-un carnet cu spirală de aluminiu. Parisul era cenuşiu de-acum şi copacii îşi scuturau frunzele. Femeile ieşeau pe stradă cu mâinile înmănuşate şi bărbaţii umblau zgribuliţi, cu capul vârât între umeri.

Se întâlniră la o cafenea de pe strada St. Antoine, la o masă de lângă fereastră, pe care Greta vedea oamenii ieşind din pasajul subteran, de la metrou, cu chipurile mohorâte din cauza vremii. Profesorul Bolk o aştepta, cu ceşcuţa de espresso golită deja. Părea deranjat de faptul că ea întârziase. Greta căută să se scuze — avea mult de pictat, telefonul suna întruna — în timp ce profesorul stătea impasibil în faţa ei, curăţându-se sub unghii cu un briceag din oţel inoxidabil.

Era un tip chipeş, se gândi Greta, cu faţa lui prelungă şi bărbia despicată, ca un fund de măr. Genunchii nu-i încăpeau cum se cuvine sub masa rotundă de marmură, toată zgâriată şi pătată de rugină. O bandă de alamă mai lată decât grosimea mesei înconjura tăblia de marmură şi Gretei îi era incomod să stea rezemată pe coate, ca să discute în mod confidenţial cu profesorul, căci banda metalică îi intra în carne.

— Eu pot să-l ajut pe soţul dumitale, spuse profesorul.

La picioarele sale se afla o geantă cu cataramă aurie şi mânere în formă de semicerc. Greta încercă să şi-l imagineze pe profesor bătând la uşa apartamentului lor cu geanta aceea în mână şi petrecând câteva ore singur cu Einar. Nu credea că ar putea fi atât de simplu, dar se încăpăţâna să spere, la fel cum spera uneori că piciorul lui Carlisle s-ar putea vindeca dacă s-ar unge cu ulei de mentă sau cum sperase că Teddy Cross avea să se facă bine dacă stătea mult la soare.

— Dar nu va mai fi soţul dumitale când o să termin cu el, continuă profesorul, deschizând geanta.

Scoase dinăuntru o carte cu coperte verzi, de hârtie, şi cu cotorul uzat îmbrăcat în piele.

După ce găsi pagina pe care o căuta, îşi ridică privirea spre Greta, care simţi un fior în piept. Pe pagina respectivă era reprezentat corpul unui om, cu schelet şi organele interne, într-o diagramă complicată, plină de linii continue şi punctate, ce o trimise cu gândul la hărţile din broşura lui Baedeker, *Parisul şi împrejurimile lui,* pe care o studia Carlisle. Omul din desen era un bărbat de vârstă adultă, îi explică profesorul. Avea braţele desfăcute de-o parte şi de alta a corpului şi organele genitale îi atârnau ca strugurii pe viţa-de-vie. Pagina avea colţul îndoit şi era plină de însemnări şi sublineri făcute cu creionul.

— După cum poţi observa, spuse profesorul, pelvisul bărbatului e o

cavitate. Organele sexuale se află în exterior. Înăuntrul pelvisului nu sunt decât intestinele, care pot fi „rearanjate”.

Greta îşi mai comandă o cafea şi dintr-odată i se făcu poftă de portocale; ceva îi aducea aminte de Pasadena.

— Sunt curios cu privire la pelvisul soţului dumitale, zise profesorul Bolk.

Ce exprimare ciudată, se gândi Greta, deşi profesorul îi era tot mai simpatic pe măsură ce îi vorbea despre pregătirea sa academică. Studiase la Viena şi la Berlin, la Spitalul Charité, unde fusese unul dintre puţinii medici specializaţi atât în chirurgie, cât şi în psihologie. În timpul războiului, pe când era un tânăr chirurg — atât de tânăr, încât piciorul continua să-i crească şi vocea lui nu căpătase încă timbrul actual, de bas —, amputase mai mult de cinci sute de membre, dacă era să ia în calcul toate degetele pe care fusese nevoit să le reteze ca să salveze mâna pe jumătate distrusă de o grenadă ce explodase mai curând decât garantase căpitanul. Bolk opera în corturi ale căror prelate se zgâlţâiau la fiecare nouă explozie, sacrifica picioare ca să salveze vieţi şi toate astea se întâmplau la lumina lumânărilor. Infirmierii de pe ambulanţă îi aduceau, pe tărgi de lemn, soldaţi cu pântecul sfâşiat, mai mult morţi decât vii, şi îi întindeau pe masa lui de operaţie, care era mânjită cu sângele răniţilor de dinainte. Prima dată când avusese de-a face cu un asemenea caz, un bărbat cu mijlocul răvăşit de-o explozie şi prefăcut într-o masă informă de organe şi intestine, Bolk nici nu ştiuse ce să facă. Dar bărbatul murea sub ochii lui, implorându-i ajutorul cu ultimele puteri. Buteliile cu anestezic erau aproape goale, aşa că n-avea cum să-l adoarmă de tot. Îi puse pe faţă o bucată de tifon şi se apucă de lucru.

Era iarnă, bucăţile de gheaţă căzute din cer loveau acoperişul cortului şi torţele se stingeau, suflate de vânt. Cadavrele erau stivuite unele peste altele, ca lemnele de foc, şi Bolk se gândi că, dacă reuşeşte să-i pună cât de cât măruntaiele în bună rânduială — ficatul şi rinichii îi erau neatinşi —, băiatul ar putea supravieţui, deşi niciodată n-avea să-şi mai facă nevoile ca un om normal. Mânecile lui Bolk erau ude de sânge şi preţ de o oră nu cuteză să ridice tifonul de pe chipul băiatului; ştia că, deşi nefericitul era inconştient din cauza durerii, n-ar fi suportat să-i vadă faţa schimonosită, cuprinsă de agonie. Bolk sutură cu grijă, deşi nu vedea prea mare lucru. În copilărie, jupuise porci şi acum constata că măruntaiele soldatului nu erau cu nimic diferite de ale animalului: calde, alunecoase şi dense, de parcă îşi vâra mâna într-o oală cu tocană proaspătă.

Când se înnoptă mai tare, bombardamentul încetă, iar ploaia îngheţată se înteţi din ce în ce; într-un târziu, Bolk întinse ce mai rămăsese din pielea soldatului peste rana oribilă. Lângă el era o asistentă cu şorţul plin de sânge, Fräulein Schäpers, al cărei pacient

tocmai vomase pe ea, înainte să-şi dea duhul. Asistenta îşi luă răgaz doar treizeci de secunde, cât să se şteargă pe faţă, apoi veni să-l ajute pe Bolk. Împreună traseră de pielea soldatului, întinzând-o de sub stern pe toată suprafaţa abdomenului, până la marginile zdrenţuite ale pelvisului. Fräulein Schäpers ţinu laolaltă capetele tegumentelor, cât timp medicul le cusu cu o aţă mai groasă decât şireturile de la bocanci; întinse pielea la maximum, de parcă ar fi fost pânza de pe speteaza scaunelor prăpădite din cortul cu sobă ce le servea drept popotă.

Tânărul supravieţui, cel puţin cât să fie urcat în ambulanţa cu mai multe paturi supraetajate pentru răniţi, care îi aminteau lui Bolk de camioanele de la brutărie ce colindau odinioară prin Piaţa Jandarmeriei, livrând raţia zilnică de pâine. În asta consta cina lui pe vremea când era student la medicină — un tânăr sărac, hotărât să devină un doctor cunoscut de toată Germania.

— Cinci sute de membre şi cinci sute de vieţi, îi spuse profesorul Bolk Gretei, în cafeneaua de pe strada St. Antoine. Se zice că am salvat cinci sute de vieţi, deşi eu n-aş băga mâna în foc.

Afară, pe prima treaptă a intrării în pasajul subteran de la metrou, se lipiseră frunzele suflate de vânt şi oamenii alunecau pe ele, dar toţi apucau să se agaţe la timp de balustrada verde, de aramă. Greta continua să privească într-acolo, aşteptând să-l vadă pe vreunul căzând şi luxându-şi mâna sau chiar mai rău; cu toate că nu-şi dorea să vadă aşa ceva, era convinsă că un accident tot avea să se întâmple, mai devreme sau mai târziu.

— Când pot să-l văd pe soţul dumitale? o întrebă profesorul.

Greta şi-l aminti pe Einar stând pe treptele Academiei Regale de Arte Frumoase; chiar şi la vârsta aceea — era profesor deja, pentru numele lui Dumnezeu! — arăta ca un băiat ajuns la pubertate, căruia abia îi mijiseră primele tuleie. Nu fusese niciodată normal din punct de vedere fizic, Greta ştia asta. Acum se întreba însă dacă lucrul acesta contase vreodată. Poate ar trebui să-l trimită pe Bolk înapoi la Dresda, singur, îşi zise ea, jucându-se cu linguriţa în cana de cafea. Se întrebă brusc pe cine iubise oare mai mult, pe Einar sau pe Teddy Cross? Îşi spuse că n-avea nicio importanţă, dar nici măcar ea nu credea asta. Apoi se gândi la Lili: la osul ei delicat din capătul şirei spinării; la felul graţios în care îşi ţinea mâinile, de parcă se pregătea să cânte la pian; la glasul ei şoptit, diafan ca briza ce adia iarna printre petalele macilor islandezi din Pasadena; la gleznele ei încrucişate, albe şi cuminţi. Pe cine iubea mai mult? se întrebă ea din nou, chiar în momentul în care profesorul Bolk îşi drese vocea, înălţându-şi mărul lui Adam, şi spuse pe un ton categoric, ca şi când nu exista niciun dubiu:

— Aşadar, vă aştept, pe Lili şi pe dumneata, la Dresda.

Dar Greta nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Deocamdată, cel puţin. Erau mai multe motive, printre care expoziţia tablourilor sale celor mai recente, care o înfăţişau toate pe Lili zăcând întinsă pe o masă, cu mâinile aşezate pe piept şi cu ochii închişi, ca şi când ar fi fost moartă. Tablourile — de data aceasta mici, cam de mărimea unui dicţionar — erau atârnate în anticamera pardosită cu parchet a unei contese care locuia la o azvârlitură de băţ de cel mai bun atelier, dar şi de cel mai priceput spiţer din Paris. Acesta ştia totul despre măştile cu noroi de Normandia şi despre loţiunile capilare pentru femei, făcute din suc de lămâie amestecat cu extract natural din Pasadena, pe care i-l furniza ea în schimbul instrumentelor cosmetice la care Lili apela tot mai mult — de pildă, aparatul Dermaclean, pentru deschis porii.

Tablourile — doar opt la număr — se vândură toate într-o singură după-amiază, fiind cumpărate de bogătaşi pe care îi aşteptau şoferii cu o stradă mai jos, în limuzine Nürburg decapotabile, cu ornamente din lemn de nuc strălucind în lumina soarelui de toamnă. Hans organizase expoziţia, pe care o anunţase în mai multe ziare ca fiind „un eveniment de neratat“.

Hans avea la rever o insignă cu opal. O strângea de mână pe Greta de fiecare dată când un tablou era dat jos de pe pereţii contesei. Iar Greta, în pofida sporirii constante a averii sale în conturile din Landmandsbanken, privea absentă cum oamenii aceia îşi deschid carnetele de cecuri şi mâzgălesc rapid cu stiloul suma cerută.

Acesta era unul dintre motivele pentru care deocamdată nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Al doilea motiv era Carlisle, care cocheta cu ideea de a rămâne la Paris până după Crăciun. Dacă era sigură de ceva, ei bine, ştia cu certitudine că fratele ei îi semăna măcar în această privinţă: când se implica într-un proiect, era mânat de o nevoie obsesivă de a găsi o soluţie. Greta nu începuse niciodată o lucrare pe care să n-o termine. Într-adevăr, chiar şi ea recunoştea asta, multe dintre ele — mai ales pe vremea când locuia în Danemarca — nu erau bune de nimic. O, dacă s-ar fi putut întoarce la Copenhaga într-o noapte, să smulgă de pe pereţi toate portretele alea nenorocite pe care le făcea în tinereţe, nesigură de ce-şi dorea şi de ce era în stare! Se gândi la portretul sobru al lui Herr I. Gluckstadt, finanţatorul din umbra Companiei Est-Asiatice şi a Portului Copenhaga; cu câteva tuşe de vopsea argintie îi redase părul cărunt, iar mâna dreaptă, încleştată pe stilou, era doar o masă pătrată, neclară, de vopsea de culoarea pielii.

Greta ştia că ea şi Carlisle resimţeau aceeaşi nevoie pătimaşă de a munci; înăuntrul trupurilor lor aproape identice clocotea un imbold puternic de a-şi atinge scopul. Într-o zi, Carlisle se întoarse acasă cu nişte veşti atât de explozive, încât fu silită să-şi lase pensula în paharul

cu diluant şi să se aşeze pe divan.

— Eu şi Einar am fost la câţiva doctori, începu el.

Faptul că circulase cu automobilul său decapotabil îi colorase obrajii şi acum faţa lui era şi mai atrăgătoare decât îşi amintea Greta. Închizând ochii şi ascultând glasul fratelui ei, atât de limpede şi de monoton, avu senzaţia că se aude pe ea însăşi.

Carlisle îi relată cum decurseseră vizitele cu pricina, inutilitatea lor, umilinţele îndurate de Einar.

— E în stare să îndure mai mult decât ar fi capabili majoritatea bărbaţilor, îi spuse el şi Greta se gândi: „Da, ştiu asta“.

— Însă există un doctor, continuă Carlisle, doctorul Buson, care crede că ar putea să-l ajute. A mai avut astfel de cazuri. Cazuri de oameni care au impresia — aici lui Carlisle i se frânse vocea, ceea ce Gretei nu i se întâmplase niciodată —, au impresia că înăuntrul for sălăşuiesc mai multe persoane.

Carlisle îi vorbi despre lobotomie, despre burghiele pe care doctorul Buson le avea etalate pe etajeră. Acesta descrisese toată operaţia în termeni foarte simpli, de parcă ar fi fost vorba de ceva banal.

— Cred că Einar îşi doreşte să încerce varianta asta, spuse Carlisle.

— Foarte rău, pentru că şi eu am găsit un doctor, îl întrerupse Greta.

Strivise un pumn de boabe de cafea într-un cilindru cu apă fierbinte şi acum îşi turna zeama într-o cană. Constată că nu mai era niciun pic de frişcă şi se înfurie — la fel ca odinioară, pe vremea când era mică, în vila din Pasadena, şi una dintre servitoarele japoneze uitase să-i aducă porţia de curmale zaharisite. Abia se abţinu să nu bată din picior. Nu-i plăcea să facă istericale, dar câteodată pur şi simplu nu se putea stăpâni.

— Doctorul respectiv e de părere că îl poate ajuta pe Einar să se schimbe, continuă ea.

Se scuză că nu mai era frişcă; se gândi să spună ceva de genul: „Presupun că nu sunt în stare să mă ocup şi de casă şi de muncă, chiar dacă îmi place să cred că sunt“, dar i se păru că ar suna nesincer ori nerecunoscător ori cine ştie cum — nu ştia exact cum — şi brusc i se făcu foarte cald pe sub fusta lungă şi bluza strâmtă la mâneci. Se întrebă de ce vorbea cu fratele ei despre soţul ei, ce anume îi dădea lui Carlisle dreptul să-şi exprime părerea în această privinţă.

Dar se abţinu de la comentarii.

— Doctorul Buson consideră că îl poate ajuta pe Einar să se schimbe, spuse Carlisle. Şi doctorul tău are aceeaşi propunere? A pomenit ceva despre lobotomie, despre perforarea frunţii?

— Profesorul Bolk crede că l-ar putea transforma pe Einar în femeie, zise Greta. Nu din punct de vedere psihic, ci fizic.

— Cum?

— Printr-o intervenţie chirurgicală, explică Greta. Sunt trei operaţii pe care ar vrea să le încerce.

— Nu prea înţeleg.

— Ai încredere în mine.

— Bineînţeles că am încredere în tine. Dar despre ce fel de operaţii este vorba?

— Operaţii de schimbare a sexului.

— I-ai spus lui Einar lucrul ăsta? vru să ştie Carlisle.

— Încă nu, recunoscu ea.

— Pare extrem de riscant.

— Nu mai riscant decât ce propui tu.

Carlisle stătea pe canapeaua de catifea, cu piciorul ridicat. Gretei îi plăcea să-l găzduiască în apartamentul lor, să-şi petreacă timpul cu el dimineaţa, când Lili dormea, ieşea în oraş cu treburi sau mergea la bazin. Probabil că, într-un fel, în mod tacit, îi ceruse ajutorul.

— N-am de gând să-l las să meargă la doctorul Buson, spuse ea. Când se întoarce de acolo, s-ar putea să fie ca un copil, ca un bebeluş, mai bine zis.

— Decizia trebuie să-i aparţină lui, fu de părere Carlisle. E om în toată firea, trebuie să hotărască singur.

Frate-său mereu fusese cel mai raţional dintre ei doi. Uneori era mult prea pragmatic pentru ea.

Greta sorbi o gură de cafea — cât de mult detesta cafeaua amară!

— E decizia lui, zise ea. Bineînţeles.

Acesta era un alt motiv pentru care încă nu-l putea duce pe Einar la Dresda. Trebuia să găsească momentul potrivit: ea să fie liberă şi Einar, fericit în urma vizitei lui Lili; şi nu orice fel de vizită, ci una veselă, plăcută. În ziua aceea să fi câştigat, eventual, partida de badminton din curtea casei unde locuia Anna sau să fi ieşit seara la cinema, la Gaumont-Palace. După o astfel de zi, i-ar fi putut explica lui Einar care erau opţiunile sale în privinţa lui Lili. N-avea să fie deloc uşor. Îşi spuse că frate-său făcuse o treabă foarte bună dacă îl convinsese pe Einar de priceperea doctorului Buson şi de beneficiile lobotomiei, care ei i se părea o procedură barbară, de neconceput. Ea nu l-ar fi lăsat în ruptul capului să treacă prin aşa ceva. Însă Carlisle avea dreptate într-o anumită privinţă: Einar era cel care trebuia să decidă pentru el însuşi. Sarcina ei era să-l facă să creadă, aşa cum credea şi ea, că Bolk le putea rezolva problema — o problemă care le definea şi le distrugea, în acelaşi timp, căsnicia. Bolk se întorsese deja la Dresda, prin urmare ea trebuia să-l convingă singură: să-i ia mâinile într-ale sale, să-şi dea părul după urechi şi să-i descrie viitorul sclipitor care îl aştepta în Dresda.

Pe lângă toate astea, mai era un motiv pentru care Greta ezita să îl ducă la Dresda.

Prin luna martie a anului 1918, ploile de iarnă încetaseră şi în Pasadena totul era verde, verde ca statueta de jad a lui Buda pe care Akiko o ţinea în odaia ei de la etajul al treilea al conacului familiei Waud. Greta şi Teddy îl îngropaseră pe micul Carlisle pe câmpul de căpşuni din Bakersfield şi se mutaseră în Pasadena, întristaţi şi — după cum remarcase doamna Waud, văzând-o cum se joacă nervoasă cu inelele de pe degete — un pic speriaţi.

Dar, în cele din urmă, ploile încetară şi Pasadena înverzi; curţile cu gazon arătau ca nişte pături de postav, straturile de gura leului erau presărate cu boboci albi şi roz, iar macii islandezi tremurau delicat în adierea vântului. În livezile de portocali, florile albe semănau cu nişte mantii de nea. În ochii Gretei, portocalii aduceau cu nişte oameni care se opinteau să iasă din pământul umed. Erau de culoarea pielii şi trunchiurile lor aveau grosimea unui braţ de om. Ploile înmuiaseră solul, uşurându-le sarcina râmelor, care, cu pielea lor gri-albăstruie, îi aduceau aminte Gretei de pruncul Carlisle. N-avea să uite niciodată culoarea ca de vierme a cordonului ombilical, răsucit ca un tirbuşon în jurul gâtului micuţului. Nici mucusul albăstrui care-i pecetluia ochii sau luciul propriilor sale fluide ce-i acopereau trupşorul, de parcă ar fi fost învelit într-un strat protector, fin şi alunecos, conceput de corpul ei de mamă, în nemărginita lui înţelepciune.

Se gândi la asta în primăvara aceea în care avea grijă de plantaţiile de portocali ale tatălui ei, care era absent. Greta supraveghea proprietatea străbătând-o cu o maşină de teren cu parbriz rabatabil, care o scotea cu bine din toate noroaiele. Controla echipele de lucrători, majoritatea băieţandri din Tecate şi Tucson, angajaţi să culeagă recolta. Sub un pom căruia îi cădeau fructele prematur, Greta observă mai mulţi viermi strecurându-se într-un bulgăre de noroi. Asta o făcu să se gândească la Teddy şi la tusea lui. Timp de aproape un an scuipase flegmă, rupându-şi plămânii de atâta tuse, iar noaptea aşternuturile erau ude leoarcă de la transpiraţia lui rece ca gheaţa; prima dată Greta crezuse că vărsase un pahar cu apă pe pat. Când tuşea se făcuse auzită pentru prima oară, târându-se ameninţător înăuntrul gâtlejului lui, ca un ghem de cioburi, Greta îi propusese să meargă la doctor. În timp ce el tuşea, ea îl suna pe doctorul Richardson, un bărbat cu capul în formă de ou, originar din Carolina de Nord. Dar Teddy protesta:

— N-am nimic. Nu mă duc la doctor.

Greta punea atunci receptorul la loc în furcă şi spunea doar atât:

— Bine.

Trebuia să aştepte până pleca el de acasă ca să dea telefon. De câte ori Teddy tuşea şi îşi ducea batista la gură — batistă pe care i-o călca ea, cu mâna ei —, Greta se uita cu coada ochiului, să vadă dacă nu era vreo pată pe batistă. Câteodată batista rămânea uscată şi atunci ea

ofta uşurată. Alteori însă, tuşea scotea din străfundul plămânilor săi o flegmă vâscoasă, alburie, pe care o scuipa în batistă. Apoi, din ce în ce mai des, începu să scuipe câte un cheag gros de sânge. Întrucât Greta spăla cu mâinile ei toate rufele lui Teddy, inclusiv batistele — n-o lăsa pe Akiko să se atingă de ele —, vedea exact cât sânge scuipase. Trebuia să schimbe aşternuturile în fiecare noapte şi să-i înmoaie batistele, uneori şi cămăşile, într-o găleată cu înălbitor. Mirosul puternic de clor îi pătrundea în nări, înţepându-i ochii. Petele de sânge nu ieşeau cu uşurinţă, aşa că îşi făcea răni pe degete de la atâta frecat şi atunci îşi amintea de şorţul pe care îl purta în timp ce picta, pe vremea când încă mai făcea lucrul acesta — acum, de când se mutaseră în *casita* din Pasadena, nu mai picta deloc. Dar, cu toate astea, de câte ori ridica receptorul, să sune la doctor, Teddy spunea:

— Nu mă duc la niciun doctor pentru că nu sunt bolnav, pentru numele lui Dumnezeu!

De vreo două ori reuşi să-l aducă pe doctorul Richardson la *casita* lor. Teddy îl întâmpina în seră, cu părul zburlit căzându-i pe ochi.

— Ştiţi şi dumneavoastră cum sunt nevestele, îi spunea el doctorului. Mereu îşi fac griji pentru orice fleac. Serios, doctore, vă spun că n-am nicio problemă.

— Atunci, ce-i cu tuşea asta? se băga Greta în discuţie.

— O tuse banală, cum are orice fermier. Dacă ai fi crescut pe câmp, şi tu ai fi tuşit, zicea el zâmbind.

Veselia lui îi făcea să râdă pe Greta şi pe doctor, deşi ea nu vedea nimic amuzant în atitudinea lui Teddy.

— Probabil că n-are nimic, spunea Richardson. Totuşi, v-ar deranja să arunc o privire?

— Da, m-ar deranja.

Sera era pardosită cu plăci de gresie turnate de Teddy în atelierul lui. Aveau culoarea chihlimbarului şi rosturile dintre plăci erau negre. Iarna erau atât de reci, că nu puteai sta pe ele, nici măcar cu şosete.

— În regulă, atunci sunaţi-mă dacă lucrurile se înrăutăţesc, spunea doctorul Richardson, închizându-şi geanta şi pregătindu-se de plecare.

Iar Greta, care îşi dorea mai mult ca orice să fie o soţie bună şi nu voia ca soţul ei să se plângă amicilor săi că are o nevastă posesivă şi cicălitoare, îşi dădea părul după urechi şi-i spunea:

— Cum vrei. Dar dacă n-ai de gând să-l laşi pe Richardson să te consulte, fă bine şi ai grijă de tine.

Primăvara aceea, a anului 1918, i se părea mai plină de verdeaţă ca oricând şi asta pentru că rezerva lui Teddy din sanatoriul unde era acum internat avea vedere atât spre canionul Arroyo Seco, cât şi spre munţii San Gabriel. Greta se aşeza pe scaun, la fereastră, şi contempla priveliştea cât timp Teddy dormea. Clădirea sanatoriului era tencuită cu mortar de culoarea bronzului şi avea o clopotniţă înălţată pe o

stâncă de pe marginea canionului. De jur împrejurul proprietăţii şerpuia o alee presărată cu tufe de trandafiri. Camerele aveau formă de romb şi erau prevăzute cu ferestre şi spre nord, şi spre sud. Patul lui Teddy era din fier vopsit în alb şi în fiecare dimineaţă o asistentă venea şi-l aşeza pe balansoar, apoi îi rula salteaua cu dungi albastre şi o îngrămădea la capătul patului, pe arcurile dezgolite, ca pe o bomboană uriaşă.

Teddy stătu la sanatoriu aproape toată iarna şi, în loc ca starea lui să se amelioreze, părea să se simtă tot mai rău de la o săptămână la alta. Obrajii i se scofâlciră şi ochii îi erau umezi, lăptoşi. În fiecare dimineaţă, de cum sosea, Greta îl curăţa, tamponându-i ochii cu tivul rochiei sale. Apoi îi pieptăna părul, care i se rărise foarte mult; mai avea doar câteva şuviţe fără culoare. În unele dimineţi avea o febră aşa de mare, încât fruntea îi era udă de sudoare, iar el era atât de slăbit, că nu era în stare nici măcar să-şi ridice mâna, să se şteargă. Deseori se întâmpla ca Greta să-l găsească pe balansoar, în starea asta: lângă fereastră, scăldat în lumina soarelui şi dogorind de febră — de la febră şi de la halatul de flanel pe care asistenta i-l legase în jurul şoldurilor slăbănoage. După faţa lui schimonosită, Greta îşi dădea seama că se căznise să-şi şteargă fruntea cu mâneca halatului; transpiraţia îi picura de pe bărbie de parcă stătuse în ploaie — o ploaie torenţială. Dar acum era martie şi ploile încetaseră, iar Pasadena era plină de verdeaţă. În loc să-i alunge tuberculoza din plămâni şi din măduva spinării, soarele fierbinte nu făcea decât să-l încingă pe Teddy, care leşina din cauza febrei înainte de ora zece dimineaţa, înainte să-şi primească porţia zilnică de suc de kumquat[38].

În luna aprilie, Teddy ajunse să doarmă cea mai mare parte a timpului. Greta se aşeza pe balansoar, ale cărui braţe capitonate erau roase de-atâta uzură, în timp ce el zăcea în pat, culcat pe o parte. Câteodată se foia în somn şi atunci arcurile patului scârţâiau; Gretei i se părea că sunt gemetele scoase de oasele lui nimicite de tuberculoză. Medicul lui, un tip pe nume Hightower, venea la el, cu halatul alb desfăcut peste costumul ieftin, cafeniu. Teddy refuza în continuare să fie tratat de doctorul Richardson, care îi avea de pacienţi nu numai pe toţi membrii familiei Waud din Pasadena, ci şi pe cei din familia Henriettei, a Margaretei şi a lui Dottie Anne.

— Doctorul Hightower e bun pentru mine, spunea el. N-am nevoie de un medic cu fiţe.

— Ce naiba înţelegi tu prin „medic cu fiţe“? se enerva atunci Greta, dar numaidecât îi părea rău pentru tonul ei răstit.

Nu voia să-l contrazică şi, mai mult ca orice, nu voia să-l rănească pe Teddy dându-i de înţeles că ştie mai multe decât el. Aşa simţea ea, prin urmare îl tolera politicoasă pe doctorul Hightower pe parcursul

vizitelor sale zilnice. Doctorul era mereu pe fugă şi adesea se întâmpla să nu aibă fişa corectă în dosarul pe care îl purta sub braţ. Era un bărbat înalt şi slab, cu părul blond, de norvegian, şi îi plăcea cafeaua foarte slabă. Se transferase aici din Chicago şi, în chip ciudat, extremităţile corpului său — nasul, urechile, degetele butucănoase — păreau să-i fie degerate.

— Cum te simţi astăzi? îl întreba el pe Teddy.

— Un pic mai bine, răspundea acesta cu toată sinceritatea, fie încredinţat de adevărul spuselor sale, fie neştiind că mai există şi un alt răspuns la întrebarea respectivă.

Doctorul clătina din cap şi bifa ceva pe graficul din dosarul său. Greta se scuza la un moment dat, pretextând că trebuie să dea un telefon la fermă, unde într-o oră trebuia să sosească un camion ce aducea culegători de portocale din Tecate. Mergea la recepţie şi, cu receptorul apăsat pe ureche, îl suna pe doctorul Richardson, căruia îi comunica doar atât: „E tot mai rău“.

Mama ei venea şi ea în vizită, de obicei după-amiaza, când Teddy se simţea puţin mai bine. Atunci, cei doi soţi stăteau fără să scoată o vorbă şi o ascultau pe doamna Waud, care pălăvrăgea despre casa de pe plajă din Del Mar sau despre telegrama trimisă de tatăl Gretei, care îi anunţa entuziast, chiar mai entuziast decât gazetele, că sfârşitul războiului era aproape. Greta spera în taină că maică-sa o să intervină aşa cum numai ea ştia: trăgând la o parte draperiile şi îmboldindu-l pe Teddy să se dea jos din pat şi să intre în bazinul cu apă termală, cu o cană de ceai amestecat cu burbon în mână. „Bravo, acum o să te faci bine!“, ar fi exclamat doamna Waud, frecându-şi palmele una de cealaltă şi dându-şi părul după urechi. „Să nu mai aud de prostiile astea cu tuberculoza!” spunea ea — sau cel puţin aşa spera Greta că ar spune. Însă doamna Waud nu intervenea niciodată; îl lăsa pe Teddy complet în seama Gretei. La sfârşitul vizitei îşi trăgea mănuşile pe mâini, apoi îl săruta pe frunte prin masca chirurgicală pe care o avea pe faţă şi îi spunea doar atât: „Data viitoare când vin, vreau să te văd şezând pe scaun”. După aceea se întorcea şi se uita la Greta, mijindu-şi ochii. De îndată ce ieşeau pe coridor, îşi scotea masca de pe faţă şi spunea: „Să faci bine să te asiguri că are parte de cea mai bună îngrijire, Greta“.

— Dar nu vrea nicicum să se lase consultat de doctorul Richardson.

— Trebuie s-o facă, nu are de ales.

Atunci, Greta îl suna din nou pe Richardson, punându-l la curent cu starea lui Teddy.

— Da, ştiu, spunea acesta. Am discutat cu doctorul Hightower. Ca să fiu sincer, nu ştiu dacă se mai poate face ceva pentru el. Nu putem decât să aşteptăm să vedem cum evoluează lucrurile.

Când Carlisle veni de la Stanford să-l viziteze, o luă pe Greta

deoparte şi-i spuse:

— Nu-mi place deloc tipul ăsta, Hightower. Cine i l-a ales?

Ea îi explică faptul că fusese desemnat de către conducerea sanatoriului, dar Carlisle o întrerupse:

— Cred c-ar fi cazul să-l vadă şi Richardson.

— Am încercat.

— Eu pot să vă ajut cu ceva?

Ea reflectă la întrebarea lui. Îl auzea pe Teddy tuşind de cealaltă parte a uşii. Arcurile patului se zgâlţâiau puternic. Apoi îi auzi respiraţia şuierătoare, când se căznea să tragă aer în piept.

— O să mă gândesc la asta, răspunse într-un târziu. Sunt convinsă că poţi face ceva, dar lasă-mă puţin să mă gândesc.

— Eşti conştientă că starea lui e foarte gravă, nu? insistă Carlisle, trăgând-o de mână.

— Dar Teddy e foarte puternic, murmură ea.

Mai târziu în cursul acelei zile, după ce Carlisle plecă şi soarele alunecă încet în spatele dealurilor, aşternând umbre violet peste canioanele din Pasadena, Greta îl luă pe Teddy de mâna-i rece ca gheaţa. Pulsul îi era foarte slab şi la început nu-l simţi deloc. Mai apoi însă, îl simţi fluturând uşor şi neregulat sub piele.

— Teddy? spuse ea. Teddy, mă auzi?

— Da, răspunse el.

— Te doare ceva?

— Da.

— Te simţi mai bine astăzi?

— Nu, zise el. Mă tem că mi-e mai rău. Mai rău ca niciodată.

— Dar o să te faci bine. Teddy, pot să te rog ceva? L-am chemat pe Richardson. O să vină mâine-dimineaţă. Te rog, lasă-l să te examineze. Asta-i tot ce te rog. E un medic priceput. Pe mine m-a salvat când eram mică şi m-am îmbolnăvit de vărsat de vânt. Aveam o febră de 41 de grade şi cei din jurul meu, inclusiv Carlisle, îşi pierduseră orice speranţă. Cu toate astea, iată-mă azi aici, sănătoasă tun; boala aia afurisită nu mi-a lăsat nicio urmă, în afară de cicatricea asta mică.

— Greta, scumpa mea, spuse Teddy, cu glasul tremurător. Mă sting, iubito. Ştii asta, nu-i aşa? N-o să mă mai fac bine.

Adevărul era că ea nu-şi imaginase asta până în momentul acela. Bineînţeles că avea să moară; deja era mai mult mort decât viu. Avea braţele subţiri, cu pielea galbenă şi scofâlcită, ochii tulburi, plămânii atât de plini de sânge şi de spută, că l-ar fi tras într-o clipită pe fundul Pacificului. Iar oasele lui — asta era partea cea mai cumplită — oasele îi erau ca roase de acid. Înăuntrul lui parcă ardea un foc umed, care îi nimicea oasele. Se gândi la durerile cumplite pe care le îndura el, fără să i se plângă vreodată. I se frângea inima să-şi vadă soţul suferind în halul acela.

— Îmi pare rău, spuse Teddy.

— Pentru ce?

— Pentru că te părăsesc.

— Dar n-ai să mă părăseşti.

— Şi îmi pare rău că trebuie să te rog lucrul ăsta, adăugă el.

— Ce anume? Despre ce vorbeşti?

Simţi cum o năpădeşte un val de transpiraţie de-a lungul spinării. În încăpere domnea o căldură nesănătoasă, o căldură emanată de trupul lui bolnav. Ar fi bine să întredeschidă geamul, se gândi ea. Bietul Teddy, să ia o gură de aer curat.

— Mă ajuţi cu ceva?

— Cu ce?

Nu înţelegea ce voia să zică şi îi trecu prin minte să-l sune pe Richardson, să-i spună că Teddy a început să bată câmpii. Un semn de rău augur, avea să spună acesta, cu vorbirea lui tărăgănată.

— Ia perna aia… cea de cauciuc. Apas-o pe faţa mea pentru câteva minute. N-o să dureze prea mult.

Greta încremeni. Acum înţelese. O ultimă rugăminte din partea soţului ei, căruia îşi dorea mai mult ca orice să-i facă pe plac. Mai presus de orice îşi dorea ca el să părăsească această lume cu sentimente de dragoste şi recunoştinţă la adresa ei. Pe balansoar se afla o pernă de cauciuc. Teddy încercă să-şi îndrepte degetul spre ea.

— Ţine-mi-o apăsată pe faţă un minut sau două, spuse el. Aşa o să fie mai uşor.

— O, Teddy, spuse ea. Nu pot să fac asta. Doctorul Richardson vine să te vadă mâine-dimineaţă. Mai aşteaptă până atunci. Lasă-l să te consulte. El o să ştie ce se va întâmpla mai departe. Dar, te rog, rezistă până mâine. Nu mai pomeni despre perna aia. Te rog, nu mai arăta spre ea.

Transpiraţia îi şiroia pe spate şi pe sub sâni, umezindu-i bluza. Parcă ar fi avut febră ea însăşi: fruntea îi lucea, udă de sudoarea ce i se prelingea pe după urechi.

Deschise fereastra şi în cameră pătrunse o undă de aer răcoros. Perna era neagră, cu marginile groase, şi mirosea ca o anvelopă. Teddy stătea cu mâna încă întinsă înspre ea.

— Da, zise el. Adu-o aici.

Ea puse mâna pe pernă, care semăna la atingere cu o ploscă de cauciuc. Era fleşcăită, fiind umplută cu aer doar pe jumătate.

— Greta, scumpa mea… o ultimă rugăminte. Apasă-mi-o pe faţă. Nu mai pot suporta toate chinurile astea.

Ea ridică perna şi o ţinu în dreptul pieptului; mirosul de cauciuc îi invadă nările. Nu putea face asta. Era un mod de a muri atât de îngrozitor, să mori cu chestia aceea oribilă pe faţă, iar mirosul de

cauciuc să fie ultima impresie cu care să părăseşti viaţa asta… Era mai rău decât boala care avea să-l răpună, îşi spuse ea, plimbându-şi degetul pe marginea de plastic a pernei. Mai rău decât orice şi-ar putea ea imagina. Nu, nu era în stare s-o facă. Aruncă perna pe fereastră şi gogoloiul negru, flasc, căzu în hăul de dedesubt ca un corb rănit.

Teddy căscă gura şi-şi scoase vârful limbii. Voia să spună ceva, dar efortul fu prea mare şi, copleşit, adormi.

Greta veni lângă el şi-şi apropie palma de gura lui. Răsuflarea sa era la fel de plăpândă ca zborul unui fluture. Odată cu lăsarea serii, pe coridoarele sanatoriului se aşternea liniştea. Gaiţele albastre mai făcură o ultimă inspecţie prin tufele de ponderosa de lângă geamul lui Teddy şi Greta îl luă de mâna moale şi rece. Nu se mai putea uita la el, aşa că îşi întoarse capul spre fereastră şi privi cum întunericul coboară peste Arroyo Seco. Munţii San Gabriel semănau cu nişte siluete negre şi masive, de parcă o ameninţare nevăzută plana asupra văii în care locuia familia Waud, cu plantaţiile ei de portocali, şi unde Greta îşi ţinea respiraţia mai-mai să leşine; când, în sfârşit, trase aer în piept şi îşi şterse lacrimile cu mâneca, lăsă mână lui Teddy. Din nou îşi apropie palma de gura lui şi atunci ştiu, în bezna nopţii, că Teddy Cross plecase dintre cei vii, din propria voinţă.

Partea a III-a
Dresda, 1930

Capitolul 19

Trenul lui Einar intră în Germania. Opri în mijlocul unui câmp acoperit cu un strat argintiu de chiciură. Soarele strălucea palid pe cerul de ianuarie şi mestecenii de la marginea câmpului se încovoiau în bătaia vântului. În jur nu se vedeau decât o întindere nesfârşită de pământ cafeniu şi văzduhul cenuşiu. Nimic altceva. Cu excepţia unui tractor abandonat la venirea iernii, al cărui scaun roşu, de metal, vibra pe arcuri.

Grănicerii verificau paşapoartele pasagerilor din tren. Einar îi auzea tropăind greoi în compartimentele vecine. Vorbeau repede, dar pe un ton plictisit. La un moment dat, o femeie le explică, cu voce plângăreaţă, ceva legat de paşaportul ei, însă unul dintre ofiţeri spuse: „Nein, nein, nein“.

În compartimentul lui Einar îşi făcură apariţia doi grăniceri, moment în care inima începu să-i bată cu putere, ca şi când ar fi fost vinovat de ceva. Soldaţii erau tineri şi înalţi, îmbrăcaţi în uniforme parcă prea strâmte şi aparent incomode din cauza scrobelii. Sub cozorocul şepcilor feţele lor radiau, la fel de strălucitoare ca butonii de alamă de la manşete, şi lui Einar îi trecu brusc prin minte că flăcăiandrii aceştia erau făcuţi ei înşişi din alamă: sclipitori şi reci. Chiar emanau un miros metalic, probabil de la spuma de ras repartizată prin mărinimia guvernului. Unul dintre ei avea unghiile roase până la carne, iar celălalt avea degetele julite.

Einar avu numaidecât senzaţia că soldaţii erau dezamăgiţi de el — de parcă ştiau că e incapabil să stârnească probleme şi să le dea bătăi de cap. Cel cu unghiile roase îi ceru paşaportul. Când văzu că e danez, păru şi mai dezinteresat de persoana lui. Deschise paşaportul uitându-se la colegul său. Niciunul dintre grăniceri, care respirau pe gură amândoi, nu se obosi să verifice informaţiile din actele lui Einar. Nu ridicară fotografia, pe care şi-o făcuse cu mult timp în urmă într-un studio prăfuit din Rundetärn, ca s-o compare cu chipul său. Grănicerii nu scoaseră o vorbă. Primul îi aruncă paşaportul în poală. Al doilea, care îl privea printre gene, se plesni cu palma peste stomac, zornăindu-şi butonii de alamă, şi Einar aproape că se aşteptă că audă clinchetul unui clopoţel. Apoi plecară.

Mai târziu, trenul prinse viteză şi toată după-amiaza străbătu câmpuri plantate cu rapiţă. Aceasta începea să-şi deschidă florile de-un galben strident, degajând un miros specific şi ispititor.

Restul drumului Einar suferi de frig. Greta îl întrebase dacă nu ar vrea să îl însoţească. O jignise, probabil, refuzând-o.

— Dar de ce nu? îl întrebase ea.

Se aflau în camera din faţă a apartamentului lor şi Einar nu răspunsese nimic. Îi era greu să-i mărturisească asta, dar simţea că n-o

să aibă curaj să meargă până la capăt dacă o avea pe Greta lângă el. Persoana ei i-ar fi amintit prea mult de viaţa lui de dinainte. Fuseseră fericiţi împreună, îşi zicea el întruna. Fuseseră îndrăgostiţi unul de celălalt. Dacă ea ar fi venit cu el, nu s-ar mai fi dus la profesorul Bolk. I-ar fi propus, probabil, să schimbe trenul la Frankfurt şi s-o ia spre sud, spre Menton, unde cerul senin şi marea albastră făceau ca totul să pară simplu. În timp ce rostea cuvintele: „Nu, o să merg singur", aproape că simţea mirosul lămâilor din parcul aflat în faţa cazinoului municipal. Sau i-ar fi putut spune că se întoarce la Bluetooth; acum, acolo locuia o altă familie în casa de la marginea turbăriei. Ar fi putut încerca să evadeze şi s-o ia pe Greta cu el, în camera lui din copilărie, cu salteaua de puf subţiată şi cu pereţii scrijeliţi cu desene înfaţişându-i pe el şi pe Hans adormiţi pe o stâncă, în bucătăria unde Einar obişnuia să se ascundă sub masă şi să asculte cum taică-său striga după bunică-sa: „Mai adu-mi o cană de ceai înainte să mor".

Înainte să plece din Paris, Carlisle îl întrebase dacă ştie în ce se bagă.

— Eşti sigur că ştii ce vrea să-ţi propună acest Bolk?

Adevărul era că Einar nu cunoştea toate detaliile. Ştia că Bolk avea să-l transforme, dar nici măcar el nu-şi putea imagina exact ce înseamnă asta. Ştia că este vorba de mai multe operaţii. De extirparea penisului său, pe care îl simţea tot mai inutil — un parazit de culoarea unui neg respingător.

— Eu continui să susţin că ar fi fost mai bine să mergi la doctorul Buson, făcuse Carlisle o ultimă încercare.

Însă Einar optase pentru varianta Gretei. Noaptea, când toată lumea dormea, în afară de ei doi, când stăteau amândoi întinşi în pat, în tăcere, cu degetele de la picioare atingându-li-se, îşi dăduse seama că în nimeni altcineva nu avea atâta încredere ca în ea.

— Lasă-mă să vin cu tine, încercase Greta pentru ultima oară, luându-i mâna şi ducându-şi-o la piept. Nu trebuie să treci prin toată povestea asta de unul singur.

— Dar nu pot s-o fac decât dacă sunt singur. Altfel… Şovăi o clipă, apoi adăugă: Mi-ar fi prea ruşine.

Aşa că Einar porni la drum de unul singur. Îşi vedea reflexia în geamul trenului. Avea faţa palidă şi suptă în jurul nasului. Se gândi că arată ca un pustnic care nu şi-a mai ridicat de ani întregi faţa spre fereastra bojdeucii sale.

Pe bancheta din faţa sa era un exemplar din *Frankfurter Zeitung,* pe care îl uitase o femeie care călătorea cu un bebeluş, în ziar dădu peste necrologul unui individ care făcuse avere din afacerile cu ciment. Era şi o poză cu el, în care omul părea foarte trist. Faţa lui avea ceva care îl fascina — poate obrajii bucălaţi, ca de copil.

Einar se lăsă cu spatele pe banchetă şi îşi privi imaginea reflectată

în geam. Pe măsură ce se însera, reflexia devenea tot mai neclară şi mai deformată, aşa că pe la asfinţit deja nu-şi mai recunoştea faţa. Apoi reflexia dispăru şi pe geam nu se mai vedeau decât luminiţele ce licăreau în depărtare, la o fermă de porci, iar Einar rămase nemişcat, în întuneric.

Dacă el ar muri, cei de la ziar n-ar şti cum să înceapă necrologul, se gândi el. Greta ar scrie câteva rânduri şi le-ar duce la redacţie. Poate cu asta ar începe tinerii reporteri cu început de chelie de la ziarul *Nationaltidende*. Ar lua ciorna Gretei şi ar rescrie-o, compunând un necrolog presărat cu greşeli.

Einar simţi cum trenul se zgâlţâie sub el pe şine şi îşi imagină cum ar suna textul:

„S-a născut într-o regiune mlăştinoasă. O fetiţă născută într-un trup de băiat. Einar Wegener n-a spus asta nimănui, dar prima sa amintire era cea a razelor de soare răzbătând prin ochiurile rochiei tricotate a bunicii sale. Nişte braţe îmbrăcate în mâneci largi întinzându-se după el, în pătuţ. Se gândea — ba nu, nu se gândea, ci simţea — că razele de soare aveau să-l însoţească totdeauna, împreună cu celelalte elemente vitale: apă, lumină, căldură. Era îmbrăcat în rochiţa de botez. Dantela, lucrată cu suveica de mătuşile mamei sale moarte, îl împodobea din cap până-n picioare. De fapt, îi trecea de picioare, trimiţându-l cu gândul — mai târziu, evident — la perdelele de dantelă din locuinţele aristocraţilor danezi: bumbacul alb-albăstrui cădea pe bordura de la baza peretelui şi de acolo se revărsa pe podeaua neagră de stejar, lustruită cu ceară de albine de o menajeră ciolănoasă. În vila în care se născuse Hans erau astfel de perdele şi baroneasa Axgil ţâţâia dezaprobator cu limba ei subţire — cea mai subţire limbă pe care o văzuse în viaţa lui, şi despicată, pe deasupra, ca la şerpi — de câte ori fetiţa născută în trup de băiat voia să le atingă, să le pipăie”.

Necrologul lui avea să omită partea aceasta. De asemenea, n-avea să pomenească despre seara aceea în care îşi vânduse primul tablou şi, îmbătându-se cu Tuborg, urinase în canal. Era tânăr pe-atunci. Pantalonii i se adunau, boţiţi, în jurul taliei; îi erau mult prea largi, iar cureaua aşijderea, de aceea fusese nevoit să-şi mai facă o gaură în ea, cu ajutorul unui cui. Câştigase o bursă la Academia Regală de Arte Frumoase, bursă acordată băieţilor de la ţară. Nimeni nu se aşteptase să picteze de-adevăratelea; eventual să înveţe două-trei trucuri despre încadrarea imaginii şi prim-planuri, apoi să se întoarcă în mlaştină, unde să fie în stare să picteze pe cornişele primăriilor din partea de nord a Iutlandei scene cu Odin, zeul vikingilor. Însă într-o după-amiază, pe la începutul primăverii, când aerul rece încă te înţepa la fiecare respiraţie, un bărbat cu pelerină poposi la academie. Lucrările studenţilor erau atârnate pe coridoare şi în susul scărilor mărginite de

balustrada albă, unde, peste câţiva ani, Greta avea să-i ia capul în mâini şi să se îndrăgostească de el. Printre tablourile expuse era şi micuţul său peisaj cu mlaştina, încadrat într-o ramă din imitaţie de foiţă de aur, pe care o cumpărase cu banii câştigaţi în urma participării ca voluntar la experimentele medicale efectuate la Spitalul Municipal.

Bărbatul cu pelerină vorbea foarte politicos şi pe coridoarele academiei se zvoni că era un dealer de artă din Paris. Purta o pălărie cu boruri largi, garnisită cu o panglică de piele, şi abia i se vedeau ochii pe sub ea. Avea o mustaţă mică, blondă, uşor cârlionţată pe la colţurile gurii şi în urma lui rămânea un miros vag de hârtie de ziar. Directorul academiei, Herr Rump, care era urmaşul mai puţin talentat al lui Herr G. Rump, i se prezentă necunoscutului. Îl conduse pe acesta pe coridoarele cu podele cenuşii, nelăcuite, pe care le măturau nişte fete orfane, prea mici pentru a procrea. Rump încercă să-i atragă atenţia străinului asupra tablourilor realizate de elevii săi preferaţi — fetele cu părul ondulat şi sâni obraznici, ca nişte mere, şi băieţii cu coapsele ca nişte hălci de şuncă. Însă bărbatul cu pelerină, care se lăudase, chipurile — deşi nimeni nu putea confirma lucrul acesta —, că are „un simţ aparte pentru depistarea talentului”, refuză să se lase ademenit de sugestiile lui Herr Rump. Încuviinţă din cap la vederea tabloului cu un şoarece şi o bucată de brânză pictat de Gertrude Grubbe, o fetişcană cu sprâncenele blonde şi pufoase ca două pene de canar. De asemenea, se opri în faţa tabloului care înfăţişa o femeie vânzând un somon, pictat de Sophus Brandes, un băiat al cărui tată fusese ucis pe un feribot ce se îndrepta spre Rusia, din cauză că îi aruncase o privire pofticioasă miresei adolescente a ucigaşului. Apoi, bărbatul cu pelerină ajunse în dreptul peisajului cu mlaştina al lui Einar. În tablou era noapte, stejarii şi sălciile abia se desluşeau, iar pământul era negru şi umed ca petrolul. Într-un colţ, lângă bolovanul „împănat” cu foiţe de mică, dormea zgribulit un căţeluş alb. Exact în ziua precedentă, Herr Rump declarase tabloul ca fiind „prea întunecat pentru şcoala daneză” şi, prin urmare, îl expusese într-un loc lipsit de vizibilitate, chiar lângă debaraua unde orfanele îşi ţineau măturile şi se schimbau în rochiile fără mâneci pe care Herr Rump insista să le poarte.

— Asta e o lucrare bună, spuse străinul şi, vârându-şi mâna pe sub pelerină, scoase un portofel făcut din piele de şopârlă — tot un zvon neconfirmat. Cum se numeşte artistul? vru el să ştie.

— Einar Wegener, răspunse Herr Rump, cu faţa roşie de ciudă.

Străinul îi dădu o sută de coroane, apoi desprinse tabloul de pe perete. În clipa aceea, toată lumea din instituţie — Herr Rump şi studenţii care priveau scena prin crăpăturile uşilor de la clase, administratoarele cu bluzele lor mulate, orfanele care puseseră la cale

un complot ce avea să eşueze, şi anume să-l împingă pe Herr Rump pe fereastra academiei şi, în fine, însuşi Einar, care stătea pe trepte, exact în locul în care avea să-l sărute Greta mai târziu — se frecă la ochi. Tot episodul fusese atât de ieşit din comun, încât întreaga asistenţă clipi din ochi de câteva ori, scuturând din cap cu un aer neîncrezător. Iar când îşi deschiseră din nou ochii, soarele dăduse ocol clopotniţelor din Copenhaga şi acum se revărsa pe ferestrele academiei, iar bărbatul cu pelerină se făcuse nevăzut.

Necrologul lui n-avea să amintească nici de ziua aceea. După cum n-avea să pomenească de după-amiaza aceea de august, petrecută împreună cu Greta. Era înainte ca ei să fie căsătoriţi, imediat după terminarea războiului. Greta se înapoiase în Copenhaga abia de vreo lună. Veni la el la birou cu o pălărie de paie pe care îşi prinsese un bucheţel de dalii şi, când îi deschise uşa, spuse: „Haide!“ Nu se mai văzuseră de când plecase ea în California, la izbucnirea războiului. Einar o întrebă: „Ce s-a mai întâmplat?”, la care ea ridică din umeri, spunând: „Aici sau în California?”

Îl scoase din clădirea academiei şi-l duse în Kongens Nytorv, unde traficul se învârtea în jurul statuii ecvestre a lui Christian al V-lea. În faţa Teatrului Regal stătea un soldat neamţ fără un picior; trecătorii îi azvârleau bănuţi în şapca de pânză de pe trotuar. Greta îl luă de braţ, scoţând un suspin. Îi dădu soldatului nişte bani şi îl întrebă cum îl cheamă, dar acesta era atât de traumatizat psihic, încât nu era capabil să-i răspundă.

— N-am ştiut cât e de gravă situaţia, îi spuse ea lui Einar, mergând mai departe. În California totul părea atât de rupt de realitate.

Dădură colţul pe Kongens Have, unde gardul viu crescuse peste măsură şi copiii fugeau de mamele lor, iar cuplurile de tineri şedeau pe pături cadrilate, dorindu-şi să dispară toată lumea din jur şi să rămână doar ei, singuri. Greta nu-i spuse unde merg şi Einar nu se sinchisi să întrebe. Era o zi caldă şi însorită şi ferestrele de pe Kronprinsessegade erau deschise larg, cu perdelele fâlfâind în bătaia vântului. Pe lângă ei trecu un camion de livrări şi Greta îl luă de braţ pe Einar, avertizându-l:

— Să nu scoţi o vorbă.

Însă lui Einar îi bătea inima cu putere, pentru că fata care îl sărutase pe treptele academiei se întorsese în viaţa lui la fel de fulgerător cum dispăruse, cu cinci ani în urmă. Pe parcursul acestor cinci ani se gândise la ea din când în când, ca la un vis fascinant, tulburător. În timpul războiului şi-o imaginase în California. Însă imaginea ei apărând brusc la academie, cu pensulele vârâte sub braţ, cu brăţările de metal scânteind în lumină, îi rămăsese întipărită în minte pe toată durata războiului. Era cea mai ocupată studentă din câte cunoştea el, veşnic la teatru şi la balet, dar întotdeauna gata de

lucru, chiar dacă asta însemna să stea până noaptea târziu, când ceilalţi beau aquavit şi apoi se culcau. De câte ori încerca să-şi imagineze femeia ideală, se gândea la Greta. Mai înaltă decât majoritatea oamenilor — şi mai rapidă. Îşi amintea că, într-o zi, îşi ridicase capul de pe birou, în cămăruţa lui de la academie, şi o văzuse pe fereastră alergând printre maşinile ce se învârteau pe Kongens Nytorv, cu fusta ei gri fluturând printre automobilele şi trăsurile ale căror şoferi apăsau isterici pe claxon, îşi amintea cum îşi agita ea braţele prin aer, vociferând: „Cui îi pasă?“ Fără îndoială, Gretei nu-i păsa câtuşi de puţin de lucrurile care pentru ea n-aveau sens şi, pe măsură ce, maturizându-se, devenea tot mai închis în sine, tot mai singur cu pânza lui şi tot mai convins că n-o să-şi găsească locul niciodată, Einar începu să-şi construiască în minte imaginea femeii ideale. Iar aceasta era Greta.

În după-amiaza aceea caldă de august apăruse la el la birou şi acum îl conducea pe străzile Copenhagăi, pe sub ferestrele larg deschise ale saloanelor de pe Kronprinsessegade, de unde răzbăteau chiotele copiilor gata să plece în vacanţă la Marea Nordului şi chelălăielile căţeilor de salon, dornici să-şi întindă puţin picioruşele scurte.

Când ajunseră pe strada ei, Greta îl avertiză:

— Ai grijă să te apleci.

El nu ştiu ce voia să zică cu asta, dar ea îl luă de mână şi se furişară pe după automobilele parcate la marginea trotuarului. Plouase în noaptea aceea şi bordurile erau ude; anvelopele, ude şi ele, expuse acum la soare, degajau un miros de cauciuc care îi umplea nările, aducându-i aminte de vara aceea în care el, Greta şi Carlisle cutreierau Parisul, punând la cale viitorul lui Lili. Greta îi mâna de la o maşină la alta, de parcă trebuia să se ferească de gloanţele inamicului. Îşi croiau astfel drum până la capătul blocului, unde locuia Herr Janssen, proprietarul fabricii de mănuşi în care un incendiu omorâse patruzeci şi şapte de femei care pedalau, încovoiate de spate, la maşinile lor de cusut. Tot acolo locuia contesa Haxen, care la vârsta de optzeci şi opt de ani avea cea mai mare colecţie de căni de ceai din nordul Europei; acestea erau atât de numeroase, încât nici măcar ei nu-i păsa dacă din când în când o apucau pandaliile şi azvârlea câte o ceaşcă în perete. Mai locuia acolo familia Hansen, cu fetele lor gemene, nişte fete atât de blonde şi de frumoase, încât părinţii lor trăiau în permanenţă cu groaza că vor fi răpite. Mai încolo era casa aceea albă cu uşă albastră şi cu muşcate la ferestre, nişte muşcate roşii ca sângele, al căror miros ajungea până pe partea cealaltă a străzii, un miros ameţitor, amărui şi oarecum obscen. Era casa în care locuise tatăl Gretei pe durata războiului; acum, că lucrurile reveniseră la normal, el se întorcea în Pasadena.

De după capota unui Labourdette Skiff, Greta şi Einar îi urmăriră pe

hamalii care cărau din casă nişte lăzi mari şi le încărcau în camionul ce aştepta în stradă. Simţeau mirosul muşcatelor şi al paielor îndesate în lăzi, pentru transport, precum şi mirosul de sudoare emanat de hamali, care se opinteau să ridice o ladă uriaşă, conţinând patul ei cu baldachin.

— Tatăl meu pleacă, spuse Greta.

— Şi tu?

— O, nu, eu o să rămân aici singură. Nu înţelegi?

— Ce să înţeleg?

— În sfârşit, sunt liberă.

Dar Einar nu realiza ce înseamnă asta, cel puţin deocamdată. Nu înţelegea că Greta avea nevoie să fie singură în Danemarca, fără nicio rubedenie în toată Europa, ca să devină femeia care îşi dorea ea să devină. Avea nevoie de un ocean şi de un continent între ea şi familia ei ca să simtă, în sfârşit, că respiră în voie. Ce nu ştia Einar pe-atunci era faptul că nevoia aceasta a Gretei de dezrădăcinare şi de reinventare făcea parte din firea ei îndrăzneaţă de americancă. El n-ar fi fost niciodată în stare să procedeze aşa.

Iată o altă parte a vieţii sale care n-avea să apară în necrologul celor de la *Nationaltidende*. Aceştia n-ar fi ştiut unde s-o caute. Şi, la fel ca majoritatea ziariştilor, tinerii aceştia cu început de chelie nu s-ar deranja să-şi verifice sursa. Timpul lui se apropia de sfârşit. Einar Wegener începea să se dezintegreze. Doar Greta avea să-şi mai aducă aminte de viaţa pe care o dusese el.

Necrologul care n-avea să fie scris niciodată ar fi trebuit să continue în felul următor:

„Într-o zi din vara trecută, Lili se trezise în camera ei din *casita* şi simţise că se sufocă de căldură. Era luna august. Pentru prima dată de când se căsătoriseră, Greta şi Einar hotărâseră să nu-şi petreacă vacanţa la Menton. Principalul motiv era sănătatea lui, tot mai şubredă. Sângerările. Pierderea în greutate. Ochii tot mai adânciţi în orbite. Şi, din când în când, neputinţa de a-şi ţine capul drept la masă. Nimeni nu ştia ce e de făcut. Nimeni nu ştia ce-şi doreşte Einar. Lili se trezi în dimineaţa aceea fierbinte când gazele de eşapament de la camionul ce livra marfă magazinului de delicatese din colţ pătrunseră pe fereastra deschisă şi se aşternură pe faţa ei, ca o peliculă de funingine. Ea zăcea în pat, cochetând cu ideea de a sta toată ziua culcată. Dimineaţa şi-o petrecu contemplând tavanul vălurit şi petalele de flori de ghips din jurul candelabrului.

Apoi auzi nişte voci venind din camera din faţă. Un bărbat şi apoi încă unul. Hans şi Carlisle. Îi ascultă vorbind cu Greta, deşi pe ea n-o auzea, doar pe ei. Vocile lor aspre o făceau să se gândească la o barbă nerasă de trei zile. Apoi, probabil că adormi, pentru că următorul lucru pe care îl percepu fu soarele care acum lumina camera din alt

unghi, dinspre acoperişurile verzi, de cupru, de pe cealaltă parte a străzii, unde îşi făcuse cuib un uliu. Hans şi Carlisle vorbeau în continuare. Îi auzi apropiindu-se de uşa ei şi se trezi cu ei în cameră; se gândise de multe ori să-şi pună o încuietoare la uşă, dar n-o făcuse. Îi văzu intrând, dar i se părea mai mult o amintire decât ceva ce se petrecea aievea. Bărbaţii spuseră: „Haide, scoală-te“ şi apoi: „Micuţă Lili“. Simţi cum o trag de mâini; din nou, avea senzaţia că lucrurile se petrec doar în imaginaţia ei, nu în realitate. Unul dintre ei îi duse la buze o cană cu lapte. Celălalt îi trase o rochie pe ea. O conduseră la şifonierul de culoarea cenuşii să-şi ia o pereche de pantofi şi, de îndată ce păşi în dreptul geamului, în plin soare, simţi că pielea îi ia foc. Hans şi Carlisle sesizară lucrul acesta, aşa că găsiră o umbrelă de hârtie cu arcuri de bambus şi o adăpostiră rapid sub ea.

Cumva, în chip inexplicabil, reuşiră s-o ducă la Tuileries. Aici se plimbară tustrei, Lili între ei doi, cu braţele încolăcite pe după ale lor. Se plimbară pe sub plopi, ale căror umbre legănate îi păreau nişte peşti uriaşi gata să sară afară din apă. Hans aduse trei scaune pliante verzi şi toată după-amiază se uitară la copiii care treceau, la tinerii îndrăgostiţi care se plimbau agale şi la bărbaţii singuratici, care aruncau scurte ocheade spre zona unde şedeau ei, lângă L’Orangerie. Lili îşi aminti de ziua aceea când fusese singură în parc; cu câteva săptămâni în urmă, ieşise la o plimbare şi doi puşti trecuseră pe lângă ea, iar unul dintre ei spusese: „O lesbiană”. Băieţii aveau vreo zece sau unsprezece ani, obrajii le erau acoperiţi de un pufuşor blond, iar pantalonii scurţi le dezveleau coapsele fine, fără păr; şi, cu toate astea, aceşti băieţi drăgălaşi fuseseră capabili să-i arunce un cuvânt atât de crud, atât de neadevărat.

Lili stătea cu Hans şi Carlisle şi îi era foarte cald în rochia pe care i-o dăduseră ei: cea cu mâneci scurte şi imprimeuri în formă de scoică, pe care o luase din apartamentul unde locuiseră în Menton. În momentul acela ştiu că viaţa lui Einar ajunsese la capăt. Singura întrebare era dacă Lili avea să trăiască. Sau avea să se termine totul şi ea se putea odihni, în sfârşit? Aveau să plece amândoi, Lili şi Einar, ţinându-se de mână? Biete oase îngropate în mlaştină".

Einar ştia că nici partea asta n-avea să se regăsească în necrologul său. Aveau să spună totul despre el, în afară de viaţa pe care o trăise. În clipa aceea trenul îşi încetini viteza, iar el deschise ochii şi-l auzi pe conductor strigând pe coridor: „Dresda! Dresda!”

Capitolul 20

Greta şedea pe canapeaua de catifea. Părul îi cădea pe faţă şi Edvard al IV-lea stătea la ea în poală, tremurând. De când Einar plecase la Dresda, se simţea incapabilă să muncească. Nu se gândea decât la el, la faptul că se afla în Germania şi mergea la laboratorul profesorului Bolk. Şi-o imagina pe Lili rătăcită pe străzi şi pe Einar zăcând înspăimântat pe masa de examinare a profesorului. Ar fi vrut să meargă cu el, dar el n-o lăsase; îi spusese că trebuie să facă treaba asta de unul singur. Ea nu putea înţelege asta. Mai era un tren spre Dresda, la trei ore după al lui Einar, şi îşi cumpărase bilet pentru acesta. Avea să ajungă la Clinica pentru Femei la o jumătate de zi după el şi atunci Einar nu mai avea ce să facă. Lili şi-ar fi dorit să o aibă alături, ştia asta. Dar în timp ce-şi făcea bagajele, hotărându-se să-l lase pe Edvard al IV-lea la Anna, se opri brusc. Einar insistase să nu meargă cu el: îl auzise spunând asta în repetate rânduri, clar şi răspicat.

Greta îmbătrânise. Se uită în oglindă şi văzu două riduri drăguţe, nu foarte vizibile, de-o parte şi de cealaltă a gurii, două linii care îi aminteau de intrarea într-o peşteră — exagera puţin, e drept, dar ridurile erau acolo. Îşi făgăduise sieşi că n-o să-i pese de riduri sau de firele albe care începuseră să-i apară pe la tâmple. Cu toate astea, îi păsa, chiar dacă nu voia să recunoască. O deranja faptul că îmbătrâneşte, pe măsură ce treceau anii şi se obişnuia tot mai tare cu statutul ei de artistă americană stabilită în străinătate. California părea tot mai îndepărtată, de parcă acel cutremur catastrofal prevestit de un doctor în fizică în campusul cu palmieri din Cal Tech[39] se abătuse deja asupra Statului de Aur[40] şi îl azvârlise în Pacific. Pasadena pierea încetul cu încetul din amintirile sale, ca o corabie naufragiată, ca o insulă pierdută în mijlocul oceanului, ce dispare treptat în zare.

Excepţie făcea Carlisle, fireşte. Acesta se vânturase de colo până colo prin Paris toată toamna, murdărindu-şi pantalonii cu noroi. Piciorul beteag îl durea din când în când, în funcţie de vreme; el şi Lili ieşeau din *casita* sub umbrele, Lili îmbrăcată cu pardesiul ei roz, de cauciuc, care părea atât de greoi, încât Greta se temea să nu leşine sub povara lui. Ea şi fratele ei discutaseră despre doctorul ales de Einar. Carlisle îi spusese pe şleau că, după părerea lui, îi făcea un deserviciu lui Einar. „O să regrete această alegere”, rosti el resemnat. Criticile lui o duruseră şi continuase să simtă asta pe toată durata toamnei, de câte ori se întâmpla ca el să îi schimbe lui Lili compresa de pe frunte, să stea pe patul ei, jucând poker împreună, sau să se înfofolească amândoi din cap până-n picioare, ca să meargă la operă. „Îmi pare rău că nu poţi veni şi tu“, spunea Lili cu voce joasă. „Să nu exagerezi cu

munca!“

Câteodată, Greta se simţea împovărată de atâta muncă, ca şi când ar fi fost singura din lume care lucra, în timp ce toţi ceilalţi se distrau şi îşi trăiau viaţa. Ca şi când toate responsabilităţile ar fi apăsat doar pe umerii ei şi, dacă s-ar fi oprit din lucru şi şi-ar fi plecat capul, micul şi tainicul lor univers s-ar fi prăbuşit iremediabil. Se compara pe sine cu Atlas[41], care ţinea lumea pe umerii săi; însă lucrurile nu stăteau chiar aşa, pentru că, spre deosebire de Atlas, ea era cea care crease acest univers. Cel puţin aşa gândea ea. În unele zile se simţea epuizată şi şi-ar fi dorit să poată spune cuiva lucrul acesta, dar nu avea cui, aşa că vorbea cu Edvard al IV-lea, în timp ce acesta îşi mânca porţia de piele şi cartilaj de pui.

Totuşi, îl avea pe Hans.

A doua zi după plecarea lui Einar în Germania, Hans veni să o vadă. Tocmai fusese la frizer şi părul de pe ceafă îi stătea ţepos, iar pielea îi era roşie, iritată. Îi venise o idee legată de o posibilă expoziţie: avea de gând să stea de vorbă cu directoarea unei şcoli de fete, să vadă dacă aceasta ar fi fost de acord să expună pe coridoarele şcolii o serie de tablouri cu Lili. Hans era încântat de idee, se vedea asta după felul cum râdea, cu cana de cafea la gură.

În ultimii ani avusese relaţii cu alte femei, Greta ştia asta. Cu o actriţă din Londra, de pildă, şi cu moştenitoarea unei mari averi obţinute din afacerile cu conserve de gem. Hans avea grijă să nu pomenească despre ele în faţa ei, evitând să precizeze, bunăoară, cu cine îşi petrecuse weekendul în Normandia. În schimb, i se confesa lui Einar, aşa că informaţiile ajungeau la ea din gura lui Lili, care o informa dintr-o răsuflare:

— Cu o actriţă al cărei nume e trecut cu litere de-o şchioapă pe afişul cu Cambridge Circus! Nu-i aşa că-i nemaipomenit pentru Hans?

— Da, trebuie să fie foarte interesant pentru el, răspundea Greta.

— Unde s-a dus Einar? o întrebă acum Hans.

— În Germania, să-şi vadă puţin de sănătate.

— La Dresda?

— A, ţi-a spus şi ţie? Se uită în jurul ei prin apartament, la şevaletele şi la picturile ei rezemate de perete şi de balansoar. S-a dus şi Lili cu el. E tare pustiu aici fără ei.

— Bineînţeles că s-a dus cu el, zise Hans. Lăsându-se într-un genunchi, începu să întindă pe podea cele mai recente tablouri cu Lili. Mi-a vorbit despre asta.

— Despre ce?

— Despre Lili. Despre doctorul din Dresda.

— La ce te referi?

— Ei, haide, Greta. Chiar crezi că nu m-am prins până acum? îşi ridică faţa spre ea. De ce ţi-a fost teamă să-mi spui?

Ea se rezemă cu spatele de fereastră. Ploaia îngheţată răpăia încetişor în geam. Erau o jumătate de duzină de tablouri noi cu Lili, toate cu ea la măsuţa de toaletă, având la gât şiragul de perle pe care i-l dăruise Greta. Obrajii îi erau trandafirii şi lângă ea se afla o trusă de farduri, ale cărei nuanţe de roşu aprins contrastau puternic cu pielea ei albă-argintie. În toate tablourile Lili purta o rochie fără mâneci, cu decolteu adânc, iar părul îi era ondulat la vârfuri spre interior.

— Spune-mi sincer, îl poţi vedea pe Einar în tablourile astea?

— Acum, da, zise Hans. Mi-a mărturisit toamna trecută. Nu se putea hotărî ce să facă, dacă să-l lase pe doctorul Buson să-l trateze sau pe profesorul Bolk. Într-o zi a apărut din senin la galerie. Pur şi simplu a intrat pe uşa din spate. Afară ploua şi el era tot ud, aşa că nu mi-am dat seama de la început că plânsese. Era alb ca varul, mai alb decât Lili în tablouri. M-am temut că o să se prăbuşească acolo, în faţa mea. Respira cu greutate şi o venă de la gât îi pulsa nebuneşte. N-am făcut decât să-l întreb ce s-a întâmplat şi atunci mi-a povestit totul.

— Şi tu ce i-ai spus?

— I-am spus că asta explică multe lucruri.

— Ca de exemplu?

— De exemplu, relaţia voastră.

— Relaţia noastră? spuse Greta.

— Da, acum înţeleg de ce ai fost atât de defensivă toţi anii ăştia, atât de retrasă. Într-un fel, ţi-ai asumat secretul lui ca şi când ar fi fost şi al tău, deopotrivă.

— E soţul meu.

— Sunt convins că nu ţi-a fost uşor.

Hans se ridică. Frizerul îl şi bărbierise, dar ratase o porţiune de obraz.

— În orice caz, mai uşor decât lui.

Greta se simţi năpădită de un val de uşurare: Hans ştia, în sfârşit. Aşadar, putea înceta cu subterfugiile în ceea ce-l privea, îl întrebă cu o oarecare nelinişte:

— Ce părere ai de secretul nostru?

— Aşa e el, nu? Cum să îl învinuieşti, dacă aşa e el?

Se apropie de ea şi o luă în braţe. Greta îi simţea mirosul mentolat al loţiunii de după bărbierit; părul lui de pe ceafă o gâdila la încheietura mâinii.

— Crezi că am făcut bine că l-am trimis la profesorul Bolk? îl întrebă ea. Nu crezi că am făcut o greşeală?

— Nu, spuse el. E singura lui şansă, probabil.

O ţinu în braţe la fereastră, în timp ce traficul curgea încet pe strada udă. Dar nu-l putea lăsa s-o ţină prea mult aşa, îşi zise în sinea ei. La urma urmelor, era încă măritată cu Einar. Va trebui să se desprindă

din braţele lui cât de curând şi să-l trimită înapoi la galerie, cu tablourile ei. El o ţinea cu o mână de talie şi cu cealaltă de şold. Greta îşi culcase capul pe pieptul lui, inhalându-i mirosul mentolat la fiecare răsuflare. De câte ori încerca să se desprindă de el, se simţea neputincioasă. Dacă nu putea să fie cu Einar, atunci îl dorea pe Hans, aşa că îşi închise ochii şi-şi vârî nasul în adâncitura gâtului lui. Chiar pe când începea să se destindă şi să suspine, simţind cum se evaporă toţi anii de singurătate, auzi cheia lui Carlisle răsucindu-se în încuietoarea uşii de la intrare.

Capitolul 21

Einar îi plăti şoferului cinci mărci germane şi taxiul plecă. Farurile sale măturară tufele despuiate de azalee, ce hibernau pe timp de iarnă, înainte de-a ieşi înapoi pe şosea. Aleea circulară era scăldată în întuneric, cu excepţia luminii venite dinspre un felinar atârnat deasupra uşii. Îi ieşeau aburi pe gură când respira şi picioarele îi erau amorţite de frig. Lângă uşă era un buton de cauciuc şi Einar stătu pe gânduri câteva clipe înainte să apese pe el. Plăcuţa de alamă de pe uşă era umedă din cauza frigului. SPITALUL MUNICIPAL PENTRU FEMEI DIN DRESDA. Pe altă plăcuţă erau înşiraţi medicii din spital. Dr. Jürgen Wilder, dr. Peter Scheunemann, dr. Karl Scherres, prof. Dr. Alfred Bolk.

Einar sună la sonerie şi aşteptă. Dinăuntru nu se auzea niciun zgomot. După părerea lui, clinica arăta mai mult ca o vilă, fiind situată într-o zonă cu tei, mesteceni şi garduri de fier cu ţepuşe în vârf. Prin tufele din apropiere se auzeau nişte foşnete făcute de un animal, o pisică sau un şobolan ce săpa în pământul îngheţat. Se lăsase o perdea de ceaţă şi Einar aproape că uită unde se află. Îşi lipi fruntea de plăcuţa de alamă şi închise ochii.

Apăsă din nou pe butonul soneriei. De data aceasta, auzi o uşă deschizându-se înăuntru şi o voce înăbuşită, ca foşnetele animalului din tufiş.

În cele din urmă, o femeie cu o fustă sobră, gri, prinsă cu nişte bretele ce-i presau sânii, îi deschise uşa şi se uită la el fără să clipească. Avea părul argintiu, tuns la repezeală în jurul feţei, şi ochii cenuşii. Părea că nu dormea niciodată destul, de parcă faldurile de piele din jurul gâtului o ţineau trează când tot restul lumii se odihnea.

— Da? rosti ea.

— Mă numesc Einar Wegener.

— Cum?

— Am venit la profesorul Bolk, explică el.

Femeia îşi puse mâinile în şolduri.

— La profesorul Bolk? repetă ea.

— E aici?

— Va trebui să sunaţi mâine.

— Mâine?

Simţi brusc că aerul din jurul lui îl apasă greu pe umeri.

— Credeţi că fata dumneavoastră e aici? îl întrebă femeia. De-asta aţi venit?

— Nu ştiu la ce vă referiţi, spuse Einar.

Simţea privirea femeii iscodindu-l curioasă, mai cu seamă geanta din mâna lui, în care erau hainele lui Lili.

— N-aveţi o cameră unde să pot sta? se auzi Einar întrebând.

— Dar e o clinică pentru femei.

— Da, ştiu asta.

Se răsuci pe călcâie şi o porni pe strada întunecoasă, aşteptând la colţ, sub felinarul cu formă conică atârnat pe o sârmă, deasupra intersecţiei. Într-un târziu, un taximetru opri în dreptul lui şi, pe când se instală la hotelul Höritzich, situat chiar lângă gară, în oraşul vechi, era aproape dimineaţă. Pereţii hotelului erau îmbrăcaţi într-un tapet ce imita împletitura de nuiele şi erau atât de subţiri, încât se auzeau tranzacţiile financiare ale prostituatei din camera vecină. Einar rămase îmbrăcat toată noaptea, întins în pat, pe plapuma de puf. Asculta trenurile care intrau în gară, cu roţile scrâşnind pe şine. Cu câteva ore în urmă, când era în gară, o femeie îmbrăcată într-un palton cu guler din blană de iepure îi propusese să meargă cu el acasă şi simpla amintire a incidentului cu pricina îl umplea de ruşine. Vocea ei şi cea a prostituatei de alături începură să i se învălmăşească în minte, ca şi imaginea buzelor lor rujate şi a fustelor lor cu crăpătură adâncă; în cele din urmă, Einar închise ochii, copleştit de spaimă pentru Lili.

A doua zi, când se întoarse la clinică, profesorul Bolk nu putu să-l primească. „O să vă sune dânsul“, îi spuse Frau Krebs, purtând aceeaşi fustă gri ca în ziua precedentă. La auzul acestor cuvinte, Einar începu să plângă în porticul clinicii, sub felinar. Afară nu era cu nimic mai cald decât fusese în ajun şi, la un moment, dat începu să tremure, în timp ce păşea pe aleea acoperită cu pietriş. N-avea ce să facă, încotro s-o apuce, aşa că se plimbă aiurea pe străzile oraşului, flămând şi, în acelaşi timp, bântuit de o puternică stare de greaţă.

Piaţa Altmarkt şi magazinele de aici erau înţesate de oameni; în farmacia Hermann Roche era plin de angajaţi ai băncii aflaţi în pauza de prânz. Clădirile, acoperite cu funingine, erau mai întunecate decât cerul, iar magazinele, în care casele de marcat cu carcase din bronz erau tot mai puţin folosite lună de lună, din cauza crizei economice, aveau la intrare copertine de pânză pe care erau trecute cu litere de-o şchioapă numele proprietarului: CARL SCHNEIDER, MARIEN APOTHEKE, SEIDENELAUS, RENNER KAUFHAUS sau HERMANN ROCHE DROGERIE. În centrul pieţei erau parcate automobilele, lucru de care se ocupau doi băieţandri cu pălării de tweed şi pantaloni scurţi, cu fluierele picioarelor vinete şi zgâriate. O femeie cu părul prins în vârful capului se dădu jos din berlina ei cu două uşi; era îmbrăcată într-o rochie albastră, elastică, şi colacii de grăsime de pe bustul său îi puneau la grea încercare rezistenţa nasturilor de la brâu în sus. Cei doi băieţandri îi parcară maşina într-un spaţiu îngust, după care începură să râdă şi să se fandosească, imitând-o în bătaie de joc pe femeia care îşi ruja buzele fără să observe ce se întâmplă.

Cel mai mic dintre băieţandri îşi ridică privirea şi, văzându-l pe Einar, începu să râdă din nou. Cei doi păreau să fie fraţi; amândoi

aveau nasul ascuţit şi râsul strident, răutăcios. Einar observă că nu mai râdeau de grăsană, care acum îşi croia drum printre maşini, spre farmacia Hermann Roche, unde se anunţau reduceri de preţuri la apa de gură Odol şi la alifia Schuppen. Râdeau de el, de faţa lui suptă şi de paltonul său, ale cărui pulpane desfăcute îi fluturau în jurul picioarelor slăbănoage. Einar o văzu pe grăsană prin geamul vitrinei, întorcând flacoanele cu apă de gură pe toate părţile. Şi-ar fi dorit să fie în locul ei, să studieze preţurile flacoanelor aranjate în formă de piramidă şi să-şi pună în coş un tub de alifie. Şi-o imagină întorcându-se acasă, în Loschwitz, şi aşezând articolele de toaletă în dulăpiorul de deasupra chiuvetei soţului ei.

Continuă să rătăcească pe străzile oraşului, uitându-se în vitrinele magazinelor. O modistă avea reducere de preţuri şi la uşa ei stăteau la coadă o mulţime de femei. Un băcan scotea la vânzare un coş uriaş cu varză. Apoi Einar se opri în faţa vitrinei unui magazin de zmeie. Înăuntru, un bărbat cu ochelarii pe vârful nasului îndoia beţe de lemn pe un banc de lucru. În jurul lui se aflau diferite tipuri de zmeie. Unul în formă de fluture, altul în formă de morişcă. Unele arătau ca nişte balauri, altele aveau o foiţă metalică şi semănau cu nişte peşti zburători. Mai erau un zmeu în formă de vultur şi unul mic, negru, cu ochii galbeni, bulbucaţi, ca de liliac.

Einar se duse la casa de bilete şi îşi cumpără un bilet la opera *Fidelio*. Ştia că homosexualii merg des la operă şi se temu ca femeia de la ghişeu să nu cumva să creadă că şi el se număra printre aceştia. Femeia era tânără şi atrăgătoare, cu ochii verzi şi, evitând să se uite la el, îi luă banii cu mare băgare de seamă prin gemuleţul oval, de parcă n-ar fi fost sigură dacă să-i accepte sau nu. Încă o dată, Einar se simţi istovit de atâta insensibilitate, de incapacitatea semenilor săi de a-l percepe aşa cum era el, de fapt.

Apoi urcă cele patruzeci şi una de trepte ale Terasei Brühl[42], care se înălţa pe malul drept al Elbei. Terasa, presărată cu copaci tăiaţi în formă pătrată, era mărginită de o balustradă de fier, peste care vizitatorii se aplecau să contemple cursul nesfârşit al fluviului. De-a lungul acestuia sufla un vânt rece şi Einar îşi ridică gulerul paltonului. Un negustor ambulant vindea chifle cu cârnat şi păhărele cu vin. Îi dădu şi lui o chiflă, apoi îi turnă nişte vin de mere. Einar îşi aşeză păhărelul pe genunchi şi luă o muşcătură din cârnatul aburind, cu învelişul crocant. Apoi sorbi o gură de vin şi închise ochii.

— Ştiţi cum se cheamă locul ăsta? îl întrebă vânzătorul.

— Cum?

— Terasa Brühl. Ştiţi, i se mai spune şi „Balconul Europei”.

Bărbatul zâmbi, arătându-şi dantura din care îi lipseau câţiva dinţi. Aştepta ca Einar să-şi termine vinul, ca să-şi recupereze paharul. De pe terasă se vedea până dincolo de râu: turnurile concave ale Palatului

Japonez, iar dincolo de ele, ferestruicile rotunde din acoperişurile Neustadtului, vilele cu grădini pline de arbori şi apoi, departe în zare, câmpiile nemărginite ale Saxoniei. De-aici, de pe terasă, Einar avea senzaţia că întreaga lume se întinde la picioarele sale, în aşteptare.

— Cât vă datorez? întrebă el.

— Cincizeci de pfennigi.

Apele fluviului erau cenuşii şi agitate. Einar îi întinse omului o monedă de bronz-aluminiu.

Îşi termină de băut vinul şi îi înapoie paharul negustorului, care îl şterse cu marginea cămăşii de pe el.

— Toate cele bune, domnule, zise el, împingându-şi căruciorul mai departe.

Einar îl urmări cu privirea, apoi se uită la faţadele de piatră galbenă şi la acoperişurile verzi, de aramă, precum şi la clădirile masive, în stil rococo, ce făceau din Dresda unul dintre cele mai frumoase oraşe pe care le văzuse în viaţa lui — muzeul Albertinum, biserica Frauenkirche, muzeul Grünes Gewölbe, piaţa elegantă din faţa Operei. Toate acestea alcătuiau un fundal impresionant pentru micul negustor ambulant şi căruciorul său. Deasupra oraşului cerul era plumburiu, clocotind de furtună. Einar era obosit şi înfrigurat şi, pe când se pregătea să plece de pe Terasa Brühl, avu senzaţia că trecutul îi alunecă pe nesimţite printre degete.

Trecură încă două zile până când profesorul Bolk îi trimise veste că îl aşteaptă. Einar se întoarse, aşadar, la Clinica pentru Femei într-o dimineaţă însorită, cu trotuare umede, scânteietoare. În lumina zilei, spitalul părea mai mare: o vilă impunătoare, de culoare crem, cu ferestre simetrice, boltite, şi un ceas zidit în cornişa clădirii. Clădirea era construită în mijlocul unui părculeţ cu stejari, mesteceni, sălcii şi tufişuri.

Frau Krebs îl primi înăuntru şi îl conduse pe coridorul pardosit cu lemn de mahon lustruit. De-a lungul coridorului erau înşiruite o mulţime de uşi şi Einar se simţi jenat de propria-i curiozitate, care îl împingea să-şi ridice privirea şi să se uite în fiecare cameră. De-o parte a coridorului camerele erau scăldate în lumina soarelui şi lângă ferestre erau aşezate câte două paturi, cu plăpumile umflate, ca nişte saci de făină.

— Fetele sunt în seră acum, spunea Frau Krebs.

Pe ceafa, chiar sub linia părului, avea un semn din naştere ce semăna cu o pată de gem de zmeură.

Clinica era dotată cu treizeci şi şase de paturi, îl informă Frau Krebs, mergând cu un pas în faţa lui. La etaj se aflau departamentele de chirurgie, medicină internă şi ginecologie, în cealaltă parte a curţii, sublinie ea, era o clădire pe care scria PATOLOGIE.

— Aripa destinată Patologiei a fost adăugată recent, spuse ea pe un

ton plin de mândrie. Acolo se află laboratorul profesorului Bolk.

Clădirea era pătrată şi finisată cu o tencuială galbenă care îi aducea aminte — şi se simţea jenat pentru asta — de cicatricea Gretei de la vărsat de vânt.

Prima sa întâlnire cu profesorul Bolk fu scurtă.

— Am cunoscut-o pe soţia dumneavoastră, începu acesta.

Einar, pe care îl treceau toate năduşelile în costumul lui şi în cămaşa cu guler scrobit, cu fluturi, care îl strângea la gât, se aşeză pe masa de examinare. Frau Krebs intră în cameră, cu pantofii săi negri scârţâind la fiecare pas, şi îi înmână profesorului un dosar. Acesta purta nişte ochelari cu rame de aur, care reflectau lumina din tavan şi îi ascundeau culoarea ochilor. Era înalt, mai tânăr decât îşi imaginase Einar, cu un maxilar bine proporţionat şi frumos conturat. Acum înţelegea de ce îi plăcuse Gretei de el: avea mâinile agile şi mărul lui Adam atât de delicat, încât — de câte ori vorbea — Einar era aproape hipnotizat de aceste mâini, care fâlfâiau prin aer ca nişte păsări ce aterizau apoi pe colţul biroului, unde se aflau trei cutii cu acte, şi de felul în care mişcările cartilajului său tiroid punctau fiecare propoziţie pe care o rostea, ca ciocul unei ciocănitoare.

Profesorul Bolk îi ceru să se dezbrace şi să se urce pe un cântar. Îi lipi de piept stetoscopul rece.

— Am înţeles că sunteţi pictor, spuse el, după care continuă: Sunteţi extrem de slab, domnule Wegener.

— Nu prea mai am poftă de mâncare.

— De ce nu?

Profesorul îşi scoase stiloul de după ureche şi îşi notă ceva în carneţel.

— Nu ştiu.

— Vă străduiţi să mâncaţi? Chiar şi dacă nu vă este foame?

— Uneori mi-e foarte greu, spuse Einar.

Se gândi la stările de greaţă din decursul ultimului an; uneori se trezea când soarele era deja sus pe cer şi îşi simţea stomacul răvăşit, de parcă ar fi stat toată noaptea în cabinetul doctorului Hexler, la iradiere. Şi la găleata pe care o ţinea lângă pat şi pe care Greta o golea dimineaţa, fără să se plângă sau să-i reproşeze ceva vreodată; nu făcea decât să-l mângâie pe frunte cu blândeţe.

Sala de examinare era pardosită cu plăci verzi de ceramică, ce urcau până la jumătatea pereţilor. În oglinda de deasupra chiuvetei, Einar sesiză că verdele pereţilor i se reflectă pe faţă şi, brusc, se gândi că el este, probabil, persoana cea mai bolnavă din tot Spitalul Municipal pentru Femei; într-adevăr, majoritatea femeilor care veneau aici nu erau bolnave, ci doar „împovărate” în urma unei nopţi de amor petrecute în compania unui tânăr chipeş, pe care n-aveau să-l mai vadă niciodată.

— Spuneţi-mi ce pictaţi, îl îndemnă profesorul Bolk.

— Nu prea mai pictez de o vreme.

— De ce?

— Din cauza lui Lili, îşi luă Einar inima-n dinţi.

Micuţa Lili nu-şi făcuse încă loc în conversaţie şi se întrebă dacă profesorul ştia ceva despre ea; oare auzise despre fata drăguţă cu gâtul ca un lujer de floare, care se căznea să spargă pielea uscată, bolnavă, a lui Einar şi să iasă la suprafaţă?

— V-a spus soţia dumneavoastră care sunt planurile mele? îl întrebă profesorul.

Plăcile verzi şi lumina stridentă din tavan nu reuşeau să arunce nicio umbră pe chipul profesorului. Pielea lui avea o culoare proaspătă, ca pâinea scoasă din cuptor. Doar faţa lui, a lui Einar, să făcuse verzuie. Îşi pipăi obrajii cu degetele, simţindu-şi pielea umedă de transpiraţie.

— V-a spus cum am de gând să procedez?

Einar încuviinţă din cap.

— Mi-a spus că o să mă transformaţi în Lili pentru totdeauna.

Şi nu numai asta îi spusese Greta. Adăugase, de asemenea: „Ia seama, Einar. Asta e singura ta şansă”.

— Aţi fi de acord să mă însoţiţi diseară la cină, la Belvedere? îi propuse profesorul. Ştiţi unde se află? Pe malul celălalt al Elbei. Lângă Terasa Brühl.

— Ştiu unde e restaurantul.

Profesorul îi puse mâna — o mână surprinzător de umedă — pe umăr şi îi spuse:

— Einar, vreau să mă asculţi cu atenţie. Eu te înţeleg. Înţeleg perfect ce doreşti.

Se întâlniră să ia cina la Belvedere. Holul restaurantului era decorat în alb şi auriu şi afară, printre coloane, o ceaţă groasă, albăstruie se aşternea încet peste Elba şi peste înălţimile îndepărtate ale Loschwitzului. Lângă tejgheaua fiecărui chelner se afla câte un palmier sădit într-un ghiveci uriaş. Pe scenă, orchestra interpreta uverturi din operele lui Wagner.

Un chelner în frac aduse o sticlă de şampanie într-o frapieră de argint.

— Nu-i o celebrare, spuse profesorul când chelnerul scoase dopul din siclă.

Răsună o pocnitură şi femeile de la mesele vecine îşi întoarseră gâturile îngropate în catifele groase, de iarnă, ca să vadă ce se întâmplă.

— Poate-ar trebui să fie, zise Einar, însă vocea îi fu acoperită de clinchetul cuţitelor pentru peşte pe care chelnerul tocmai le punea pe masă.

Se gândi la Lili, pe care intenţionase la un moment dat să o trimită la Belvedere, în locul lui.

Profesorul Bolk îşi desfăcu păstrăvul cu cuţitul. Einar privi cum lama încovoiată la vârf desprinde pielea subţire, dezvelind carnea rozalie.

— Ca să fiu sincer, spuse profesorul Bolk, prima oară când am întâlnit pe cineva ca dumneata, nu prea ştiam ce să spun. La început n-am crezut că se poate face ceva.

Lui Einar aproape că i se tăie respiraţia.

— Vreţi să spuneţi că aţi mai întâlnit persoane ca mine?

— Nu ţi-a povestit Greta despre experienţa mea cu un alt bărbat — şi zicând asta se aplecă spre el, peste farfurie — aflat în situaţia dumitale?

— Nu, zise Einar. Nu mi-a povestit nimic de genul ăsta.

— A fost un bărbat pe care mi-am dorit să-l ajut, continuă profesorul. Dar a fugit din spital exact înainte de operaţie. Era prea speriat ca să treacă prin asta. Lucru de înţeles, de altfel.

Einar se întrebă în sinea lui: „Să treacă prin ce?“ Îşi dădea seama că profesorul îl bănuia că ar şti mai multe decât ştia de fapt. Începu să-i vorbească despre pacientul anterior. Omul era atât de convins că e femeie, încât îşi spunea Sieglinde Tannenhaus, chiar dacă se îmbrăca în haine de bărbat. Era conductor de tren pe ruta Wölfnitz-Klotzsche şi insista ca lumea să-i spună „domnişoară”. Pasagerii habar n-aveau ce voia să zică. Se holbau la el nedumeriţi, văzându-l în uniforma lui albastră, cu cravată neagră.

— Dar în dimineaţa primei intervenţii chirurgicale, omul a dispărut, explică profesorul Bolk. S-a furişat din camera lui de la clinică, reuşind cumva să treacă de Frau Krebs. Şi dus a fost. În cele din urmă s-a întors la slujba lui, pe tramvai, de data asta îmbrăcat în uniformă de femeie, cu fustă bleumarin şi curea de pânză.

Chelnerul se întoarse să le toarne vin în pahare. Einar bănuia ce urmăreşte profesorul. Lama încovoiată a cuţitului de peşte scânteia în lumina candelabrului din spatele lor. Presupunea că era vorba de un fel de schimb. El avea să scape de bucata de carne inutilă ce-i atârna între picioare, dar urma să „dea“ altceva în schimb.

Afară, fluviul Elba curgea în vârtejuri negre. Pe sub podul Augustus trecea un vapor plin de lumini. Profesorul spuse:

— Aş vrea să ne apucăm de treabă săptămâna viitoare.

— Săptămâna viitoare? Nu se poate mai repede?

— Trebuie neapărat să aşteptăm până săptămâna viitoare. Vreau să te muţi la spital şi să te odihneşti, să pui câteva kilograme pe dumneata. Va trebui să fii cât mai odihnit cu putinţă. Nu putem risca vreo infecţie.

— Infecţie la ce? întrebă Einar, dar în clipa aceea chelnerul veni la

masa lor şi, cu mâinile sale brăzdate de vene proeminente, strânse farfuriile şi cuţitele de peşte, apoi mătură firimiturile cu o perie mică, de argint.

Einar se întoarse la hotel cu taxiul. Prostituata din camera vecină era probabil în oraş, aşa că adormi buştean, schimbându-şi poziţia doar atunci când intra în gară câte un tren, scârţâind pe şine. În zori, când se trezi, făcu o baie în toaleta neîncălzită de la capătul coridorului. Îşi luă apoi o fustă cafenie şi o bluză albă, cu guler din dantelă, iar pe deasupra un pulover de lână şi o pălărioară înclinată pe o sprânceană, îşi vedea propria respiraţie în oglindă, precum şi faţa-i palidă. Avea să intre în spital drept Lili şi tot aşa avea să iasă, mai încolo, la primăvară. Nu era vorba de o decizie, ci pur şi simplu de evoluţia firească a lucrurilor. În baia hotelului Höritzisch, printre scrâşnetele şi şuierăturile trenurilor, ce pătrundeau prin uşa de scândură, Einar Wegener închise ochii şi, când îi deschise din nou, în locul lui era Lili.

Ajunse la clinică, unde fu primită de Frau Krebs. Aceasta îi dădu un capot alb, cum se purta în spital, care se lega la brâu cu un fel de sfoară.

Frau Krebs, cu faţa roşie, brăzdată de vinişoare, o conduse într-o cameră aflată în partea din spate a spitalului, unde avea să se odihnească timp de o săptămână. În cameră era un pat prevăzut cu o bară de oţel pentru rezemat picioarele. Frau Krebs trase la o parte draperia galbenă de la fereastră. Aceasta dădea spre un părculeţ ce cobora până pe malul Elbei. Apele râului erau albastre în timpul iernii şi Lili văzu marinarii dârdâind de frig pe puntea unui cargou.

— O să te simţi bine aici, o asigură Frau Krebs.

Pe bolta cerului alunecau pâlcuri de nori. La un moment dat, un nor se desprinse de restul grupului, lăsând un gol în perdeaua cenuşie. O rază de soare se răsfrânse pe apa râului, proiectând în faţa cargoului un cerc de lumină la fel de strălucitoare ca lănţişorul de la gâtul lui Lili.

Frau Krebs îşi drese vocea:

— Profesorul Bolk mi-a spus că o să vii, zise ea. Dar nu mi-a spus cum te numeşti. Aşa face mereu.

— Lili.

— Lili şi mai cum?

Pe cer, încă un nor se desprinse din pâlcul plumburiu, lărgind deschizătura de senin, de un albastru palid; râul se lumină şi marinarii zgribuliţi îşi înălţară ochii spre cer. Preţ de o clipă, Lili îşi ţinu respiraţia, apoi rosti:

— Elba. Lili Elba.

În cursul după-amiezii coborî la parter, ca să-şi bea ceaiul în seră. Se

aşează pe un scaun de metal izolat de celelalte şi în curând simţi razele soarelui încălzindu-i faţa prin pereţii de sticlă ai serei. Afară se însorise şi cerul era albastru. Aerul din seră se încălzise sub razele soarelui şi acum mirosea a umezeală, de la frunzele încolăcite ale ferigilor şi de la iedera căţărată pe pereţi. Dinăuntru, din seră, se vedea Elba, ale cărei valuri aveau crestele înspumate, din pricina vântului care măturase norii de pe cer. Crestele albe ale valurilor îi aduceau aminte de Kattegat, de Danemarca şi de peisajele pe care le pictase Einar odinioară, pe ţărmul mării. Cu ani în urmă, Lili obişnuia să stea pe scaunul cu şezut de sfoară, în Widow House, şi să privească nemişcată tablourile lui Einar; le privea cu totală detaşare, de parcă ar fi fost pictate de vreun strămoş care îi trezea un vag sentiment de mândrie.

Pe parcursul acelei săptămâni, Lili dormi până târziu în fiecare dimineaţă; cu cât se odihnea mai mult, cu atât mai obosită era. După-amiaza îşi servea ceaiul şi tarta în seră. Stătea aici, aşezată pe scaunul de metal, cu ceaşca de ceai pe genunchi, şi dădea timidă din cap spre celelalte fete care veneau la taifas. Din când în când, câte una dintre ele râdea atât de tare, încât îi atrăgea privirea fără să vrea: un cerc de fete, fete tinere, cu părul lung şi gâtul vânjos, fiecare respirând în ritmul ei pe sub capotul regulamentar, legat cu sfoară. Majoritatea pacientelor se aflau aici cu un anumit scop, Lili ştia asta. Le privea cu coada ochiului, nu cu dispreţ, nici cu milă, ci cu interes şi cu nostalgie, căci fetele păreau să se cunoască bine între ele şi niciuneia — dacă era să se ia după râsetele lor stridente, ce răsunau atât de zgomotos încât Lili se temea că o să prefacă în cioburi pereţii serei — nu părea să-i pese nici cât negru sub unghie că o să-şi petreacă următoarele câteva luni din viaţă la Clinica pentru Femei. Aici îşi făuriseră propria societate, în care pe ea nu o incluseseră încă. Poate într-o zi, îşi spunea Lili în sinea ei, răsucindu-şi încheieturile mâinilor ca să ajungă şi la ele căldura soarelui, care îi invadase deja restul corpului.

Ştia că profesorul ar fi vrut să pună pe ea câteva kilograme în acest răstimp. Frau Krebs îi aducea în fiecare după-amiază câte o farfurie cu budincă de orez, în care ascundea — ce drăguţ din partea ei! — o migdală, aşa cum făceau danezii. Prima dată când luă o gură de budincă şi i se întâmplă să dea peste sâmburele tare de migdală, îşi ridică privirea şi rosti în limba daneză, uitând unde se află: *Tak, tak*[43].

În a treia zi de spital, pe când se afla în seră, Lili observă bobocii de şofran ce creşteau de cealaltă parte a peretelui de sticlă. Erau de un verde sclipitor şi se legănau în bătaia vântului. Se iţeau îndrăzneţi pe pajiştea brună, încă suferindă de pe urma iernii, care în următoarele câteva săptămâni avea să se îmbrace într-un veşmânt verde, proaspăt.

Râul, având în ziua aceea culoarea petrolului, curgea lent, purtând cu sine cargoul a cărui punte era acoperită cu prelate negre, bine întinse cu ajutorul frânghiilor.

— Crezi că o să fie o primăvară timpurie?

— Pardon? rosti Lili.

— Am observat că te uiţi la florile de şofran.

O fată se aşezase pe scaunul de lângă Lili, trăgându-l într-o poziţie din care să se poată uita una la cealaltă, peste masa albă de fontă.

— Mi se pare că au ieşit cam devreme, explică Lili.

— Eu cred că anul ăsta primăvara o să vină mai curând decât de obicei, spuse fata, al cărei păr blond şi sârmos îi trecea de umeri şi se ondula la vârfuri.

Ulterior află că fata se numea Ursula, o orfană din Berlin care nu împlinise încă douăzeci de ani, şi venise la Dresda pentru că tăcuse o greşeală — una veche de când lumea. „Am crezut că îl iubesc", avea să spună ea mai târziu.

A doua zi după prima lor întâlnire, soarele era şi mai puternic. Lili şi Ursula, înfofolite în pulovere pe gât, cu căciuli de blană cu apărătoare pentru urechi, împrumutate de la Frau Krebs, se îndreptau spre parc. Mergeau pe potecă, printre florile de şofran care împânziseră de-acum toată pajiştea. Când ajunseră pe malul Elbei, unde vântul bătea mult mai puternic decât şi-ar fi imaginat Lili de-acolo de sus, din seră, Ursula o întrebă:

— Şi tu, Lili? De ce eşti aici?

Lili stătu puţin pe gânduri, muşcându-şi buzele, şi — trăgându-şi pumnii înăuntrul mânecilor — răspunse într-un final:

— Sunt bolnavă pe dinăuntru.

Ursula, care avea nişte buze ce o făceau să pară veşnic îmbufnată, spuse:

— Înţeleg.

Din ziua aceea, cele două fete îşi luară ceaiul şi tarta împreună în fiecare după-amiază. Mâncau bomboane de ciocolată din numeroasele cutii pe care Ursula le şterpelise de la ultimul ei loc de muncă.

— Ciocolata asta e de vină pentru toate necazurile mele, îi spuse ea la un moment dat, luând din cutie o bomboană în formă de scoică şi vârându-şi-o în gură.

Îi povesti lui Lili despre magazinul de ciocolată din Unter den Linden unde lucrase ea şi unde, la prânz sau la ora ceaiului, se îngrămădeau toţi bogătaşii din Berlin, cu paltoanele atârnate pe braţ, ca să cumpere cutii cu bomboane de ciocolată învelite în foiţă de aur, legate cu panglici de mătase.

— Probabil te gândeşti că m-am îndrăgostit de vreunul dintre ei, spuse Ursula, punându-şi ceaşca pe farfurioară. Dar n-a fost aşa. M-am îndrăgostit de băiatul care amesteca ingredientele în spate, cel care

vărsa în cazane sacii cu nucă, ciuberele cu unt, găleţile cu lapte şi boabele de cacao. Cazanele erau suficient de mari încât să încapă în ele doi tineri îndrăgostiţi. Numele lui era Jochen şi avea pistrui din cap până-n picioare. Era din Cottbus, de lângă graniţa cu Polonia, şi venise la Berlin ca să-şi caute norocul, dar acum lucra ca ucenic la cazanele de oţel şi la malaxorul gigantic, a cărui paletă, dacă nu era atent, putea să prindă mâna lui slabă şi să i-o răsucească de o sută de ori în mai puţin de un minut.

Trecuseră patru luni până să-şi vorbească, pentru că fetele din magazin, în uniformele lor roz, cu nasturi de sus până jos, nu aveau voie să stea la taclale cu băieţii din spate, de la producţie, unde aerul era irespirabil şi mirosea a transpiraţie şi a ciocolată dulce-amăruie şi unde toate discuţiile aveau drept subiect părţile intime ale fetelor de la tejgheaua de sticlă. Într-o zi însă, Ursula fusese nevoită să meargă până în spate, să întrebe când avea să fie gata următoarea porţie de nuga şi Jochen, care pe-atunci avea doar şaptesprezece ani, îi răspunse, împingându-şi şapca spre ceafă: „Gata cu nugaua pe ziua de azi. Spune-i dobitocului să plece acasă şi să-şi ceară iertare de la nevastă-sa“. A fost momentul în care inima Ursulei fusese cuprinsă de văpaia dragostei.

Restul poveştii nu era greu de imaginat: primul sărut în încăperea din spate; alunecarea lină în cazanul de oţel inoxidabil; îmbrăţişările pătimaşe din toiul nopţii, când fabrica de ciocolată era pustie, când amestecătoarele stăteau nemişcate; suspinele şi gemetele lor de pasiune.

Ce trist, se gândi Lili, stând pe scaunul ei de metal, scăldată în lumina soarelui. Ea şi Ursula se împrieteniseră repede în cele cinci zile de când erau împreună. Şi, în ciuda situaţiei dificile în care se găsea momentan Ursula, Lili tânjea să trăiască şi ea ceva asemănător. Da, îşi zise ea. La fel o să mi se întâmple şi mie: o dragoste fulgerătoare, o pasiune nestăvilită pe care să o regret ulterior.

În dimineaţa următoare, profesorul Bolk apăru în uşa camerei sale.

— Te rog să nu mănânci nimic astăzi, îi ceru el. Nici măcar ceai cu frişcă. Absolut nimic. Apoi adăugă: Mâine e ziua cea mare.

— Sunteţi sigur? întrebă Lili. N-o să vă răzgândiţi?

— Am şi rezervat amfiteatrul. Au fost stabilite turele de lucru ale asistentelor. Mi se pare că te-ai mai îngrăşat. Da, cu siguranţă. Mâine e ziua mult aşteptată, Lili.

Apoi plecă.

Se duse la micul dejun în holul cu ferestre arcuite şi cu podea din scânduri de pin; pe o masă de lângă perete erau aşezate platouri cu mezeluri, coşuri cu chifle cu chimen şi un vas cu cafea. Lili îşi luă cana cu cafea şi se aşeză la o masă din colţ, singură. Cu un cuţit de întins untul desfăcu plicul albastru în care se afla scrisoarea Gretei şi începu

să citească.

„Dragă Lili,

Mă întreb dacă te simţi bine la Dresda. Presupun că l-ai cunoscut până acum pe profesorul Bolk. Cum ţi se pare? Are o reputaţie impresionantă. E aproape celebru; de fapt, cred că după povestea asta o să devină faimos.

De-aici, din Paris, nu am nicio veste interesantă. Munca mea a avut de suferit de când ai plecat tu. Eşti subiectul meu preferat, ştii asta, şi — dacă nu eşti aici — mi-e greu să găsesc pe cineva la fel de frumos ca tine. Hans a trecut pe la mine ieri. E cam îngrijorat în privinţa pieţei de artă. Zice că nu mai sunt bani, nu doar aici, ci în toată Europa. Dar pe mine nu mă interesează lucrul ăsta. Nu m-a interesat niciodată, ştii asta. I-am zis şi lui, iar el a spus că mi-e uşor să vorbesc aşa, pentru că eu şi Einar vom avea întotdeauna ceva de vânzare. Nu ştiu sigur la ce s-a referit, dar probabil că ar avea dreptate, dacă Einar ar mai picta. Lili, tu te-ai gândit vreodată să te apuci de pictat? Poate ar fi bine să îţi cumperi o cutie de acuarele şi un bloc de desen, ca să-ţi umpli timpul, care cred că acolo curge destul de încet. În pofida a ceea ce se spune, sunt convinsă că Dresda nu se poate compara cu Parisul.

Sper că te simţi bine. Asta este principala mea îngrijorare. Mi-aş fi dorit să vin cu tine, dar înţeleg de ce nu ai vrut. Sunt anumite lucruri pe care trebuie să le faci singură. Lili, te gândeşti vreodată cum o să fie când totul se va sfârşi? Libertatea mult râvnită! Eu aşa îmi imaginez. Şi tu gândeşti la fel? Sper că da. Sper să vezi lucrurile în felul ăsta, pentru că aşa ar trebui să fie pentru tine. Eu, una, aşa le văd.

Dă-mi veşti cât mai curând. Eu şi Edvard al IV-lea îţi simţim lipsa cumplit. El s-a obişnuit să doarmă pe divanul tău. În ceea ce mă priveşte, nu dorm mai deloc.

Dacă vrei să vin la tine, scrie-mi doar un cuvânt. Sosesc de pe o zi pe alta.

Cu dragoste,

Greta”

Lili se gândi la viaţa pe care o trăia în casita lor: fostul atelier al lui Einar, curat şi neatins; lumina dimineţii revărsându-se în atelierul Gretei; chipeşul Carlisle trântit pe canapeaua de catifea; Greta în salopeta ei de lucru, întărită de la atâtea pete de vopsea, cu părul curgându-i pe spate ca o cascadă; Hans claxonând de jos, din stradă, strigând-o pe Lili. Îşi dori să se întoarcă, dar acum era imposibil.

După-amiază se întâlni din nou cu Ursula, care era îmbujorată la faţă, căci coborâse în fugă pe scări.

— Am primit o scrisoare de la el! spuse ea, fluturând un plic. De la Jochen.

— De unde a ştiut unde eşti?

— I-am scris eu. Nu m-am putut abţine, Lili. Pur şi simplu n-am rezistat, aşa că i-am scris că îl iubesc şi că nu-i prea târziu.

Avea părul prins într-o coadă de cal şi arăta şi mai tânără decât de obicei, cu obrajii ei dolofani, care făceau gropiţe când vorbea sau râdea.

— Ce crezi că mi-a scris?

— Hai să vedem, o îndemnă Lili.

Ursula desfăcu plicul şi începu să citească scrisoarea. Pe măsură ce înainta cu lectura zâmbetul său pălea aproape imperceptibil. Când întoarse pagina, gura i se făcu mică de tot, cu buzele strânse. La final îşi şterse nasul cu dosul palmei şi spuse:

— S-ar putea să mă viziteze. Dacă reuşeşte să strângă destui bani şi să-şi ia liber de la magazinul de ciocolată.

— Ai vrea să vină?

— Cred că da. Totuşi, nu vreau să-mi fac prea mari speranţe. S-ar putea să-i fie greu să-şi ia liber de la lucru. Dar a zis că o să vină dacă are timp.

Nu-şi mai spuseră nimic vreme de câteva minute bune. Apoi, Ursula îşi drese glasul şi zise:

— Am auzit că o să te opereze.

Lili încuviinţă, făcându-şi de lucru cu scamele de pe capot.

— Ce o să-ţi facă? O să fie totul în regulă? După operaţie o să fii exact ca înainte?

— O să fiu mai bine decât înainte, spuse Lili. Profesorul Bolk o să mă facă mai bine.

— Of, înfiorător moşneag e Bolk ăsta. Sper să nu-ţi facă nimic rău. Bolk Cuţitarul — aşa i se spune, ştii, nu? E gata oricând să taie o fată cu cuţitul.

Pentru o secundă, Lili se simţi înspăimântată.

— Îmi pare rău, zise Ursula. N-am vrut să spun nimic rău cu asta. Ştii doar că fetelor le place să pălăvrăgească. Habar n-au ce vorbesc.

— Nu-i nimic, o asigură Lili.

Mai târziu, în camera ei, Lili se pregăti de culcare. Frau Krebs îi dăduse o pastilă mică ce semăna cu o bucăţică de cretă. „Ca să te ajute să dormi“, îi spusese ea, muşcându-şi buza. Lili se spălă pe faţă la chiuvetă, cu prosopul trandafiriu. Tot fardul ei — pudra portocalie, rujul roz şi ceara brună cu care îşi contura sprâncenele — se scurse în chiuvetă, odată cu apa. Când lua în mână creionul de sprâncene cu vârful cerat, pregătită să se fardeze, un sentiment bizar îi inundă sufletul, de parcă retrăia o experienţă familiară. Einar fusese un artist, aşa că se întreba dacă sentimentul acesta, fiorul pe care îl simţea undeva sub coaste, o fi similar cu ceea ce experimenta el atunci când vârful pensulei aluneca pe suprafaţa aspră a pânzei. Lili fu străbătută

de un frison şi o cuprinse o senzaţie asemănătoare cu regretul. Trebui să înghită forţat, ca să nu-i vină pastila înapoi.

A doua zi de dimineaţă se trezi ameţită, cu mintea tulbure. Auzi o bătaie în uşă. O asistentă cu părul prins în vârful capului o scoase din aşternut. O targă pe roţi, mirosind a spirt şi a oţel, aştepta lângă patul ei, gata s-o ducă de acolo. Undeva în plan îndepărtat desluşi faţa profesorului Bolk, care spunea: „Se simte bine? Asiguraţi-vă că se simte bine“. În afară de aceste informaţii, creierul ei nu înregistră mare lucru. Era conştientă că e încă devreme şi că cineva o împinge, cu targa, pe coridor, înainte ca soarele să se fi înălţat peste câmpurile de rapiţă ce se întindeau la est de Dresda; ştia că uşile batante, cu geamuri rotunde, se închiseseră în urma ei înainte ca zorii zilei să se reverse peste zidurile de piatră ale Terasei Brühl, de unde, cu câteva zile în urmă, contemplase fluviul şi oraşul şi întreaga Europă şi unde îşi făgăduise sie înseşi că n-o să privească niciodată înapoi.

Când se trezi, văzu un geam acoperit cu o draperie galbenă. Pe peretele opus se afla un dulap cu o singură uşă, în care era încastrată o oglindă şi din care ieşea o cheie având legat la capăt un ciucure albastru. La început crezu că e şifonierul lor de culoarea cenuşii şi apoi îşi aduse aminte, deşi i se întâmplase altcuiva, de după-amiaza aceea în care tatăl lui Einar îl găsise la şifonierul maică-sii, cu o eşarfă galbenă înfăşurată în jurul capului.

Era întinsă pe un pat prevăzut cu un reazem de oţel pentru picioare. Vedea camera printre barele respective şi era ca şi când ar fi privit printr-o fereastră cu gratii. Pereţii camerei erau îmbrăcaţi într-un tapet cu bucheţele de flori roşii şi roz. Într-un colţ se afla un scaun acoperit cu o pătură. Lângă pat era o masă din lemn de mahon, cu o faţă de masă din dantelă şi o vază cu violete. Masa avea un singur sertar şi se întrebă ale cui or fi fost lucrurile dinăuntru. Podeaua era acoperită cu un covor de culoarea pământului, ros pe alocuri.

Încercă să se ridice, dar imediat o săgetă o durere ascuţită în zona bazinului şi se prăbuşi la loc pe perna tare şi ţepoasă din cauza penelor. Camera începu să se învârtă în jurul ei şi apoi se cufundă în beznă. Se gândi la Greta şi se întrebă dacă nu cumva aceasta era în cameră, în colţul opus ferestrei, unde n-avea putere să se întoarcă, să vadă. Lili nu ştia ce se întâmplase cu ea, cel puţin deocamdată, fiind încă ameţită de la cloroform. Ştia că e bolnavă şi la început îşi închipui că e un copil proaspăt operat de apendicită, în spitalul din Iutlanda, cu coridoarele sale pardosite cu linoleum. Avea zece ani şi Hans urma să sosească în curând, cu un bucheţel de flori albe. Dar gândul acesta n-avea nicio noimă, fiindcă Lili o avea în minte şi pe Greta, care era soţia lui Einar. Aşa că se întrebă cu voce tare: Unde e Einar?

Se gândi la ei toţi: la Greta, la Hans şi la Carlisle, a cărui voce monotonă, stăruitoare, o ajuta să-şi limpezească gândurile. Se gândi la Einar cel înspăimântat, total dezorientat în costumul său lăbărţat, şi îl văzu cumva separat de ceilalţi, despărţit de ei pentru totdeauna. Îşi ridică încet pleoapele. Din tavan atârna un bec fixat într-o cutie reflectorizantă. De el era agăţat un şnur lung, ce cobora până la marginea patului, având la capăt o biluţă maro. Biluţa se odihnea pe pătura verde şi o lungă bucată de vreme se gândi să-şi scoată mâna de sub pătură şi să tragă de biluţă, ca să stingă becul. Privea cu încordare la bila de lemn care semăna cu cele înşirate pe vergelele unui abac. În cele din urmă îşi adună toate puterile ca să-şi elibereze mâna şi, în clipa aceea, o durere năprasnică o fulgeră în tot trupul, ca o explozie incandescentă. Închise ochii şi capul îi căzu la loc pe pernă — ale cărei pene i se lipiră de creştet, încurcându-i-se în păr. Cu doar câteva ore în urmă, în zorii zilei, sub bisturiul profesorului Alfred Bolk, Einar Wegener se transformase din bărbat în femeie; testiculele îi fuseseră extirpate din săculeţul încreţit al scrotului şi Lili Elba zăcuse în stare de inconştienţă vreme de trei zile şi trei nopţi.

Capitolul 22

Greta nu mai putea suporta. Îşi încheia nasturii salopetei şi-şi prindea părul la spate cu un pieptene de baga, apoi îşi amesteca vopselele în holurile Knabstrup şi stătea în faţa portretului pe jumătate terminat al lui Lili, neştiind cum să-l isprăvească. Privea portretul — având partea de sus a trupului completă şi partea de jos doar schiţată cu creionul — ca şi când ar fi fost opera altcuiva, nu a ei. Se zgâia la pânza foarte întinsă la margini din cauza cuielor pe care le bătuse cu mâna ei şi pur şi simplu nu reuşea să se concentreze. Cel mai mărunt lucru îi distrăgea atenţia. De pildă, vizita unei persoane necunoscute care îi bătu la uşă ca să-i solicite semnătura pentru înfiinţarea unei biblioteci. Sau Edvard al IV-lea, care îşi lipăia apa din bol. Sau faptul că uşa de la atelierul lui Einar era deschisă, lăsând să se vadă divanul lui acoperit frumos cu covorul persan colorat în roşu şi roz, precum şi camera ordonată şi pustie, în care nu mai locuia nimeni. Măsuţa de toaletă cu sertarele goale; un şifonier fără nimic înăuntru, cu excepţia unui umeraş pe o bară de metal. Simţi o zvâcnire în piept, neputând să-şi ia gândul de la Einar; şi-l imagina străbătând Europa într-un compartiment de tren şi sosind la Dresda, noaptea, cu părul umed de la frig, ţinând adresa clinicii în pumnul strâns.

La galeria lui Hans avu loc o nouă expoziţie cu lucrările ei şi, pentru prima oară, ea nu participă la vernisaj. Îi era lehamite de toate astea, deşi avea grijă să nu-i arate lui Hans lucrul acesta. Ar fi fost atât de nerecunoscător din partea ei. Ar fi părut o capricioasă, dacă te gândeai că, în urmă cu cinci ani, era o necunoscută, iar în dimineaţa asta îi acordase un interviu unui jurnalist chipeş din Nisa, un tip cu pleoapele căzute, care la un moment dat o întrerupsese, întrebând-o: „Când v-aţi dat seama pentru prima oară că sunteţi atât de talentată?” Da, atâta faimă în doar cinci ani; cu toate astea, Greta cugeta în sinea ei: „Da, am reuşit să mă afirm — dar ce importanţă are asta?“ Era singură şi soţul ei, cu tot cu Lili, era la Dresda, la fel de singur.

La mai bine de o săptămână după plecarea lui Einar, într-o zi ploioasă, în care roţile maşinilor scrâşneau pe asfaltul umed, Greta se întâlni cu Hans la el la galerie. Acesta se afla în biroul din spate şi la masă şedea un funcţionar care nota intrările într-un registru contabil.

— Nu s-au vândut toate, o anunţă Hans.

Unul dintre tablouri — Lili la o cabană din Bains du Pont- Solférino — zăcea pe podea, rezemat de masa la care funcţionarul urmărea cu atenţie înregistrările din caiet, subliniindu-le cu creionul.

— Mi-ar fi plăcut să fii de faţă la vernisaj, îi spuse Hans. S-a întâmplat ceva? Apoi, după o scurtă pauză: L-ai cunoscut pe noul meu asistent? Monsieur Le Gal.

Funcţionarul avea o faţă îngustă, iar ochii lui blânzi şi căprui îi aminteau de Einar. Se gândi din nou la el; şi-l imagină călătorind cu tramvaiul, în Dresda, cu ochii plecaţi şi cu mâinile împreunate timid în poală, şi se cutremură. Se întrebă în sinea sa, chiar dacă nu cu atât de multe cuvinte: „Oare ce am făcut cu soţul meu?“

— Pot să te ajut cu ceva? o întrebă Hans, apropiindu-se de ea.

Asistentul stătea aplecat deasupra hârtiilor, cu creionul în mână şi ochelarii pe nas. Hans veni lângă ea. Trupurile nu li se atingeau, dar Greta îl simţea foarte aproape în timp ce contempla tabloul de pe jos: zâmbetul lui Lili, care parcă se căznea să se împotrivească întinderii exercitate de casca de baie de pe capul ei; ochii ei vii, ce păreau să te absoarbă cu totul în întunecimea lor. Greta simţi ceva pe mână, dar — când se uită — nu era nimic. Hans stătea lângă masa asistentului, cu mâinile în buzunare. Oare voia să-i spună ceva?

Carlisle îi găsise îmbrăţişaţi în după-amiaza aceea ploioasă, când Hans venise de la frizer şi avea gâtul roşu. Ea nu-l auzise învârtind cheia în uşă decât atunci când fusese prea târziu, iar momentul interminabil care urmase fusese cât se poate de stânjenitor, atât pentru Greta, cât şi pentru fratele ei — ea, cu capul pe pieptul lui Hans şi Carlisle, cu o eşarfă în jurul gâtului, bâjbâind cu mâna după clanţa uşii.

— N-am ştiut că e cineva… bâiguise el.

Ea se desprinsese de Hans, care îşi ridicase mâinile şi începuse să explice:

— Nu-i ceea ce crezi…

— O să plec acum, zisese Carlisle. Mă întorc mai târziu.

Până să apuce Greta să articuleze vreun cuvânt, fratele ei plecase deja.

Mai târziu, în cursul serii, se aşezase pe marginea patului său şi, mângâindu-l pe picior, peste pătură, îi spusese:

— Câteodată am senzaţia că Hans e singurul meu prieten.

Carlisle, cu cămaşa de noapte descheiată la gât, zisese:

— Te înţeleg. Apoi continuă: Greta, nimeni nu te învinovăţeşte pentru toată povestea asta, dacă ai cumva impresia asta.

Acum, în biroul lui Hans, în prezenţa asistentului care îşi vedea de treburile sale, Greta spuse:

— Încă n-am nicio veste de la Einar.

— Şi eşti îngrijorată?

— N-ar trebui să fiu, dar sunt.

— De ce nu te-ai dus cu el?

— Pentru că el nu a vrut.

Hans nu mai zise nimic şi Greta îl văzu strângând din buze. Oare îi era milă de ea? Ura gândul că era posibil să se fi ajuns la aşa ceva.

— Nu că aş fi supărată pe el, spuse ea. Dar nu înţeleg de ce a trebuit

să meargă singur.

— Greta, rosti Hans.

— Da?

— De ce nu mergi să-l vezi?

— Pentru că el nu vrea să mă duc.

— Probabil că îi era ruşine să-ţi ceară ajutorul.

— Lui Einar? Nu, nu-i stă în fire una ca asta. Şi, în plus, de ce să-i fie ruşine? După ce am trecut prin tot ce am trecut, de ce i-ar fi ruşine acum?

— Gândeşte-te prin ce trece el. E o experienţă cu totul nouă.

— Atunci, de ce nu m-a lăsat să îl însoţesc? N-a vrut să fiu lângă el. Mi-a spus-o clar şi răspicat.

— Probabil că îi era prea frică.

Ea rămase pe gânduri câteva clipe.

— Crezi?

Asistentul îşi aprinse o ţigară, trecând chibritul cu o mişcare rapidă peste şmirghelul de pe marginea cutiei. Din nou, şi-ar fi dorit ca Hans s-o ia în braţe, dar nu era în stare să schiţeze niciun gest înspre el. Îşi îndreptă spatele şi-şi netezi fusta cu palmele. Ştia că are o gândire demodată, dar pur şi simplu nu era capabilă să se lase îmbrăţişată de el câtă vreme era încă soţia lui Einar.

— Ar trebui să mergi la el, spuse Hans. Dacă vrei, vin cu tine. Mi-ar plăcea să vin cu tine.

— Nu mă pot duce.

— Ba bineînţeles că poţi.

— Şi cum rămâne cu munca mea?

— Munca ta poate aştepta. Sau, şi mai bine, ia-ţi şevaletul cu tine. Şi vopselele.

— Chiar crezi că ar trebui să fac asta?

— Vin şi eu cu tine, repetă el.

— Nu, se împotrivi ea. N-ar ajuta la nimic.

— De ce nu?

Pe biroul asistentului se afla un exemplar din gazeta *L'Echo de Paris,* deschis la articolul despre expoziţia ei. Greta nu îl citise încă, iar acum îi sări în ochi următorul pasaj: „Cu atâtea tablouri având acelaşi subiect — această fată ciudată pe nume Lili —, Greta Wegener începe să devină anostă. Sper din toată inima să îşi găsească un nou model şi o nouă cromatică. Dacă tot vine din California, mă întreb de ce nu şi-a îndreptat niciodată atenţia asupra nuanţelor de albastru şi de auriu, specifice meleagurilor ei de baştină. Să picteze peisaje cu Pacificul şi cu canioanele de acolo!"

— Dacă mă duc, trebuie să mă duc singură, stărui Greta.

— Acum vorbeşti şi tu ca Einar.

— Păi chiar sunt ca el, replică ea.

Rămaseră tăcuţi preţ de câteva minute, privind amândoi tabloul şi ascultând sunetul ploii, combinat cu zgomotul traficului. Parisul era învăluit în frig şi ploaie; în fiecare dimineaţă, umezeala i se strecura până în măduva oaselor şi Greta îşi imagina că singurul loc mai umed şi mai cenuşiu decât acesta era Dresda. Să meargă acolo însemna să se aventureze şi mai adânc în bârlogul iernii.

— Dacă pot să te ajut cu ceva… repetă Hans.

Veni din nou lângă ea şi atunci Greta simţi pe braţ o atingere uşoară, ca un fulg. Îi simţea, prin costumul lui de culoarea osului de peşte, căldura trupului.

— Greta, murmură el.

— Trebuie să plec.

— Nu crezi că ar fi timpul…

— Chiar trebuie să plec, îl întrerupse ea.

— Prea bine atunci, zise Hans. O ajută să-şi ia haina de ploaie, netezindu-i-o pe umeri. Îmi pare rău, adăugă.

Atunci funcţionarul spuse, cu un glas răguşit:

— O să ne mai aduceţi şi alte tablouri, doamnă Wegener? Să mă aştept la ceva nou în viitorul apropiat?

— O vreme, nu, zise ea şi, în momentul în care păşi pe stradă, în lapoviţa ce cădea peste automobile şi peste umbrelele trecătorilor, ştiu fără urmă de îndoială că trebuie să îşi împacheteze şevaletul şi vopselele şi să-şi cumpere bilet la primul tren spre Dresda.

În Dresda, cel mai surprinzător i se păru faptul că oamenii de pe stradă nu-şi ridicau privirea din pământ atunci când umblau. Era ceva neobişnuit pentru ea să nu fie măsurată din cap până-n picioare de privirile trecătorilor. În prima zi avu senzaţia că dispăruse de pe faţa pământului — adânc îngropată în faldurile Europei, ascunsă de ochii lumii. O cuprinse panica în timp ce păşea pe aleea cu pietriş ce ducea spre intrarea Spitalului Municipal pentru Femei din Dresda. Dintr-odată i se făcu frică la gândul că, dacă pe ea n-o putea găsi nimeni, poate că nici ea n-avea să-l găsească pe Einar.

La început se iscă o oarecare confuzie.

— O caut pe domnişoara Wegener, declară Greta la recepţie, unde Frau Krebs fuma o ţigară Hacifa.

Numele Wegener nu-i spunea nimic acesteia. Îşi ţuguie buzele şi scutură din cap, iar părul ei, tuns ca o cască, îi alunecă rigid pe faţă. Greta încercă din nou:

— E o fată subţire, cu ochii căprui. Foarte timidă. Daneză de origine.

— Vă referiţi la Lili Elba?

Greta, având chiar în clipa aceea o viziune cu faţa lui Einar scăldată în lumina soarelui, în timp ce traversa cu trenul fluviul Elba, pe podul

Marienstrasse, spuse:

— E aici, deci?

La ea în cameră, în sobiţa cu gaz portabilă, pâlpâia focul. Draperia galbenă era trasă şi flăcările albăstrui din sobă aruncau pe pat umbre vălurite. Greta îşi încleştă mâinile pe bara metalică de la picioarele patului. Pe pat, învelită în pături, stătea Lili, cu braţele inerte întinse pe lângă corp. Dormea, respirând încetişor pe nas.

— Vă rog să n-o deranjaţi, îi şopti Frau Krebs din uşă. Operaţia a fost foarte grea.

— Când a avut loc?

— Acum trei zile.

— Şi ea cum se simte?

— Greu de spus, zise Frau Krebs, încrucişându-şi braţele pe piept.

În cameră era cald şi moleşitor; domnea o atmosferă care te îndemna la somn şi o linişte care Gretei i se părea nefirească. Se aşeză pe scaunul din colţ, trăgându-şi pătura peste picioare. Era înfrigurată şi obosită din cauza călătoriei cu trenul şi Frau Krebs o lăsă singură cu Lili.

Dormiră amândouă, şi Greta, şi Lili. După câteva ore, când Greta se trezi, primul ei gând fu că aţipise pe una dintre verandele casei din Pasadena. Apoi o văzu pe Lili, care îşi răsucea capul pe pernă. Pleoapele străvezii începură să-i tremure.

— Vă rog să nu vă faceţi griji pentru mine, murmură ea.

În cele din urmă deschise ochii, clipind greoi ca să-şi alunge somnul împănat cu vise. Aceştia erau căprui şi lunecoşi ca o gelatină. Singurul lucru care mai rămăsese din soţul ei, ochii aceştia care îi aminteau Gretei de toată viaţa lui.

Se apropie de pat şi începu s-o mângâie pe Lili pe picior, prin pătura aspră, din păr de cal. Muşchiul gambei i se păru mai moale — poate era doar imaginaţia ei; tot aşa, avu impresia că simte două umflături în dreptul sânilor.

— Ştii ce mi-au făcut? o întrebă Lili.

Faţa ei părea mai rotundă şi gâtul mai plin, aşa încât nu i se mai vedea mărul lui Adam. Oare şi asta era doar în imaginaţia Gretei?

— Nimic mai mult decât ce am vorbit noi.

— Acum sunt Lili? Am reuşit să mă transform în Lili Elba?

— Întotdeauna ai fost Lili.

— Da, dar dacă ar fi să mă uit jos, între picioare, oare ce aş vedea?

— Nu trebuie să te gândeşti aşa, zise Greta. Ăsta nu-i singurul lucru care te face să fii Lili.

— Operaţia a reuşit?

— Frau Krebs zice că da.

— Cum arăt? Spune-mi, Greta, cum arăt?

— Foarte bine.

— Chiar sunt femeie?

Greta era şocată. Soţul ei nu mai exista. Avea senzaţia că sufletul lui trece prin fiinţa ei. Greta Waud era din nou văduvă; se gândi la sicriul lui Teddy, acoperit cu flori de pasărea paradisului, cufundându-se în groapă, în măruntaiele pământului. Pe Einar însă nu trebuia să-l îngroape. Îl instalase într-un compartiment de tren cu destinaţia Germania şi acum el nu mai era — de parcă trenul dispăruse pe veci în negura îngheţată de ianuarie. Îşi imagina că, dacă i-ar fi rostit numele, ecoul l-ar fi repetat iar şi iar, pentru tot restul vieţii ei.

Veni şi mai aproape de Lili. Din nou, simţea nevoia s-o ia în braţe. Îi cuprinse capul în mâini. Venele de la tâmple îi pulsau uşor şi Greta se aşeză pe marginea patului de spital, cu capul lui Lili în palme. Printr-o crăpătură a draperiei, se vedea pajiştea de afară, scăldată în lumina soarelui de primăvară, şi până jos, la Elba. Apele râului alunecau repezi, ca norii de pe cer. Pe malul celălalt, doi băieţandri lansau la apă o canoe.

— O, bună ziua, rosti un glas din uşă. Era o fată tânără, cu nasul mic şi cârn. Tu trebuie să fii Greta.

Greta încuviinţă din cap şi fata intră cu paşi uşori. Era îmbrăcată în capotul de spital şi în picioare avea papuci de casă. Lili adormise din nou şi în cameră era semiîntuneric. Sobiţa pe gaz din colţul încăperii scotea un ticăit regulat, tic-tic-tic.

— Eu sunt Ursula. Ne-am împrietenit, spuse fata, făcând semn cu bărbia înspre Lili. O să se facă bine?

— Cred că da. Dar mi-a spus Frau Krebs că a fost o operaţie foarte grea.

— De atunci doarme aproape întruna. N-am văzut-o trează decât o singură dată, dar atunci părea fericită, zise Ursula.

— Dar înainte de operaţie cum era? Părea speriată?

— Nu prea. Îl adoră pe profesorul Bolk. Ar face orice pentru el.

— E un doctor priceput, se auzi Greta rostind.

Ursula avea în mână o cutiuţă învelită într-o foiţă metalică, pe care scria UNTER DEN LINDEN cu litere spiralate, elegante. I-o întinse Gretei şi o rugă:

— Vrei să i-o dai tu când se trezeşte?

Greta îi mulţumi şi abia atunci îi remarcă pântecul umflat. Protuberanţa era vizibilă, neobişnuită, situată în partea de sus a abdomenului.

— Dar tu cum te simţi? o întrebă Greta.

— A, eu? Sunt bine, răspunse fata. Din ce în ce mai obosită pe zi ce trece. Dar e normal, nu?

— Se poartă frumos cu voi aici?

— Frau Krebs e drăguţă. La început pare cam dură, dar de fapt e de treabă. Şi celelalte fete sunt cumsecade. Dar Lili e preferata mea. E

atât de drăguţă. Îşi face griji pentru toată lumea, numai pentru ea nu. Apoi, după o scurtă pauză: Mi-a povestit despre tine. Ţi-a simţit lipsa.

Preţ de o clipă, Greta se întrebă la ce se referise Ursula, însă apoi renunţă să se mai gândească la asta. N-avea importanţă.

— O să-i spui că am trecut pe aici? zise Ursula. Şi dă-i, te rog, ciocolata.

Greta îşi luă o cameră la hotelul Bellevue. Seara, după ce pleca de la spital, încerca să picteze. Luminile cargourilor cu cărbuni ajungeau până la ferestrele ei. Uneori le deschidea larg şi atunci auzea pufăitul şi foşnetul făcute de vâslele bărcilor cu turişti, precum şi scrâşnetele cargourilor sau zăngănitul tramvaiului din Piaţa Teatrului.

Se apucă să-i facă portretul profesorului Bolk, pe o pânză mare pe care o cumpărase dintr-un magazin de pe Alunstrasse. O cărase făcută sul, sub braţ, până la hotel, traversând podul Augustus.

De pe balcoanele semicirculare ale acestuia se vedea aproape toată Dresda: Terasa Brühl cu băncile sale verzi proaspăt vopsite, domul bulbos, de culoarea nisipului, al bisericii Frauenkirche, înnegrit de funingine de la automobile, lucrările metalice din Plauenscher Grund, şirul lung de ferestre argintii ale palatului Zwinger. O pală de vânt venită dinspre râu îi smulsese pânza de sub braţ şi reuşise să o recupereze abia după ce se derulase toată pe pod, ca pânza unei corăbii. Flutura peste parapetul de piatră canelată şi Greta se căznea să o ruleze la loc, când cineva îi pusese mâna pe umăr şi o voce cunoscută rostise:

— Pot să te ajut cu ceva?

— Tocmai mă întorceam la hotel, îi spuse Greta profesorului Bolk, care apucă de capătul pânzei şi o rulă ca pe un stor.

— Văd că ai de gând să faci un tablou foarte mare, zise el.

Dar nu era aşa. Greta nu ştia deocamdată ce urma să facă. Nu i se părea momentul potrivit s-o picteze pe Lili.

— Nu vreţi să mă conduceţi până la hotel? îl rugă Greta, făcând semn spre parcul cu castani din faţa hotelului Bellevue, care se înălţa ca un salvamar robust cocoţat în scaunul lui pe catalige, supraveghind malurile Elbei.

— Aş vrea să aflu cum a decurs operaţia, adăugă ea. Şi care sunt perspectivele lui Lili.

În ultimele câteva zile, începuse să aibă senzaţia că profesorul Bolk o evita. Se afla de două zile la Dresda şi el încă nu-i răspunsese la întrebările pe care i le lăsase la Frau Krebs, la recepţie. Îi spusese chiar şi Ursulei că aşteaptă un telefon din partea profesorului. Dar acesta nu venise s-o vadă. Acum îl conduse în apartamentul ei de la hotel. Se aşezară amândoi în fotoliile de lângă fereastră, sorbind din cafeaua adusă de o cameristă cu părul prins într-o bentiţă de dantelă.

— Prima operaţie a fost un succes, începu profesorul Bolk. A fost

relativ simplă. Incizia se vindecă aşa cum trebuie.

Îi povesti Gretei despre operaţia desfăşurată în amfiteatru, unde într-o dimineaţă devreme, înainte să se lumineze de ziuă, Einar devenise Lili. Îi relată că testele efectuate în mod regulat — analizele de sânge şi de urină şi monitorizarea temperaturii oră de oră — indicau toate o evoluţie bună a stării lui Lili. Antisepticele administrate o protejau împotriva eventualelor infecţii.

— Cea mai mare problemă în momentul de faţă este durerea, adăugă profesorul Bolk.

— Şi ce faceţi în privinţa asta?

— Injecţii zilnice cu morfină.

— Care nu prezintă niciun risc?

— Unul foarte mic, spuse el. În săptămânile următoare o să renunţăm treptat la ele. Dar momentan are nevoie de ele.

— Înţeleg.

Acum, că-l avea pe Bolk lângă ea, suspiciunile ei începeau să se evapore. Acesta era aşa cum sunt majoritatea oamenilor importanţi şi ocupaţi: imposibil de abordat. Dar, odată ce reuşeai să pui mâna pe el, îţi acorda toată atenţia.

— Eram îngrijorat pentru sângerările ei, continuă profesorul. N-ar fi trebuit să aibă aşa hemoragie. Asta m-a făcut să bănuiesc că s-ar putea să fie vreo problemă în abdomen.

— Ca de pildă?

— Nu ştiam. O ruptură de splină. O perforaţie a pereţilor intestinului. Orice era posibil.

Zicând asta, profesorul îşi încrucişă picioarele. Gretei i se puse un nod în gât şi inima începu să-i bată mai repede, de frică.

— Dar acum e bine, nu-i aşa? Nu trebuie să-mi fac griji pentru ea, nu?

— Am deschis-o din nou, spuse Bolk.

— Ce vreţi să spuneţi?

— I-am deschis abdomenul. Ştiam că ceva nu e-n regulă. Am văzut destule cavităţi abdominale ca să ştiu că ceva nu e-n regulă.

Greta închise ochii pentru o clipă şi, în spatele pleoapelor, văzu bisturiul trasând o linie subţire de-a curmezişul pântecului lui Lili. Trebui să se forţeze să nu se mai gândească la mâinile profesorului desfăcând marginile inciziei cu ajutorul lui Frau Krebs.

— Într-adevăr, Einar era femeie. Sau, cel puţin, parţial femeie.

— Dar eu ştiam asta de mult, interveni Greta.

— Nu. Cred că nu înţelegi. Luă o prăjitură în formă de stea de pe tava adusă de cameristă. E vorba despre altceva. Despre ceva cu totul ieşit din comun.

Ochii îi sclipeau de surescitare şi Greta îşi dădu seama că era genul de doctor care râvnea ca ceva — o boală, o procedură chirurgicală —

să îi poarte numele.

— În abdomenul lui, continuă Bolk, încâlcit printre intestine, am descoperit ceva. Îşi împreună mâinile, pocnindu-şi degetele. Am descoperit o pereche de ovare. Nedezvoltate, fireşte. Mici, desigur. Dar erau acolo.

În clipa aceea, Greta se hotărî să picteze portretul profesorului Bolk: linia pătrată a umerilor; braţele deşirate; gâtul lung, ce-i ieşea din gulerul scrobit; pielea încreţită şi moale din jurul ochilor. Se lăsă pe speteaza fotoliului. În apartamentul vecin stătea o cântăreaţă de operă, care acum repeta rolul Erdei din Siegfried. Vocea de mezzosoprană şfichiuia aerul ca zborul unei păsări de pradă. Semăna cu vocea Annei, dar era imposibil, pentru că Anna era la Copenhaga, cântând din nou la Teatrul Regal pentru prima oară după mulţi ani. Când Lili avea să se simtă mai bine, se gândi Greta, avea s-o ducă la operă. Îşi imagină cum aveau să stea amândouă, ţinându-se de mână, în întunericul Semperoperei, în timp ce Siegfried îşi croia drum spre vârful muntelui, unde îl aştepta Brünhilde.

— Ce înseamnă asta pentru ea? întrebă ea într-un târziu. Ovarele acestea sunt reale?

— Înseamnă că sunt şi mai încredinţat că varianta noastră o să funcţioneze. Aţi făcut alegerea corectă.

— Deci credeţi că asta explică sângerările ei?

— Probabil, spuse profesorul, ridicând tonul. Explică aproape totul.

Nu, îşi zise Greta în sinea ei; ştia că prezenţa acelor ovare nu avea cum să explice totul.

— Există un procedeu de „altoire” pe care aş vrea să-l încerc, continuă profesorul. Dintr-o pereche de ovare sănătoase. Metoda a fost deja aplicată în cazul testiculelor, dar niciodată la organele femeieşti. Însă a avut rezultate pozitive. Aş vrea să prelevez nişte ţesut dintr-o pereche de ovare sănătoase şi să îl introduc în ovarele lui Lili, continuă el. Important e să alegem momentul optim. Mai întâi trebuie găsite ovarele potrivite.

— Şi cât va dura asta? Sunteţi sigur că puteţi face aşa ceva?

— Nu foarte mult. M-am gândit deja la o fată.

— De la spital?

— E o fată tânără din Berlin. La început am crezut că e însărcinată, dar, de fapt, se pare că are o tumoare în stomac. Zicând asta, se ridică să plece. Ea nu ştie, bineînţeles. Ce rost ar avea să-i spunem de-acum? Dar s-ar putea ca ea să fie persoana potrivită. Şi mai avem de aşteptat doar vreo lună.

Dădu mâna cu Greta şi plecă. Rămasă singură, aceasta deschise capacul cutiei cu vopsele şi începu să-şi scoată flacoanele şi să întindă pe jos o prelată. Prin pereţi răsună vocea mezzosopranei, gravă şi înăbuşită, crescând treptat în intensitate.

Câteva săptămâni mai târziu, Greta şi Lili se aflau în grădina spitalului. Mestecenii şi sălciile înmuguriseră.

Pajiştea încă nu înverzise de tot, dar pe aleea de cărămidă răsăriseră păpădii pe alocuri. Doi grădinari săpau gropi pentru un rând de puieţi de cireş, ale căror rădăcini erau învelite în pânze de sac. Tufele de agrişe începeau să înfrunzească.

În curte, aşezate în cerc pe o pătură cu carouri, stăteau câteva fete însărcinate, jucându-se cu firele de iarbă. Capoatele lor albe, care le cădeau de pe umeri, fâlfâiau în suflarea vântului. Ceasul de pe cornişa clinicii tocmai bătea de amiază.

Un nor negru acoperi soarele şi pajiştea se întunecă dintr-odată. Pe uşa de sticlă a clinicii ieşi o siluetă. Greta nu putu desluşi cine era. Era îmbrăcată într-un halat alb, de laborator, ale cărui pulpane fluturau asemenea fanioanelor de pe vasul de agrement ce plutea în susul şi în josul Elbei.

— Uite, rosti Lili. E profesorul.

Acesta venea spre ele şi în clipa aceea soarele ieşi de după nor, luminând faţa profesorului şi aurindu-i ochelarii. Când ajunse lângă ele, se lăsă în genunchi, pe jos, şi spuse:

— Mâine o să se întâmple.

— Ce anume? întrebă Lili.

— Următoarea operaţie.

— Dar de ce aşa de brusc?

— Pentru că acum am făcut rost de ţesutul de „altoire”. Trebuie să te operez mâine.

Greta îi spusese lui Lili despre procedura cu pricina, despre ţesutul ovarian pe care profesorul avea de gând să i-l implanteze în abdomen.

— Mă aştept ca totul să decurgă aşa cum am plănuit, zise profesorul.

În lumina soarelui, pielea de pe faţa lui Bolk era atât de subţire, încât i se vedeau venele albăstrui. Greta îşi dori ca Hans să fi venit cu ea la Dresda. S-ar fi sfătuit cu el; ţinea la părerile lui şi îi plăcea să-l asculte, să-l vadă cum îşi uneşte palmele la gură în timp ce reflectează. Dintr-odată, se simţi epuizată.

— Şi dacă treaba nu merge conform planului? întrebă ea.

— O să aşteptăm. Vreau să îi implantez ţesutul unei fete tinere.

— Destul de neverosimilă toată povestea asta, spuse Lili, fără să se uite nici la Greta, nici la Bolk.

Avea faţa întoarsă spre cercul de fete care şedeau într-o rână, pe pătură.

După ce profesorul plecă, Lili scutură din cap.

— Tot nu-mi vine să cred, zise ea, continuând să se uite la fete. Chiar o face, Greta. Aşa cum ai zis tu. Mă transformă într-o fată. Avea

faţa impasibilă şi nasul roşu. Cred că e un om capabil să săvârşească miracole, şopti ea.

O pală de vânt flutură părul Gretei, care îşi ridică privirea spre geamurile cu storurile trase de la laboratorul profesorului Bolk. Acesta avea pereţii tencuiţi cu stuc şi era legat de restul clinicii printr-un coridor de sticlă. Acolo nu avea voie să intre, dar îşi imagină amfiteatrul, cu şirurile de scaune dispuse circular, tărgile de oţel, reci la atingere, şi un raft plin de borcane cu formaldehidă. La unul dintre geamuri storul era ridicat şi, pentru un minut, văzu o siluetă lucrând în laborator, cu capul aplecat deasupra mesei. Apoi o altă persoană — tot o umbră întunecată — trase storul şi clădirea încremeni din nou, în lumina soarelui.

— Aşadar, zise ea, mâine e ziua cea mare.

Îi luă capul lui Lili şi îl culcă în poala ei, apoi închiseră amândouă ochii, stând nemişcate la soare. Ascultară şuşotelile fetelor de pe pajişte şi plescăitul îndepărtat al vâslelor pe Elba. Greta se gândi la Teddy Cross, pe care şi ea îl crezuse odinioară capabil de miracole. La povestea aceea cu piciorul lui Carlisle. Greta şi Teddy erau căsătoriţi doar de câteva luni şi locuiau în *casita* din Bakersfield; primele vânturi fierbinţi începeau să sufle prin pădurricea de eucalipţi.

Greta era însărcinată cu micul Carlisle şi zăcea mai tot timpul pe canapea, simţindu-se îngrozitor. Într-o zi, Carlisle veni în vizită cu Detroiterul său galben, pe autostrada Ridge Route, ca să exploreze potenţialele câmpuri petrolifere.

Plantaţiile de căpşuni arătau ca nişte covoare verzi în primăvara acea, tivite cu pâlcuri de maci aurii ce se iţeau pe coama dealului. Din Los Angeles şi din San Francisco începuseră să curgă şuvoaie de prospectori, de când se zvonise că în Bakersfield s-ar găsi zăcăminte de petrol. Fermierul care locuia la sud de părinţii lui Teddy săpase un puţ cu târnăcopul şi dăduse de petrol. Teddy era convins că şi în pământul părinţilor săi se găseau zăcăminte de „aur negru“ şi Greta se întreba în sinea ei dacă nu cumva Teddy simţea nevoia să se îmbogăţească doar din dorinţa de a se ridica la nivelul ei. După-amiaza târziu, după ce se îngrijea să nu-i lipsească ei nimic, mergea cu maşina pe drumurile desfundate, de ţară, până la proprietatea părinţilor săi, şi se apuca să foreze lângă rădăcina câte unui stejar bătrân. Întrebuinţa o foreză ce putea fi prelungită prin adăugarea de segmente suplimentare. În soarele care făcea frunzele argintii ale căpşunilor să scânteieze, Teddy învârtea foreza, înfigând-o tot mai adânc în solul argilos.

Şi, iată că într-o bună zi, Carlisle apăru şi el în Bakersfield. Şchiopăta încă de pe vremea aceea şi se sprijinea pe o pereche de cârje ce-i veneau până sub coate, cu mânerele striate făcute din fildeş. Mai avea o pereche, din aliaj de argint şi cupru, pe care doamna Waud

îi pretindea să le poarte la ocazii. În prima seară petrecută în *casita* lor, în timp ce Greta dormea — după cum avea să afle mai târziu —, Teddy îl duse pe Carlisle la pământul părinţilor săi şi îi arătă puţul săpat de el.

— Mă tem să nu-i dezamăgesc, spuse el, referindu-se la părinţii lui, care dârdâiau în coliba lor cu pereţi de lemn prin care bătea vântul.

Gaura din pământ avea cam circumferinţa unei coapse şi era împrejmuită de o platformă de lemn. Teddy scoase o mostră de ţărână, cu ajutorul unei căni legate de o sfoară. O examinară amândoi, cu gura căscată. Teddy se uita întrebător la Carlisle, de parcă s-ar fi aşteptat ca acesta, doar fiindcă studia la Stanford, să fie capabil să discearnă conţinutul cănii de sol negru.

— Crezi că există petrol acolo jos? întrebă el.

Aruncând o privire spre stejarul noduros de la marginea plantaţiei de căpşuni şi apoi spre cerul purpuriu, Carlisle răspunse:

— Nu ştiu sigur.

Rămaseră acolo vreme de o jumătate de oră, în timp ce soarele asfinţea şi vântul isca vârtejuri de praf în jurul gleznelor lor. Se lăsă seara şi stelele începură să sclipească pe cer.

— Hai să plecăm, spuse Teddy, iar Carlisle, care niciodată nu-l învinuise pe Teddy pentru tot ce i se întâmplase Gretei, fu de acord.

Teddy se îndreptă spre camionetă, urmat de Carlisle, însă una dintre cârjele acestuia se înţepeni între scândurile platformei şi, într-o fracţiune de secundă, piciorul beteag îi alunecă în puţ, ca un şarpe. Îi veni să râdă singur de felul caraghios în care căzuse, însă în curând piciorul îi fu săgetat de nişte dureri ascuţite. Teddy îi auzi strigătele şi se întoarse în fugă la puţ.

— Eşti teafăr? Te poţi ridica? strigă el.

Carlisle nu se putea ridica, piciorul fiindu-i acum înţepenit în gaură. Atunci Teddy începu să scoată scândurile cu o rangă; scârţâitul acestora răsuna pe toată întinderea câmpului. Asta îi stârni pe coioţi, care începură să urle şi ei, şi toată liniştea nopţii fu răscolită de ţipetele lor şi de suspinele înăbuşite ale lui Carlisle. Trecu o oră până când Teddy reuşi să-i elibereze piciorul, fracturat la tibie. Nu-i curgea deloc sânge, însă pielea îi era mai vânătă decât o prună. Teddy îl ajută să se urce în camionetă, apoi străbătură valea pe întuneric, printre plantaţiile de căpşuni, de salată, de viţă-de-vie şi, în fine, de arahide, şi trecură munţii, iar în cele din urmă ajunseră în Santa Barbara. Era aproape miezul nopţii când un doctor cu monoclu îi îndreptă osul tibiei, în timp ce asistenta din schimbul de noapte, cu părul scurt şi roşu ca focul, înmuia fâşii de tifon într-un recipient cu ghips. După multă vreme, când aproape se crăpa de ziuă, Teddy şi Carlisle intrară pe aleea umbrită de bambuşi din faţa *casitei.* Erau epuizaţi, dar ajunseseră, în sfârşit, acasă.

Greta încă dormea.

— Doarme de când aţi plecat, îi anunţă Akiko, ai cărei ochi erau la fel de negri ca pielea de pe tibia lui Carlisle.

Când se trezi, Greta se simţea prea rău ca să observe ghipsul de pe piciorul lui Carlisle, care lăsa dâre de praf în urma lui, pe oriunde îl târa. Observă în schimb praful acela alb şi cretos, întrebându-se destul de nepăsătoare — cum făcea cu tot ceea ce ţinea de gospodărie — de unde o fi venit, în timp ce scutura pernele de pe canapea. Ştia că fratele ei suferise un accident, dar pur şi simplu creierul ei nu reuşea să proceseze informaţia.

— O, sunt bine, îi spusese Carlisle, iar Greta se mulţumise cu atât, pentru că se simţea mult prea rău, de parcă ar fi fost otrăvită.

Se uită la ghips şi îşi dădu ochii peste cap, ameţită.

Vara, când mercurul din termometru urcă la 43 de grade şi Greta născu, în sfârşit, lui Carlisle îi scoaseră ghipsul. Copilul era mort, dar piciorul lui Carlisle era mai sănătos decât fusese vreodată, de când el şi soră-sa aveau şase ani. Şi-l mai târa puţin după el, dar nu mai avea nevoie de cârje şi putea chiar să urce în camera de zi, aflată cu o treaptă mai sus decât restul casei, fără să se ţină de balustradă.

— Ăsta a fost singurul lucru bun care a ieşit din Bakersfield, obişnuia Greta să spună din când în când.

De atunci încolo, pe toată durata căsniciei lor, îl considerase pe Teddy Cross capabil de miracole — odată, când îl văzuse stând concentrat, cu buzele strânse, i se păruse că e în stare să facă orice. Dar acum, când Lili declară acelaşi lucru despre profesorul Bolk, îşi întoarse privirea spre fluviu şi, numărând bărcile, apoi fetele de pe pajişte, murmură:

— Vom vedea.

Capitolul 23

Lili se trezi din somn ţipând. Nu ştia câtă vreme dormise, dar simţea capsula cu morfină legată de calota sa craniană, iar pleoapele îi erau atât de grele, că nu reuşea să deschidă ochii.

Ţipetele ei ascuţite şi parcă lipsite de viaţă spintecau aerul, răsunând pe coridoarele Spitalului Municipal pentru Femei şi făcându-le părul măciucă asistentelor şi gravidelor din clinică. O durere sfâşietoare o săgeta în partea inferioară a trupului. Dacă ar fi avut putere, şi-ar fi ridicat capul, să vadă ce-i cu focul acela mistuitor pe care îl simţea în pelvis, topindu-i oasele bazinului.

Simţi, ca prin vis, că se înalţă deasupra patului şi îşi priveşte de acolo propriul trup: micuţa Lili, cea „plăsmuită" de profesorul Bolk, zăcea sub pături, cu braţele întinse în lături, cu încheieturile mâinilor, verzui la culoare, răsucite în sus. Picioarele îi erau legate cu funii de cânepă, la capătul cărora atârnau nişte săculeţi cu nisip ce se bălăbăneau peste marginea patului. Câte patru săculeţi pe fiecare parte, legaţi cu funii groase petrecute în jurul tibiilor lui Lili, ca s-o împiedice să se zgâlţâie în timpul convulsiilor.

O asistentă pe care Lili nu o recunoscu dădu buzna în cameră. Avea mustaţă şi bustul proeminent şi o întrebă, strigând:

— Ce să-ţi aduc?

Apoi o împinse la loc pe maldărul de perne de sub ea.

Avea senzaţia că ţipetele sunt scoase de altcineva, nu de ea. Preţ de o clipă, se gândi că poate Einar era cel care ţipa: poate că spiritul lui se zvârcolea înăuntrul ei. Era un gând înspăimântător, care o făcu să îşi afunde capul în pernă şi să închidă ochii. Dar ţipetele nu conteneau — nu se putea abţine, pur şi simplu; buzele îi erau crăpate, acoperite cu o pojghiţă de salivă pe la colţuri, iar limba, subţire şi uscată.

— Ce s-a întâmplat? întreba întruna asistenta.

Nu părea excesiv de îngrijorată — era clar că mai avusese de-a face cu astfel de situaţii. Era tânără şi avea la gât un şirag de mărgele de sticlă. Lili se uită la ea, la gâtul ei grăsuliu, ale cărui falduri aproape că acopereau mărgelele cu totul. Parcă totuşi o mai văzuse înainte. Firicelele fine de păr de deasupra buzei şi bustul ce stătea parcă să plesnească în halatul alb îi păreau familiare.

— Nu-i voie să te mişti, spuse ea. Îţi faci rău singură, încearcă să stai nemişcată.

Asistenta îi puse pe faţă o mască verde, de cauciuc. Cu coada ochiului, Lili o văzu învârtind de robinetul buteliei cu eter. În clipa aceea, îşi dădu seama unde o mai văzuse. Îşi amintea vag că se trezise la un moment dat ţipând şi asistenta venise în fugă şi se aplecase deasupra ei, cu sânii ei mari legănându-se în şorţul alb, ca să-i ia temperatura. Îi vârî sub limbă termometrul de sticlă, apoi strânsese

funiile care-i erau legate de fluierele picioarelor. Toate astea se întâmplaseră şi înainte, îşi amintea mai cu seamă de masca verde de cauciuc, care îi acoperea perfect gura şi nasul, de parcă fusese făcută special pentru ea într-una dintre fabricile de pe Elba ce scuipau şuvoaie de fum şi flăcări, împrăştiind până hăt-departe mirosul înţepător de plastic şi cauciuc.

Durerile începură să se atenueze abia după câteva săptămâni bune şi, în cele din urmă, profesorul Bolk dispuse să nu i se mai administreze eter. Asistenta, pe nume Hannah, dezlegă sacii de nisip, eliberându-i picioarele. Acestea aveau o culoare albăstruie şi erau prea subţiri ca să poată umbla pe coridor, dar reuşea să stea în şezut vreme de o oră sau două în fiecare dimineaţă, înainte să-şi primească injecţia cu morfină.

Asistenta Hannah o ducea în seră cu scaunul cu rotile. Acolo o lăsa să se odihnească, punându-i scaunul lângă fereastră, în apropierea unui ghiveci cu ferigi. Era luna mai şi în curte înfloreau rododendronii. De-a lungul peretelui de la laboratorul lui Bolk erau înşirate straturi de lalele colorate, îngrăşate cu compost, ce îşi înălţau capetele spre soare.

Lili se uita la fetele însărcinate care stăteau la taclale pe pajiştea presărată cu păpădii. Razele soarelui le încălzeau gâturile albe, tinere. Pe la sfârşitul iernii veniseră fete noi. Întotdeauna aveau să vină fete noi, se gândi Lili, sorbindu-şi ceaiul şi trăgându-şi pătura pe genunchi. Dedesubtul halatului albastru de spital, pe sub bandajele de tifon înmuiate în iod, avea carnea desfăcută, încă supurând, nevindecată. Ursula nu mai era la clinică, fapt care o nedumerea. Însă era prea obosită şi prea ameţită din cauza medicamentelor ca să mai reflecteze asupra acestui subiect. Odată o întrebase pe Frau Krebs ce se întâmplase cu prietena ei, dar aceasta îi spusese, în timp ce îi aranja pernele:

— Nu-ţi face griji pentru ea. Acum totul e bine.

Greta o vizita în fiecare după-amiază, dar stătea doar câteva ore. O regulă instituită de profesorul Bolk şi comunicată de Frau Krebs, cu vocea ei stridentă, interzicea vizitele dimineaţa şi seara. Erau momentele în care fetele internate în clinică stăteau singure, dar împreună, ca şi când situaţia lor nefericită crea între ele o legătură pe care cei din afară nu aveau cum s-o împărtăşească. Aşa că Greta venea în fiecare zi imediat după prânz, când Lili avea încă pe buze o urmă de la supa de cartofi, şi stătea până după-amiaza târziu, când umbrele se lungeau şi Lili aţipea, cu capul în piept.

Lili abia aştepta să o vadă pe Greta intrând în sera de sticlă. Deseori apărea în uşă cu câte un buchet mare de flori — la început narcise, apoi, pe măsură ce primăvara îşi intra în drepturi, gura-leului şi bujori roz. Lili aştepta răbdătoare în scaunul ei să audă paşii Gretei pe

pardoseala de gresie. Deseori le auzea pe fetele cu sânii plini de lapte şuşotind între ele: „Cine-o fi americanca aia înaltă cu părul splendid?” iar comentariile lor o încântau peste măsură.

— De îndată ce ieşi de aici, spunea Greta, aşezându-se pe un şezlong, cu picioarele ridicate pe perna lungă, albă, te duc înapoi la Copenhaga şi colindăm tot oraşul.

Greta îi promitea lucrul acesta încă de când venise de la Paris: că o să ia trenul şi apoi feribotul până la Copenhaga, apoi o să se instaleze din nou la Widow House, care rămăsese nelocuită în toţi aceşti ani, şi — în fine — o să-şi ofere o zi de răsfăţ în cabina de probă din magazinul Fonnesbech.

— Dar de ce nu putem pleca acum? întreba Lili.

În cinci ani, nu se întorseseră nici măcar o dată în Copenhaga. Lili şi-l amintea vag pe Einar, avertizându-i pe hamalii cu mânecile suflecate până la coate să manevreze cu grijă lăzile în care se aflau pânzele lui neînrămate. Şi-o amintea pe Greta golind sertarele şifonierului de culoarea cenuşii într-un cufăr mic cu balamalele îmbrăcate în piele, pe care nu-l mai văzuse niciodată de atunci.

— Mai ai de stat aici o vreme, îi explica Greta.

— De ce?

— Încă puţin. Apoi putem merge acasă.

Ce bine arăta Greta, cu fusta ei plisată şi cu cizmele cu toc înalt! Lili ştia că Greta nu iubise pe nimeni mai mult decât pe ea. Acum, când până şi actele oficiale îi atestau noua identitate — Lili Elba —, era convinsă că sentimentele Gretei aveau să rămână neschimbate. Această încredinţare o ajutase să treacă prin toate durerile, oricât de cumplite, şi să facă faţă nopţilor petrecute de una singură, pe patul de spital, sub păturile grele. Lili era cea care se schimba, nu Greta — Greta niciodată.

Profesorul Bolk li se alătura câteodată; Greta stătea cu picioarele întinse pe şezlong şi Lili, în scaunul ei cu rotile.

— Nu vreţi să staţi puţin cu noi? îl întreba Greta de câte trei sau patru ori, însă profesorul nu se oprea niciodată să-şi bea cana de ceai pe care Lili i-o umplea de fiecare dată.

— Se pare că funcţionează, spuse profesorul Bolk într-o zi.

— De ce spuneţi asta? întrebă Greta.

— Păi, uită-te la ea. Nu ţi se pare că arată bine?

— Ba da, dar abia aşteaptă să se termine odată cu toată povestea asta, spuse Greta, ridicându-se de pe şezlong ca să-şi ia rămas-bun.

— Se transformă încetul cu încetul într-o domnişoară atrăgătoare, spuse el.

Lili se uită la ei de jos, de pe scaun, simţindu-se ca un copil.

— E aici de mai bine de trei luni, spuse Greta. De o vreme a început să se gândească la cum va fi viaţa ei când va ieşi din spital. Abia

aşteaptă să meargă la…

— Nu mai vorbiţi despre mine ca şi când n-aş fi de faţă, îi întrerupse Lili pe un ton furios, repezit.

— Nu făceam asta, spuse Greta, îngenunchind lângă ea. Ai dreptate. Cum te simţi, Lili? Spune-mi! Cum te simţi astăzi?

— Mă simt bine, dacă nu iau în considerare durerea, dar — oricum — e din ce în ce mai bine. Frau Krebs şi asistenta Hannah îmi spun întruna că durerea o să dispară şi atunci o să pot pleca acasă.

Zicând acestea, se aplecă în faţă, în scaunul cu rotile. Rămase o clipă nemişcată, apoi încercă să se ridice în picioare.

— Nu te ridica, spuse Greta. Doar dacă eşti pregătită.

Lili mai încercă o dată, dar braţele nu o ajutară. Era atât de slabă… Boala şi bisturiul o vlăguiseră.

— În curând voi fi pregătită, spuse ea. Poate săptămâna viitoare. O să ne mutăm înapoi în Copenhaga, profesore. V-a spus Greta că ne întoarcem în Copenhaga?

— Da, aşa am înţeles şi eu.

— Şi o să ne mutăm înapoi în apartamentul nostru din Widow House. Va trebui să ne vizitaţi. Cunoaşteţi Copenhaga? Avem o privelişte minunată spre domul Teatrului Regal şi, dacă deschidem fereastra, se simt mirosurile din port.

— Dar, Lili, interveni Greta, n-o să poţi pleca săptămâna viitoare.

— Dacă o să mă simt tot mai bine, de ce nu? Mâine o să fac din nou câţiva paşi. Haide să încercăm mâine să ne plimbăm puţin prin parc.

— Ai uitat, Lili? o întrebă profesorul, strângându-şi hârtiile la piept. Mai ai de făcut încă o operaţie.

— Încă o operaţie?

— Una singură, spuse Greta.

— Pentru ce? Nu mi-aţi făcut tot ce era de făcut?

Nu era în stare să se exprime cu voce tare, dar în sinea ei se gândea: „Doar mi-ai refăcut deja ovarele şi mi-ai extirpat glandele sexuale”. Nu, n-ar fi putut niciodată să spună asta cu voce tare. I se părea teribil de umilitor, chiar şi faţă de Greta.

— Mai avem de efectuat o singură procedură, insistă profesorul Bolk. Să-ţi îndepărtăm…

Iar Lili — care avea fix vârsta corespunzătoare stării sale de spirit şi care era de fapt fantoma unei fete, fără vârstă şi nemuritoare, de o naivitate adolescentină ce anula experienţele unui bărbat de treizeci şi ceva de ani, bărbat care în fiecare dimineaţă îşi pipăia sânii, ca o fetişcană ce aşteaptă cu nerăbdare prima menstruaţie — închise ochii, copleşită de ruşine. Profesorul Bolk o informă că acolo, jos, sub tifonul înmuiat în iod ce arăta ca sosul diluat de friptură pe care Einar era nevoit să-l mănânce în timpul războiului, chiar deasupra rănii sale încă nevindecate, se mai găsea un ultim fald de piele care îi aparţinea

lui Einar.

— Tot ce mai trebuie să fac este să-l îndepărtez şi să înfăşor…

Lili nu suporta să audă detaliile, aşa că se uită la Greta, care ţinea în poală un caiet deschis. Aceasta tocmai o desena pe Lili, mutându-şi privirea de la ea la caiet şi înapoi, iar când ochii li se întâlniră, lăsă creionul jos şi spuse:

— Are dreptate. Nu puteţi grăbi operaţia următoare, profesore Bolk? Ce rost are să mai aşteptăm?

— Nu cred că e pregătită. Încă nu s-a întremat îndeajuns.

— Eu cred că e pregătită, spuse Greta.

Continuară să se contrazică, răstimp în care Lili închise ochii şi şi-l imagină pe Einar, băiat fiind, căţărat pe bolovanul acoperit cu muşchi, privindu-l pe Hans cum joacă tenis. Apoi îşi aminti de mâna umedă a lui Henrik, la Balul Artiştilor. Şi de Carlisle, care o studia în dimineaţa aceea jilavă, în piaţă. Şi de Greta, care o privea printre gene, în timp ce ea, Lili, îi poza cocoţată pe cufărul lăcuit.

— Faceţi-o acum, spuse ea cu voce joasă.

Profesorul Bolk şi Greta amuţiră.

— Ce-ai spus? întrebă el.

— Ai zis ceva? vru să ştie Greta.

— Vă rog s-o faceţi acum.

Afară, în parcul din spate, fetele noi, pe care Lili nu le cunoştea, îşi strângeau cărţile şi păturile şi intrau în spital, ca să se pregătească de culcare. Sălciile măturau pajiştea cu crengile lor şi, în spatele fetelor, un iepure ţâşni într-o tufă de agrişe. Pe Elba pluteau cargouri cu fundul plat şi, pe malul celălalt al râului, soarele îşi răsfrângea razele pe acoperişurile de aramă din Dresda şi pe domul uriaş, argintiu, al bisericii Frauenkirche.

Închise ochii şi se imagină pe sine însăşi traversând, cândva în viitor, vechea piaţă Kongens Nytorv, pe sub umbra statuii regelui Christian al V-lea; singura persoană care se oprea să se uite la ea avea să fie un străin chipeş care, cu inima tresăltând, avea să-i atingă mâna şi să-i declare dragoste veşnică.

Când îşi deschise ochii, văzu că profesorul şi Greta aveau privirile aţintite spre colţul serei. Un bărbat înalt stătea în pragul uşii. Acesta se apropie de ei — o siluetă nedesluşită, cu pardesiul pe antebraţ. Lili urmări privirea Gretei, fixată asupra străinului. Îşi dădu părul după urechi şi îşi pipăi cu degetul cicatricea de pe obraz. Apoi îşi frecă palmele una de cealaltă, zornăindu-şi brăţările, şi spuse, cu un oftat moale:

— Uite. E Hans.

Capitolul 24

Se întoarseră la Widow House, însă de-a lungul anilor clădirea căzuse în paragină. În timp ce se afla la Paris, Greta angajase un bărbat pe nume Poulsen să se ocupe de întreţinerea casei. O dată pe lună îi trimitea acestuia un cec, însoţit de o listă cu instrucţiuni. „Bănuiesc că trebuie curăţate jgheaburile", scria ea. Sau: „Te rog să înlocuieşti balamalele obloanelor". Dar Poulsen nu făcuse mai nimic din ce i se ceruse, mulţumindu-se să mănture prin antreu şi să dea foc la gunoi. Când Greta şi Hans ajunseră cu maşina la Copenhaga, într-o dimineaţă în care ningea şi zăpada se depunea pe pervazurile ferestrelor, Poulsen se făcuse nevăzut.

Faţada casei se decolorase între timp şi acum era de un roz-deschis. La etajele superioare, ramele ferestrelor erau mânjite cu găinaţ de pescăruş. Lipsea un ochi de geam la apartamentul în care odinioară locuise o bătrână neastâmpărată de nouăzeci de ani, care murise în timpul nopţii, strangulată de aşternuturile răsucite. Iar zidul de la scara ce ducea la ultimul etaj era brăzdat de dâre negre de funingine.

Câteva săptămâni îi trebuiră Gretei ca să pună la punct apartamentul pentru Lili. Hans o ajută şi el, angajând o echipă de muncitori care să zugrăvească şi un parchetar care să lustruiască podelele.

— I-a trecut vreodată prin cap să locuiască singură? o întrebă el într-o zi, iar Greta răspunse surprinsă:

— Cum adică? Fără mine?

Treptat, o lăsă pe Lili să se familiarizeze cu viaţa din Copenhaga. În după-amiezile mohorâte şi mocirloase, se plimbau amândouă, ţinându-se de mână, printre tufele de gard viu din parcul Kongens Have, desfrunzite acum, la sfârşit de iarnă. Lili mergea târşâindu-şi picioarele şi îşi îngropa bărbia în fularul de lână; în urma operaţiilor rămăsese cu o durere continuă, ce-i săgeta trupul de îndată ce începea să treacă efectul morfinei. Atunci Greta obişnuia să îi spună, pipăindu-i încheietura mâinii, ca să-i simtă pulsul:

— Nu te grăbi. Spune-mi când simţi că eşti în stare să mergi mai departe.

Se gândea şi ea că avea să vină o zi în care Lili va dori să îşi ia viaţa în propriile mâini. Vedea asta pe chipul ei, după felul în care le studia pe femeile care străbăteau grăbite piaţa Kongens Nytorv în fiecare dimineaţă, având în mână rulouri cu unt de la brutărie — femei suficient de tinere încât să le sclipească ochii de speranţă. O auzea în glasul lui Lili, când citea cu voce tare anunţurile de căsătorie din ziar. Cât de mult se temea Greta de ziua aceea! Uneori se întreba cum ar fi acceptat toate acestea, dacă şi-ar fi dat seama de la bun început că aşa se va sfârşi totul — cu Lili părăsind Widow House, cu o valiză mică în

mână. Erau zile, în primele luni de la înapoierea lor la Copenhaga, când Greta avea uneori impresia că ea şi Lili şi-ar putea făuri o nouă viaţă, în apartamentul lor de la ultimul etaj din Widow House, şi niciuna n-ar mai lipsi de acasă mai mult de o după-amiază. Alteori, când ea şi Lili şedeau lângă sobiţa de fier, se gândea că se sfârşise cu toate schimbările din ultimii ani, iar acum puteau să picteze, trăind în linişte amândouă, singure şi totuşi împreună. Nu asta fusese întotdeauna dorinţa ei, a Gretei? Nevoia ei permanentă de a fi singură, dar iubită şi iubind, la rândul ei.

— Te gândeşti vreodată că eu aş putea să mă îndrăgostesc? începuse Lili să o întrebe la un moment dat, când veni primăvara şi pâcla cenuşie se ridică de deasupra portului, lăsând locul unui albastru strălucitor. Crezi că mi s-ar putea întâmpla mie una ca asta?

Odată cu primăvara anului 1931, veniră criza economică şi o stare generală de declin pe toate planurile. Americanii începuseră să plece din Europa, citi Greta în ziare; văzu cu ochii ei lucrul acesta, la agenţia companiei Deutscher Aero-Lloyd, când o femeie cu un guler din blană de castor şi un ţânc agăţat de şold veni să îşi cumpere bilet de avion şi de vapor. Un tablou, chiar şi unul reuşit, putea să stea agăţat zile în şir în galerie şi să rămână nevândut. Era o lume tare mohorâtă cea în care trebuia să se integreze Lili; lucrurile nu mai erau ca înainte.

În fiecare dimineaţă Greta o scutura uşor, fiindcă uneori Lili nu se putea trezi singură. Greta lua o fustă de pe umeraş, o bluză cu nasturi de lemn şi un pulover cu fulgi de zăpadă brodaţi pe manşete. O ajuta să se îmbrace şi o servea cu cafea, cu pâine neagră şi somon afumat cu mărar. Abia pe la jumătatea dimineţii se trezea Lili de-a binelea, cu ochii înceţoşaţi din cauza morfinei şi cu gura uscată.

— Se pare că am fost foarte obosită, spunea ea pe un ton de scuză, la care Greta dădea din cap şi răspundea:

— Nu-ţi face griji, nu-i nicio problemă.

Când Lili ieşea de una singură — fie la cumpărături, la piaţa de peşte din Gammel Strand, fie la cursurile de olărit la care o înscrisese Greta —, încerca să picteze. Se scurseseră doar şase ani, dar părea să fi trecut mult mai mult timp de când locuise ultima oară în apartamentul acela, cu mirosul său de heringi. Unele lucruri rămăseseră la fel: sirenele feriboturilor care circulau între Suedia şi Bornholm, ca şi lumina după-amiezii, ce se strecura pe ferestre înainte ca soarele să se scufunde undeva, dincolo de oraş, şi care contura turlele semeţe ale bisericilor. Stând lângă şevalet, Greta se gândea la Einar şi la Lili, apoi închidea ochii şi auzea în cap un clopoţel pe care mai apoi îl recunoştea ca fiind clinchetul spălătoresei cantoneze, care striga şi acum din stradă. Nu regreta nimic — cel puţin aşa îşi spunea în sinea ei.

Regele îi acordase divorţul cu o rapiditate care o alarmase. Fireşte că nu mai puteau trăi împreună ca soţ şi soţie, acum că amândouă erau femei şi Einar zăcea îngropat în mormântul amintirilor. Chiar şi aşa, funcţionarii, cu papioanele lor negre şi degetele nervoase, o surprinseră pe Greta prin zelul neobişnuit cu care completară actele. Se aşteptase, ba chiar contase pe obişnuita tărăgănare birocratică; aproape că sperase să i se rătăcească cererea printre dosare. Chiar dacă nu-i plăcea să recunoască, ea, asemenea multor alte femei tinere din Pasadena, privea divorţul ca pe un semn de slăbiciune morală; mai precis, îl vedea ca pe dovada lipsei de caracter occidental. Era extrem de îngrijorată cu privire la ce vor gândi şi vor spune ceilalţi despre ea — de parcă ar fi fost o frivolă sau o proastă că se căsătorise cu bărbatul nepotrivit. Nu, Gretei nu-i plăcea să se considere astfel. Solicită să i se elibereze un certificat de deces pentru Einar Wegener, lucru pe care niciunul dintre organele competente nu îl aprobă, deşi toată lumea îi cunoştea situaţia. Existase totuşi un funcţionar, cu nasul lung şi o mustăcioară albă dedesubt, care consimţi că aceasta era varianta cea mai adecvată.

— Mă tem că nu am cum să rescriu legea, zise el, ţinând în braţe un vraf de hârtii care îi ajungeau până sub mustăcioară.

— Dar soţul meu este mort, zise Greta, izbind cu pumnii în tejgheaua ce o despărţea de camera birocraţilor, care lucrau de zor la abacele lor, cu mânecuţele trase peste braţe şi mirosind a tabac şi a aşchii de la ascuţitul creioanelor. Ar trebui să fie declarat mort, încercă ea cu glasul frânt, la ultima vizită la biroul guvernamental.

Sus, pe perete, în camera birocraţilor, privind către aceştia, se afla unul dintre primele ei tablouri: Herr Ole Skram într-un costum negru, ministru adjunct în guvernul regelui pentru mai puţin de-o lună, cunoscut doar pentru moartea sa remarcabilă, la care asistaseră o groază de martori, în funiile încâlcite ale unui balon cu aer cald. Dar rugăminţile Gretei rămaseră fără efect. Şi astfel, Einar Wegener dispăru în mod oficial, fără niciun mormânt şi fără să se mai ştie nimic despre el.

— Trebuie să-şi vadă de viaţa ei, îi spuse Hans într-o zi. Ar trebui să iasă singură şi să-şi facă prieteni.

— Dar eu nu o împiedic să facă asta.

Greta se întâlnise cu el la intrarea în Academia Regală de Arte, chiar sub arcada porţii. Era luna aprilie şi vântul sufla dinspre est, de la Marea Baltică, sărat şi rece. Greta îşi ridică gulerul hainei, ca să se apere de vânt. Pe lângă ei treceau studenţi cu mănuşile trase pe mâini.

— Şi tu la fel, zise el.

Greta nu spuse nimic; frigul i se strecura de-a lungul şirei spinării. Aruncă o privire înspre piaţa Kongens Nytorv. În faţa statuii regelui Christian al V-lea, un băiat cu un fular albastru care-i atârna până la

genunchi săruta o fată. Asta era problema lui Hans: mereu îi aducea aminte de ceea ce îi lipsea; de ceea ce se convinsese singură — când şedea în fotoliul pentru lectură, aşteptând-o pe Lili să se întoarcă acasă, cu inima bătându-i accelerat de câte ori auzea un zgomot înşelător pe casa scărilor — că putea totuşi să se lipsească. De ce anume se temea?

— Ce-ar fi să vii mâine cu mine până la Helsingør? îi propuse el.

— Nu cred că pot să-mi iau liber, răspunse ea.

Vântul se înteţi, şuierând prin porticul academiei, ale cărui ziduri erau zgâriate de camioanele prea voluminoase ca să poată trece prin galerie. Greta şi Hans intrară într-unul dintre coridoarele laterale, cu podele de lemn nelăcuite şi pereţi zugrăviţi într-un verde pal, ca săpunul; stâlpii balustradei ce mărginea scara erau vopsiţi în alb.

— Când o să accepţi faptul că ea nu îţi mai aparţine?

— Dar n-am zis niciodată că îmi aparţine. Apoi, după câteva secunde, adăugă: Vorbeam despre munca mea. Nu mi-e uşor să-mi iau liber, nici măcar o zi.

— De unde ştii?

Greta simţi o durere subită, de parcă timpul tocmai îi smulsese, fără milă, anii de studenţie petrecuţi la academie; de parcă trecutul îi aparţinuse doar până în clipa de faţă.

— Einar este mort, se auzi ea spunând.

— Dar Lili nu e moartă.

Avea dreptate. La urma urmelor, încă o avea pe Lili, care probabil chiar în momentul acela mătura prin apartament, cu faţa dezmierdată de lumina soarelui. Lili, cu încheieturile ei delicate şi cu ochii ei aproape negri. Chiar cu o zi în urmă îi spusese: „Mă gândeam să-mi găsesc o slujbă”.

— Nu vezi că sunt puţin tristă? spuse Greta.

— Tu nu vezi cât îmi doresc să vorbeşti cu mine?

— Hans, rosti ea. Poate-ar fi mai bine să plec.

Abia în clipa aceea îşi dădu seama Greta că se aflau la baza scărilor pe care ea şi Einar se sărutaseră pentru prima oară şi se îndrăgostiseră unul de celălalt. Balustrada albă şi treptele de lemn tocite de vreme, după ce, vreme de zeci de ani, studenţii întârziaţi le urcaseră în grabă, cu lucrările lor neterminate vârâte sub braţ. Ferestrele cu cercevele erau închise din cauza frigului. Pe coridor era linişte; nu era nimeni în jur. Unde erau oare toţi studenţii? Greta auzi o uşă închizându-se. Apoi se făcu din nou linişte şi ceva imperceptibil se furişă dinspre Hans către ea, iar afară, în curtea academiei, în umbra prelungă a clădirii, băieţandrul cu fular albastru o sărută pe fată din nou, şi din nou, la nesfârşit.

Partea a IV-a
Copenhaga, 1931

Capitolul 25

Lili şedea pe scaunul cu şezut de sfoară, întrebându-se dacă era momentul potrivit să-i spună Gretei. Vedea pe fereastră catargele pescadoarelor de pe canal. În spatele ei, Greta îi picta portretul — Lili văzută din spate. Acum lucra la schiţa portretului, fără să scoată niciun cuvânt; i se auzeau doar brăţările zăngănind în jurul încheieturilor, după cum îşi mişca mâinile. Lili simţea o durere surdă şi constantă în zona inghinală, pe care se obişnuise să o ignore. În schimb, îşi muşca mai tot timpul buza de jos, astfel încât îşi făcuse în interiorul gurii o rană care nu-i mai trecea. Profesorul Bolk îi promisese că în cele din urmă durerea va dispărea.

Se gândi la fetele de la clinică. Cu o zi înainte ca profesorul să o externeze din spital, acestea făcuseră o petrecere în grădină. Două dintre ele scoseseră afară, pe pajişte, masa de fontă albă şi o altă fată adusese din camera ei o floare de ciuboţica-cucului, plantată într-un ghiveci pictat cu iepuraşi. Încercară să întindă o faţă de masă galbenă, dar nu reuşiră din cauza vântului. Lili se aşeză în capul mesei, pe un scaun rece, de metal, şi se uită la faţa de masă ce fâlfâia în bătaia vântului, în timp ce fetele se căzneau să-i lege colţurile de masă. Razele soarelui se strecurau prin materialul galben, revărsându-se asupra ei şi asupra ghiveciului pe care îl ţinea în poală.

Frau Krebs îi întinse o cutie legată cu o panglică.

— De la profesor, spuse ea. A vrut să îţi facă acest cadou. El a trebuit să plece la Berlin. Are de făcut o operaţie la Spitalul Norbert. M-a rugat să-mi iau rămas-bun în locul lui.

Panglica era legată strâns şi Lili nu reuşi să dezlege nodul, aşa că Frau Krebs scoase un cuţit de armată din buzunarul şorţului şi o tăie rapid, spre dezamăgirea fetelor, care ar fi vrut să i-o prindă lui Lili în părul ajuns acum lung — trecându-i de umeri — de când era la spital.

Cutia era destul de mare şi înăuntru se afla o ramă de argint cu două poze având formă ovală. În prima poză era Lili întinsă în iarbă, pe malul Elbei; probabil că Greta îi dăduse fotografia respectivă, pentru că Lili nu se plimbase niciodată pe malul râului cu profesorul Bolk. În cea de-a doua poză era chipul unui bărbat mărunţel, cu pălărie pe cap. Avea ochii întunecaţi şi tenul atât de alb, încât părea de-a dreptul translucid, iar gâtul i se iţea plăpând din gulerul cămăşii.

De pe scaunul pe care stătea, Lili vedea rama cu cele două fotografii, aşezată pe raftul bibliotecii. Auzea creionul Gretei scârţâind pe pânză. Părul îi era pieptănat cu cărare pe mijloc, curgându-i de o parte şi de cealaltă a gâtului. Avea la gât şiragul de mărgele de chihlimbar, cu clema de aur pe care o simţea rece pe ceafă. Parcă o şi vedea pe femeia scundă şi îndesată, cu picioarele groase şi cu degetele pline de bătături, care purtase cândva aceste mărgele. Ea nu o

cunoscuse, fireşte, dar şi-o imagina umblând prin turbărie cu cizme de cauciuc şi cu mărgelele de chihlimbar sclipind în adâncitura dintre sâni.

Pe Lili nu o deranja nici ce îşi amintea, nici ce nu-şi amintea. Ştia că cea mai mare parte a vieţii ei, a vieţii ei de dinainte, era asemenea unei cărţi pe care o citise în copilărie: familiară şi, în acelaşi timp, de mult uitată. Îşi aducea aminte de turbăria noroioasă primăvara, plină de vizuinile săpate de o familie de vulpi roşii. Îşi amintea de lama ruginită a prăsitoarei, ce muşca din straturile de turbă. Şi de clinchetul răguşit al mărgelelor de chihlimbar alunecând în jurul gâtului. Îşi mai aducea aminte de silueta unui băiat înalt, cu capul mare, umblând pe marginea câmpului. Nu ştia cine era băiatul cu pricina, dar ştia că fusese o vreme când, copilă fiind, se uita speriată la silueta aceea care se profila, neagră, la orizont. Inima îi bătea mai repede când silueta se apropia şi îşi ducea mâna la borul pălăriei. Asta îşi amintea foarte precis. Şi îşi mai amintea că îşi spunea în sinea ei: „Sunt îndrăgostită”.

— Te-ai înroşit la faţă, îi spuse Greta din spatele şevaletului.

— Serios? Lili îşi simţi gâtul cuprins de fierbinţeală şi faţa acoperindu-i-se cu broboane de sudoare. Nu ştiu de ce, zise ea.

Dar nu era adevărat. Cu câteva săptămâni în urmă, se hotărâse să meargă la bancă, să depună în caseta de valori broşa cu perle şi cu diamante pe care i-o dăruise Greta. Dar, înainte de-a porni spre bancă, se oprise la un magazin aliat într-un subsol ca să-i cumpere Gretei două pensule aspre. Vânzătorul, un bătrân cu degetele moi şi rozalii, tocmai se întindea spre raftul cu terebentină, pentru a servi un bărbat cu părul zburlit, ce-i trecea de urechi. Lili nu vedea chipul clientului şi o irita faptul că acestuia îi trebuia cel mai mare bidon cu terebentină, de pe raftul cel mai de sus.

— Mă duc să-mi aduc mănuşile. Mă întorc numaidecât, îi spuse clientul vânzătorului, care continua să se legene pe scăriţă, bâjbâind după bidonul cu terebentină. Apoi bărbatul se întoarse şi, trecând pe lângă Lili, spuse: Scuzaţi-mă, frøken[44].

Lili se lipi cu spatele de rafturi, ca să-i facă loc, şi îşi ţinu respiraţia. Părul bărbatului o atinse pe obraz şi simţi un miros vag de cereale.

— Scuzaţi-mă, repetă el.

În clipa aceea, Lili ştiu. Îşi plecă bărbia în piept, nesigură de ce şi-ar fi dorit să se întâmple în continuare. Îşi făcea griji în privinţa felului cum arăta, fiind probabil roşie la faţă din cauza vântului. Îşi aţinti privirea asupra raftului de jos, pe care se aflau seturi de acuarele pentru copii, în cutiuţe de metal. Se lăsă în genunchi, ca să vadă preţul unei cutii roşii, cu douăsprezece culori, şi îşi aduse părul pe faţă.

Atunci o observă Henrik şi îi puse mâna pe umăr.

— Lili? Tu eşti?

Ieşiră din magazin, el având pe braţ un sac în care se afla bidonul de terebentină. Era mai în vârstă acum; avea pielea din jurul ochilor subţiată şi uşor albăstruie. Părul îi era mai închis la culoare, ca scoarţa de stejar, şi lipsit de luciu. Gâtul i se îngroşase, la fel şi încheieturile mâinilor. Nu mai era un flăcăiandru frumuşel — se transformase acum într-un bărbat chipeş.

Merseră la localul de după colţ, ca să bea o cafea. Henrik îi vorbi despre el: despre peisajele sale cu marea, care se vindeau în New York mai bine decât în Danemarca; despre accidentul de maşină suferit în Long Island, în care fusese cât pe ce să-şi piardă viaţa, când roata de rezervă de la Kissel Gold Bugul său sărise de la locul ei şi îi zburase direct în frunte; despre logodnica lui cu pomeţi înalţi din Sutton Place, care îl părăsise fără niciun motiv, invocând pur şi simplu că nu-l mai iubea.

— Am uitat, spuse Lili dintr-odată. Am uitat să-i cumpăr Gretei pensule.

El o însoţi înapoi la magazin, dar acesta se închisese între timp. Stăteau amândoi în stradă sub panoul cu numele magazinului, ce se legăna pe braţul de fier prins în perete.

— Eu am nişte pensule de rezervă la mine la atelier, spuse el. Putem merge să le luăm, dacă doreşti.

Ochii lui aveau forma unor lacrimi şi genele îi erau scurte şi dese. Simţi din nou mirosul de cereale, de grâu parcă.

— Mă simt un pic neliniştită, murmură Lili când Henrik îşi apropie faţa de a ei.

— Opreşte-te, zise el. Te rog să nu-ţi faci griji în privinţa mea.

Panoul publicitar de deasupra capetelor lor continua să se bălăngănească pe suportul de fier, iar ei o porniră spre atelierul lui Henrik, aflat în cealaltă parte a cartierului Inderhavn; odată ajunşi acolo, după ce Henrik îi turnă un pahar de vin roşu şi o servi cu căpşuni, arătându-i lucrările lui cu peisaje marine, se sărutară.

— Te-ai înroşit şi mai tare, îi spuse Greta acum. Aprinse lampa şi începu să-şi spele pensulele într-un borcan. Ai nevoie de o pastilă? o întrebă ea. Te simţi bine?

Lili nu ştia cum să-i spună asta Gretei. Când se mutaseră înapoi în Copenhaga, Lili o întrebase:

— Chiar crezi că e în regulă să locuim împreună? Două femei stând în acelaşi apartament?

— Îţi faci probleme pentru ce ar putea zice lumea? zise Greta. De asta întrebi?

Şi Lili, care nu era sigură de ce pusese această întrebare, îi răspunsese:

— Nu, nici vorbă. Doar că… mă gândeam la tine, de fapt.

Nu, nu-i putea spune despre Henrik. Cel puţin nu deocamdată. În

fond, cu ce să înceapă? Cu sărutul din atelierul lui scăldat în semiîntuneric? Cu plimbările lor prin parc, pe înserate, când guvernantele se întorceau acasă, împingând cărucioarele, şi când el îşi petrecea braţul pe după umerii ei? Cu mâna lui, acoperită de păr negru şi des, mângâindu-i gâtul şi mai apoi sânul moale? Cu scrisoarea pe care i-o trimisese Henrik a doua zi, prin spălătoreasă cantoneză, un bileţel pătat cu cerneală în care îşi mărturisea dragostea şi regretul? Chiar aşa, de unde să înceapă? Trecuseră doar trei săptămâni de când se întâlniseră în magazinul cu articole pentru pictură, dar Lili avea senzaţia că de atunci începuse o viaţă nouă pentru ea. Cum putea să-i spună Gretei toate astea?

— Am poftă să ies la o plimbare, zise Lili, ridicându-se de pe scaun.

— Încă n-am terminat, zise Greta. Mai stai câteva minute.

— Dar vreau să ies acum, până nu se întunecă.

— Vrei să vin cu tine?

— Mulţumesc, mă descurc.

— Cum, singură?

Lili încuviinţă din cap, cuprinsă de sentimente duale, contradictorii: o iubea pe Greta, dar în acelaşi timp o irita faptul că îşi făcea atâtea griji pentru ea. Ăsta era adevărul gol-goluţ.

Deschise uşa şifonierului, ca să-şi ia haina şi eşarfa. Greta îşi aranjă vopselele, pensulele şi şevaletul. Edvard al IV-lea începu să latre spre gleznele lui Lili. Pe fereastra apartamentului intrau ultimele raze de soare. Se auzi sirena feribotului din Borholm şi, în timp ce îşi lua pe ea un pardesiu albastru de postav, cu nasturi de bambus, Lili se gândi să meargă în port şi să urce pe pasarelă, apoi să ia loc în cabina de la proră, ce dădea spre mica insulă înconjurată de apele mării.

Dar n-avea să „ridice pânzele”. Nu încă, cel puţin.

— Mă întorc mai târziu, se auzi spunând.

— Da, păi… bine. Eşti sigură că nu ai nevoie de companie?

— Nu, în seara asta nu.

— Cum vrei.

Greta îl luă pe Edvard al IV-lea în braţe şi rămase nemişcată în mijlocul apartamentului, în ultimele dâre de lumină, privind-o pe Lili, care se pregătea să plece. Lili simţea nevoia să evadeze. Henrik îi spusese că o să lucreze până târziu în atelier. „Uită-te unde se vede lumină”, îi scrisese el în bileţelul pe care îl strecurase printre rufele împăturite.

— O să stai mult?

Lili scutură din cap.

— Nu ştiu sigur.

Era gata de plecare, cu nasturii încheiaţi până la gât. Avea să-i spună Gretei despre Henrik, dar nu în seara aceea.

— Noapte bună, zise ea, cuprinsă de un sentiment ciudat.

Şi, când deschise uşa, îl văzu pe Hans cu pumnul ridicat, pregătindu-se să bată.

Hans intră şi Lili rămase la uşă. Arăta obosit, cu cravata atârnându-i largă la gât. Le propuse amândurora să ia cina împreună.

— Eu tocmai mă pregăteam să ies din casă, zise Lili.

Greta îi spuse că Lili era destul de ocupată în ultima vreme. Îi explică lui Hans, pe un ton nemulţumit, că se angajase la magazinul Fonnesbech, la raionul de parfumuri.

— M-au angajat pentru că ştiu să vorbesc franţuzeşte, căută Lili să se justifice, cu pardesiul pe ea.

Directoarea de la Fonnesbech, o femeie cu bluză neagră şi pieptul teşit, îi ceru să le vorbească clienţilor cu accent.

— Vorbeşte ca o franţuzoaică. Prefă-te că eşti altcineva. Magazinul ăsta e scena ta!

În fiecare zi Lili aranja flacoanele de sticlă pe o tavă de argint şi, fără să-şi ridice ochii din pământ, îi întreba timid pe clienţii care mişunau prin magazin dacă nu doresc un strop de parfum pe încheietura mâinii.

— Trebuie să plec, spuse ea acum, apoi se apropie de Hans, să-l sărute de rămas-bun.

Acesta se oferi să o însoţească la plimbare, dar Greta îi spuse că Lili voia să fie singură.

— Vin doar un minut cu tine, insistă el. Apoi mă întorc, Greta, şi luăm cina.

Afară, aerul era umed. La câţiva paşi de ei, o femeie bătea la uşa doctorului Møller. Lili şi Hans şovăiau pe trotuar, în faţa clădirii.

— Încotro? zise el.

— Aveam de gând să merg în Christianshavn. Dar nu trebuie să vii cu mine, adăugă ea. E prea departe.

— Cum se simte Greta în ultima vreme?

— Doar o ştii pe Greta. E la fel ca întotdeauna.

— Nu-i adevărat. S-a acomodat cu reîntoarcerea acasă?

Lili se opri şi se întrebă ce o fi vrut să zică Hans. Nu era acesta lucrul cel mai grozav, deşi uneori frustrant, în ceea ce o privea pe Greta? Ea era mereu la fel — mereu picta, mereu tăcea planuri, mereu îşi dădea părul după urechi.

— Se simte bine. Apoi, după o uşoară ezitare: Cred că e supărată pe mine.

— De ce?

— Uneori mă întreb de ce m-a lăsat să trec prin toată povestea asta, de la bun început. Din moment ce a sperat ca la final să fie totul la fel ca înainte.

— Dar n-a sperat asta niciodată, spuse Hans. A ştiut din capul locului care sunt consecinţele.

Femeia de pe trotuar, care avea braţul legat într-o eşarfă, fu primită în casa doctorului Møller. Lili auzi un răcnet de la fereastra marinarului, aliată deasupra.

Atunci, Hans o întrebă:

— Unde mergi, Lili?

Îi luă mâinile într-ale sale şi începu să i le maseze, ca să i le încălzească. Câteodată Lili se întreba cum de nu se fărâma, pur şi simplu, la atingerea unui bărbat. Nu-i venea să creadă că oasele şi carnea ei ar putea rezista explorării pline de curiozitate a degetelor unui bărbat. Simţea lucrul acesta mai cu seamă în privinţa lui Henrik, ale cărui mâini îi pipăiseră spatele centimetru cu centimetru. Când o prinsese de umeri, crezuse că avea să i se sfarme ca nişte bucăţi de pergament, însă nu se întâmplase asta, iar Henrik continuase să o atingă şi să o sărute.

— Noi doi ne cunoaştem de multă vreme, spuse Hans.

— Cred că m-am îndrăgostit, începu Lili.

Îi povesti lui Hans despre Henrik, despre cum se sărutau seara la el în atelier, şi îi mărturisi că tot ce-şi dorea în momentele acelea era să nu se mai întoarcă niciodată la Widow House.

— M-am gândit eu că aşa stau lucrurile, zise Hans. De ce nu i-ai spus Gretei?

— Ar fi geloasă. Ar încerca să pună capăt relaţiei noastre.

— De unde ştii?

— A mai încercat o dată să ne despartă.

— Dar asta a fost cu mult timp în urmă, nu?

Lili căzu pe gânduri. Hans avea dreptate, bineînţeles. Dar, chiar şi aşa, el nu o cunoştea pe Greta la fel de bine ca ea. Nu era nevoit să-i îndure privirile bănuitoare ori de câte ori ieşea din apartament sau se întorcea seara târziu. Cum îi spusese Greta la un moment dat? „Desigur, nu sunt mama ta, totuşi aş vrea să ştiu pe unde umbli zilele astea.“

— Şi nu crezi că are dreptul să ştie? o întrebă Hans.

— Greta?

Trebuia să recunoască, nu era mereu aşa. Cu o săptămână în urmă, venise la ea la serviciu, la intrarea destinată angajaţilor de la Fonnesbech, şi îi spusese: „Îmi pare rău că trebuie să schimb programul, dar Hans şi cu mine ieşim la cină. Sunt sigură că te descurci singură”. Nu-i spusese chiar ea, alaltăieri, după ce se treziseră din somnul de după-amiază: „Am visat că te-ai măritat”?

— Vrei să te conduc până la pod? se oferi Hans.

— Mă descurc, spuse ea. Întoarce-te şi stai cu Greta.

Abia atunci îi trecu prin minte cât de apropiaţi deveniseră ei doi, Greta şi Hans: mâncau amândoi la masa lungă din sufragerie, îşi petreceau serile împreună, la Widow House, jucând poker până se

întorcea ea acasă şi, de la o vreme, Greta, în mod total neobişnuit pentru ea, începuse să se bazeze tot mai mult pe Hans, zicând întruna: „Lasă-mă să vorbesc mai întâi cu Hans”.

— Vrei să te căsătoreşti cu ea? îl întrebă Lili.

— N-am vorbit cu ea despre asta.

— Dar vrei?

— Dacă e de acord şi ea.

Lili nu era geloasă; de ce ar fi fost? Se simţi uşurată, deşi, în acelaşi timp, i se iviră în minte câteva imagini tulburătoare: Hans şi Einar jucându-se afară, la fermă; şorţul atârnat lângă sobă; Greta aproape fugărindu-l pe Einar pe coridoarele Academiei Regale; Greta păşind spre altar, în biserica St. Alban, în ziua nunţii, grăbită ca de obicei. Viaţa lui Lili o luase pe un făgaş nou şi era profund recunoscătoare pentru asta.

— Greta nu o să accepte să se mărite cu mine până nu ştie sigur că tu eşti aranjată şi o duci bine.

— Ţi-a spus ea asta?

— Nu trebuie să mi-o spună.

Se auzi din nou un răcnet din locuinţa marinarului, urmat de bufnitura unui geam trântit. Lili şi Hans zâmbiră. În lumina felinarului stradal, Hans părea foarte tânăr, doar un băieţandru. Părul îi era zburlit în vârful creştetului şi obrajii, trandafirii. I se vedeau aburii respiraţiei, împletindu-i-se cu ai ei.

— Eşti o târfă! urlă marinarul pe tonul lui obişnuit.

— Oare am greşit cu ceva? întrebă Lili.

— Nu, zise Hans, eliberându-i mâinile dintr-ale sale şi sărutând-o pe frunte, în semn de rămas-bun. Dar nici Greta nu a greşit.

Capitolul 26

După ce stătu şi se gândi o vreme, Greta renunţă la ultimul portret al lui Lili. Ceafa îi ieşise greşit, prea butucănoasă la bază, iar spatele prea lat, distanţa dintre umeri umplând aproape toată pânza. Era un portret urât, aşa că îl mototoli şi îl aruncă în soba cu picioare de fier din colţul încăperii, unde iscă un fum gros, toxic din cauza vopselelor, care îi înţepa gâtlejul.

Nu era primul tablou care nu-i reuşea — şi nici ultimul. Ar fi vrut să termine prima serie de portrete pe care avusese de gând să le realizeze din momentul reîntoarcerii în Copenhaga, dar se părea că toate îi ieşeau prost. Fie Lili era supradimensionată sau colorată dubios, fie obrajii, cărora Gretei îi plăcea să le imprime o lumină albă, diafană, îi ieşeau lăptoşi. Cât timp Lili lucra la Fonnesbech, la raionul de parfumuri, încercă să angajeze un model de la Academia Regală. Îl alese pe cel mai mărunţel băiat din clasă, un puşti subţirel, cu părul blond şi gene lungi, care avea obiceiul să-şi bage puloverele în pantaloni. Împinse cufărul lăcuit în faţa ferestrei şi-i ceru băiatului să se urce pe el, cu mâinile împreunate la spate.

— Te uiţi la degetele de la picioare, îl instrui Greta, instalându-se la şevalet.

Pânza era goală şi dintr-odată i se păru imposibil să deseneze schiţa pe textura ei aspră. Trasă cu creionul conturul capului şi al trupului. Însă, după o oră, portretul începu să semene cu o caricatură, cu ochii imenşi, apoşi şi un mijloc ca de clepsidră. Îi dădu băiatului zece coroane şi îl trimise acasă.

Mai erau şi alte modele: o femeie frumoasă care lucra ca bucătăreasă la hotelul Palace şi un bărbat cu mustaţa îngrijită, care atunci când îi ceru să-şi dea jos cămaşa, scoase la iveală un piept acoperit cu un covor negru de păr.

— Piaţa de artă se tot restrânge, o informă Hans în seara aceea, când se întoarse la ea, după ce o condusese pe Lili o bucată de drum.

Galeria din Krystalgade era închisă şi ferestrele ei erau mânjite cu var. Proprietarul nu era de găsit nicăieri; unii spuneau că fugise în Polonia, lăsând în urmă datorii uriaşe; alţii povesteau că acum umplea farfurii cu curry pe docurile Companiei Asiatice. Iar acesta era doar unul dintr-o grămadă de cazuri similare. Fabrica de porţelan Henningsen, care tocmai comandase încă douăzeci de cuptoare ca să producă holuri de supă pe care să le exporte în America, dăduse faliment. Aparatele de bătut untul ale lui Herr Petzholdt stăteau degeaba. Un miros de unt topit, amestecat cu tot felul de zvonuri, ieşea din fabrica de margarină a lui Otto Mønsted. Iar aerodromul, care altădată zumzăia ca un stup de albine, era acum pustiu şi tăcut, trezit la viaţă doar din când în când de câţiva emigranţi care plecau

acasă şi de avioanele ocazionale de marfă.

— Nimeni nu mai cumpără nimic, continuă Hans, cu bărbia proptită în palmă, în timp ce studia tablourile pe care Greta le aşezase de jur împrejurul camerei. Aş prefera să aşteptăm un pic să se mai schimbe lucrurile, înainte să expun lucrările astea. Acum nu e momentul. Poate la anul.

— La anul? pufni Greta, ridicându-se şi examinându-şi lucrările.

Niciuna nu era prea reuşită; le lipsea strălucirea aceea specială pentru care devenise renumită. Uitase cum să redea lumina din fundal, cea cu ajutorul căreia chipul lui Lili prindea viaţă. Singurul portret vrednic de o oarecare atenţie era cel al profesorului Bolk: înalt, cu mâinile mari, părând foarte solid în costumul lui de lână, având în spate un ochi de geam. Celelalte nu aveau nimic remarcabil, constată Greta şi dându-şi seama că Hans, privind încruntat, se gândea cum să-i spună lucrul acesta.

— Mă gândeam să mă duc în America, zise el. Să văd dacă acolo se mai fac afaceri cu obiecte de artă.

— La New York?

— Şi în California.

— California?

Greta se rezemă de perete, printre tablouri, şi şi-l imagină pe Hans fără pălărie, sub soarele arzător al Pasadenei.

Carlisle era în drum spre Copenhaga, venind dinspre Hamburg. Îi scrisese că în Pasadena fusese o iarnă uscată şi că macii înfloriseră deja în luna martie. Scrisoarea lui venise ca răspuns la cea trimisă de Greta, care conţinea o singură propoziţie: „Einar e mort”. Iar Carlisle îi scrisese, în replică: „Pasadena e cuprinsă de secetă şi râul Los Angeles a secat; ce-ar fi să vii cu Lili în vizită?” Apoi: „Cum se simte Lili? E fericită?” Greta vârî scrisoarea în buzunarul salopetei sale de lucru.

În unele după-amiezi, se ducea la Fonnesbech şi o urmărea pe Lili printre rafturile cu mănuşi pentru copii şi eşarfe de mătase, împăturite în triunghi. Lili şedea în spatele vitrinei de sticlă, cu mărgelele de chihlimbar petrecute peste gulerul uniformei şi cu părul căzându-i în ochi. Când trecea câte o clientă, Lili ridica un deget şi atunci doamna respectivă se oprea şi îşi ducea la nas sticluţa cu parfum. Un zâmbet soldat cu o vânzare — Greta vedea totul din locul unde stătea pitită, în spatele rafturilor cu umbrele la jumătate de preţ. O spionă aşa de câteva ori, ultima oară exact în ziua în care, ajungând acasă, găsi o telegramă din partea lui Carlisle: „Sosesc cu vaporul sâmbătă”.

Şi iată-l acum pe Hans anunţând-o că are de gând să meargă în California.

— Presupun că nu vrei să vii cu mine, încercă el.

— În California?

— Păi, da, zise el. Să nu-mi spui că nu poţi.

— Dar nu pot.

— De ce nu?

Greta n-o spuse cu voce tare, fiindcă ştia că suna absurd. Dar cine avea să aibă grijă de Lili? Se gândi la Carlisle şi şi-l imagină stând cu piciorul lui beteag la soare, pe un şezlong, pe puntea vaporului Estonia.

— Greta, prezenţa ta mi-ar fi de ajutor, spuse Hans.

— Prezenţa mea?

— În America.

Ea făcu un pas în spate, îndepărtându-se de el. Hans părea mult mai înalt decât ea — cum de nu observase niciodată lucrul acesta? Se făcuse târziu şi nu mâncaseră încă. Edvard al IV-lea lipăia apa din bolul său. Prietenul din copilărie al soţului ei. Ăsta era Hans. Dar nu părea verosimil, de parcă o parte din el — amintirile din perioada aceea — dispăruse odată cu Einar.

— Te rog să te gândeşti la asta, stărui Hans.

— Îţi pot da numele unor persoane pe care să le cauţi. Ţi-aş putea scrie nişte scrisori de recomandare, dacă tu crezi că te ajută. Nu m-ar deranja să fac asta, zise ea.

— Nu despre asta-i vorba. Chiar nu pricepi?

— Ce să pricep?

Mâna lui îi alunecă pe curbura spatelui.

— Dar cum rămâne cu Lili? spuse ea.

— O să se descurce foarte bine singură.

— Nu pot s-o las, zise Greta.

Mâna lui îi mângâia acum şoldul. Era o seară de primăvară şi storurile de la geam fluturau în bătaia vântului. Greta se gândi la casa de pe deal din Pasadena, unde vara crengile eucalipţilor se loveau de plasele de ţânţari de la ferestre, suflate de vânturile fierbinţi.

— Va trebui s-o laşi, murmură Hans, petrecându-şi braţele în jurul ei.

Greta îi simţea inima bătându-i cu putere sub cămaşă şi i se puse un nod în gât.

Când sosi în Copenhaga, Carlisle nu se cază la ei acasă. Îşi luă o cameră la hotelul Palace, cu ferestrele spre Piaţa Primăriei şi spre fântâna cu trei balauri. Spunea că îi place să audă zăngănitul tramvaiului şi strigătele negustorului care vindea biscuiţi picanţi de la taraba lui mobilă. Îi plăcea, de asemenea, să vadă zidul lung, de cărămidă, al parcului Tivoli, care urma să se deschidă în curând, şi banchetele Roţii Mari bălăngănindu-se în văzduh. Îi plăcea să o viziteze pe Lili la magazin, unde aceasta câştigase titlul de cea mai bună vânzătoare a lunii şi fusese răsplătită cu o mică insignă prinsă la rever. Îi plăcea să o vadă ocupându-se de clienţi sau mergând în oraş împreună cu colegele ei, după ce ieşeau pe uşa angajaţilor, îmbrăcate

în uniformele lor albastre. Carlisle îi spuse Gretei că, după părerea lui, Lili ar trebui să locuiască singură.

— De ce spui asta? îl întrebă Greta.

— Pentru că e o femeie în toată firea.

— Nu sunt convinsă de asta. Oricum, e liberă să facă ce vrea.

— Spui asta din toată inima?

— Bineînţeles că o spun din toată inima, zise Greta, care nu regăsea nimic din propria-i persoană când se uita la fratele ei geamăn.

Într-o seară din săptămâna precedentă, Greta stătuse pitită în umbra uşii unei clădiri aflate peste drum de intrarea angajaţilor de la Fonnesbech. Era destul de devreme şi plecase de acasă atât de grăbită, încât uitase să îşi schimbe salopeta de lucru. Îşi ţinea mâinile în buzunare, pipăind cu vârful degetelor fotografiile cu Teddy şi Einar, scrisorile primite de la aceştia şi verighetele lor. Stătea cu spatele lipit de porticul casei ce avea la intrare un preş din păr de cal.

Aşteptă câteva minute, până când uşa de metal se deschise şi străduţa se umplu de lumină şi de sporovăială fetelor. Tocurile pantofilor lor ţăcăneau pe grătarele din trotuar.

Greta aşteptă până când Lili se alătură unui grup de trei sau patru fete şi împreună se îndreptară spre cafeneaua turcească înţesată de tineri care şedeau pe podea, tolăniţi pe perne brodate cu fir de mătase şi oglinjoare minuscule.

— Ne vedem mâine, strigară două fete către restul grupului.

— Noapte bună, spuse alta.

— Distracţie plăcută, rosti o a patra fată peste umăr, făcându-le cu mâna.

Fetele aveau obrajii pufoşi şi grăsulii, ca de bebeluş, iar părul lor, prins în coadă de cal, se legăna într-o parte şi-n alta în timp ce mergeau pe stradă, cotind-o mai apoi spre centrul oraşului. Lili continua să discute cu celelalte fete, una având o sacoşă cu zarzavaturi, iar cealaltă un soi de proteză pe mână. Greta nu auzea ce îşi spuneau, dar la un moment dat restul fetelor îşi luară rămas-bun de la ea. În sfârşit, Lili era singură. Se uită la ceas. Şi apoi îşi ridică privirea spre cerul mohorât.

O femeie pe bicicletă trecu pe lângă ea pedalând de zor, mai-mai să derapeze pe pavajul alunecos. Lili îşi legă o eşarfa în jurul capului şi o porni în josul străzii. Greta o urmări cu privirea în timp ce se îndepărta. În scurtă vreme, nu se mai vedea decât un pardesiu albastru din care ieşeau două glezne subţiri şi nişte pantofi ce păşeau anevoios prin ploaia măruntă şi deasă.

Greta se luă după ea. Lili nu părea să se grăbească; se dădea la o parte din calea trecătorilor de pe stradă, oprindu-se să se uite în vitrina unui magazin care vindea mopuri şi alte articole de curăţenie. În vitrină erau expuse — şi aranjate în formă de piramidă — o

mulţime de cutii albe şi negre cu soluţie de curăţat şi o fotografie cu o femeie care îşi lustruia plita aragazului. Lili se întoarse şi se uită din nou la ceas. Apoi se îndepărtă cu paşi repezi, cu gleznele ei care, de la distanţă, nu păreau mai groase decât ale unui copil. Merse până la capătul străzii Snaregade, cu clădirile ei din bârne şi felinarele arse, apoi o luă spre Gammel Strand. În curând ajunse pe malul canalului Slotsholms, unde erau înşiruite mai multe bărci de o persoană. De balustradă era legat un colac de salvare alb şi un sturion abandonat era agăţat intr-un cârlig. Luminile din Børsen, clădirea în care îşi avea sediul cea mai veche bursă din Danemarca, situată pe celălalt mal al canalului, se reflectau în apă şi turla spiralată, de aramă, a clădirii strălucea în întunericul nopţii. Lili merse mai departe, uitându-se la bărcile de pescari ancorate pe malul opus, cu catargele negre scârţâind la fiecare unduire a valurilor.

La un moment dat se opri şi îşi deschise poşeta. Era prea întuneric pentru ca Greta să-i poată vedea ochii în timp ce scotocea prin poşetă. În cele din urmă, scoase o batistă şi o cutiuţă cu monede, apoi flaconul emailat în care îşi ţinea pastilele. Îl deschise şi îşi vârî în gură o pastilă, iar Greta şi-o imagină cutremurându-se în clipa în care înghiţi tableta albă şi prăfoasă, ca o bucată de cretă.

Se gândi să o strige, apoi se răzgândi. O urmări mai departe, prin întuneric, în timp ce se îndrepta spre Knippelsbro. Era luna aprilie şi vântul sufla dinspre Marea Baltică. Când Lili ajunse la al doilea pod, vântul îi flutură capetele eşarfei. Atunci se opri, să şi-o lege sub bărbie. Se uită în stânga şi în dreapta după maşini, dar nu văzu niciuna. Apele canalului erau agitate. Greta auzea valurile îngheţate lovindu-se de picioarele podului. Imediat după aceea răsună sirena feribotului suedez, care se pregătea pentru ultima traversare din ziua aceea.

Greta nu ştia ce căuta Lili în cartierul Christianshavn, dar îşi imagina despre ce era vorba: o întâlnire secretă, un rendez-vous. Îi veniră în minte cuvintele unui vechi cântecel:

Era odată un bătrân care trăia într-o mlaştină.

Îşi încleştă mâinile pe balustrada de metal ce mărginea canalul Slotsholms. Era toată ruginită şi mirosea a sare. Greta se prinse de ea cu ambele mâinile, continuând să o urmărească cu privirea pe Lili, care traversă podul, cu capetele eşarfei fluturând în vânt precum mâinile unui copil care îşi lua rămas-bun de la ea.

Capitolul 27

Spre sfârşitul primăverii, mugurii lucioşi ai sălciilor din Ørstedsparken se desfăcură şi straturile de trandafiri din jurul castelului Rosenborg începură să-şi coloreze frunzele cu un roşu precum rugina. Cerul îşi schimbase straiele mohorâte de iarnă şi serile deveneau tot mai lungi, odată cu sosirea verii.

Lili, care între timp îşi recăpătase puterile, acceptă — aşa cum acceptă copilul sărutul mamei — cererea în căsătorie adresată de Henrik. Acesta o ceruse de soţie cu o seară înainte să plece la New York cu vaporul Albert Herring. Îşi făcuse bagajele — mai multe valize din piele cu mânerele uzate — şi îşi împachetase vopselele şi pensulele. „La New York!“ rostea întruna Henrik. „La New York!“ Lili, care le spusese colegelor sale de la Fonnesbech despre plecarea lui iminentă, îşi ridică fruntea şi murmură:

— Fără mine?

Se aflau amândoi în atelierul lui Henrik din Christianshavn şi pe fereastra deschisă pătrundea mirosul canalului. Atelierul era gol, cu excepţia valizelor şi a lăzii pe care scria, cu litere roşii: HENRIK SANDAHL, NEW YORK. După ce încăperea fusese golită de piesele de mobilier, rămăseseră şomoioage de praf şi de scame ce se adunaseră pe la colţuri, suflate încoace şi-ncolo de adierea vântului ce se strecura pe fereastră. Henrik, cu buclele lui frumoase proaspăt tunse, îi răspunse:

— Bineînţeles că nu. Apoi, după o scurtă pauză: Te-am mai întrebat şi acum te întreb din nou. Vrei să te măriţi cu mine?

Lili visase întotdeauna să i se întâmple lucrul acesta. Ştia că într-o zi avea să se mărite. Uneori, când se gândea la asta, avea impresia că era rolul suprem pe care l-ar fi putut avea în viaţă: acela de soţie, soţia lui Henrik. Un gând prostesc, chiar şi ea îşi dădea seama de asta, pe care nu i l-ar fi împărtăşit Gretei sub nicio formă, căci ştia că ea nu gândea la fel. Dar Lili aşa simţea. Se şi vedea făcând cumpărături la etajul al doilea din Fonnesbech, unde se găseau hainele pentru bărbaţi, şi pipăind materialul cămăşilor cu manşete franţuzeşti, ca să o găsească pe cea mai potrivită pentru Henrik. Îşi imagina o sacoşă doldora de alimente — un somon, nişte cartofi, un bucheţel de pătrunjel — pe care avea să le gătească la cină. Apoi îşi imagina patul lor conjugal, învăluit în întuneric, cu salteaua care scârţâia în timp ce Henrik se apropia de ea.

— Trebuie să ştii un lucru despre mine, zise Lili. Se gândi la seara petrecută în Ørstedsparken cu câţiva ani în urmă, când ea plecase şi îl lăsase cu numele ei pe buze. Înainte să ne căsătorim.

— Poţi să-mi spui orice.

— Lili Elba nu e numele cu care m-am născut.

— Asta ştiam deja, spuse el. Ţi-am spus că ştiu. Ştiu cine eşti.

— Nu, zise Lili. Ştii cine am fost.

Atunci îi povesti despre profesorul Bolk, despre clinica de pe malul Elbei, despre Frau Krebs, care o ajutase să se pună pe picioare. Nu mai spusese nimănui lucrurile acestea. Cercul ei restrâns de prieteni — Greta, Hans, Carlisle şi Anna — ştia deja povestea ei, dar nu mai relatase nimănui altcuiva toate detaliile incredibilei sale metamorfoze. Nu-şi făcuse niciun prieten nou şi nu permisese nimănui să intre în cercul ei intim, care uneori părea prea mic şi prea înghesuit ca să mai încapă cineva în el.

— M-am gândit eu că trebuie să fie vorba de ceva de genul ăsta, zise Henrik.

Nu se vedea nicio urmă de dezgust pe faţa lui. Chiar şi acum, ea se aştepta ca, auzind adevărul, lumea să se cutremure de repulsie. Nu mă surprinde.

Lili îl întrebă ce credea despre ea. O considera un soi de monstru, o ciudăţenie a naturii? Părerea lui Lili despre sine însăşi fluctua de la un minut la altul: câteodată se uita în oglindă şi răsufla uşurată, cuprinsă de un sentiment de pace şi de recunoştinţă. Alteori se considera un fel de hibrid, închipuindu-şi că e un bărbat cu veşminte de femeie. Greta şi Hans îi spuneau întruna să nu mai gândească aşa. Dar, de îndată ce rămânea singură, îndoielile i se strecurau din nou în suflet.

Henrik declară că nu ştia ce altceva ar putea să-i spună în afară de faptul că o iubea.

— Sunt îndrăgostit de o femeie extraordinară, spuse el.

Lili crezuse mereu că n-o să poată iubi un bărbat care ştia adevărul despre ea. Cândva îşi făgăduise că o să alunge din viaţa ei orice persoană care avea s-o privească altfel decât ca pe o femeie. De aceea îl părăsise pe Henrik în seara aceea, în parc. Acum, îl luă de mână.

— Mă mai poţi iubi şi acum, când ştii adevărul? murmură ea.

— Of, Lili, zise el, scuturându-i umărul. Oare când o să înţelegi?

— Vezi, de asta nu pot veni cu tine la New York chiar acum. Trebuie să mă întorc la Dresda. Pentru ultima oară.

Îi explică că profesorul Bolk îi ceruse să se mai ducă o dată la el. Avea de gând să-i desăvârşească metamorfoza. Nu voia să-i dea lui Henrik toate detaliile. Avea să-şi facă griji, se gândi ea. Avea să încerce să o convingă să renunţe. Poate ar fi crezut că nu era posibil.

Anul trecut, înainte să plece din Dresda, profesorul îi promisese lui Lili că o să mai facă ceva pentru ea, ceva care să o facă „şi mai femeie” decât era deja. Ceva despre care Greta spunea că e o „nebunie”. Ceva atât de magnific, de nemaipomenit, încât părea total neverosimil; însă profesorul Bolk îi promisese, cu vocea lui de bas, că era perfect posibil. Pe când se pregătea să plece de la spital, profesorul o anunţase că operaţia de transplant de ovare reuşise. Aşa că acum

avea de gând să încerce un transplant de uter, care s-o facă să fie fertilă.

— Vreţi să spuneţi că aş putea deveni mamă? întrebase Lili.

— N-am făcut până acum tot ce ţi-am promis? Şi asta pot s-o fac, îi răspunsese profesorul.

Însă Greta căutase să o facă să se răzgândească.

— De ce să-ţi doreşti aşa ceva? îi spusese ea, plesnindu-şi palmele una de cealaltă. În plus, e absurd, e imposibil. Cum Dumnezeu are de gând să facă una ca asta?

În anul care trecuse de atunci, Lili îi scrisese de multe ori profesorului Bolk, descriindu-i cum se simte şi cum se descurcă la noua slujbă, cât de greu îi era Gretei să picteze şi, nu în ultimul rând, vorbindu-i despre relaţia ei cu Henrik. Profesorul îi scrisese şi el, mai rar, e drept, pe o coală subţire, dactilografiată de Frau Krebs. „Sunt veşti minunate!", scria el. „Dacă te hotărăşti vreodată să faci şi ultima intervenţie pe care ţi-am propus-o, cea despre care am discutat, te rog să mă anunţi numaidecât. Acum sunt şi mai convins decât înainte că e perfect posibil."

Se hotărâse s-o facă. Încă nu-i spusese Gretei. Dar avea convingerea nestrămutată că trebuia să se întoarcă la clinică, ca să isprăvească lucrarea începută de Bolk. Să dovedească lumii întregi — ba nu, nu lumii, ci sieşi — că Lili era, într-adevăr, femeie şi că toată viaţa sa de dinainte — bărbatul mărunţel cunoscut sub numele de Einar — fusese pur şi simplu o greşeală a naturii, corectată pentru totdeauna.

— Atunci, vino la New York la sfârşitul verii, îi spuse Henrik acum, stând pe valiza care în ziua următoare avea să fie încărcată pe vaporul cu destinaţia New York, via Hamburg. Gata, rămâne stabilit! Ne căsătorim acolo.

Câteva săptămâni mai târziu, într-o dimineaţă din primele zile ale verii, Lili îi poza Gretei. Purta o rochie albă, cu gulerul în V şi cu tivul dantelat, şi avea părul prins la spate. Greta îi dăruise un bucheţel de trandafiri albi, ca să-l ţină în poală. De asemenea, o rugase să-şi ţină gleznele încrucişate şi să-şi înalţe bărbia.

Avea atât de multe să-i împărtăşească Gretei — şi despre Henrik, şi despre decizia ei de a se întoarce la Dresda. Cum de lăsase să se adune între ele atâtea lucruri nespuse? Un secret mărunt se transformase într-un întreg univers, de care Greta habar n-avea. Lili simţi în inimă o undă de regret: la atâta se redusese îndelungata lor relaţie, atât de apropiată odinioară.

Greta lucra la portretul ei de aproape o săptămână şi se descurca de minune: faţa lui Lili avea o strălucire diafană şi era realizată corect. La fel şi ochii, adânciţi în orbite, precum şi tâmplele străbătute de vinişoare albăstrui sau umbra roşiatică de pe gâtul ei, care trăda sfiala-i caracteristică. Stând în spatele şevaletului, Greta îi descria lui

Lili toate aceste lucruri — cum arăta ea, cum evolua portretul său.

— Tabloul ăsta o să fie splendid, zise Greta. În sfârşit, îmi iese cum trebuie. A trecut destul de mult timp, Lili. Deja începeam să-mi fac griji.

De-a lungul ultimului an, Lili o văzuse realizând tablouri care păreau făcute în grabă şi erau prost structurate. Într-unul dintre ele, faţa ei arăta grotesc, cu pupilele negre şi unsuroase, părul electrizat, buzele lucioase şi umflate şi venele de la tâmple verzi şi strălucitoare. Altele nu semănau cu realitatea ori erau anoste din punct de vedere cromatic şi compoziţional. Nu toate erau proaste — ci doar unele dintre ele —, dar Lili ştia că Greta se frământa. Nu era ca la Paris, când tot ce picta era nemaipomenit, când străinii care se uitau la portretele lui Lili îşi duceau mâna la bărbie şi se întrebau: „Cine-o fi fata acea?“ Cel mai surprinzător era faptul că Greta îşi pierduse dorinţa de a picta. Erau tot mai numeroase zilele în care nu manifesta nici cea mai mică intenţie de a se apuca de lucru, zile în care Lili se întreba, în timp ce îşi vedea de treaba ei, la Fonnesbech, cu ce şi-o fi umplând Greta timpul.

— Încă mă acomodez cu faptul că ne-am întors în Copenhaga, spunea ea câteodată. Credeam că am părăsit definitiv oraşul ăsta.

Alteori spunea că, pur şi simplu, nu are chef să picteze — un lucru atât de neobişnuit pentru ea, încât Lili o întreba:

— E totul în regulă?

Însă, în dimineaţa aceasta de început de vară, tabloul ei cel mai recent era foarte frumos. Greta sporovăia fără griji, cum făcuse în fiecare dimineaţă din săptămâna aceea.

— Cred că nu ţi-am spus niciodată cum a fost atunci când am rugat-o pe maică-mea să îmi pozeze pentru un portret, îi povesti ea. Era pe vremea când m-am întors în Pasadena, în timpul războiului. Ea era tare ocupată atunci cu casa şi cu grădina, verificând întruna aspectul, plantelor şi al gardului viu. Ferească Dumnezeu să fi lăsat grădinarul vreo frunză pe gazon! Aşadar, într-o zi, am întrebat-o dacă mă lasă să îi fac portretul. A reflectat câtva timp la propunerea mea, după care mi-a spus să fac o programare în agenda majordomului nostru, domnul Ito. Aşa că mi-am programat cinci şedinţe, urmând să mă întâlnesc cu ea în camera unde luam micul dejun şi unde era o lumină foarte bună. Pe atunci mă vedeam cu Teddy Cross şi mama ştia lucrul ăsta, dar evita să discute despre el. Aveam optsprezece ani şi eram îndrăgostită lulea; nu mă puteam gândi la nimic altceva şi nu vorbeam decât despre Teddy. Cum rostea el cuvintele, cu glasul lui molcom, tărăgănat. Cum i se curbau umerii, de la gât în jos. Cum îi simţeam părul în palme, când îl mângâiam. Dar mama nu voia să audă niciun cuvânt legat de el. De cum începeam, îşi ridica mâna, făcându-mi semn să mă opresc. Şi astfel am pictat-o cinci dimineţi la rând, în timp

ce ea stătea pe scaun, în capul mesei, cu spatele la fereastra pe care se zărea o tufa de bougainvillea. Era o vară toridă şi vedeam cum i se adunau deasupra buzei broboane de sudoare. Nu puteam face nimic altceva decât să-mi muşc limba şi să-mi înăbuş sentimentele.

— Şi cum a ieşit până la urmă? o întrebă Lili.

— Portretul? O, nu i-a plăcut deloc. A spus că am făcut-o să arate rea, meschină. Dar nu-i adevărat. Arăta ca o mamă care voia cu orice preţ să-şi ferească fiica de o relaţie dureroasă, fiind totuşi conştientă că nu poate. Înţelegea că nimic nu mă putea ţine departe de Teddy. Ştiind lucrul ăsta, şi-a ţinut gura închisă şi a strâns din dinţi, stând nemişcată ca un cadavru, cinci zile la rând.

— Unde e acum?

— Tabloul? în Pasadena. Pe holul de la etaj.

Acela fu momentul în care Lili decise că era timpul să-i spună adevărul. Nu mai putea avea secrete faţă de ea. Fusese o perioadă de timp mult prea lungă în viaţa lui Einar — din ziua în care Hans plecase din Bluetooth şi până când o cunoscuse pe Greta, la academie — în care trăise fără să aibă pe nimeni căruia să i se confeseze. Lili îşi amintea de perioada aceea, în care îşi păstra toate gândurile şi sentimentele ferecate în suflet, fără să le destăinuie cuiva. Apoi apăruse Greta, care schimbase viaţa lui Einar. Lili îşi amintea şi de momentul acela, în care Einar realizase, plin de recunoştinţă, că în sfârşit avea să scape de singurătate. Prin urmare, cum să-i mai ascundă Gretei adevărul, fie chiar şi doar pentru o secundă?

— E ceva ce vreau să-ţi spun de mai mult timp.

Greta murmură ceva neinteligibil, cu ochii pironiţi pe pânză. Îşi prinse părul mai strâns cu pieptenele de baga. Mâna ei se mişca rapid, trasând tuşe cu pensula, pe care din când în când o înmuia în vopselele din holurile Knabstrup, revenind apoi la portretul aproape terminat al lui Lili.

Dar de unde să înceapă? Despre ce să-i spună mai întâi? Despre faptul că, în urmă cu câteva săptămâni, înainte să se îmbarce pe Albert Herring, Henrik scosese din buzunarul pardesiului un inel cu diamant? Despre senzaţia ciudată şi încântătoare de stânjeneală care îi cuprinsese pe amândoi când văzuseră că inelul nu intra pe degetul ei? Despre telegrama trimisă din New York, în care îi descria apartamentul de pe strada 37 Est, cu faţada văruită, în care aveau să locuiască împreună? Sau despre ultima scrisoare a profesorului Bolk, care o întreba când avea de gând să meargă la Dresda, fiind nerăbdător să o revadă? Chiar aşa, de unde să înceapă?

— Mi-e foarte greu să-ţi spun ceea ce urmează să-ţi spun, începu Lili.

Îşi imagină reacţia Gretei, care avea să se facă foc şi pară din cauza şocului şi a furiei. Şi-ar fi dorit să existe o altă soluţie. Altă metodă

prin care să-i dea veştile cu pricina.

— Nu prea ştiu cum să încep.

Greta lăsă pensula din mână.

— Eşti îndrăgostită?

În apartamentul de dedesubt, se auzi o uşă trântindu-se. Apoi, câţiva paşi apăsaţi şi o fereastră deschizându-se violent.

Lili se lăsă pe spătarul scaunului cu şezutul de sfoară. Nu-i venea să creadă că Greta ghicise. Nu putea să creadă că Greta ştia — fusese ferm convinsă că, dacă ar şti, ar încerca s-o oprească, în clipa aceea, Lili îşi dădu seama cât de mult se înşelase în privinţa Gretei. Din nou, ea era cea care greşise.

— Da, sunt îndrăgostită, recunoscu ea.

— Eşti sigură? o iscodi Greta.

— Da, cât se poate de sigură.

— El te iubeşte?

— Da, oricât de greu mi-ar fi să cred asta.

— Păi, asta e tot ce contează, nu-i aşa?

Soarele se revărsa asupra ei şi Lili îşi aminti de toate serile în care Greta îi pieptănase părul, stând cu pieptul lipit de spatele ei. Se gândi la patul în care dormiseră împreună, frecându-şi degetele de la picioare înainte să adoarmă, seară de seară. Şi la dimineţile în care se trezea alături de Greta şi, văzându-i chipul adormit, o săruta pe obraz, zicându-şi în sinea sa: „Of, dacă aş fi şi eu la fel de frumoasă ca ea“.

— Te bucuri pentru mine?

Greta încuviinţă din cap. Apoi o întrebă cine era alesul şi, după ce îşi ţinu o clipă respiraţia, Lili îi spuse că era vorba de Henrik.

— Henrik, murmură Greta.

Lili îi cercetă chipul, încercând să-i desluşească reacţia. Se întrebă dacă Greta îşi mai aducea aminte de el şi dacă nu cumva faptul că era vorba de el o tulbura şi mai tare. Însă faţa ei rămase impasibilă, cu excepţia unui pufăit aproape imperceptibil care-i scăpă de pe buze.

— Te-a iubit de la bun început, nu-i aşa?

Lili încuviinţă din cap. Aproape că se simţea ruşinată. Îi veni în minte cicatricea de pe fruntea lui Henrik, cu care se pricopsise în urma accidentului de maşină, şi simţi o bucurie indescriptibilă la gândul că în curând avea să poată săruta fruntea aceea în fiecare seară.

— O să ne căsătorim la sfârşitul verii.

— Vă căsătoriţi, rosti Greta în şoaptă.

— Este visul meu dintotdeauna.

Greta începu să pună dopurile la sticlele cu vopsea.

— E o veste minunată, spuse ea.

Continuă să pună dopul la sticle, ştergându-le mai întâi cu poala salopetei, fără să se uite la Lili. Apoi traversă încăperea şi îngenunche

lângă un sul de pânze goale.

— Mai am şi acum momente în care mă uit la tine şi-mi zic în sinea mea: „Nu cu mult timp în urmă, noi doi eram soţ şi soţie”. Da, tu şi cu mine eram căsătoriţi şi convieţuiam în spaţiul acela îngust şi întunecat dintre doi oameni, care este căsnicia.

— Tu şi Einar, vrei să zici.

— Da, eu şi Einar. De fapt, ştii şi tu că era vorba de noi două.

Lili înţelese. Îşi aducea aminte ce simţise atunci când se îndrăgostise de Greta. Îşi aducea aminte cum Einar aştepta emoţionat ca ea să apară la uşă din senin. Îşi amintea, de asemenea, de fotografia Gretei, aflată tot timpul în buzunarul cămăşii lui Einar.

— Mă străduiesc din răsputeri să mă obişnuiesc cu toată povestea asta, zise Greta.

Vorbea atât de încet, încât Lili abia reuşea s-o audă. Din stradă răsună claxonul unui automobil, urmat de un scrâşnet de cauciucuri, apoi se făcu linişte. Un accident fusese probabil evitat în ultimul moment — două bare de protecţie cromate, sclipitoare în lumina soarelui de vară care zăbovea pe bolta cerească până seara târziu, fuseseră cât pe ce să se ciocnească sub ferestrele de la Widow House.

— Unde aveţi de gând să vă căsătoriţi? se interesă Greta.

— La New York.

— La New York?

Greta era la chiuvetă, curăţându-şi vopseaua de sub unghii cu o perie mică, de sârmă.

— Înţeleg, zise ea.

La parter, marinarul striga după nevastă-sa: „Hei, am venit acasă!”

— Dar înainte de asta aş vrea să fac ceva, rosti Lili.

Pe măsură ce dimineaţa lăsa locul amiezii, în apartament se făcea tot mai cald. Cocul din vârful capului i se părea tot mai greu şi gulerul în V al rochiei i se lipea de piept. Ziarul *Nationaltidende* prezisese temperaturi-record pentru acea perioadă, ceea ce o bucura şi o irita deopotrivă.

— Vreau să mă întorc la Dresda, spuse Lili.

— Pentru ce?

— Pentru ultima operaţie.

Auzind acest răspuns, reacţia Gretei fu cât se poate de evidentă: nările îi fremătară, ochii i se îngustară de furie şi obrajii îi deveniră roşii ca focul.

— Ştii bine că, după părerea mea, e o idee absurdă.

— Eu sunt de altă părere.

— Dar, Lili… profesorul Bolk este… da, e un doctor bun, dar nici măcar el nu poate face aşa ceva. Nimeni nu poate. Credeam că am încheiat subiectul ăsta anul trecut.

— M-am hotărât s-o fac, spuse Lili. Greta, nu înţelegi? Vreau să am

copii cu soţul meu.

Soarele se reflecta acum în cupola Teatrului Regal. Lili Elba şi Greta Waud, care îşi reluase de-o vreme numele său de fată, erau singure în apartamentul lor din Widow House. Edvard al IV-lea, câinele lor nevolnic, măcinat de artrită, dormea la picioarele şifonierului. Nu cu mult timp în urmă, Lili sugerase că poate ar fi fost timpul să îl „adoarmă" pentru totdeauna, însă Greta protestase vehement, mai-mai să izbucnească în lacrimi.

— Profesorul Bolk ştie ce face, zise Lili.

— Eu nu cred.

— Eu, da.

— Nimeni nu poate face ca un bărbat să rămână însărcinat. Asta a promis el să facă. Ei bine, n-o să se întâmple niciodată aşa ceva. Nici cu tine, nici cu altcineva. Aşa ceva e nefiresc, e contra naturii.

Înverşunarea din tonul Gretei o răni şi ochii i se umeziră de lacrimi.

— Nimeni n-ar fi crezut că un bărbat poate fi transformat în femeie. Nu-i aşa? Cine ar fi crezut una ca asta? Nimeni, în afară de mine şi de tine. Noi am crezut-o şi uită-te la mine acum. Lucrul ăsta a fost posibil doar fiindcă noi am ştiut că e posibil.

Lili începu să plângă. Mai mult ca oricând, o ura pe Greta pentru că era împotriva ei.

— Nu vrei să te mai gândeşti un pic, Lili? Te rog, încă un pic!

— M-am gândit suficient.

— Nu, mai aşteaptă puţin. Stai şi chibzuieşte.

Lili nu răspunse nimic şi îşi întoarse capul spre fereastră. De la parter se auziră din nou nişte paşi apăsaţi, apoi scârţâitul unui gramofon.

— Sunt îngrijorată, zise Greta. Îmi fac griji pentru tine.

În timp ce soarele înainta pe cer, măturând podeaua apartamentului, şi marinarul de la parter răcnea la nevastă-sa, din stradă se auzi din nou un claxon de automobil, iar Lili simţi că ceva se schimbă înlăuntrul fiinţei sale. Greta nu-i mai putea spune ce să facă de acum încolo.

Tabloul era terminat şi Greta îl întoarse spre ea, să i-l arate. Tivul dantelat îi cădea delicat pe picioare şi buchetul de trandafiri parcă îi înflorise în braţe, în chip misterios. „Dacă aş fi măcar pe jumătate atât de frumoasă", îşi zise Lili în sinea ei. Apoi se gândi că ar putea să-i trimită tabloul lui Henrik, ca dar de nuntă.

— Mă aşteaptă săptămâna viitoare, rosti Lili. Profesorul Bolk.

Simţi că îi revine durerea, încet-încet, şi se uită la ceas. Trecuseră deja opt ore de când luase ultima pastilă? Începu să-şi caute prin poşetă cutiuţa cu medicamente.

— Le-am comunicat, profesorului şi lui Frau Krebs, că mă voi duce. Mi-au pregătit deja camera, zise ea, deschizând pe rând sertarele din

bucătărie în căutarea cutiuţei.

O înspăimânta cât de rapid se înteţea durerea, ajungând de la zero la cumplit în doar câteva minute. Parcă era un spirit malefic care se întorcea să o bântuie la fiecare opt ore.

— Nu mi-ai văzut cutia cu medicamente? întrebă ea. Cred că era în poşetă. Sau poate pe pervaz. Nu ai văzut-o, Greta?

Respiraţia i se accelera pe măsură ce durerea devenea tot mai acută, mistuindu-i parcă tot trupul.

— Nu ştii unde e? Apoi adăugă pe un ton mai blând, ca o mângâiere: Aş vrea să vii la Dresda cu mine. Să mă ajuţi să mă pun pe picioare. Profesorul a zis şi el că ar fi bine să mă însoţeşti. A zis că o să am nevoie de ajutor după operaţie. Nu te superi, nu, Greta? Vii cu mine, nu-i aşa, Greta? Doar acum, ultima dată?

— Eşti conştientă, nu-i aşa, spuse Greta, că ăsta este sfârşitul?

— Ce vrei să spui?

Durerea se intensifica într-un ritm atât de fulgerător, încât abia mai vedea în faţa ochilor. Se aşeză pe scaun, încovoindu-şi spinarea. De îndată ce găsea pastilele, durerea avea să-i treacă rapid, în mai puţin de cinci minute. Însă acum, în clipa asta, avea senzaţia că îi înfige cineva un cuţit în burtă. Se gândi la ovarele ei — vii, după cum îi promisese profesorul Bolk. Le simţea înăuntrul ei, zvâcnind umflate, încă nevindecate pe deplin după un an de la operaţie. Unde îşi lăsase cutia cu pastile şi ce-o fi vrut Greta să zică cu „Asta este sfârşitul”? Îşi îndreptă privirea spre celălalt capăt al camerei, unde Greta îşi descheia nasturii salopetei, atârnând-o apoi în cârligul de lângă uşa bucătăriei.

— Îmi pare rău, zise ea. Nu pot.

— Nu poţi să-mi găseşti pastilele? bâigui Lili, clipind des, ca să-şi înăbuşe lacrimile. Vezi în şifonier. Poate că le-am pus acolo.

Dintr-odată simţi că e pe punctul să-şi piardă cunoştinţa. Căldura insuportabilă şi pastilele care nu erau de găsit şi durerea mistuitoare din măruntaiele ei şi Greta, care se învârtea prin apartament spunând „Nu pot”, „Nu vreau” — toate astea erau peste puterile ei.

Atunci mâna Gretei se cufundă în sertarul cel mai de jos al şifonierului de culoare cenuşie, de unde scoase micul flacon emailat şi i-l dădu lui Lili, murmurând cu glasul tremurând de lacrimi:

— Îmi pare rău, dar nu pot veni cu tine. Nu sunt de acord să te duci, aşa că n-am să te însoţesc. Va trebui să mergi la Dresda singură.

— Dacă Greta nu vrea să vină cu tine, spuse Carlisle, atunci vin eu.

Acesta venise la Copenhaga pe timpul verii şi seara, după ce ieşea din tura ei de la magazin, Lili îl vizita uneori la hotelul Palace. Se aşezau amândoi la fereastră şi priveau cum alunecă umbrele pe zidurile de cărămidă ale primăriei. Se uitau la pâlcurile de tineri

îmbrăcaţi în haine subţiri, de vară, îndreptându-se spre cluburile de jazz din Norrevold.

— Greta a făcut întotdeauna ce a vrut, spunea Carlisle.

— Nu întotdeauna. S-a schimbat, să ştii, îl corecta Lili.

Începură apoi să se pregătească de plecare. Îşi rezervară locuri pe feribotul spre Danzig, iar Lili îşi cumpără într-o zi, în pauza de masă, două rochii noi de la raionul cu haine de damă de la Fonnesbech. O anunţă pe şefa ei, care îşi încrucişă braţele la piept de îndată ce o abordă, că avea să plece într-o săptămână.

— Te mai întorci? vru să ştie femeia, care arăta ca un cărbune uriaş în bluza ei neagră.

— Nu, zise Lili. De acolo voi pleca la New York.

Asta făcea ca şederea la Dresda să fie şi mai dificilă. Profesorul Bolk îi spusese că va trebui să stea internată o lună de zile.

„O să te operez numaidecât, îi scrisese el într-o telegramă, dar recuperarea va dura destul de mult“.

Lili îi arătă lui Carlisle toate telegramele, iar acesta le citi la fel ca sora sa — ţinând hârtia departe de ochi şi capul înclinat într-o parte. Însă el nu o contrazise şi nu încercă să o facă să se răzgândească. Parcurse toată corespondenţa şi, la final, o întrebă:

— Ce o să-ţi facă Bolk, mai precis?

— Bolk ştie că vreau să fiu mamă, zise Lili.

Carlisle încuviinţă din cap, încruntând uşor din sprâncene.

— Dar cum?

Lili îl privi cu atenţie şi dintr-odată i se făcu teamă ca nu cumva să se împotrivească şi el.

— La fel cum m-a „plăsmuit” pe mine din Einar.

Carlisle o măsură din cap până-n picioare. Îi simţea privirea plimbându-i-se pe trup, de la gleznele încrucişate până la mijlocul îngust, apoi la sânii mici şi la gâtul subţire, ce ieşea ca un lujer din şiragul de mărgele de chihlimbar.

— E extraordinar pentru tine. Presupun că asta ţi-ai dorit dintotdeauna, rosti Carlisle, ridicându-se de pe scaun.

— Da, de când eram mică.

— Da, încuviinţă Carlisle. Ce fetiţă nu visează la asta?

Avea dreptate, iar Lili era uşurată că fusese de acord să o însoţească la Dresda. Timp de câteva zile se rugă de Greta, în speranţa că o va face să se răzgândească. Aceasta o ţinu în braţe, strângându-i capul la piept, şi îi spuse:

— Eu cred că e o greşeală şi nu am de gând să te ajut să faci o greşeală.

Lili îşi făcu valiza, luă biletele de feribot şi, cu un sentiment de teamă în suflet, îşi înfăşură şalul transparent în jurul umerilor, străbătută de un frison.

Îşi propuse să privească toată călătoria aceea ca pe o aventură: feribotul până la Danzig, trenul de noapte până la Dresda, şederea timp de o lună la Spitalul Municipal pentru Femei. De acolo avea să meargă la New York. Îi trimisese vorbă lui Henrik că avea să sosească pe întâi septembrie. Începu să îşi imagineze că e un pelerin care cutreieră lumea în lung şi-n lat, colindând meleaguri nemaivăzute. Când închidea ochii, vedea totul aievea: camera de zi din apartamentul de la New York, fluierul unui poliţai răsunând de afară, din stradă, şi un bebeluş jucându-se în poala ei. Îşi imagină o măsuţă acoperită cu un milieu brodat şi, pe aceasta, o ramă ovală de argint cu două fotografii — una cu ea şi Henrik, în ziua nunţii lor, şi cealaltă cu primul lor copil, îmbrăcat în rochiţă de botez dantelată.

Trebuia să îşi facă ordine prin lucruri, ca să se asigure că toate sunt împachetate şi pregătite pentru ziua când avea să trimită după ele. Mai întâi hainele: rochiile cu mânecă scurtă aduse din apartamentul de la Menton, rochiile brodate cu mărgele pe care şi le cumpărase de la Paris, înainte să se îmbolnăvească, şi haina din blană de iepure, cu glugă. De majoritatea hainelor sale n-avea să mai aibă nevoie la New York, ştia asta. Acum i se păreau ieftine, de proastă calitate, de parcă i le cumpărase altcineva. De parcă fuseseră uzate de trupul altei femei.

Într-o după-amiază târzie, în timp ce Lili îşi împacheta lucrurile, aşezându-le în lăzi, Greta îi spuse:

— Cum rămâne cu tablourile lui Einar?

— Ce tablouri?

— Au rămas câteva lucrări de-ale lui. Sunt la mine în atelier, zise Greta. M-am gândit că poate le vrei tu.

Lili nu ştia ce să zică. Tablourile lui nu mai erau atârnate pe pereţi şi acum, în mod inexplicabil, nu-şi mai amintea exact cum arătau. Ştia că sunt nişte peisaje cu pământul îngheţat, prinse în rame mici, aurii, dar nu mai mult de atât.

— Pot să le văd?

Greta îi aduse pânzele, care erau rulate una într-alta şi aveau marginile zdrenţuite, pline de aţe cerate. Le întinse pe podea şi Lili avu senzaţia că nu le mai văzuse niciodată. Majoritatea erau peisaje cu o mlaştină: una, pe timp de iarnă, cu pământul acoperit de chiciură şi cu cerul spălăcit; alta, în timpul verii, cu bulgări de turbă şi soarele fierbinte; alta înfăţişa, pur şi simplu, un petic de pământ gri-albăstrui, format din argilă şi calcar. Toate erau mici şi frumoase şi Greta continua să le împrăştie pe podea — zece, apoi douăzeci, apoi mai multe, ca un covor de flori de câmp răsărind sub ochii lor.

— El le-a pictat pe toate?

— Cândva era un bărbat foarte ocupat, spuse Greta.

— Unde se află locul ăsta?

— Chiar nu recunoşti mlaştina?

— Nu cred.

O deranja lucrul acesta, fiindcă ştia că ar fi trebuit să recunoască locul: era asemenea unui chip care ţi-e vag familiar, dar nu ştii de unde să-l iei.

— Nu ţi-o mai aminteşti deloc?

— Doar vag. La parter se porni gramofonul, o polcă instrumentată cu acordeon şi corn.

— Mlaştina Bluetooth, spuse Greta.

— Unde s-a născut Einar?

— Da. Einar şi Hans.

— Tu ai fost vreodată acolo? o întrebă Lili.

— Nu, dar am văzut atâtea picturi şi am auzit atâtea lucruri despre locul ăla, încât, dacă închid ochii, îl văd aievea în faţa mea.

Lili contemplă mlaştina presărată cu aluni şi tei, apoi stejarul bătrân ce părea să crească în jurul unui bolovan. Undeva, într-un cotlon al memoriei, se vedea pe sine însăşi — deşi nu era ea, cea de acum — mergând pe urmele lui Hans, pe o potecă noroioasă, în care ghetele i se înglodau la fiecare pas. Îşi amintea cum arunca în mlaştină obiecte şterpelite din bucătăria bunică-sii şi le privea scufundându-se pe veci: o farfurie, un vas cositorit, un şorţ de bumbac. Îşi amintea, de asemenea, cum desţelenea bulgării de turbă şi îi tăia cu sapa. Iar Edvard I, un câine pipernicit ca vai de lume, alunecase într-o zi pe o piatră acoperită cu muşchi şi se înecase în apele negre ca smoala.

Greta desfăcea mai departe lucrările, ţintuindu-le colţurile cu flacoane de vopsea şi cu farfurioare aduse de la bucătărie.

— Astea sunt locurile lui de baştină, spuse ea stând în patru labe, cu părul căzându-i pe faţă.

Desfăşura sistematic pânză după pânză, fixându-le colţurile pe podea, şi le înşira una lângă alta, zeci şi zeci de picturi care alcătuiau munca de o viaţă a lui Einar.

Lili o privea cum lucrează, cu brăţările de pe mâini zăngănind la fiecare mişcare. Camera din faţă a apartamentului lor, cu ferestrele ce dădeau spre nord, spre sud şi spre vest, era toată pardosită în culorile terne ale peisajelor lui Einar: cenuşiu şi alb şi galben stins şi cafeniul mâlului şi negrul adânc al mlaştinii pe timp de noapte.

— Lucra întruna, fără răgaz, nu se oprea nici noaptea, zise Greta pe un ton moale şi prudent, oarecum neobişnuit.

— Nu le poţi vinde? o întrebă Lili.

Greta se opri. Podeaua era acoperită aproape în întregime, aşa că se ridică şi căută cu privirea un loc pe unde să păşească. Ajunse în colţul încăperii, aproape de perete, lângă sobiţa cu picioare de fier.

— Deci nu le vrei tu?

O voce interioară îi şoptea lui Lili că face o greşeală; cu toate astea, spuse:

— Nu ştiu cât spaţiu o să avem. Nu sunt sigură că lui Henrik îi vor plăcea, având în vedere că şi el pictează. El preferă un stil mai modern. La urma urmelor, zise ea, o să locuim la New York.

— Da, dar mă gândeam că poate ţi-ar face plăcere să le iei cu tine. Măcar pe unele dintre ele… stărui Greta.

Închizând ochii, Lili văzu mlaştina şi familia de căţei albi, o bunică şezând lângă sobă şi pe Hans întins pe un bolovan împănat cu foiţe de mică; iar imediat după aceea, în chip straniu, îi apăru în faţa ochilor tânăra Greta pe coridorul verzui al Academiei Regale de Artă, cu un pumn de pensule din păr de samur. „Am găsit fondul plastic”, îi spunea ea, în viziunea aceea dezgropată din cotloanele memoriei sale.

— Nu e vorba că nu mi-ar face plăcere să le am, îşi auzi Lili propria voce, care parcă aluneca deja în uitare, la fel ca toată ziua aceea, una dintre ultimele sale zile petrecute la Widow House. Oare ale cui erau amintirile acelea? Dar nu pot să le iau cu mine, adăugă ea cutremurându-se, simţind dintr-odată că tot ce se petrecea în jurul ei îi aparţinea, de fapt, unei alte persoane.

Capitolul 28

A doua zi după ce Lili şi Carlisle plecară la Dresda, se iscă o furtună de vară. Greta era la ea în apartament, în camera din faţă, şi uda iedera din ghiveciul de pe măsuţa Empire. Camera era scăldată într-o lumină cenuşie şi Edvard al IV-lea dormea lângă cufărul ei. Marinarul din apartamentul de la parter era plecat pe mare, prins probabil în mijlocul furtunii, şi chiar în clipa aceea se auzi bubuitul unui tunet, urmat de chicotelile nevesti-sii, de jos.

Ce ciudat, se gândi Greta. Cum trecuseră anii şi, în tot acest răstimp, soarele răsărise neabătut, zi după zi, pe cerul Danemarcei şi asfinţise tot aşa, pe tot cuprinsul globului, în Arroyo Seco sau dincolo de munţii San Gabriel. Ani petrecuţi în California, Copenhaga şi Paris, ani în care fusese ba căsătorită, ba singură… Şi iat-o acum în apartamentul pustiu din Widow House, plin de lăzi încărcate şi ferecate cu cheia. Lili şi Carlisle aveau să sosească la Dresda ceva mai încolo în cursul acelei zile, dacă n-aveau să întârzie cumva din cauza ploii. Cu o zi în urmă îşi luase rămas-bun de la Lili pe chei, unde urma să acosteze feribotul. În jurul lor forfoteau oameni cu braţele încărcate de bagaje şi de căţei şi o echipă de ciclişti care îşi urcau bicicletele pe puntea feribotului. Era şi Hans de faţă, erau şi Carlisle, şi Greta, şi Lili, şi sute de alte persoane care îşi luau la revedere unele de la altele. Şi un grup de elevi dirijaţi de directoarea şcolii. Tineri slăbănogi căutând de lucru. O contesă care mergea pentru o lună la băi, la Baden-Baden. Şi Greta şi Lili, una lângă alta, ţinându-se de mână, indiferente la tot ce se petrecea în jurul lor. Pentru ultima oară, Greta lăsase la o parte oricare alt gând şi, în momentele acelea, nu mai contase nimic în afară de ele două, ea şi Lili, pe care o strângea lângă trupul ei. Îşi promiseseră să-şi scrie. Lili îi făgăduise că o să aibă grijă de ea. Apoi îi spusese, pe un ton aproape inaudibil, că o să se vadă în America. Da, încuviinţase Greta fără convingere. Totuşi, spusese: Da, cu siguranţă. Gândindu-se la asta, fu străbătută de un fior de groază, pentru că avea senzaţia că undeva greşise.

Acum aştepta să audă claxonul lui Hans din stradă. Afară, turlele şi frontoanele şi acoperişurile de ardezie păreau negre din cauza furtunii; cupola Teatrului Regal era învăluită într-o pâclă groasă, cenuşie. Auzi claxonul lui Hans şi, luându-l în braţe pe Edvard al IV-lea, stinse luminile şi ieşi din casă, încuind uşa în urma ei.

Furtuna continua să răvăşească oraşul şi şoselele erau alunecoase. Zidurile clădirilor erau pătate de dâre de ploaie. Bordurile trotuarelor erau înecate în băltoace uriaşe. Greta şi Hans văzură o femeie durdulie pe bicicletă, cu trupul îndesat într-un pardesiu impermeabil, izbindu-se de rampa din spatele camionului unui zidar. Greta îşi duse mâna la gură când o văzu pe femeie închizând ochii, înspăimântată.

Ieşiră din oraş şi automobilul auriu, cu capota albă trasă, o luă la goană peste câmpuri. Pajiştile cu iarbă, păiuş şi timoftică[45] musteau de apă. De-o parte şi de cealaltă a şoselei creşteau lucernă şi trifoi roşu şi alb, care se încovoiau sub ploaia ce se abătea asupra lor. Undeva, departe, dincolo de câmp, se vedeau lacurile glaciare pline până la refuz, cu pânza apei încreţită de vânt.

Călătoria cu feribotul care îi ducea la Århus fu agitată din cauza valurilor, aşa că rămaseră amândoi în automobil pe durata traversării. În maşină mirosea a blană udă, de la Edvard al IV-lea, care stătea ghemuit, tremurând de frig. Niciunul dintre ei nu vorbea şi, când puse mâna pe bordul maşinii, Greta simţi freamătul motoarelor feribotului. Hans o întrebă dacă doreşte o cafea, iar ea încuviinţă. Atunci îl luă pe Edvard al IV-lea cu el şi, rămasă singură în maşină, Greta se gândi la călătoria în care se aventuraseră Lili şi Carlisle. În câteva ore, aceştia aveau să se instaleze în camera de spital, cu vedere spre părculeţul cu sălcii din spatele clădirii, ce se întindea până jos, la Elba. Greta se gândi la profesorul Bolk, al cărui portret nu-l mai vânduse, stând, chiar şi în ziua de azi, strâns sul în spatele şifonierului. Peste câteva zile, când avea să se întoarcă la Copenhaga, după ce avea să-şi facă ordine prin mobilier, prin haine şi printre tablouri, avea să i-l trimită. Aşa îşi propusese. Putea să-l atârne pe perete la recepţie, în spatele biroului lui Frau Krebs, într-o ramă gri, de lemn. Sau chiar în cabinetul profesorului, deasupra canapelei, unde, peste câţiva ani, avea să intre o altă femeie disperată, ca Lili.

Era deja noapte când ajunseră la Bluetooth. Vila de cărămidă era cufundată în întuneric, căci baroneasa se retrăsese în apartamentul ei de la etajul al treilea. Un servitor cu un smoc de păr alb şi cu nasul cârn o conduse pe Greta într-o cameră cu patul acoperit cu o cuvertură din dantelă. Îi aprinse lămpile, cu capul mult aplecat în faţă, şi întredeschise ferestrele.

— Nu vă e frică de broaşte? o întrebă el.

Deja le auzea orăcăind în mlaştină. După plecarea lui, Greta deschise ferestrele de tot. Era o noapte senină, cu o jumătate de lună strălucind jos pe bolta cerească, şi printre coroanele ulmilor şi ale frasinilor, se întrezărea mlaştina. Semăna cu un câmp ud de ploaie sau cu o pajişte din Pasadena, în luna ianuarie. Se gândi la râmele care ieşeau din pământ după o ploaie de iarnă şi se târau pe aleile pavate cu dale de piatră, căutând disperate să scape cu viaţă. Oare cum putea, copilă fiind, să le taie în două cu un cuţit şterpelit din cămară şi apoi să i le servească lui Carlisle pe un platou, sub un capac de argint?

Perdelele erau din dantelă albastră şi atârnau până jos, pe podea, unde se răsfirau asemenea unei trene de mireasă. Hans bătu la uşă şi îi spuse:

— Eu sunt la capătul coridorului, Greta, dacă ai nevoie de ceva.

În vocea lui se desluşea ceva ciudat. Greta parcă îi vedea degetul încovoiat lipit de uşă şi mâna cealaltă atingând cu sfială clanţa. Şi-l imagină stând pe coridorul luminat de o singură aplică, amplasată în capul scărilor, cu fruntea lipită de lemnul rece al uşii.

— Acum nu am nevoie de nimic, zise ea.

Preţ de câteva clipe, nu se auzi nimic altceva în afară de orăcăitul broaştelor din mlaştină şi de ţipetele bufniţelor din copaci.

— Prea bine atunci, spuse Hans, apoi se retrase în camera lui, fără niciun zgomot.

Avea să vină şi vremea lor, îşi zise ea. Totul la timpul potrivit.

A doua zi, Greta o întâlni pe baroneasa Axgil în sufragerie. Ferestrele încăperii dădeau înspre mlaştina ce scânteia printre copaci. De jur împrejurul camerei erau ghivece mari cu ferigi, aşezate pe suporturi de fier, iar pe perete era înşiruită o colecţie întreagă de farfurii de porţelan cu alb şi albastru. Baroneasa Axgil era numai piele şi os, iar mâinile lungi îi erau brăzdate de vene proeminente. Capul ei era lunguieţ, iar gâtul avea tendoane ce ieşeau în relief. Părul argintiu îi era strâns la spate într-un coc sever, care îi întindea pielea de pe tâmple, alungindu-i ochii. Baroneasa stătea în capul mesei, cu Hans în capătul opus şi cu Greta la mijloc. Servitorul le aduse somon afumat, ouă răscoapte şi felii de pâine cu unt. Baroneasa Axgil spuse doar:

— Mă tem că nu mi-l mai amintesc pe Einar Wegener. W-e-g ai spus? Prin casa noastră se perindau foarte mulţi băieţi. Avea părul roşu?

— Nu, era castaniu, spuse Hans.

— Da, castaniu, zise baroneasa, care îl luase pe Edvard al IV-lea în poală şi îi dădea acum fâşii de somon. Un băiat drăguţ, sunt sigură. De câtă vreme a murit?

— Cam de un an, răspunse Greta, uitându-se când la un capăt al mesei, când la celălalt.

Asta îi aducea aminte de o altă sufragerie, din alt colţ de lume, unde continua să domnească o femeie deloc diferită de baroneasa Axgil.

Mai târziu, în cursul acelei zile, Hans o conduse pe o potecă ce şerpuia de-a lungul turbăriei, până la o fermă. Casa avea acoperişul de paie şi cornişe de lemn, iar din horn se înălţa o dâră de fum. Hans şi Greta nu se apropiară de curte, unde cotcodăceau câteva găini într-un coteţ şi unde trei copii mici, doi băieţi şi o fată, se jucau cu nişte beţe în noroi. O femeie cu părul blond stătea în pragul uşii, privindu-şi odraslele printre gene. Un ponei aflat în ţarcul din apropiere strănută şi copiii râseră. Bătrânul Edvard al IV-lea tremura lângă piciorul Gretei.

— Nu ştiu cine sunt oamenii ăştia, zise Hans. Locuiesc aici de ceva vreme.

— Crezi că o să ne dea drumul înăuntru dacă o rugăm? Să aruncăm

o privire primprejur?

— Mai bine nu, spuse Hans punându-i mâna pe spate, chiar în dreptul taliei, şi ţinând-o acolo cât timp străbătură câmpul, înapoi spre casă.

Firele lungi de iarbă le şfichiuiau picioarele. Edvard al IV-lea venea în urma lor, pufăind din greu.

În cimitir găsiră o cruce de lemn pe care scria WEGENER.

— E tatăl lui, zise Hans.

Era un mormânt acoperit cu iarbă, aflat la umbra unui arin roşu. Cimitirul se afla în apropierea unei bisericuţe cu zidurile văruite; pământul era tare şi plin de hârtoape, iar rouă care se evapora din iarbă, sub razele fierbinţi ale soarelui, făcea ca în aer să plutească un miros dulceag.

— Mi-au rămas picturile lui, zise ea.

— Păstrează-le, spuse Hans, ţinând-o de mână.

— Cum era el pe vremea aceea?

— Era un băieţandru care avea un secret. Atâta tot. În rest, nu era cu nimic diferit faţă de noi, ceilalţi.

Cerul era limpede, fără niciun nor, şi vântul alerga printre frunzele arinului roşu. Greta îşi impuse să nu se mai gândească la trecut, nici la viitor. Vara în Iutlanda nu era cu nimic diferită faţă de verile propriei copilării — erau vremuri în care, cu siguranţă, Einar fusese fericit şi nefericit deopotrivă. Se întorsese acasă fără el. Greta Waud, înaltă în iarba ce-i mângâia gleznele, cu umbra-i lungindu-se de-a curmezişul mai multor morminte, avea să se întoarcă acasă fără el.

Pe drum spre Copenhaga, Hans o întrebă:

— Cum rămâne cu California? Mai mergem?

Cei doisprezece cilindri ai automobilului Horch mugeau sălbatic şi Greta tremura din cauza vibraţiilor. Soarele strălucea cu putere, aşa că lăsaseră jos capota şi, la picioarele ei, flutura o fâşie de hârtie care i se încolăcise în jurul gleznelor.

— Ce ai spus? urlă ea, ţinându-şi părul strâns cu mâna.

— Vrei să mergem în California împreună?

Vântul îi învolbura Gretei părul, poalele rochiei şi hârtia ce i se lipise de gleznă, iar amintirile începură să i se învălmăşească în minte, una după alta: camera sa micuţă din Psadena, cu ferestrele arcuite ce dădeau spre grădina de trandafiri; *casita* de pe marginea canionului Arroyo Seco, acum închiriată unei familii cu un băieţel nou-născut; ferestrele fără perdele ale vechiului atelier al lui Teddy Cross, de pe strada Colorado, care fusese transformat după incendiu în tipografie; membrii Societăţii de Arte şi Meşteşuguri din Pasadena, cu beretele lor de postav. Cum de mai putea să se gândească la aceste lucruri?

Dar amintirile ei nu se limitau doar la atât, iar Greta se gândi mai apoi la curtea acoperită cu muşchi a *casitei,* unde, în lumina care se

strecura printre arborii de avocado, pictase primul portret al lui Teddy Cross; la micile bungalouri pe care Carlisle le construia pe străduţele adiacente bulevardului California, pentru cuplurile proaspăt căsătorite, venite din Illinois; la plantaţiile întinse de portocali. Greta îşi ridică ochii spre cer, al cărui albastru palid îi aducea aminte de farfuriile vechi de pe peretele sufrageriei din casa baronesei. Era luna iunie şi în Pasadena iarba era deja pârjolită de soare, frunzele palmierilor erau uscate şi fărâmicioase, iar servitoarele îşi scoseseră de-acum paturile afară, pe verandă. În spatele casei se afla o asemenea verandă, pe care se putea dormi; plasele contra ţânţarilor erau prinse cu balamale şi, pe când era mică, avea obiceiul să le deschidă şi să se uite afară, la dealurile din Linda Vista ce se înălţau dincolo de Arroyo Seco, pictând peisajele verzi-ruginii ale Pasadenei. Îşi imagină cum ar fi fost să îşi desfacă acum flacoanele cu vopsea şi să-şi instaleze şevaletul pe verandă, apoi să se apuce să picteze acele împrejurimi, aşa cum arătau ele în momentul acela: cafeniul cenuşiu al frunzelor de eucalipt, verdele prăfuit al chiparoşilor, trandafiriul sclipitor al tencuielii conacului italian ce se întrezărea printre oleandri, griul balustradei de ciment care o despărţea de toată acea privelişte.

— Sunt gata să plec, spuse Greta.

— Ce-ai spus? strigă Hans peste vuietul vântului.

— O să-ţi placă mult acolo. Tot restul lumii o să ţi se pară pierdut undeva, departe.

Se întinse spre el şi îi mângâie coapsa. Ajunseseră, în sfârşit, în punctul acesta: ea şi Hans aveau să se întoarcă în Pasadena şi îşi dădu seama că nimeni de acolo n-avea să înţeleagă pe deplin prin ce trecuse ea. Fetele de la clubul Valley Hunt, fără îndoială măritate toate acum, cu copiii înscrişi în clubul de tenis, nu aveau să ştie nimic despre ea, în afară de faptul că se întorsese acolo împreună cu un baron danez. Parcă auzea deja bârfele: „Biata Greta Waud. Văduvă din nou. Ceva misterios s-a întâmplat cu ultimul ei soţ. Era pictor. A murit în împrejurări bizare. În Germania, parcă. Dar nu-ţi face griji, acum s-a întors — de data asta cu un baron. Da, ai auzit bine, Domnişoara încăpăţânare s-a întors în Pasadena şi, după ce se va mărita cu tipul ăsta, o să devină — culmea, tocmai ea — baroneasa”.

Ştia că asta o aştepta; totuşi, o bucura gândul că avea să se întoarcă acasă. Mâna i se odihnea pe coapsa lui Hans şi acesta îi zâmbi, cu degetele încleştate pe volanul automobilului ce îi ducea înapoi la Copenhaga.

Acasă o aştepta o scrisoare de la Carlisle. După ce o citi, o vârî în buzunarul lateral al uneia dintre valizele pe care se apucase să le pregătească. Avea atât de multe lucruri de împachetat pentru a le trimite acasă: pensulele şi vopselele şi zecile de caiete cu portretele lui Lili. Era tipic pentru Carlisle să îi scrie doar strictul necesar: operaţia

durase mai mult decât plănuise Bolk, aproape o zi întreagă. Lili se odihnea, dormind sub efectul injecţiilor cu morfină care i se administrau în continuare. „Va trebui să rămân în Dresda mai mult decât am crezut”, scria Carlisle. „Încă vreo câteva săptămâni. Recuperarea va dura mai mult decât am presupus noi. Starea ei a progresat destul de lent până acum. Profesorul e un om de treabă. Îţi transmite salutări. Spune că nu-şi face griji pentru ea. Dacă el nu-şi face griji, mă gândesc că nici noi nu ar trebui să ne facem, nu-i aşa?“

O săptămână mai târziu, Greta Waud şi Hans Axgil se îmbarcară în avionul companiei Deutscher Aero-Lloyd, pentru prima etapă a voiajului lor spre Pasadena. Aveau să zboare până în Berlin, apoi o luau spre Southampton, de unde aveau să meargă cu vaporul. Avionul, al cărui fuzelaj sclipea în lumina soarelui, se afla pe pista aerodromului Amager. Greta stătea lângă Hans şi îi urmărea pe băieţii costelivi care le încărcau valizele şi lăzile în cala ce se căsca în burta argintie a avionului. Undeva mai la distanţă pe pistă, mai mulţi oameni erau adunaţi în jurul unei platforme pe care era cocoţat un bărbat cu pălărie, care ţinea un discurs. Bărbatul avea barbă, iar un steguleţ danez înfipt în colţul pupitrului flutura în bătaia vântului. În spatele lui se afla aeronava Graf Zeppelin, lungă şi cenuşie, semănând cu un glonţ enorm, vărgat. Oamenii din jur începură să fluture cu toţii steguleţe daneze. Greta citise în ziarul *Politiken* că Graf Zeppelin urma să zboare dincolo de Cercul Polar. Îi auzi pe oameni ovaţionând, în timp ce zepelinul se legăna uşor în aer, deasupra pistei.

— Crezi că o să reuşească? îl întrebă ea pe Hans.

Acesta îşi luă valiza din piele de viţel. Avionul lor era pregătit de decolare.

— De ce să nu reuşească?

Bărbatul de pe platformă era un politician pe care ea nu-l cunoştea. Probabil candida pentru parlament. În spatele lui se afla căpitanul zepelinului, Franz Josef Land, cu o bască din piele de focă pe cap. Acesta nu zâmbea. Sprâncenele i se revărsau peste ramele ochelarilor şi avea o expresie îngrijorată.

— E timpul, spuse Hans.

Greta se agăţă de cotul lui şi împreună îşi căutară locurile în avion. Pe geamul din dreptul ei se vedeau zepelinul şi grupul de oameni, care se îndepărtau de acesta. Lucrătorii de pe aerodrom, îmbrăcaţi în cămăşi cu mânecă lungă şi cu bretele, începeau să dezlege frânghiile cu care era priponită aeronava. Căpitanul stătea în uşa cabinei sale, făcând cu mâna în semn de rămas-bun.

— Pare destul de sceptic că o să se mai întoarcă, murmură Greta când uşa aeronavei se închise, prin învârtirea unei roţi uriaşe.

Călătoria la bordul vaporului *Empress of Britannia* decurgea lin şi

pasagerii şedeau în şezlonguri vărgate, pe puntea din lemn de tec. Greta îşi montă şevaletul, vârând şuruburile în găurile din picioarele acestuia. Apoi scoase o pânză nouă dintr-una dintre valize, fixând-o pe ramă cu ajutorul cuielor. Acolo, pe puntea vaporului, începu să picteze din memorie: dealurile din Pasadena răsărind din gura larg căscată a canionului, cafenii şi uscate la începutul verii, arborii de jacaranda adăpostindu-şi mugurii în frunziş şi ultimele flori de crin care mai reuşeau să supravieţuiască arşiţei. Vedea totul, cu ochii închişi.

Dimineaţa, Hans stătea de unul singur în cabină, răsfoindu-şi hârtiile şi pregătindu-se pentru sosirea în California, unde aveau să se căsătorească în grădina familiei Waud. După-amiaza, îşi trăgea un şezlong lângă ea.

— Am plecat, în sfârşit, zicea el.

— Dorul de casă, îi răspundea ea. N-aş fi crezut niciodată că o să vreau să mă întorc.

„Cât de departe au ajuns lucrurile”, îşi zicea Greta iar şi iar, înmuindu-şi pensula în vopsea. Trecutul se întindea în urma ei şi viitorul i se aşternea în faţă; pe amândouă le explorase deopotrivă grăbită şi precaută şi iată că în cele din urmă ajunsese aici. Hans era chipeş, cum stătea cu picioarele întinse pe şezlong. Stătea pe jumătate la soare, pe jumătate la umbră, iar Edvard al IV-lea dormea la picioarele lui. Motoarele vaporului vuiau fără întrerupere. Botul său despica apele oceanului, împărţindu-le în două întinderi nesfârşite. Greta şi Hans continuară să lucreze în lumina ce cădea pieziş pe punte, în aerul sărat al oceanului, în asfinţitul ce se aşternea roşiatic peste apa lină, până când luna apăru pe cer şi pe balustrada vaporului se aprinseră beculeţele albe, iar răcoarea nopţii îi alungă în cabina lor, unde fură în sfârşit împreună.

Capitolul 29

Era spre sfârşitul lunii iulie când Lili reuşi, în sfârşit, să stea trează pe parcursul zilei îndeajuns de mult încât să-şi amintească ce se întâmpla cu ea. Timp de aproape şase săptămâni, fusese mai mult inconştientă şi, pe lângă faptul că scuipa sânge în somn, avea hemoragie jos, între picioare, şi înăuntrul abdomenului. În fiecare dimineaţă şi în fiecare seară, Frau Krebs îi înlocuia bandajele de pe burtă, dezlipindu-le pe cele vechi, care arătau ca nişte fâşii de catifea din mantia unui rege. Atât de roşii şi de grele erau. Lili era conştientă de mişcările şi acţiunile asistentei, ca şi de bandajul de pe abdomen, şi aştepta cu nerăbdare înţepătura seringii cu morfină sau masca de eter atunci când era nevoie. Ştia că lângă ea era cineva care îi punea pe frunte o compresă umedă, schimbând-o de îndată ce se încălzea.

Câteodată se trezea noaptea şi îl recunoştea pe Carlisle, care aţipea pe un fotoliu, în colţ, cu capul rezemat de pernă şi cu gura deschisă. Nu voia să-l trezească. Îi era extrem de recunoscătoare fiindcă îşi petrece nopţile lângă ea. Îl lăsa să se odihnească şi, răsucindu-şi capul pe pernă, îi studia chipul lucios de transpiraţie şi degetele petrecute pe după bucla ce ţinea perna legată de spătarul fotoliului. Voia ca el să doarmă toată noaptea: îi privea pieptul ridicându-se şi coborând cu fiecare respiraţie şi se gândea la ziua pe care o petrecuseră împreună înainte de operaţie. Carlisle o dusese pe plajă, pe malul Elbei, şi înotaseră amândoi, după care se întinseseră la soare, pe o pătură.

— O să fii o mamă grozavă, îi spusese el.

Lili se întrebase cum de putea el să-şi imagineze lucrul acesta, iar Greta nu. Când închidea ochii, avea uneori senzaţia că simte mirosul de pudră pe care îl au bebeluşii proaspăt înfăşaţi. Aproape că simţea în braţele ei trupul unui copilaş. Îi mărturisise asta lui Carlisle, care îi răspunsese:

— Te înţeleg perfect.

Când ieşiseră la mal, Carlisle, cu părul ud lipit de creştet, îşi scuturase apa de pe braţe şi spusese:

— Partea asta este cel mai greu de suportat pentru Greta.

Un vapor plin cu turişti trecuse prin dreptul lor, scoţând fum negru, în timp ce Lili se juca cu franjurii păturii, împletindu-i laolaltă cu fire de iarbă.

— Sunt convins că, în anumite privinţe, îi simte lipsa lui Einar, continuase Carlisle.

— O înţeleg.

Avusese din nou senzaţia aceea ciudată pe care o avea de fiecare dată când era pomenit numele lui Einar: parcă era străbătută de un duh, de o fantomă.

— Crezi că o să vină să mă viziteze? zisese ea apoi.

— Aici, la Dresda? S-ar putea. Nu văd de ce nu.

Lili se întorsese pe-o parte şi privise coloana de fum negru înălţându-se şi evaporându-se în văzduh.

— O să-i scrii, atunci? După operaţie?

La câteva zile după operaţie, când temperatura lui Lili se stabiliză, Carlisle îi scrise Gretei, dar nu primi niciun răspuns, îi scrise din nou şi, din nou, niciun răspuns. Îi telefonă, dar nici la telefon nu răspunse nimeni. Telegramă nu-i putea trimite. Abia când trimise o cablogramă la Landmandsbanken află că Greta se întorsese în California.

Acum, în toiul nopţii, Lili nu voia să-l trezească din somn, dar nu mai putea să se abţină. Durerea îi revenea treptat şi începu să strângă în pumn marginea păturii, de spaimă. Îşi concentră toată atenţia la becul din tavan, muşcându-şi buzele, dar în curând durerea îi cuprinse tot trupul şi se pomeni ţipând, implorând să i se facă injecţia cu morfină. Carlisle începu să se foiască în fotoliu, ridicându-şi capul; preţ de o secundă se holbă la ea, clipind întruna, şi Lili îşi dădu seama că încerca să se dumirească unde se afla. Apoi se dezmetici şi merse să o cheme pe asistenta de serviciu, care adormise şi ea la recepţie. Într-un minut masca de eter fu fixată pe faţa lui Lili, care îşi pierdu cunoştinţa pentru tot restul nopţii.

— Astăzi te simţi mai bine? o întrebă profesorul Bolk a doua zi de dimineaţă, la vizita obişnuită.

— Poate un pic, spuse Lili.

— Durerea s-a mai domolit?

— Puţin, replică Lili, deşi nu era adevărat.

Înainte să vină profesorul, încercase să se ridice în capul oaselor. Nu voia ca el să o vadă arătând atât de rău. Măcar dacă ar fi bătut la uşă şi i-ar fi dat răgaz să-şi dea cu puţin ruj şi fond de ten, care se aflau pe noptieră, în cutiuţa roşie de mărimea unei prăjituri; dar nu ajungea la ele. „Probabil că arăt îngrozitor”, îşi spuse ea în timp ce profesorul, atât de chipeş în halatul lui alb, scrobit, examina fişa de la capătul patului.

— Mâine ar trebui să te scoatem un pic la plimbare, spuse profesorul.

— Păi, dacă nu sunt pregătită mâine, cu siguranţă poimâine o să fiu, răspunse ea. Cel mai probabil poimâine o să fiu în stare să mă ridic.

— Mai pot să fac ceva pentru dumneata?

— Aţi făcut deja atât de mult… zise ea.

Profesorul Bolk dădu să plece şi atunci Lili îşi luă inima-n dinţi şi îl întrebă un lucru care o frământa de multă vreme:

— Henrik mă aşteaptă la New York. Credeţi că o să pot merge la el în septembrie?

— N-am nici cea mai mică îndoială.

Vocea profesorului, când îi vorbea în felul acesta, era ca o dulce

mângâiere. Atunci aţipi din nou, tară să viseze ceva anume, dar având sentimentul vag că totul avea să fie în regulă.

Câteodată îl auzea pe profesor discutând cu Carlisle lângă uşa camerei sale.

— Ce-mi puteţi spune? întreba Carlisle.

— Nu prea multe. Pare să se simtă ca de obicei. Încerc să o stabilizez cât mai curând cu putinţă.

— Am putea să facem ceva pentru ea?

— Doar s-o lăsaţi să doarmă. Are nevoie de odihnă.

Auzind acestea, Lili se întorcea pe-o parte şi aţipea, dorindu-şi mai mult ca oricând să urmeze instrucţiunile profesorului. Dacă era sigură de ceva, ei bine, era absolut sigură că acesta avea întotdeauna dreptate.

Într-o zi o trezi o voce de pe coridor. Era un glas familiar, glasul unei femei pe care nu-l mai auzise de multă vreme, un glas răsunător şi profund.

— Ce-i face de data asta? o auzi pe Anna întrebând. Mai are multe idei din astea năstruşnice?

— Profesorul a început să-şi facă griji abia în ultimele zile, spuse Carlise. Abia ieri a recunoscut că infecţia ar fi trebuit să se vindece până acum.

— Şi ce putem face?

— L-am întrebat şi eu lucrul ăsta. Zice că nu avem ce să facem.

— Dar i se dă ceva?

În clipa aceea, pe coridor se ciocniră două cărucioare, aşa că Lili nu reuşi să audă răspunsul, ci doar pe Frau Krebs spunându-i unei asistente să fie mai atentă.

— Transplantul nu funcţionează, zise Carlisle. Va trebui să-i scoată uterul. Apoi, după o scurtă pauză: Cât timp stai în oraş?

— O săptămână. Am două spectacole cu *Carmen,* la Operă.

— Da, ştiu. Înainte de operaţie, eu şi Lili am ieşit în oraş şi am văzut afişul. Ştia că o să vii la sfârşitul verii. Asta i-a dat putere să lupte.

— Asta şi căsătoria.

— Ai veşti de la Greta? o întrebă Carlisle.

— Da, mi-a scris. Cred că acum e în Pasadena deja. La casa ei. Ai aflat despre ea şi Hans?

— Până acum ar fi trebuit să mă întorc şi eu acasă, spuse Carlisle.

Lili nu auzi răspunsul Annei. Se întrebă de ce aceasta nu intrase încă la ea în cameră. Şi-o imagina năvălind pe uşă şi trăgând numaidecât la o parte draperia galbenă. Cu siguranţă purta o tunică de mătase verde cu gulerul brodat şi un turban asortat pe cap. Avea buzele roşii ca sângele şi Lili îşi imagină urmele pe care avea să i le lase pe obraz. Se gândi să o strige: „Anna! N-ai de gând să intri să mă saluţi?", însă avea gâtlejul uscat şi abia îşi putea deschide gura, ca să zică ceva. Tot ce

putea face era să-şi întoarcă privirea spre uşă.

— Starea ei e gravă? o auzi pe Anna întrebând pe coridor.

— Mă tem că Bolk nu ne spune adevărul cu privire la ceea ce urmează.

Apoi nu se mai auzi nimic şi Lili rămase în pat, fără mişcare, cu excepţia bătăilor lente ale inimii ei. Unde se duseseră Carlisle şi Anna?

— Acum doarme? rosti Anna în cele din urmă.

— Da. Nu demult şi-a primit injecţia cu morfină de dinainte de masă. Poţi să vii mâine, după prânz? zise Carlisle. Dar bagă-ţi capul în cameră şi uită-te la ea. Aşa o să-i pot spune că ai trecut pe aici.

Lili auzi uşa deschizându-se încet. Simţi pe cineva intrând în cameră — un curent de aer, o schimbare imperceptibilă a temperaturii. Parfumul Annei ajunse până la ea. Îl recunoscu din vitrina de la Fonnesbech. Se vindea într-o sticluţă rotundă cu un pompon auriu, dar nu-şi amintea exact cum se numeşte. Eau-de-Provence sau ceva de genul acesta. Să fi fost La Fille du Provence? Nu ştia şi nu-şi putea deschide ochii să o salute pe Anna. Nu putea vorbi, nu vedea nimic şi nu-şi putea ridica mâna să-i facă semn. Ştia că Anna şi Carlisle stăteau lângă patul ei şi, cu toate astea, nu putea face nimic ca să le dea de ştire că e conştientă de prezenţa lor.

A doua zi, după prânz, Carlisle şi Anna o urcară în scaunul ei pe rotile.

— E prea frumos afară ca să stai înăuntru, zise el învelind-o cu o pătură.

Anna îi înfăşură o eşarfă lungă, trandafirie, în jurul capului, construindu-i un turban asemănător cu al ei. Apoi o împinseră amândoi în părculeţul din spatele spitalului, aşezând-o lângă o tufă de agrişe.

— Îţi place la soare, Lili? o întrebă Anna. Îţi place aici, afară?

Pe pajişte se mai aflau şi alte fete. Era duminică şi unele aveau vizitatori care le aduseseră reviste şi cutii cu ciocolată. O femeie cu o fustă cu buline plisată îi dădea unei fete bomboane de ciocolată învelite în foiţă aurie, de la magazinul din Unter den Linden.

Lili o văzu pe Frau Krebs privind din seră pajiştea, fetele şi apele râului care curgea la capătul parcului. Părea mică de la distanţă, scundă ca un copil. Apoi dispăru. Era după-amiaza ei liberă şi toate fetele bârfeau despre ce-o fi făcând Frau Krebs în timpul liber, deşi adevărul era că nu făcea altceva decât să dea cu săpăliga în grădină.

— Vrei să facem o plimbare? o întrebă Carlisle, deblocând frâna de mână şi împingând căruciorul pe pajişte.

Din loc în loc, erau găuri făcute de iepuri, care făceau căruciorul să se zgâlţâie. Şi, deşi zdruncinăturile îi provocau nişte dureri îngrozitoare, Lili era extrem de bucuroasă că se află în afara spitalului, alături de Carlisle şi de Anna.

— Mergem până jos, la Elba? întrebă ea când îl văzu pe Carlisle întorcând căruciorul de pe poteca noroioasă ce ducea la râu.

— O să ajungem şi acolo, spuse Anna, apoi o împinseră amândoi printr-o perdea de sălcii.

Umblau repede şi Lili se ţinea strâns de mânerele scaunului când acesta trecea peste bolovani şi rădăcini de copaci.

— M-am gândit să te scot puţin din spital, îi zise Carlisle.

— Dar nu-i voie, spuse Lili. E împotriva regulamentului. Ce o să zică Frau Krebs?

— N-o să ştie nimeni, zise Anna. Şi apoi, eşti femeie în toată firea. De ce n-ai avea voie să ieşi dacă ai chef?

În curând trecură de poarta clinicii şi ieşiră în stradă. Carlisle şi Anna o împingeau prin cartier, pe lângă vilele cu ziduri de cărămidă şi cupole de fier. Soarele era cald, dar sufla un vânt uşor ce răscolea frunzele ulmilor. Undeva, în depărtare, Lili auzi clopotul unui tramvai.

— Crezi că o să-mi observe lipsa? spuse ea.

— Şi ce dacă o să observe?

În clipa aceea, Carlisle — cu chipul lui încordat din pricina concentrării şi datorită felului în care îşi plesni palmele una de cealaltă — îi aminti din nou de Greta. Parcă îi şi auzea clinchetul brăţărilor de argint. Păstra o amintire vagă — ca dintr-o poveste auzită de la cineva — cu Greta furişându-se pe Kronprinsessegade, cu Einar în urma ei. Îşi amintea de mâna fierbinte a Gretei care o strângea pe a sa, de atingerea rece a brăţării pe degetele sale.

În curând, Lili, Anna şi Carlisle trecură podul Augustus. În faţa lui Lili se întindea tot oraşul: Opera, biserica catolică, Academia de Artă construită în stil italian şi domul bisericii Frauenkirche ce părea că pluteşte. Ajunseră în Schlossplatz, la picioarele Terasei Brühl. Un negustor ambulant vindea chifle cu cârnaţi şi turna în păhărele vin de mere. Afacerea îi mergea bine, căci opt sau zece persoane stăteau la coadă, cu feţele rumene de la soare.

— Nu-i aşa că miroase bine, Lili? zise Carlisle, împingând-o spre trepte.

Până sus, pe terasă, erau patruzeci şi una de trepte şi de balustradă erau sprijinite o mulţime de cărucioare, fiind o zi de duminică. Treptele erau împodobite cu statuile de bronz ale lui Schilling, reprezentând Dimineaţa, Amiaza, Seara şi Noaptea. Pe scări era împrăştiat un nisip fin, antiderapant, şi de jos, de la baza lor, Lili privi fusta lungă şi galbenă şi pălăria de paie a unei femei care urca în faţa sa, cu braţul agăţat de al unui bărbat.

— Dar cum o să urcăm? întrebă ea.

— Nu-ţi face griji, zise Carlisle, întorcându-i scaunul cu spatele spre trepte.

Apoi îl smuci, ridicându-l pe prima treaptă.

— Dar piciorul tău?

— N-o să păţesc nimic, spuse el.

— Şi spatele?

— Nu ţi-a spus Greta niciodată despre caracterul nostru „occidental”?

După ce zise asta, Carlisle, care, din câte ştia Lili, n-o învinovăţise niciodată pe Greta pentru piciorul lui şubred, începu s-o tragă pe scări în sus. La fiecare treaptă o săgeta o durere sfâşietoare, aşa că Anna îi dădu mâna, să i-o strângă.

De pe terasă, până dincolo de Elba, se vedeau Palatul Japonez şi malul drept al fluviului. Pe râu traficul era intens: o mulţime de iahturi, de cargouri şi de gondole cu capul în formă de dragon, precum şi bărci cu vâsle închiriate pentru o zi. Carlisle blocă frânele scaunului lui Lili în spaţiul dintre două bănci, sub un plop cu coroana tunsă pătrat de lângă balustrada terasei. Apoi se aşezară amândoi, de-o parte şi de cealaltă a scaunului ei. Lili le simţea mâinile pe spătarul scaunului. Pe terasă erau cupluri de tineri care se ţineau de mână, băieţi care le cumpărau fetelor pungi cu bomboane cu aromă de struguri de la un vânzător ambulant. Pe celălalt mal al Elbei, acoperit cu iarbă, patru puşti înălţau un zmeu alb, cu coadă.

— Uite ce sus s-a înălţat zmeul lor! zise Anna, făcând semn spre băieţi. Mai sus decât tot oraşul.

— Crezi că o să-l piardă? întrebă Lili.

— Ai vrea şi tu un zmeu, Lili? Mâine o să-ţi cumpărăm unul, dacă vrei.

— Cum e supranumit locul ăsta? zise Carlisle. „Balconul Europei”?

Nu mai spuseră nimic o vreme, apoi Carlisle zise:

— Cred că o să-mi cumpăr un cârnat de la tipul ăla sfrijit. Ţie nu ţi-e foame, Lili? Nu vrei să-ţi cumpăr ceva?

Lui Lili nu-i era foame. Nu mai mânca decât foarte puţin în ultima vreme, lucru pe care Carlisle îl ştia, bineînţeles. Vru să spună: „Nu, mulţumesc”, dar nu reuşi să articuleze cuvintele.

— Te deranjează dacă mergem puţin să-l găsim pe tipul ăla? spuse Anna. Nu lipsim mai mult de două-trei minute.

Lili încuviinţă din cap şi cei doi prieteni ai ei se îndepărtară, călcând pe pietrişul care le scrâşnea sub tălpi. Lili închise ochii. Balconul întregii lumi, se gândi ea. Al lumii mele, cel puţin. Simţea soarele mângâindu-i pleoapele. Îi auzea pe tinerii aşezaţi cu o bancă mai încolo ronţăindu-şi bomboanele. Şi, mai încolo, plescăitul apei care se lovea de pereţii unei bărci. Răsună clopotul unui tramvai, apoi cel al catedralei. Şi, pentru prima oară, Lili nu se mai gândi la trecutul ei confuz, cu două feţe, şi nici la promisiunile viitorului. Nu mai conta cine fusese ea cândva sau ce avea să devină. Era, pur şi simplu, domnişoara Lili Elba. O fată daneză aflată la Dresda. O tânără femeie

ieşită în oraş cu prietenii ei. O tânără femeie pe care cea mai bună prietenă o părăsise, plecând în California; şi, dintr-odată, se simţi singură. Se gândi, pe rând, la toţi prietenii ei — Henrik, Anna, Carlisle, Hans, Greta. Fiecare dintre ei era responsabil, într-un fel sau altul, pentru naşterea lui Lili Elba. Acum ştia ce voise Greta să spună: Lili trebuia să treacă singură prin restul „aventurii".

Când deschise ochii, Lili văzu că Anna şi Carlisle nu se întorseseră încă. Dar nu-şi făcea griji: era sigură că se vor întoarce după ea. Aveau s-o găsească în scaunul ei. Dincolo de râu, băieţii alergau, cu mâinile ridicate spre cer. Zmeul lor se înălţa mai sus de vârful sălciilor, mai sus chiar decât podul Augustus. Zbura deasupra Elbei, un romb alb de pânză, strălucitor în lumina soarelui, trăgând de sfoara din mâna băieţilor. Şi, dintr-odată, sfoara se rupse, iar zmeul se eliberă. Lui Lili i se păru că aude ţipetele frenetice ale băieţilor, înghiţite de vuietul vântului; dar era imposibil, pentru că se aflau prea departe. Auzi, în schimb, un scâncet înăbuşit; oare de unde venea? Băiatul care ţinea vârtelniţa cu funia zmeului fusese lovit cu pumnul de unul dintre tovarăşii săi. Deasupra capetelor lor, zmeul tremura în bătaia vântului, legănându-se ca un liliac albinos, ca o stafie, când mai sus, când mai jos, traversând Elba şi venind spre ea.

Nota autorului

Aceasta este o carte de ficţiune inspirată, în mare, de cazul lui Einar Wegener şi al soţiei sale. Am scris romanul cu intenţia de a explora spaţiul intim care definea neobişnuita lor căsnicie, spaţiu care putea fi adus la viaţă numai printr-un concurs de împrejurări, prin speculaţii şi cu ajutorul imaginaţiei. În paginile acestei cărţi se regăsesc importante informaţii reale privitoare la adevărata metamorfoză a lui Einar, însă povestea în sine, aşa cum a fost redată aici, cu detalii legate de spaţiu, timp, limbaj şi viaţă interioară, este produsul imaginaţiei mele. La începutul anului 1931, când a apărut ştirea că un bărbat îşi schimbase sexul, ziarele de pe tot cuprinsul globului relatau amănunte din viaţa remarcabilă a acestui ins, Einar Wegener. (E interesant de punctat faptul că însăşi Lili Elba a divulgat povestea presei şi a scris singură câteva povestiri despre sine, inclusiv propriul necrolog, sub pseudonim). Multe dintre acele articole m-au ajutat la scrierea romanului, în mod special cele din ziarul *Politiken* şi din alte ziare daneze. O altă sursă indispensabilă au reprezentat-o jurnalele şi corespondenţa lui Lili Elba, pe care Niels Hoyer le-a editat şi publicat sub titlul „Bărbatul devenit femeie”. Jurnalele şi scrisorile respective mi-au furnizat informaţii reale de mare valoare legate de evoluţia lui Einar, mai cu seamă în ceea ce priveşte prima vizită a lui Lili la atelierul lui Wegener, sângerarea misterioasă a lui Einar şi declinul său fizic, precum şi şederea sa la Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda. Pasajele din carte care se referă la aceste întâmplări se datorează cu precădere eforturilor lui Hoyer, care a adunat la un loc informaţiile originale, oferite de însăşi Lili Elba. Cu toate acestea, eu am schimbat atât de multe elemente din povestea lui Einar Wegener, încât personajele romanului sunt sută la sută fictive. Cititorului îi recomand să nu caute în această carte prea multe date biografice din viaţa lui Einar Wegener; precizez că niciun alt personaj al romanului nu are legătură cu vreo persoană reală, fie decedată, fie în viaţă.

Mulţumiri

Lista celor care au contribuit la scrierea şi publicarea acestui roman este lungă şi aş vrea să le mulţumesc tuturor celor care m-au ajutat intr-un fel sau altul.

Primilor mei cititori: Michael Lowenthal, Lee Buttala, Jennifer Marshall, Mitchell Waters, Chuck Adams. Colegilor mei de la editura Random House, foşti şi actuali, care nu au obiectat niciodată cu privire la prezenţa unui romancier în mijlocul lor: Ann Godoff, Alberto Vitale, Bruce Harris, Joy deMenil, Leah Weatherspoon, Cathy Hemming, Sacha Alper, Benjamin Dreyer, Courtney Hodell. Angajaţilor de la Viking, fiecare dintre ei avocat al unui scriitor: lui Jonathan Burnham, care a redactat cu multă măiestrie primele versiuni, inegalabilei mele editoare, Barbara Grossman, lui Ivan Held, Hal Fessenden, Leigh Butler, Jim Geraghty, Paul Slovak, Gretchen Koss, Amanda Patten, Paul Buckley şi lui Alex Gigante, pentru sfaturile sale de natură juridică; pentru munca lor asiduă în vederea publicării, lui Lynn Goldberg şi Mark Fortier. Pentru asistenţa oferită cu amabilitate în Copenhaga, lui Liselotte Nelson, Susanne Andersen, Mette Paludan, excelentei mele traducătoare Kirsten Nielsen, lui Luis Soria şi Peter Heering. Pentru ajutorul acordat în privinţa publicaţiilor nemţeşti şi a întâmplărilor petrecute în Germania, lui Georg Reuchlein. De asemenea, lui Bill Contardi, Eric Price, Todd Siegal şi Slephen Morrison, care au urmărit evoluţia romanului cu o grijă paternă.

Şi, nu în ultimul rând, lui Elaine Koster, prietena şi impresara mea.

O conversaţie cu David Ebershoff

Cum aţi descoperit povestea despre Einar, Greta şi Lili?

Cu câţiva ani în urmă, un prieten de-al meu, care lucrează la editura unei universităţi mi-a trimis o carte despre teoria sexelor, pe care tocmai o edita. Am luat-o cu mine acasă şi am început să o frunzăresc la întâmplare. Nefiind un cititor pasionat de teorii, nu mă aşteptam să-mi placă lucrarea respectivă. Şi am avut dreptate — prea multă polologhie şi prea puţine personaje, acţiune şi intrigă, astea fiind de regulă elementele cele mai atractive pentru un romancier. Însă undeva, în paginile cărţii cu pricina, de fapt ca o paranteză, era relatată, foarte pe scurt, povestea lui Einar Wegener, prima persoană care a trecut, cu succes, printr-o operaţie de schimbare de sex. Mereu crezusem că Christine Jorgensen, un soldat american din Brooklyn, a fost primul bărbat transformat pe cale chirurgicală în femeie. Ceva din paragraful respectiv — se menţiona că Wegener era pictor şi că soţia lui îl ajutase în procesul de transformare — mi-a stârnit curiozitatea. Cum de rămăsese atât de obscur cazul acestui bărbat? Cine era el? Cine era soţia lui? Cum le-o fi afectat căsnicia o schimbare atât de dramatică?

Curios, m-am dus la Biblioteca Publică din New York şi am început să caut orice menţiuni referitoare la cazul lui Einar Wegener. La început n-am găsit niciuna. Atunci mi-am îndreptat atenţia spre lucrările având ca temă genul uman şi identitatea sexuală şi am dat, pentru prima oară, de numele lui Lili Elba legat de cel al lui Einar Wegener. O serie de referinţe scurte şi adesea contradictorii m-au condus în cele din urmă la jurnalele şi corespondenţa lui Lili Elba, care fuseseră publicate în anul 1933, la scurtă vreme după moartea ei. Aici a început adevărata mea documentare.

Cum aţi aflat informaţiile care ne-au rămas cu privire la cazul acesta?

În anumite privinţe, scrierea unui roman, şi mai ales a unui roman a cărui acţiune se petrece în trecut, cu personaje care au trăit demult, presupune acumularea unei cantităţi suficiente de informaţii şi ordonarea lor în aşa fel încât să ofere cititorului o senzaţie de autenticitate care să îi satisfacă interesul faţă de subiectul respectiv. Pe de altă parte, toate astea trebuie tăcute pe un ton şi într-un stil propriu autorului. Cartea *Daneza* a fost scrisă cu ajutorul personalului a cinci biblioteci, care, toate, mi-au furnizat surse valoroase de informaţii despre subiectul şi contextul geografic al romanului meu: Biblioteca Regală Daneză şi biblioteca Academiei Regale de Arte, ambele situate în Copenhaga; biblioteca Muzeului de Igienă din Dresda; Biblioteca Publică din New York şi Biblioteca Publică din

Pasadena.

Printre cele mai importante surse la care am apelat pentru romanul meu se numără articolele referitoare la transformarea lui Wegener, apărute în presa daneză din 1930 şi 1931, în special cele din *Politiken* şi *Nationaltidende,* care erau stocate pe microfilme, la Biblioteca Regală din Copenhaga. În anul 1931, Lili Elba s-a hotărât să dezvăluie publicului viaţa ei, cooperând în acest sens la publicarea unei serii de eseuri în ziarul *Politiken.* Avea un prieten editor la ziarul care îi îngăduise să-şi conceapă articolele ca şi când ar fi fost scrise de o terţă persoană. Aceste eseuri relatau lumii întregi despre evoluţia graduală a lui Einar de la ipostaza de bărbat căsătorit şi artist proeminent la cel de tânără femeie şi despre doctorul din Dresda care efectuase cele trei operaţii. La câteva luni după publicarea eseurilor respective, ca un deznodământ al poveştii fantastice a lui Lili Elba, ziarul *Politiken* a publicat necrologul acesteia sub numele de Fru Loulou, deşi sunt multe indicii care sugerează că articolul ar fi fost scris chiar de Lili.

În concluzie, Lili, cu stilul ei caracteristic, este autoarea ultimelor cuvinte pe care lumea avea să le citească despre viaţa ei.

La scurtă vreme după moartea lui Lili Elba, în anul 1931, un prieten de-al ei, Niels Hoyer, a editat jurnalele şi corespondenţa sa şi le-a publicat într-o carte, sub titlul „Fra Mand Til Kvinde“ („Bărbatul devenit femeie”). Jurnalele au fost o sursă nepreţuită de informaţii despre Einar Wegener şi Lili Elba, în special cu privire la metamorfoza lui, la şederea sa în Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda şi Ia studiile efectuate asupra lui. De asemenea, jurnalele mi-au sugerat unde să caut alte informaţii: la Academia Regală de Arte şi în împrejurimile cartierului Nyhavns Kanal, la Institutul radiologie din Rungsted, în ţinuturile mlăştinoase din Iutlanda, unde copilărise Einar şi la clinicile din Paris şi Dresda.

De ce consideraţi că povestea lui Einar şi a Gretei a fost uitată?

Putem specula la nesfârşit în privinţa motivelor pentru care această poveste a fost dată uitării. Wegener a suferit intervenţiile chirurgicale la începutul anilor 1930, când întreaga omenire trecea prin mari încercări, mai cu seamă acele zone din Europa Occidentală unde a trăit el — Copenhaga, Paris, Dresda. Ameninţarea sumbră a dezastrului economic, fascismul şi, în cele din urmă, nazismul se abătuseră deja asupra bătrânului continent. Prin urmare, nu mă surprinde că povestea lui s-a pierdut în noianul de evenimente îngrozitoare petrecute în următorii cincisprezece ani. Acesta ar fi un motiv. Totuşi, în mod cert, alt motiv îl reprezintă însăşi natura transformării suferite de Wegener. Chiar şi în ziua de azi oamenii se zbat să se integreze în societate, fără niciun ajutor din partea semenilor lor. Dar în anii 1930 o astfel de poveste era aproape de

neconceput: lumea afla pentru prima oară de existenţa unei persoane cu o identitate sexuală ambiguă şi ziarele relatau cu frenezie că schimbarea sexului unei persoane era posibilă de-acum pe cale medicală. Pe tot cuprinsul globului, ziarele descriau transformarea lui Wegener cu un amestec de stupefacţie şi prejudecată. Era un subiect-bombă la momentul respectiv, dar, la moartea lui Lili Elba, până şi cele mai îngăduitoare ziare din Copenhaga au relatat evenimentul respectiv mai mult ca pe o notă de subsol. Însă Lili Elba a tăcut tot ce i-a stat în putinţă ca să rămână vie în amintirea publicului, prin necrologul ei din ziarul *Politiken*.

Ce anume din această poveste v-a determinat să faceţi din ea subiectul primului dumneavoastră roman?

Pe mine mă fascinează noţiunea de căsnicie: cum îi putem influenţa durata, schimbările pe care le suferim pe parcursul ei, felul în care se schimbă căsnicia în sine de-a lungul timpului şi de ce unele relaţii conjugale rezistă, iar altele nu. Fiecare căsnicie, în parte, ar putea furniza suficient material pentru un roman. După cum văd eu lucrurile, esenţa poveştii lui Einar, Lili şi Greta rezidă nu în schimbarea de sex, ci în spaţiul intim care defineşte mariajul lor. Aceşti oameni s-au iubit unul pe celălalt vreme de mai mulţi ani, chiar şi atunci când au început să trăiască împreună ca două femei. Ce fel de relaţie poate să facă faţă unei asemenea schimbări? În cuvinte mai simple, e vorba de întrebarea care ne frământă dintotdeauna: ce este dragostea?

Alt lucru pe care l-am înţeles când am început să citesc despre Einar Wegener şi Lili Elba este faptul că, într-un fel, noi toţi ne naştem în corpul nepotrivit. Ne căznim toată viaţa să învăţăm să acceptăm „învelişul" acesta care ne poartă prin lume, cât trăim. Sunt convins că orice om s-a uitat măcar o dată în oglindă şi s-a gândit: „Eu nu sunt ăsta. Am fost hărăzit să fiu altcineva". Evident, majoritatea oamenilor nu recurg la măsuri atât de drastice pentru a reuşi să se împace cu ceea ce sunt, dar cred că explorarea propriei identităţi este o preocupare universală, nu doar a lui Einar — uită-te la sufletul meu, nu la trupul meu!

Cât de mult din romanul „Daneza" se bazează pe fapte reale? De ce aţi ales să vă abateţi pe alocuri de la realitate — mai ales la final?

Unele dintre elementele esenţiale ale transformării lui Einar se bazează pe fapte reale — prima oară când s-a îmbrăcat în hainele lui Lili, sângerarea misterioasă, şederea la Clinica Municipală din Dresda, de pildă. Însă cea mai mare parte a romanului este rodul imaginaţiei. Am vrut să scriu o poveste de dragoste, un roman despre căsnicia lui

Einar şi a Gretei. Pentru asta era necesară o doză de ficţiune şi speculaţie, cu privire la felul în care au trăit, cum au lucrat împreună, cum s-au confruntat unul cu celălalt, cum s-au iubit. În „Daneza“ am schimbat multe elemente din viaţa lor reală, ca să pot ţese o poveste de dragoste cu dinamică proprie. Probabil că una dintre cele mai radicale schimbări e faptul că am „făcut-o“ pe Greta (al cărei nume adevărat era Gerda) americancă. Ea este adevărata eroină a romanului, după părerea mea. Pentru a reda profunzimea dragostei sale faţă de soţul ei, şi mai apoi faţă de Lili, am simţit nevoia să născocesc un personaj nou, cu un trecut care să îi aducă la cunoştinţă cititorului felul cum îşi priveşte ea căsnicia alături de Einar. Finalul romanului e urmarea firească a tuturor acestor elemente de pe parcursul povestirii. În deznodământ, trebuia ca cei doi soţi să îşi găsească fiecare calea lui — până la urmă, despre asta este vorba în cartea de faţă. În realitate, Gerda Wegener şi Lili Elba s-au despărţit, lucru care pare aproape imposibil şi îngrozitor de trist, după ce au trecut prin atâtea împreună.

Ce provocări a presupus crearea unui personaj care începe ca bărbat şi sfârşeşte ca femeie?

Partea cea mai interesantă a plăsmuirii unui astfel de personaj a fost să mă gândesc la trecut şi la prezent. Trecutul joacă un rol important în roman, aşa cum se întâmplă de obicei în cărţile de ficţiune. Însă ceea ce m-a intrigat cel mai mult a fost întrebarea: cui îi aparţine acest trecut? Când Lili îi lua locul lui Einar, despre a cui copilărie era vorba, care amintiri, atât pe plan fizic, cât şi emoţional, îi aparţineau lui Einar, care lui Lili şi care le aparţineau amândurora? Einar Wegener s-a internat în Spitalul Municipal pentru Femei din Dresda în primăvara anului 1930 şi, după câteva luni de zile, s-a externat Lili Elba. Ce s-a întâmplat cu tot trecutul lui Einar — cu dragostea, regretele, frustrările şi visurile lui? Cum aş putea eu să clarific lucrul acesta?

În realitate, Einar Wegener simţea că se transformase complet din bărbat în femeie; că, printr-o simplă mişcare a bisturiului, suferise această metamorfoză, la fel de categoric şi de ireversibil cum ai aprinde sau ai stinge lumina într-o încăpere. Eu însă cred că aceasta era o abordare mult prea simplistă din partea lui. Părerea mea cu privire la ceea ce se întâmplă în cazul unei asemenea metamorfoze este diferită. Eu cred, şi ăsta e alt motiv pentru care am scris acest roman de ficţiune, că Einar era în acelaşi timp bărbat şi femeie, nu doar bărbat sau doar femeie, şi că niciuna dintre aceste identităţi, asumată în mod exclusiv, nu i s-ar fi potrivit perfect. E adevărat, pe plan fizic aşa stăteau lucrurile — el avea atât trăsături masculine, cât şi feminine. Mai important este însă faptul că pe plan psihic şi emoţional, el aparţinea ambelor sexe, poate că nu în mod egal, dar,

chiar şi după operaţie, Lili nu a devenit sută la sută femeie. Cum ar fi putut să fie sută la sută femeie? Ea aşa credea, dar nu era adevărat. Fără îndoială, e o provocare să scrii despre o persoană care este deopotrivă femeie şi bărbat, dar o provocare în sensul bun, dată fiind paleta largă de posibilităţi pe care ţi le oferă un asemenea subiect.

Care au fost sursele literare care v-au influenţat?

E greu de spus cu precizie ce autori m-au influenţat, dar unii dintre scriitorii mei preferaţi, mă refer la literatura contemporană, sunt Joyce Carol Oates, Joan Didion, John Updike, Alice Munro, Mavis Gallant, Eudora Welty, Kazuo Ishiguro şi Doris Lessing. De asemenea, iubesc romanele lui Jane Austen, ale surorilor Bronte, E. M. Forster, D. H. Lawrence, Thomas Mann şi Thomas Hardy.

Greta e un personaj fascinant. De ce îl încurajează ea pe Einar să se îmbrace în haine de femeie? Ce o motivează să procedeze aşa şi cum se împacă această atitudine cu durerea pe care i-o pricinuieşte ea?

Greta este înzestrată cu o combinaţie neobişnuită de independenţă şi fidelitate. E ambiţioasă şi plină de personalitate, dar în acelaşi timp nutreşte un devotament profund faţă de cei doi bărbaţi cu care se căsătoreşte, mai ales faţă de Einar. Este în stare să facă orice pentru el. Îl cunoaşte mai bine decât se cunoaşte el însuşi şi îşi dă seama înaintea lui că îi va face plăcere să se îmbrace în haine de femeie. Greta îl încurajează pe Einar să trăiască „în pielea“ lui Lili pentru că ştie că asta îşi doreşte el — iar pentru ea aceasta e o motivaţie suficientă. Doar că lucrurile nu sunt atât de simple. Cariera Gretei prinde aripi odată ce începe să o picteze pe Lili. Ea are nevoie de Lili la fel de mult ca de Einar. Şi cred că Greta nu e niciodată absolut sinceră cu ea însăşi sau cu soţul ei în ceea ce priveşte efectele pe care le are Lili asupra vieţii ei de artistă. Einar n-ar fi putut deveni Lili fără Greta, dar, în acelaşi timp, Greta n-ar fi putut deveni artista care visa să fie fără Lili. Aşadar, motivaţiile şi acţiunile lor se întrepătrund în mod indisolubil.

Cum v-a influenţat scrierea acestui roman perspectiva asupra persoanelor transsexuale?

Scrierea acestui roman mi-a prilejuit o nouă percepţie a noţiunii de curaj. După şaptezeci de ani de la decizia îndrăzneaţă a lui Lili Elba, încă e nevoie de un curaj supraomenesc ca să poţi lua decizia de a-ţi schimba sexul. Lucrul acesta se schimbă încet, treptat. E nevoie să ai o credinţă nestrămutată că poţi să întorci lumea cu susul în jos şi totuşi, la final, să ieşi intact din toată povestea. Câţi dintre noi sunt îndeajuns de puternici ca să facă aşa ceva?

„Daneza" este mult mai mult decât o simplă relatare a experienţei primului transsexual. Cu ce speraţi să rămână cititorii, după citirea acestei cărţi?

Pe cine iubim, de ce iubim o anumită persoană, cum o iubim şi ce facem în beneficiul sau în detrimentul dragostei noastre — într-un cuvânt, sper să rămână cu o înţelegere mai profundă a acestui subiect complex, după ce vor fi citit ultima pagină a romanului de faţă. Şi, în plus, să rămână cu gândul că a fost odată un bărbat curajos, cu o soţie frumoasă şi o fată daneză misterioasă, şi povestea lor, căsnicia lor, transformările prin care au trecut ei atât separat, cât şi împreună, sunt vrednice să dăinuie veşnic în amintirea noastră.

Unde putem afla mai multe despre Lili Elba şi Einar Wegener?

Website-ul meu, www.ebershotf.com, conţine informaţii despre povestea reală a lui Lili şi Einar, inclusiv fotografii şi tablouri, precum şi informaţii despre ecranizarea romanului *Daneza.*

Care este subiectul următorului dumneavoastră roman?

Am în plan o colecţie de nuvele intitulată *The Rose City* şi un roman cu titlul *Pasadena.*

[1] Kattegat – impropriu denumită „mare", este o strâmtoare localizată între coasta sud-vestică a Suediei şi peninsula lutlanda din Danemarca, care face legătura între Marea Baltică şi Marea Nordului (n.tr.).
[2] Turnul Rotund din Copenhaga sau Rundetaarn – cel mai vechi observator astronomic în funcţiune din întreaga Europă, stelele fiind urmărite de aici încă din 1642. Turnul, construit de regele Christian al IV-lea, este celebru datorită scării sale în spirală, lungă de 268 metri la peretele exterior şi de doar 85,5 metri spre interior (n.tr.).
[3] Menton – oraş în sud-vestul Franţei, pe litoralul Mării Mediterane, la 40 km est de Nisa, una dintre cele mai cunoscute staţiuni de pe Coasta de Azur (n.tr.).
[4] Aquavil – băutură alcoolică specifică ţărilor nordice (n.tr.).
[5] Frikadeller – preparat culinar specific danez, echivalentul chiftelelor de la noi (n.tr.).
[6] Lily – joc de cuvinte în lb. Engleză, „lily" însemnând şi „crin", şi „homosexual" (n.tr.)
[7] Parcul Tivoli – parc de distracţii din centrul capitalei Danemarcei, Copenhaga, inaugurat la data de 15 august 1843 (n.tr.).
[8] Luder – târfă, în lb. Daneză în text (n.tr.)
[9] Avanscena – parte a scenei cuprinsă între cortină şi rampă (n.tr.)
[10] Gabardină – stofa fină de lână cu legătura diagonală, care

prezintă dungi paralele înclinate pe ambele feţe (n.tr.)
[11] Lapislazuli – un amestec de minerale de culoare albastră, care pot avea în componenta mineralogică lazurită, pirită, calcită (n.tr.)
[12] Al doilea război germano-danez, având drept miză ducatele Holstein şi Schleswig, disputate atât de Regatul Danemarcei, cât şi de coaliţia prusaco-austriacă. Primul război germano-danez a avut loc între anii 1848 şi 1851. (n.tr.)
[13] Øre – subdiviziune a coroanei, moneda oficială daneză; 1 coroană = 100 øre (n.tr.)
[14] Crinul puturos – denumit ştiinţific Rafflcsia, creşte în Asia şi are un diametru de 90 cm, putând ajunge la o greutate de 10 kg. Petalele sale colorate în roşu răspândesc un miros asemănător cadavrelor în descompunere. Spre deosebire de alte plante, singurele componente ale acestei flori sunt cinci petale şi nişte nervuri lungi şi subţiri. Crinul puturos este lipsit de rădăcină, tulpină sau frunze (n.tr.).
[15] Sumac – arbust din regiunea mediteraneană şi din vestul Asiei, cu ramuri păroase, cu frunze compuse, bogate în substanţe tanante şi cu flori albe în panicule (n.tr.)
[16] Seven Sisters – club elitist format din şapte universităţi pentru femei din SUA (n.tr.).
[17] Santa Ana – un vânt uscat, uneori fierbinte şi prăfos, din sud-vestul Californiei (n.tr.)
[18] Godthåb – echivalentul danez al denumirii oraşului Nuuk, capitala Groenlandei (n.tr.)
[19] Cambulă – peşte marin cu corpul asimetric, foarte turtit, cu ambii ochi pe aceeaşi parte şi solzii cu ţepi între ei (n.tr.)
[20] Camizol – haină de casă scurtă, cu mâneci, pe care o purtau femeile odinioară (n.tr.)
[21] Eglefin – peşte marin foarte apreciat ca peşte de consum. Eglefinul eviscerat, sărat şi afumat, este consumat tradiţional în Marea Britanie şi SUA (n.tr.).
[22] Ørstedsparken – parc public din centrul Copenhagăi (n.tr.)
[23] Palatul Amalienborg – reşedinţa de iarnă a familiei regale daneze, situată în Copenhaga. A fost construit în anii 1700 şi este considerat unul dintre cele mai reprezentative obiective arhitectonice daneze în stil rococo (n.tr.)
[24] Vernis – soluţie alcătuită din răşini (naturale sau artificiale) şi dintr-un solvent, care, aplicată pe anumite obiecte, formează la uscare un strat neted şi lucios, cu rol ornamental sau protector (n.tr.).
[25] Fonlina – brânză italienească din lapte de vacă (n.tr.)
[26] Mus – elev marinar (n.tr.)
[27] Ziua Armistiţiului – 11 noiembrie 1918, după încetarea Primului Război Mondial (n.tr.)
[28] Perineu – regiune anatomică situată între organele genitale

externe şi anus (n.tr.)
[29] Fadol – bere ce se bea dintr-un butoiaş, în loc de sticlă sau badog (n.tr.)
[30] Ecru – de culoarea mătăsii naturale nealbite; bej-deschis (n.tr.)
[31] Poivre – piper, în Ib. Franceză (n.tr.)
[32] Nuit – noapte, în Ib. Franceză (n.tr.)
[33] Puissante – puternică, în lb. franceză în original (n.tr.)
[34] Casita – căsuţă, în lb. Spaniolă în text (n.tr.)
[35] Memento – semn de aducere aminte (n.tr.)
[36] Les boissons – băuturile, iu Ib. Franceză în original (n.tr.)
[37] Karl Baedeker – autorul german al unor ghiduri de călătorie publicate prin anii 1830 (n.tr.)
[38] Kumquat – fruct din familia citricelor, cu gust dulce-picant. Spre deosebire de restul citricelor, se poate consuma cu tot cu coajă, (n.tr.)
[39] Cal Tech (California Institute of Technology) – universitate privată de cercetări situată în Pasadena, axată cu predilecţie pe ştiinţă şi inginerie (n.tr.)
[40] Statul de Aur (Gulden State, în lb. Engleză în original) – denumire dată statului California, cunoscut pentru cutremurele frecvente care au loc aici (n.tr.)
[41] Atlas – titan din mitologia greacă, osândit de Zeus să poarte veşnic pe umerii săi bolta cerească (n.tr.)
[42] Terasa Brühl (Brtihlsche Terrace, în lb. Germană în original) – renumit ansamblu arhitectural din Dresda, supranumit „Balconul Europei”, unul dintre cele mai populare locuri de promenadă ale localnicilor şi turiştilor, deopotrivă (n.tr.)
[43] Mulţumesc, în lb. Daneză în original (n.tr.)
[44] Frøken – domnişoară, în lb. daneză în original (n.tr.)
[45] Timoftică plantă cu tulpina de tip pai. Cu frunze lungi şi înguste, care creşte prin păşuni şi livezi şi este folosită ca nutreţ (n.tr.)

Table of Contents

Introducere
Partea I-a
Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Partea a II-a
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18
Partea a III-a
Capitolul 19
Capitolul 20
Capitolul 21
Capitolul 22
Capitolul 23
Capitolul 24
Partea a IV-a
Capitolul 25
Capitolul 26
Capitolul 27
Capitolul 28
Capitolul 29
Nota autorului
Mulţumiri
O conversaţie cu David Ebershoff
[1]
[2]
[3]
[4]

[5]
[6]
[7]
[8]
[9]
[10]
[11]
[12]
[13]